

การพัฒนารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของไทย

นางดาวรุ่ง ชะระอ่ำ

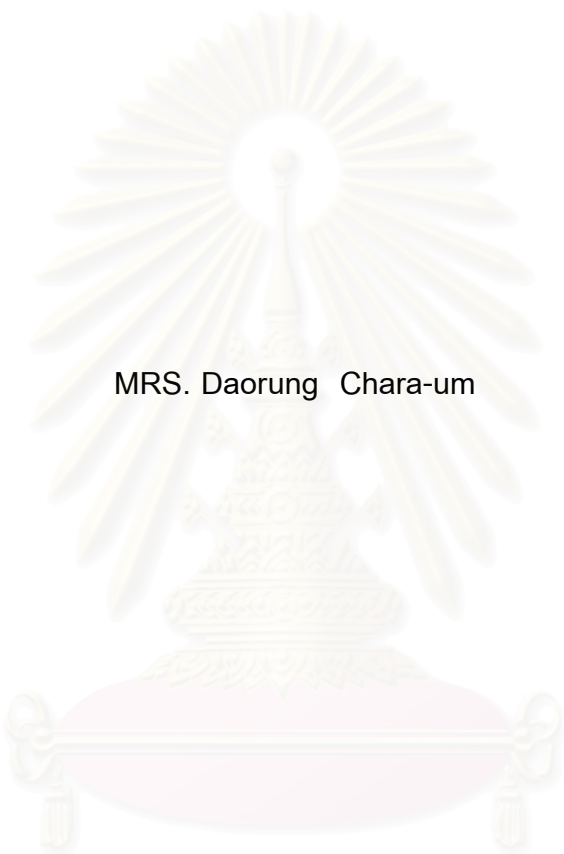
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1037-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF A PROFESSIONAL TEACHER EDUCATION MODEL OF THAILAND

MRS. Daorong Chara-um

A Dissertation Submitted in Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Higher Education
Department of Educational Policy, Management, and Leadership
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic year 2004
ISBN 974-53-1037-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของไทย

โดย

นางดาวรุ่ง ชะระอ่ำ

สาขาวิชา

อุดมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร. พรชูลี อาชวอำรุง

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษภูบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ศักดิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรชูลี อาชวอำรุง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ธิดารัตน์ บุญนุช)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประกฤติ พูลพัฒน์)

दारुंग ชะระอ่า: การพัฒนารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของไทย

(THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL TEACHER EDUCATION MODEL OF THAILAND) อ.ที่ปรึกษา: ผศ.ดร. สุชาติ ต้นธนะเดชา อ. ที่ปรึกษาร่วม: รศ.ดร. พรชูลี อาชาวอ่ารุง จำนวนหน้า 306 หน้า ISBN 974-53-1037-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทใหม่ขอวิชาชีพครูไทยตามแนวปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ และนำเสนอรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย พร้อมทั้งแผนกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์สาระจากเอกสาร ตัวแปรที่ศึกษาคือ ภาพลักษณ์ใหม่ครูวิชาชีพ มาตรฐานครูวิชาชีพ หลักสูตร และกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ การดำเนินการวิจัยมี 8 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์สาระ 2) ร่างรูปแบบการผลิตครู 3) จำลองภาพลักษณ์ใหม่ และมาตรฐานครู 4) ตรวจสอบภาพลักษณ์ใหม่ และมาตรฐานครู 5) ร่างแผนกลยุทธ์การผลิตครู 6) ประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินรูปแบบ และแผนกลยุทธ์ 7) ปรับปรุงรูปแบบ และแผนกลยุทธ์ 8) เขียนรายงานการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์สาระ 2) แบบสัมภาษณ์ 3) แบบบันทึกการประชุมกลุ่มสนทนา 4) แบบบันทึกการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบ รูปแบบการผลิตครูวิชาชีพแบบไตรภาคี ซึ่งประกอบด้วย มหาวิทยาลัย โรงเรียน และนักศึกษาครู ครูวิชาชีพมีภาพลักษณ์ความสง่างาม (SMART) มีความหมายตามรหัสตัวอักษรดังนี้ คือ S-Skills, M-Management, A-Attitude, R-Resource, และT-Technology สถาบันการศึกษาที่ร่วมผลิตครูวิชาชีพ ได้แก่มหาวิทยาลัย และโรงเรียน มีหลักการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ แบบ "3ร่วม 4หลัก 3ปรับ 4 แผน" มีความหมายเชิงกลยุทธ์ดังนี้ "3ร่วม" คือความร่วมมือแบบไตรภาคี "4หลัก" คือหลักการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ด้านความเสมอภาคและความหลากหลาย ด้านการตรวจสอบได้และการประกันคุณภาพ ด้านโครงสร้าง ทรัพยากร และบทบาท "3ปรับ" คือปรับการเรียนรู้ของผู้นำ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับปัจเจก ระดับทีมงาน และระดับระบบ และ "4 แผน" คือแผนพัฒนาองค์กรทั้งระบบ 4 แผน ได้แก่ แผนพัฒนาครู อาจารย์ แผนพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ แผนพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ และแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและโครงสร้างพื้นฐาน

ภาควิชา นโยบาย การจัดการ

และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

สาขาวิชา อุดมศึกษา

ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อผู้ผลิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4384615227 MAJOR: HIGHER EDUCATION

KEYWORD: DEVELOPMENT MODEL / PROFESSION TEACHER EDUCATIONAL MODEL

DAORUNG CHARA-UM : THE DEVELOPMENT OF A PROFESSIONAL TEACHER EDUCATIONAL MODEL OF THAILAND. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. SUCHART TANTANADAECHEA. Ph.D. THESIS COADVISOR: ASSOC. PROF. PORNCHULEE ARCHAVAUMRUNG. Ph.D. 306 pp. ISBN 974-53-1037-9

The objectives of this research were to study new context of Thailand's professional teacher in relation to the guidelines of teacher education reform and to propose the professional teacher model along with teacher education strategic plans for Thailand. The research was a qualitative research which applied content analysis methodology. The fundamental variables analyzed were *new facets of teachers, characters of professional teachers, curriculum, and teacher education process*. The research was conducted in eight following procedures: (1) Content Analysis, (2) Draft the teacher education model, (3) Draft the new facets of teachers, (4) Examine the appropriety of the two drafts (2) and (3), (5) Draft the strategic plans for teacher education, (6) Connoisseurship for evaluating the drafted model and strategic plans, (7) Refine the model and strategic plans, and (8) Complete the research paper. Tools used in this research were Content analysis form, Interview forms, Focus group research, and Connoisseurship.

The study found that the new model for professional teacher education must be the *tripatite collaboration* among university, school, and teacher candidates and the new facets of teachers can be concluded as "SMART". The meaning represents by each letter are "s" as skills, "M" as management, "A" as attitude, "R" as resource, and "T" as technology. For the administration of the two institutions, both university and school must apply strategic management for the best practice so called "3 parties – 4 principles – 3 changes – 4 plans"

Three parties are those in the tripartite collaboration. Four principles of strategic management are learning community, equity&diversity, accountability&quality assurance, and structure-resources-roles. Three changes for leader's learning at three levels are individual, school team, and system. Lastly, four plans for the development of teachers, curriculum&learning activities, learning resources, and infrastructure & IT.

Department of Educational Policy, Management, and Leadership

Student's signature.....

Field of study: Higher Education

Advisor's signature.....

Academic Year: 2004

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. พรชูลี อาชวอำรุง อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ที่ให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็น และคำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่งต่องานวิจัย ทั้งยังเสียสละเวลา ให้ความช่วยเหลือปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเป็นกัลยาณมิตรยิ่ง จนผู้วิจัยสามารถทำการวิจัยสำเร็จลุล่วงได้ตามกำหนดเวลา และ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณ พิทักษ์ ที่กรุณาเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ และให้คำปรึกษา ที่มีคุณค่ายิ่งต่องานการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทั้งสามท่าน จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารมัย ศาสตราจารย์ ดร. ปทีป เมธาคุณวุฒิ รองศาสตราจารย์ ดร. ธิดารัตน์ บุญนุช รองศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา ไชวโกลกุล และคณาจารย์ ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาอุดมศึกษา ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ ประสาท วิชา ความรู้ ตลอดระยะเวลาการศึกษา จนถึง การสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลและให้ข้อคิดเห็น ในการปรับปรุงผลงานวิจัย เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อการผลิตครูวิชาชีพ ของประเทศไทย อย่างแท้จริง

ขอขอบคุณเพื่อนๆอาจารย์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่ให้ความช่วยเหลือ และบริการในเรื่องการติดต่อประสานงาน งานเอกสาร ตลอดถึงการถ่ายภาพกิจกรรมในการวิจัยต่างๆ

และสุดท้าย ผู้ที่ให้กำลังใจ และอยู่เคียงข้างตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย คือบุตรสาว ที่คอยดูแล เอาใจใส่ แบ่งเบาภาระทุกอย่าง เพื่อให้เวลาแก่ผู้วิจัย ทำงานราชการ และงานวิจัยไปพร้อมๆกัน ได้อย่างดี ผู้วิจัยจะระลึกถึงน้ำใจในครั้งนี้ตลอดไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญเนื้อเรื่อง	ช
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	5
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	8
วิธีดำเนินการวิจัย	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	15
บทที่ 2 เอกสารและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	16
ตอนที่ 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแห่งชาติ	17
1.1 สารสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.....	17
1.2 สารสำคัญของพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา	24
1.3 มาตรฐานการศึกษาของชาติ	26
ตอนที่ 2 วิสัยทัศน์การศึกษาไทย การเรียนรู้ของประเทศไทย และนานาชาติ.....	31
2.1 วิสัยทัศน์การศึกษาไทย.....	32
2.2 วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาไทยและนานาชาติ	39
2.3 การเรียนรู้ของไทยและนานาชาติ	45
ตอนที่ 3 นโยบายการปฏิรูปการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา.....	63
3.1 สภาพปัญหาวิชาชีพครูและความจำเป็นในการปฏิรูปการผลิตครู	63
3.2 นโยบายการปฏิรูปการผลิตครูของไทย	65
3.3 แนวทางการปรับปรุงคุณภาพการครูศึกษาของไทยและนานาชาติ	66

ตอนที่ 4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	74
ตอนที่ 5 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับกระบวนการวิจัย	82
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย	90
การออกแบบการวิจัย	95
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	99
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	100
การเก็บรวบรวมข้อมูล	102
การวิเคราะห์ข้อมูล	103
สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	105
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	113
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์บริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย	116
ส่วนที่ 2 ผลวิเคราะห์รูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ	124
ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแผนกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพ	129
3.1 ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	130
3.2 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพ	131
3.3 ผลการสังเคราะห์แผนที่กลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพ	140
3.4 ผลการวิเคราะห์กิจกรรมริเริ่มตามแผนกลยุทธ์	142
3.5 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอน	156
3.6 ข้อค้นพบจากการวิจัย	178
ส่วนที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบและแผนกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ...	182
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	190
สรุปผลการวิจัย	192
อภิปรายผลการวิจัย	200

ข้อเสนอแนะ	206
รายการอ้างอิง.....	212
ภาคผนวก.....	220
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	221
ภาคผนวก ข การประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ	232
วาระการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ	233
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	237
ภาคผนวก ค การสัมภาษณ์ครู และผู้บริหารโรงเรียน	238
สรุปผลสัมภาษณ์ครู และผู้บริหารโรงเรียน	239
รายชื่อครูและผู้บริหารที่ให้สัมภาษณ์	241
ภาคผนวก ง รายการชื่อเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์สาระ	242
ภาคผนวก จ รายการวิเคราะห์สาระ	247
ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างการสังเคราะห์ข้อมูล	298
ภาคผนวก ช หลักฐานการจัดทำแผนกลยุทธ์	300
ภาคผนวก ซ ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	305

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 1	กรอบแนวคิดของการวิจัย	8
แผนภาพที่ 2	บริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย	117
แผนภาพที่ 3	บริบทใหม่ของครู SMART	119
แผนภาพที่ 4	แสดงคุณลักษณะครูวิชาชีพ	124
แผนภาพที่ 5	รูปแบบการผลิตครูแบบไตรภาคี	128
แผนภาพที่ 6	การวิเคราะห์กรอบดำเนินงานผลิตครูวิชาชีพ	134
แผนภาพที่ 7	กรอบการดำเนินงานโรงเรียนร่วมพัฒนาศึกษาวิชาชีพครู	136
แผนภาพที่ 8	แผนที่กลยุทธ์ในการผลิตครู SMART	140
แผนภาพที่ 9	การปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ผู้นำ	142
แผนภาพที่ 10	การพัฒนาอาจารย์	143
แผนภาพที่ 11	การประยุกต์ชุดวิชา SMART.....	179
แผนภาพที่ 12	แผนภาพการเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร	207

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกาภิวัตน์ของเศรษฐกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติของสังคมมนุษยชาติ สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่จะต้องอาศัยความรู้เป็นฐานในการดำเนินงานควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงเป็นปัจจัยบังคับถึงเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพทัดเทียมกับนานาประเทศเพื่อให้ประเทศไทยสามารถอยู่ได้ในสังคมอย่างมั่นคงและรู้เท่าทัน มีศักยภาพในการแข่งขัน จากรายงานสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2543 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาวิกฤตทางการศึกษาของประเทศไทยในด้านคุณภาพการศึกษา ที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสภาพเศรษฐกิจสังคมของประเทศ รายงานฉบับนี้ ระบุว่าศึกษาไทยยังขาดทิศทางการผลิตกำลังคน ส่งผลให้ผู้จบการศึกษามีประสิทธิภาพการทำงานที่ต่ำ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากคุณภาพการศึกษาที่ต่ำ ครู อาจารย์ยังมีทัศนคติ และวิธีการสอนในรูปแบบเดิม และขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขาดการชักจูงให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา รวมทั้งร่วมสนับสนุนทรัพยากร

สถาบันผลิตครู มีภารกิจตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 7 มาตรา 52 ในการผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐาน เหมาะสมที่จะเป็นวิชาชีพชั้นสูง (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) จะอยู่หนึ่งเฉยต่อไปไม่ได้อีกแล้ว จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบในการผลิตครู ให้ได้ครูใหม่ที่มีทั้งความเก่ง ความดี และ ความทันสมัยเป็น “บัณฑิตครูแบบใหม่” ที่เรียกว่า “ครูวิชาชีพ” เป็นครูที่สามารถจัดการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับยุคสมัย รู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถเป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เสนอสาระที่ทำทนายและสอดคล้อง เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียน โดยที่ตัวครูเองก็ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้เรียน และคนในชุมชนโดยส่วนรวม สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และมีความสุขด้วย

เป้าหมายของการศึกษานอกจากจะสร้างและพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ และศักยภาพสูงแล้ว ยังมุ่งสร้างและพัฒนาชุมชน หรือท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง มั่นคง และพึ่งพา

ตนเองได้ แต่จากสภาพวิกฤตของสังคมไทยในปัจจุบัน ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องความยากจน เรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องจิตวิญญาณในการหลงวัตถุนิยม ขาดคุณธรรม และเรื่องคุณภาพของคนเป็นอันมาก นอกจากนั้นยังเกิดสภาพวิกฤตเศรษฐกิจ สภาพการเมืองที่ไม่มั่นคง ทำให้ขาดความศรัทธาเชื่อมั่นการบริหารจัดการที่รวมศูนย์อำนาจ ซึ่งขัดกับความรู้สึกนึกคิดของคนส่วนใหญ่ การศึกษาจึงเป็นสิ่งที่คนในสังคมคาดหวัง พึ่งพาให้เป็นปัจจัยนำไปสู่การแก้ปัญหา และป้องกันปัญหาสภาวะวิกฤตที่ปวง แต่จากผลการวิเคราะห์ระบบการศึกษาของไทย ของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2543) พบว่าการศึกษาไทยอยู่ในภาวะวิกฤต ทั้งเรื่องคุณภาพและความเสมอภาค จึงส่งผลให้การพัฒนาคนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และผลที่คาดหวัง ทำให้บุคคลไม่เรียนรู้ และไม่รู้จักทันโลก คนได้รับความรู้ที่ไม่สมบูรณ์ เป็นความรู้แบบแยกส่วน และไม่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ทำให้ชุมชนหรือท้องถิ่นไม่ได้รับการพัฒนา ขาดความเข้มแข็ง มั่นคง และพึ่งตนเองไม่ได้ จึงกลายเป็นภาระหนักของสังคมและประเทศชาติ

คนไทยและสังคมไทยในอนาคตจะต้องสามารถก้าวไปสู่ “สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้” อันเป็นสังคมที่คนไทยจะต้องเป็นคนไทยแบบใหม่ ที่มีลักษณะ “มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ สู้งาน ซาญชีวิต” (พลสันต์ ไพศรีศรีทอง: 2542) จึงต้องมีการศึกษาแบบใหม่ที่จะสามารถเสริมสร้างคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ดังกล่าวได้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขัน และยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีในสังคมโลก บนฐานแห่งความเป็นไทย ซึ่งจะต้องอาศัยการมีวิสัยทัศน์ของคนไทยและสังคมไทยจากฐานของการศึกษา วิเคราะห์กระแสโลกาภิวัตน์ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กับการศึกษา ทั้งในแง่ของสาเหตุและผลกระทบที่จะได้รับ ควบคู่ไปกับการพิจารณาแก้ไขปัญหา อุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ และหากเราจะพิจารณาว่าใครบ้างในสังคมและภายในระบบการศึกษาที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาคน คำตอบก็คือ “สังคมทั้งมวลจะต้องมียุทธศาสตร์ในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” หรือทุกภาคส่วนในสังคมไทยนั่นเองที่จะต้องช่วยกันทำหน้าที่ในการพัฒนาคน แต่ภารกิจหลักก็คงไม่พ้นครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนอยู่ในสถานศึกษาทุกแห่งของระบบการศึกษานั้นเอง

บุคลากรครูนับแสนๆคนที่กำลังทำหน้าที่ในการพัฒนา “คน” อยู่ในขณะนี้จะต้องแบกรับภาระในการสร้างคนไทยแบบใหม่ รวมทั้งต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูแบบใหม่ในเวลาเดียวกันด้วย ประเด็นหลังนี้เองเป็นเงื่อนไขสำคัญยิ่ง เพราะการดำเนินงานตามภารกิจใหม่จะไม่ประสบผลสำเร็จ หากครูยังสอนในบริบทเก่าๆ ด้วยเจตคติ ความคิด ความเข้าใจ และพฤติกรรมแบบที่แล้วๆมา การศึกษาในระบบเดิมๆ ไม่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติภารกิจในสถานการณ์ปัจจุบัน และในอนาคตเป็นแน่ ทั้งนี้เพราะว่าแม้กระทั่งการปฏิบัติภารกิจแบบเก่าๆเอง ก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เดิมนั้นได้ ดังที่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ก็ได้บันทึกไว้ว่า “คุณภาพการศึกษา

ของไทยอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง ความรู้ ความสามารถของเด็กไทย โดยเฉลี่ยอ่อนลง ทั้งในด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา ความรู้ทางวิชาการ ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านลักษณะนิสัยใฝ่รู้ ความมีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย การทำงานเป็นหมู่คณะ เป็นต้น คุณภาพครูตกต่ำลง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากกระบวนการผลิต และพัฒนาครู อาจารย์ ในระดับอุดมศึกษา และการฝึกหัดครู ซึ่งมุ่งถ่ายเทเนื้อหาวิชามากกว่าการพัฒนาคนให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา”

ด้วยตระหนักในวิกฤตวิชาชีพครูดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงต้องเร่งดำเนินการปฏิรูปการผลิตครู เพราะครูเป็นปัจจัยของความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาโดยรวม สังคมทั้งสังคมยังคงมีความคาดหวังในตัวครูสูงว่า ครูแห่งอนาคต หรือครูยุคใหม่จะต้องทำหน้าที่เป็น ทัพหน้า ในการเผชิญกับสภาพการณ์ทั้งหลายทั้งปวงในสังคม ทั้งที่ดำรงอยู่ และที่กำลังจะเกิดตามมา ครูไทยแบบใหม่จะมีไร เรือจ้าง อย่างที่หลายๆฝ่ายเคยรู้จัก และคุ้นเคยอีกต่อไป แต่จะต้องเป็น เรือรบที่ติดซีปนาวุธอันทรงพลัง ที่พร้อมจะประกาศสงครามกับสิ่งผิดๆ และความไม่ยุติธรรมต่างๆ ในสังคมไทย ทั้งในห้องเรียน ในสถานศึกษา และในสังคม (ประเวศ วะสี, 2541) หากครูไทยในอนาคตไม่สามารถแบกรับภาระดังกล่าวนี้ได้ ก็จะไม่เหลือหลักประกันอื่นใดเลยว่า งานการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียน จะสามารถนำผู้เรียนไปสู่ภาวะความเป็นคนไทยแบบใหม่ตามความมุ่งหวังของฝ่ายต่างๆ ได้ และเมื่อพิจารณากันอย่างถ่องแท้แล้วก็จะเห็นได้ว่า คนในอาชีพอื่น และวิชาชีพอื่นๆ จะไม่ถูกคาดหวังให้ต้องรับภาระในการพัฒนาคนเท่ากับคนที่เป็นครู ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า “การพัฒนาคน” และ “คุณภาพของคน” จึงเป็นหน้าที่ของครูโดยตรง

ความคาดหวังที่สังคมมีต่อครูไทยในอนาคตนั้นใหญ่หลวงนัก ตัวครูเองจะปฏิเสธความคาดหวังนี้ไม่ได้ จึงเป็นหน้าที่ของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันคิด ช่วยกันทำ เพื่อแสวงหามาตรการ และวิธีการ ที่จะเอื้อต่อการปฏิบัติภารกิจของครูในอนาคต ให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคน เมื่อคนได้รับการพัฒนาจนมีคุณภาพดีแล้ว ก็จะสามารถขับเคลื่อนนำพาสังคมไทยในอนาคตไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ แข่งขันและร่วมมือเป็น มีสมรรถภาพ มีวินัย มีคุณธรรม มีความสุข ครอบคลุมอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และสังคมสันติ อันเป็นสิ่งที่ทุกคนในชาติล้วนปรารถนาอยากจะทำให้เกิดขึ้นในสังคมไทย จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง เพราะครูคือผู้พัฒนาคน และ “คุณภาพของคน” ในประเทศเท่านั้น ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการคิด สรรสิ่งใหม่ และคงสิ่งเก่าอันเป็นสิ่งที่ดีงามของวัฒนธรรมไทยไว้ได้ แต่กระแสนการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่งผลกระทบอย่างมากต่อระบบการผลิต การพัฒนา และวิถีชีวิตของครู ดังที่สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2543) รายงานไว้ใน

สาระสำคัญของนโยบายการผลิตและพัฒนาครูว่า ระบบการผลิตครูของไทย ประสบปัญหาทุกขั้นตอน ตั้งแต่การคัดเลือกคนเข้าเรียนครู กระบวนการผลิตครู การใช้ครู และการรับรองมาตรฐานวิชาชีพครู ทำให้สภาพของ “ครู” และ “วิชาชีพครู” ตกอยู่ในภาวะวิกฤต และส่งผลกระทบต่อกันเป็นลูกโซ่ ที่ผ่านมามีความพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ยังคงขาดทิศทางและแนวทางที่ชัดเจน การแก้ไขเป็นไปในลักษณะ เฉพาะจุด เฉพาะเรื่อง ของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงไม่สามารถคลี่คลายวงจรแห่งปัญหาในภาพรวมได้ ทำให้วงการ “ครู” และ “วิชาชีพครู” ยังคงไม่สามารถจูงใจคนเก่ง และคนดี เข้ามาสู่วิชาชีพครู รวมทั้งยังไม่สามารถรักษาคู่มือที่เก่ง และดี ไว้ในระบบได้

ผู้วิจัยตระหนักถึงภารกิจอันสำคัญในการผลิตครูแบบใหม่ ตามนโยบายการปฏิรูปการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นครูที่มีความสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนไทยที่พึงประสงค์ ในฐานะที่เป็นพลเมืองและพลโลก ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ได้ระบุไว้ และให้หน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำโครงการวิจัยนี้ขึ้นมา เพื่อพัฒนารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ นำเสนอเป็นทางเลือกให้หน่วยงาน และองค์กรในระบบต่างๆ ของสังคม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตครูทุกฝ่าย เพื่อให้มีการพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานกระบวนการผลิตครู ให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์บริบทใหม่ของครูวิชาชีพ ตามนโยบายการปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ
2. นำเสนอรูปแบบในการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย ตามนโยบายปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ
3. นำเสนอกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

คำถามในการวิจัย

1. บริบทใหม่ของครูวิชาชีพ ตามนโยบายการปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการเป็นอย่างไร
2. รูปแบบในการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทยตามนโยบายปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการเป็นอย่างไร
3. กลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการวิจัยที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ใช้กรอบของแนวการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ 3 ด้าน คือ คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ แนวการจัดการศึกษาสำหรับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรผลิตครูปริญญาตรี 5 ปี) และแนวการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นหลักสำคัญของการวิจัย

2. ประชากรประเภทบุคคลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้บุคคลที่มีผลงานดีเด่นหรือมีตำแหน่งทางวิชาการรองรับ ในปีการศึกษา 2547 ได้แก่ ผู้บริหารคณะครุศาสตร์ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลงานดีเด่น ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ผลิตครู ผู้ใช้ครู และตัวครู ตามลำดับ

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบ หมายถึง รูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ จากข้อค้นพบเพื่อใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่สามารถนำไปกำหนดเป็นนโยบายการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องในระบบการผลิตครูวิชาชีพ

การผลิตครู หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการด้านหลักสูตร การเรียนการสอน และการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ที่สถาบันผลิตครูจัดให้กับนักศึกษาครูตลอดหลักสูตรแบบ 5 ปี เพื่อให้นักศึกษาครูเป็นครูวิชาชีพที่มีลักษณะเก่ง ดี และทันสมัย

ครูวิชาชีพ หมายถึง ครูที่มีภาพลักษณ์ของความเป็นครูเก่ง ครูดี และครูทันสมัย มีความสง่างาม (SMART) สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้เก่ง ดี มีสุข ตามแนวการปฏิรูปการศึกษา ภาพลักษณ์สำคัญ 3 ประการของครูวิชาชีพมี ดังนี้

1. ภาพลักษณ์ด้านความเก่ง ประกอบด้วยคุณลักษณะ 2 ประการ คือ

1.1 มีทักษะ (Skill) ด้านวิชาการ และวิชาชีพ คือมีความมุ่งมั่นพัฒนาตน ให้มีความรอบรู้ทางวิชาการ และวิชาชีพ มีความสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างดี สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะในการสื่อสาร การคิดไตร่ตรอง และการแก้ปัญหา

1.2 มีความสามารถในการบริหารจัดการ (Management) สามารถบริหารการเรียนการสอนและบริหารจัดการผู้เรียนให้สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพได้

2. ภาพลักษณ์ด้านความดี คือมีเจตคติ (Attitude) ที่ดี มีความรัก และศรัทธาในอาชีพครู มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความรับผิดชอบและมีความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์

3. ภาพลักษณ์ด้านความทันสมัย ได้แก่สมรรถนะ 2 ด้าน คือ

3.1 สมรรถนะด้านทรัพยากรบุคคล (Resource Person) คือเป็นผู้มีข้อมูล และสามารถนำทรัพยากรทั้งหมดมาจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 สมรรถนะด้านเทคโนโลยี (Technology) คือมีความสามารถใช้เทคโนโลยีทั้งที่เป็นเทคโนโลยีพื้นฐาน และเทคโนโลยีขั้นสูงได้ดี มีความสามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ดี และมีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี

กลยุทธ์ หมายถึงแนวการดำเนินงานในกระบวนการผลิตครู 5 ปี ตามพันธกิจของสถาบันผลิตครู ที่เขียนเป็นวลี เพื่อสื่อสารให้หน่วยปฏิบัตินำไปวางแผนการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

วิสัยทัศน์พัฒนาอุดมศึกษา หมายถึงการพัฒนาอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการผลิตครูวิชาชีพของไทยตามนโยบายปฏิรูปการผลิครู ของกระทรวงศึกษาธิการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ หมายถึงสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีรากฐานมาจากสถาบันราชภัฏจำนวน 41 แห่ง ที่มีบทบาทในการผลิตครูวิชาชีพ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) หมายถึงเทคนิคการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยอาศัยกระบวนการจัดกระทำข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อถือได้ ทำการรวบรวมข้อมูลโดยไม่กระทบกระเทือนกับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กิจกรรมการลดทอนข้อมูล การเลือกข้อมูลเพื่อแสดงหลักฐาน การสร้างข้อสรุป และตรวจสอบยืนยันผลสรุป

การพัฒนาการทำงานกับรายการ (Developing and Working with List) หมายถึงรูปแบบการจัดกระทำข้อมูลโดยการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ แบบนิรนัย (Deduction) และอุปนัย

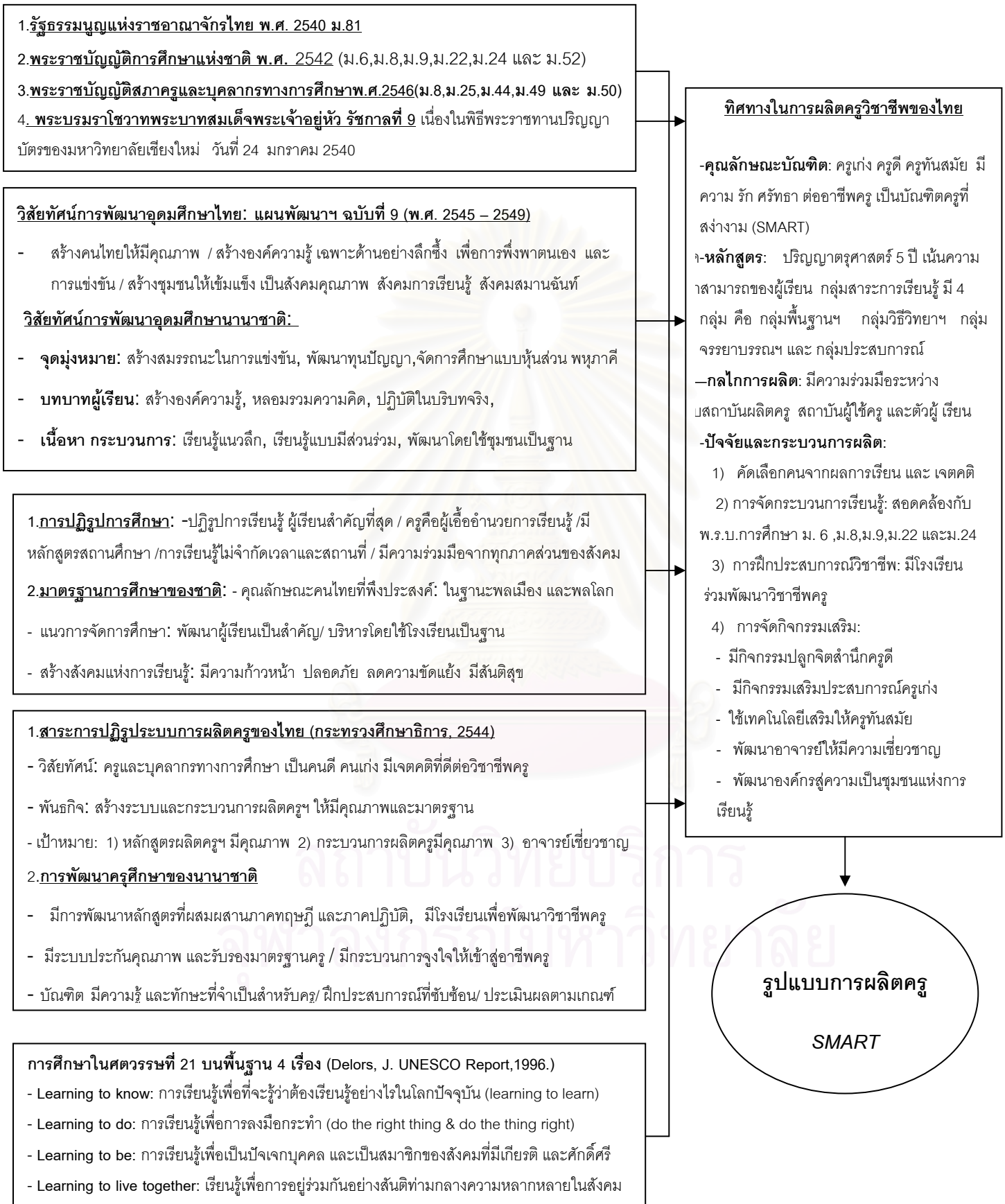
(Induction) เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปจากพื้นฐานข้อเท็จจริงของข้อมูลอย่างสมเหตุสมผล มีรูปแบบการจัดกระทำข้อมูล 14 ประเภท คือ

- 1) การพัฒนาการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง (Priority Development)
- 2) การให้น้ำหนัก และจัดอันดับ (Weight and Rank)
- 3) การเพิ่มรายการให้บริบูรณ์ (Enriching the List)
- 4) การจับคู่ที่เสริมกัน (Complimentary Pairs)
- 5) การจับคู่ที่ตรงกันข้าม (Opposing Pairs)
- 6) สิ่งที่เราจำเป็นต้องรู้ (We need to know)
- 7) รายการคำถาม (Question List)
- 8) การตัดสินใจ (Making Decisions)
- 9) เหตุ และเหตุผล (Causes / Reason)
- 10) การพัฒนาเกณฑ์ (Criteria Development)
- 11) รายการที่ก่อปัญหา (Bug List)
- 12) รายการที่พึงประสงค์ (Wish List)
- 13) การขยายรายการ (Expanding the List) และ
- 14) การให้คำแนะนำ (Advice Giving)

การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) หมายถึงการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพรูปแบบหนึ่ง ที่ต้องอาศัยหลักของการกระทำร่วมกันในกลุ่ม ทำให้เกิดพลวัตของกลุ่ม เพื่อกระตุ้นให้คนแสดงความคิดเห็นของตนออกมาอย่างเปิดเผย และจริงใจในขณะที่สนทนากลุ่ม

การประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) หมายถึงรูปแบบการประเมินที่เจาะจงบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยเชื่อว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเป็นธรรมชาติและมีวิจรรณญาณดี มาตรฐานและเกณฑ์ในการพิจารณา ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

รายละเอียดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิด ในการสนับสนุนการพัฒนา รูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทยมีรายละเอียดดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 81 ส่งผลให้มี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติขึ้น ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทสำหรับการปฏิรูปการศึกษาไทยทั้ง ระบบ ที่จะนำไปสู่การปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนการสอน การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการ ศึกษา การปฏิรูปโรงเรียน หรือ สถานศึกษา และการปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษา

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับ บริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นเงื่อนไขสำคัญของการปฏิรูป การศึกษา มีสาระสำคัญที่ระบุเป็นภารกิจในด้านต่างๆ ซึ่งบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ ระบบการศึกษาไทยทั้งระบบ ต้องยึดถือปฏิบัติตามหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ทางการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ และเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ให้มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความ หลากหลายในการปฏิบัติ ให้มีการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา ให้มีการกำหนดมาตรฐาน การศึกษา และจัดระบบการประกันคุณภาพ ในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรฐานการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพ ครู ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้สถาบัน ผลิตครูเตรียมความพร้อมให้มีความเข้มแข็งในการผลิตครูรุ่นใหม่ ที่เป็นครูวิชาชีพ

ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาสาระที่สำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมาใช้เป็น แนวการวิเคราะห์เกี่ยวกับรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ โดยที่สถาบันผลิตครูจะต้องระดมทรัพยากร ในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้มีมาตรฐานขั้นสูง และมีระบบประกันคุณภาพที่ สามารถตรวจสอบได้

3. พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พุทธศักราช 2546

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พุทธศักราช 2546 มีเนื้อหา สาระที่สำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครูโดยตรง ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาสามารถจัด การศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีความเข้มแข็งเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู สถาบันผลิตครู และองค์กรวิชาชีพครู จะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดมาตรฐานครู และการออกไปประกอบ วิชาชีพแก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา สถาบันผลิตครูจะต้องพัฒนาตนเอง

ให้ได้มาตรฐาน ที่จะสามารถประกันคุณภาพวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหาร การศึกษาให้ได้มาตรฐาน เพื่อขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตามแนวการปฏิรูปการศึกษา แนวคิดใหม่ในการผลิต และพัฒนาวิชาชีพครูเป็นแนวคิดในการพัฒนาโดยอาศัยความร่วมมือ ระหว่างผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ครูใหม่ทุกคนก่อนที่จะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู จะต้อง สำเร็จการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (5 ปี) โดยมีเงื่อนไขว่า ต้องผ่านการปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษาตามหลักสูตรผลิตครูวิชาชีพปริญญาตรีเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์ การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ ครู ของคุรุสภากำหนด นอกจากนั้นครูประจำการที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแล้ว ก็จะต้อง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้ได้มาตรฐาน และให้มีลำดับความเจริญก้าวหน้าไปตามระดับ คุณภาพของมาตรฐาน เริ่มตั้งแต่เป็นครูปฏิบัติการ ครูชำนาญการ ครูผู้เชี่ยวชาญ และครู เชี่ยวชาญพิเศษ โดยที่โรงเรียนต้องมีแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพในการ พัฒนาโรงเรียน และครูทั้งโรงเรียนเพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาสาระของพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษามา เป็นกรอบสำคัญในการวิเคราะห์เกี่ยวกับคุณลักษณะครูวิชาชีพที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งอยู่ ภายใต้อกรอบของความเป็นเลิศ มีมาตรฐานขั้นสูง และผ่านการประเมินการปฏิบัติการสอนตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนดในการออกใบประกอบวิชาชีพครู

4. พระบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9

...การที่บุคคลจะพัฒนาได้ก็ด้วยปัจจัยประการเดียวคือการศึกษา การศึกษานั้น แบ่งเป็น 2 ส่วน คือการศึกษาด้านวิชาการ ส่วนหนึ่งกับการอบรมบ่มนิสัยส่วนหนึ่ง...การศึกษา หรือการเรียนรู้นั้นมีอยู่ 3 ลักษณะ ได้แก่ เรียนรู้ตามความคิดของผู้เรียนอย่างหนึ่ง เรียนรู้ด้วยการขบ คัดพิจารณาของตนเองให้เห็นเหตุผลอย่างหนึ่ง กับเรียนรู้จากการปฏิบัติ ผึกฝนจนประจักษ์ผล และเกิดความคล่องแคล่ว ชำนาญอีกอย่างหนึ่ง การเรียนรู้ทั้งสามลักษณะนี้จำเป็นต้องกระทำไป ด้วยกัน ให้สอดคล้องกัน และอุดหนุนส่งเสริมกัน จึงจะช่วยให้เกิดความรู้จริง พร้อมทั้ง ความสามารถที่จะนำมาใช้ทำการต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพได้...”

ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาสาระจากพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เป็นกรอบสำคัญในการวิเคราะห์องค์ประกอบแห่งความสำเร็จของครูวิชาชีพในด้าน การเรียนรู้เพื่อรู้ และการเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน

5. การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย

การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย โดยกำหนดให้กระบวนการจัดการศึกษาของชาติ ในทุกระดับ ถือว่าผู้เรียนทุกคนมี ความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ จัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้

ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ และกระบวนการคิด ให้มีการฝึกปฏิบัติและจัดการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง ปลูกฝังคุณธรรมไว้ในทุกวิชา เน้นผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เน้นการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้มีการใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ ให้ส่วนกลางกำหนดหลักสูตรแกนกลาง ให้สถานศึกษามีบทบาทจัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และท้องถิ่น และกำหนดบทบาทของสถานศึกษาร่วมกับ บุคคล ครอบครัว และสถาบันในชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ กับการส่งเสริมให้ผู้สอนวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษา

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการปฏิรูปการศึกษามาใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับรูปแบบการสอนของอาจารย์คือการเรียนการสอนแบบไม่ชี้แนะ (Non - Directed Teaching) ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่ใช้องค์ความรู้เป็นฐาน (Knowledge Based Teaching) โดยที่อาจารย์เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนนักศึกษาครูก็ต้องเรียนแบบนำตนเอง หรือกำกับตนเอง (Self-Directed Learning)

6. วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาของไทยและนานาชาติ

สร้างคนไทยให้มีคุณภาพ สร้างองค์ความรู้เฉพาะด้าน เพื่อการพึ่งพาตนเอง และการแข่งขัน สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และเป็นสังคมคุณภาพ สังคมการเรียนรู้ ที่เรียนรู้ทั้งแนวลึก แนวกว้าง เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ผู้วิจัยนำวิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาไทย และนานาชาติ มาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่ครูวิชาชีพ เพื่อให้เป็นครูที่เก่ง ดี และทันสมัย

7. มาตรฐานการศึกษาของชาติ

การจัดการศึกษาทุกระดับ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ครู คณาจารย์รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนาความคิดของผู้เรียนเป็นองระบบ และสร้างสรรค์ความสำเร็จของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านการบริหาร ต้องจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พร้อมทั้งมีแนวทางสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้นำกรอบมาตรฐานการศึกษาที่ใช้ในการวิเคราะห์สาระหลักของรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะครูวิชาชีพ ด้านแนวการจัดการศึกษา และด้านแนวการสร้างชุมชนการเรียนรู้

7. การปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ

การปฏิรูปกระบวนการผลิตครู เพื่อให้ได้ครูเก่ง ครูดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และความต้องการของท้องถิ่น มีสมรรถภาพหลากหลาย เป็นครูที่ทันสมัย มีความเป็นสหวิทยาการ สามารถใช้กระบวนการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ นำเอาแหล่งวิทยาการต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งที่เป็นบุคคล องค์กรสถาบัน และระบบต่างๆ มากำหนดเป็นเครือข่ายในการพัฒนาผู้เรียน และเสริมสร้างความเข้มแข็ง มั่นคง และความก้าวหน้าให้กับชุมชน

ผู้วิจัยได้นำกรอบความคิดการปฏิรูปการผลิตครูมาใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับคุณลักษณะครูวิชาชีพคือ ความเป็นครูเก่ง ครูดี ครูทันสมัย เป็นทรัพยากรบุคคล ที่มีความสง่างามถึงพร้อมด้วยความรอบรู้ และเชี่ยวชาญ สามารถจัดการศึกษาที่สนองความต้องการของผู้เรียน และเสริมสร้างความเข้มแข็ง และความก้าวหน้าให้ชุมชน

8. การปฏิรูปครูศึกษาของนานาชาติ

การปฏิรูปครูศึกษาของประเทศต่างๆทั่วโลก มีแนวความคิดการปฏิรูประบบการผลิตครูโดยการพัฒนาหลักสูตรที่ผสมผสานภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ มีโรงเรียนเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู มีความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย โรงเรียน ชุมชน มีระบบประกันคุณภาพ และรับรองมาตรฐานครู โดยสำนักงานมาตรฐานแห่งชาติ กระบวนการผลิตครูมีการจูงใจให้เข้าสู่อาชีพครู เงินเดือนสูง ความก้าวหน้าในอาชีพ ครูมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามข้อกำหนดของแต่ละประเทศ หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี มีโปรแกรมพัฒนาในแต่ละปีเป็นลำดับ มีการฝึกประสบการณ์ที่ซับซ้อน ประเมินผลตามเกณฑ์ เน้นการสอนแบบคิดวิเคราะห์ สร้างความผูกพันกับวิชาชีพ

ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดการปฏิรูปครูศึกษาในประเทศต่างๆมาใช้ในการวิเคราะห์ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนและชุมชน เพื่อร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

9. การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้บนพื้นฐาน 4 เรื่อง คือ เรียนรู้เพื่อที่จะรู้วิธีการเรียนรู้ (Learning to know) เรียนรู้เพื่อที่จะปฏิบัติ (Learning to do) เรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (Learning to be) และ เรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to live together)

ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดของการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นกรอบความคิดในการวิเคราะห์องค์ประกอบแห่งความสำเร็จ ของครูวิชาชีพ SMART ว่าครูวิชาชีพจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในเรื่องที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 เช่นเดียวกัน

จากแนวคิดทั้ง 9 ด้านผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นทิศทางในการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. คุณลักษณะบัณฑิตเป็น ครูเก่ง ครูดี ครูทันสมัย มีความรัก ศรัทธาต่ออาชีพครู เป็นบัณฑิตครูที่ส่ง่างาม (SMART)

2. แนวทางการจัดการศึกษา

2.1 หลักสูตร:ปริญญาครูศาสตรบัณฑิต 5 ปี เน้นความสามารถของผู้เรียน มีความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย โรงเรียน และชุมชน

2.2 การบริหารจัดการ: คัดเลือกคนจากผลการเรียนและเจตคติ / การจัดการกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 6, 8, 9, 22 และ 24 / ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนร่วมพัฒนามหาวิทยาลัย

3. แนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการพัฒนาวิชาชีพครู และชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพของดิวอี้ (Dewey's Qualitative Research Methodology) 5 ขั้น (Ostman,1996) ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นที่สถานการณ์ยังสับสน (Confused Situation) (Dewey,1939,1930.) จะต้องทำความเข้าใจโดยกระจ่างว่าปัญหาที่ควรวิจัยเพื่อค้นพบแนวทางแก้ไข (what need to be solved)

ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนาความคิด (Stage of Idea) เป็นการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงบางประการโดยการสังเกต ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงแนวทางแก้ไขปัญหาที่อาจจะเป็นไปได้

ขั้นที่ 3 ขั้นทบทวนความคิด (Stage of Reflection) เป็นการจัดระบบระเบียบ และทดสอบความคิด โดยการอ้างอิงภายนอก และการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่ผ่านมา

ขั้นที่ 4 ขั้นปรุงแต่งความคิด โดยการนำเข้าประสบการณ์ (Assimilating Experiences) เป็นการจัดระบบระเบียบและสื่อความหมายประสบการณ์ เป็นการก้าวข้ามจากประสบการณ์เชิงประจักษ์ เป็นความรู้ที่มีโครงสร้างอย่างมีมีโนทัศน์ ประสบการณ์จะถูกถ่ายทอดไปในรูปสิ่งที่จับต้องได้ มีลักษณะเฉพาะ (Characteristic Features) ชัดเจน และมีความตรงทั่วไป (General Validity)

ขั้นที่ 5 ขั้นจัดตั้งใหม่ และนำเสนอ (Establish and Present) เป็นขั้นนำเสนอ ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ที่แสดงถึงคุณภาพที่แท้จริง และความรู้ที่เป็นประโยชน์ ซึ่งจะช่วยให้เรา เข้าใจผู้อื่นความสัมพันธ์เหมือนกันที่ผ่านมา ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนผ่านทางความคิด กระบวนการเปลี่ยนแปลง การทบทวน และการตัดสินใจ เกิดขึ้นซ้ำๆจนกระทั่งมีความชัดเจน เปลี่ยนจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ไปสู่สถานการณ์ที่แน่นอน

เครื่องมือในการวิจัยคือการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ สาระ โดยการบันทึกลงในแบบวิเคราะห์สาระ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้กระบวนการจัดกระทำข้อมูล โดยวิธีนรนัย (Deduction) และสรุปการวิเคราะห์สาระแบบตัวชี้ จัดเป็นหมวดหมู่การวิเคราะห์ สาระตามหัวเรื่องที่ศึกษา ลงรหัสหมวดหมู่ และลำดับสาระที่วิเคราะห์ (ภาคผนวก จ หน้า247) และสังเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการพัฒนากำหนดงานกับรายการ (Developing and Working with List) ตามแนวทางของ พรชูลี อาชวอรุง (2539)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4 ชุด ดังต่อไปนี้ คือ

1. แบบวิเคราะห์สาระเพื่อบันทึกผลการวิเคราะห์สาระ จากเอกสารที่เป็น กฎหมายการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา มาตรฐานการศึกษาของชาติ และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาบริบทใหม่ของครุวิชาชีพ ตามนโยบายปฏิรูปการผลิตครูของ กระทรวงศึกษาธิการ
2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ครู และผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับรูปแบบครุวิชาชีพ และกลยุทธ์การผลิตครุวิชาชีพ
3. การจัดประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group Research) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ฝ่ายเพื่อยกร่างรูปแบบการผลิตครูแบบมีความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง และยกร่างแผนกลยุทธ์ ในการผลิตครุวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
4. การประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) เพื่อตรวจสอบและ ประเมินรูปแบบการผลิตครุวิชาชีพ และกลยุทธ์ในการผลิตครุวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนดุสิต

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนในการวิจัย 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร

- 1.1 ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และบันทึกลงในแบบวิเคราะห์สาระที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น สรุปการวิเคราะห์สาระแบบตัวชี้ จัดหมวดหมู่ตามหัวเรื่องที่ศึกษา

1.2 ประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอเป็นแผนภาพสรุปบริบทใหม่ของครูวิชาชีพ ตามแนวปฏิบัติการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ

ขั้นตอนที่ 2 ร่างแบบจำลองการผลิตครูวิชาชีพ และบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.1 วิเคราะห์บริบทใหม่ของครูวิชาชีพ ที่ได้จากผลการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 นำมาเป็นข้อมูล ในการร่างแบบจำลองการผลิตครูวิชาชีพ

2.2 สังเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2.1 โดยใช้เทคนิคการพัฒนาการทำงานกับรายการ สรุปเป็นรูปแบบจำลองการผลิตครูวิชาชีพที่เกิดจากการร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ขั้นตอนที่ 3 ร่างแบบจำลองครูวิชาชีพ SMART วิเคราะห์องค์ประกอบแห่งความสำเร็จ โดยใช้เทคนิคการพัฒนาการทำงานกับรายการ ตามแนวทางของ พรชูลี อาซฮอว์ง (2539)

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบ และปรับปรุงความตรงของรูปแบบครูวิชาชีพ “SMART” โดยการสัมภาษณ์ครูดีเด่นและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 ยกร่างแผนกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ SMART โดยใช้เทคนิควิจัยกลุ่มสนทนา (Focus Group Research) บันทึกการประชุมกลุ่มสนทนาลงในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ร่วมกับการบันทึกลงแบบบันทึกเสียง และสังเคราะห์ผลการบันทึก

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ SMART และแผนกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

ขั้นตอนที่ 7 ปรับปรุงรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ และ แผนกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 8 นูรณ์ผลการวิจัยจากทุกขั้นตอน และเรียบเรียงเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทยตามบริบทใหม่ของครูวิชาชีพ
2. ได้รูปแบบครูวิชาชีพ ที่มีคุณลักษณะ ความเป็น ครูเก่ง ครูดี และครูทันสมัย สอดคล้องกับนโยบายปฏิบัติการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ
3. ได้แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับครูวิชาชีพ และแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ

บทที่ 2

เอกสารและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา หลักการ แนวความคิด ทฤษฎี จากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่างๆ รวมทั้งสืบค้นข้อมูล ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยแบ่งเนื้อหาสาระสำคัญออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สาระสำคัญของเอกสารที่เกี่ยวข้องการศึกษาแห่งชาติ

- 1.1 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
- 1.2 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 1.3 มาตรฐานการศึกษาของชาติ

ตอนที่ 2 วิสัยทัศน์การศึกษาไทย การเรียนรู้ของไทยและนานาชาติ

- 2.1 วิสัยทัศน์การศึกษาไทย
- 2.2 วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาของไทยและนานาชาติ
- 2.3 การเรียนรู้ของประเทศไทย และนานาชาติ

ตอนที่ 3 สาระสำคัญของการปฏิรูปครูศึกษาของไทย และนานาชาติ

- 3.1 ปัญหาวิชาชีพครู และความจำเป็น ในการปฏิรูปการผลิตครู ของ กระทรวงศึกษาธิการ
- 3.2 นโยบายการปฏิรูปการผลิตครู ของกระทรวงศึกษาธิการ
- 3.3 แนวทางการปรับปรุงคุณภาพของการครูศึกษาของไทย และนานาชาติ

ตอนที่ 4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 5 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับกระบวนการวิจัย

ตอนที่ 1 บทวิเคราะห์สาระสำคัญของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ

1.1 บทวิเคราะห์สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในมาตราที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการผลิตครู นั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สาระสำคัญของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันผลิตครู ที่สำคัญ มีดังนี้

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูคือ การจัดการศึกษาจะต้องเน้นให้บัณฑิตครูเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และสามารถถ่ายทอดคุณลักษณะดังกล่าวแก่ศิษย์ และผู้อื่นได้

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ การเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้สากล ตลอดจนอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูคือ การจัดการศึกษา จะต้องปลูกฝัง และถ่ายทอดกระบวนการปลูกฝังจิตสำนึก การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รักษาสิทธิหน้าที่ และเสรีภาพ เคารพกฎหมาย รักวัฒนธรรมไทย เข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถจัดการศึกษา ที่เน้นให้ผู้เรียนมีลักษณะ และสมรรถภาพใฝ่รู้ใฝ่เรียน

มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน

ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นตัวอย่าง อย่างต่อเนื่อง

ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูคือ การจัดการศึกษาจะต้องพัฒนารูปแบบการผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถจัดการศึกษาตลอดชีวิต และมีความหลากหลายรูปแบบ เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาแก่ประชาชนในท้องถิ่น และเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา อาทิ การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การตรวจสอบมาตรฐานการศึกษา และการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษา รวมทั้งการนำผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา เป็นต้น

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา

4. มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. ระดมทรัพยากรธรรมชาติจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

6. การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ

ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูคือ สถาบันควรจัดระบบโครงสร้าง ที่ให้อิสระทางวิชาการแก่โปรแกรมวิชาต่างๆ รวมทั้งคณาจารย์ โดยสถาบันทำหน้าที่ประสานงานและอำนวยความสะดวก สถาบันต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาและระบบประกันคุณภาพของสถาบันและของทุกโปรแกรมวิชา สถาบันควรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู โดยมีการอบรมหลักสูตรที่หลากหลาย ยืดหยุ่นและต่อเนื่อง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครู สถาบันต้องพัฒนาตัวเองให้ได้มาตรฐาน สามารถได้รับการรับรองในการออกไปประกอบวิชาชีพครู สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษา

มาตรา 15 การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน
2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม
3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้ง 3 รูปแบบก็ได้

ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูคือ การจัดการศึกษาควรจัดการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบ ในลักษณะที่หลากหลาย เพื่อให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน โดยสามารถเทียบโอนผลการเรียนในแต่ละระบบการศึกษาได้ และส่งเสริมการผลิตบัณฑิตที่สามารถจัดการเรียนการสอน และพัฒนาหลักสูตรได้ทั้ง 3 รูปแบบ

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูคือ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเป็นการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพสูงขึ้น ในรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

- 1) จัดเนื้อหาและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ปัญหา
- 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ทุกวิชา

5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

6) จัดการเรียนรู้อให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

สรุปผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาคือ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการผสมผสาน สาระความรู้ เรียนจากประสบการณ์จริง ในรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย สอดคล้อง กับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน และฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ และเป็นการ เรียนรู้ที่ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา สถานที่ ด้วยความร่วมมือของชุมชน

มาตรา 28 สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความ สมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม และมุ่ง หมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ และพัฒนาสังคม

ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูคือ สถาบันการผลิตครูจะต้องพัฒนาหลักสูตรที่ ประกอบด้วยความรู้ทางวิชาการ และวิชาชีพครู ที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนที่มีบุคลิก ทั้งในด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรของชุมชน องค์กร ปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่นๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหา วิธีการสนับสนุนให้การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์พัฒนา ระหว่างชุมชน

ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูคือ สถาบันการผลิตครู ต้องขยายบทบาทการพัฒนา ชุมชน โดยเน้นการนำการศึกษาเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน และเพื่อให้บทบาทดังกล่าวมีประสิทธิภาพควรพัฒนาศูนย์ ศึกษาพัฒนาครูให้มีบทบาทดังกล่าวด้วย

มาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพ ชั้นสูง โดยการกำกับ และประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์รวมทั้ง บุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนา บุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณ และจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูคือ การผลิต และพัฒนาครู จะต้องเป็นระบบมากขึ้น และเป็นกระบวนการพัฒนาที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครู องค์กรวิชาชีพครู และ หน่วยงานผู้ใช้ครู เพราะเป็นการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งในอดีตไม่มี ดังนั้นสถาบันผลิตครูจะต้องเป็นองค์กรชั้นนำการพัฒนาวิชาชีพครู

มาตรา 53 ให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษามีฐานะ เป็นองค์กรอิสระ ภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพ ในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนด มาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติ ตาม มาตรฐาน และ จรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และ ผู้บริหารการศึกษาคู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาคู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชน ต้องมีใบประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด

การจัดให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาคู และบุคลากร ทางการศึกษาอื่น คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีในการออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

ความในวรรคสองไม่ใช้บังคับแก่บุคลากรทางการศึกษาที่จัดการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษาตามมาตรา 18 (3) ผู้บริหารการศึกษาระดับเหนือเขตพื้นที่การศึกษา และวิทยาการ พิเศษทางการศึกษา

ความในมาตรานี้ไม่ใช้บังคับแก่คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาคูใน ระดับอุดมศึกษา ระดับปริญญา

ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูคือ องค์กรวิชาชีพครู จะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนด มาตรฐาน และการออกใบประกอบวิชาชีพครู แก่ข้าราชการครู ผู้บริหารสถานศึกษา และ ผู้บริหารการศึกษาคู สถาบันการผลิตครู ในฐานะผู้ผลิต และพัฒนาวิชาชีพครูควรจะต้องพัฒนา ตนเองให้ได้มาตรฐานพอที่จะสามารถประกันคุณภาพวิชาชีพครู ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาคู เพื่อขอใบประกอบวิชาชีพครูได้

มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูคือ สถาบันผลิตครู ต้องจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ในการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อาทิ การใช้อินเทอร์เน็ต การใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ การใช้เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ เครื่องฉายภาพสาม มิติ และเครื่องมือสมัยใหม่ทางการศึกษา และในกระบวนการเรียนการสอนจะต้องใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ผู้เรียนด้วย

มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้ และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูคือ สถาบันผลิตครู จะต้องจัดกระบวนการเรียนการสอน และอุปกรณ์ที่ดีพอแก่ผู้เรียนในการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความต้องการ

บทสรุปการวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องกับ การผลิตครู และวิชาชีพครู ประมวลได้ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ฉบับนี้ มีความมุ่งหมาย และหลักการสำหรับการ จัดการศึกษาของไทย เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ให้มีเอกภาพด้านนโยบาย และหลากหลายในการปฏิบัติ ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และ จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ให้มีหลักการส่งเสริมมาตรฐาน วิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้มีการระดม ทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการจัดการศึกษา ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จาก การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กร วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ

ในด้านการจัดการศึกษา ได้กำหนดให้การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหัวใจของการปฏิรูป การศึกษา และถือว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ จัดการศึกษาโดยยึด ผู้เรียนเป็นสำคัญ กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ และ

กระบวนการคิด ให้ฝึกปฏิบัติ และจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ปลูกฝังคุณธรรมไว้ในทุกวิชา เน้นผู้สอนมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เน้นการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่

การจัดการศึกษาจะต้องเน้นความรู้คู่คุณธรรม มีกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง มีวิธีการหลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ ให้สถานศึกษามีบทบาทจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และท้องถิ่น และกำหนดบทบาทของสถานศึกษาให้ร่วมมือกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ สถาบันในชุมชน ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมให้ผู้สอนวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และภายนอก เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่ประเมินสถานศึกษาทุกระดับ

สำหรับการผลิต และพัฒนาครู กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการผลิต และพัฒนาครู จะต้องเป็นระบบมากขึ้น และเป็นกระบวนการพัฒนาที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครู องค์กรวิชาชีพครู และหน่วยงานผู้ใช้ครู เพราะมีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งในอดีตไม่มี สถาบันผลิตครู อันได้แก่คณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ต้องเป็นองค์กรชั้นนำการพัฒนาวิชาชีพครู และ องค์กรวิชาชีพครูจะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดมาตรฐาน และการออกใบประกอบวิชาชีพครูแก่ข้าราชการครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา

สถาบันผลิตครูในฐานะผู้ผลิตครูและพัฒนาวิชาชีพครูควรเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทดังกล่าว ซึ่งสถาบันผลิตครูเองจะต้องพัฒนาตนเองให้ได้มาตรฐานพอที่จะสามารถประกันคุณภาพวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา เพื่อขอใบประกอบวิชาชีพครู

1.2 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.

2546

มาตรา 8 ครูสภามีหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตกำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนา

วิชาชีพ กำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาวิชาชีพ ประสาน ส่งเสริมการศึกษา และการวิจัย เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ

ผลกระทบต่อครู และสถานศึกษา คือ ครูทุกคนในสถานศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จะต้องขอมีใบประกอบวิชาชีพครู และจะต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะประกอบวิชาชีพครู โรงเรียนก็ต้องมีระบบ กระบวนการพัฒนาครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่คุรุสภากำหนด และส่งเสริมกระบวนการ ศึกษาวิจัยในวิชาชีพครูไปสู่ความเป็นเลิศด้วย

มาตรา 25 ให้คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพมีอำนาจและหน้าที่พิจารณาออก ใบอนุญาตให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา การพักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต กำกับดูแล การปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ ส่งเสริม ยกย่อง และพัฒนา วิชาชีพไปสู่ความเป็นเลิศในสาขาต่างๆ ตามที่กำหนดในข้อบังคับของคุรุสภา

ผลกระทบต่อครู และสถานศึกษา คือ ครูจะต้องประกอบวิชาชีพครู อย่าง กระตือรือร้น ทุ่มเท และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งยังต้องประพฤติ ปฏิบัติตน ตามจรรยาบรรณ ครู โรงเรียน จะต้องเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ปลูกฝัง จริยธรรม คุณธรรม รวมทั้งเน้นใน เรื่องระเบียบวินัย การประพฤติ ปฏิบัติ ตามแนวทางแห่งจรรยาบรรณครู เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูเป็น วิชาชีพชั้นสูง และมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติ ครูผู้ประพฤติ ปฏิบัติตนดีงาม ให้ เป็นที่ประจักษ์ ต่อสาธารณชนด้วย

มาตรา 44 ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีคุณสมบัติ และไม่มี ลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ คือ

(ก) คุณสมบัติ

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (2) มีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภา รับรอง
- (3) ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาตรีทาง

การศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด

(ข) ลักษณะต้องห้าม

- (1) เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (2) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(3) เคยต้องโทษจำคุกในคดีที่คุรุสภาเห็นว่า อาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย เกียรติศักดิ์ แห่งวิชาชีพ

ผลกระทบต่อครู และสถานศึกษา คือ ครูใหม่ทุกคนก่อนที่จะขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้ จะต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด และต้องไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย

มาตรา 49 ให้มีข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้ และ ประสิทธิภาพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติตน

มีการกำหนดระดับคุณภาพของมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ และต้องจัดให้มีการประเมินระดับคุณภาพของผู้รับใบอนุญาตอย่างต่อเนื่อง เพื่อดำรงไว้ซึ่งความรู้ ความสามารถ และความซื่อสัตย์สุจริต ตามระดับคุณภาพของมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คุรุสภากำหนด

ผลกระทบต่อครู และสถานศึกษา คือ ครูจะต้องพัฒนาตนเองให้ได้มาตรฐาน ทั้งทางด้านมาตรฐานความรู้ มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติตน พร้อมทั้งพัฒนาตนให้มีลำดับความเจริญก้าวหน้าไปตามระดับคุณภาพของมาตรฐาน เริ่มตั้งแต่เป็นครูปฏิบัติการ ครูชำนาญการ ครูผู้เชี่ยวชาญ และครูเชี่ยวชาญพิเศษ

มาตรา 50 มาตรฐานการปฏิบัติตน ให้กำหนดเป็นข้อบังคับ ว่าด้วยจรรยาบรรณของ วิชาชีพ ประกอบด้วย จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพครู และจรรยาบรรณต่อสังคม การกำหนด แบบแผน ของ พฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของคุรุสภา

ผลกระทบต่อครู และสถานศึกษา คือ ครูจะต้องพัฒนาตนเอง ในทุกมิติของการ ประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้ตนเองมีความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครู ทั้งยังต้องถูกประเมินในทุก มิติดังกล่าว

บทสรุปการวิเคราะห์พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ประมวลได้ดังนี้

สถาบันผลิตครู อันได้แก่คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ องค์กรวิชาชีพครูจะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดมาตรฐาน และการออกใบประกอบวิชาชีพครู แก่ข้าราชการครู ผู้บริหาร สถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา สถาบันผลิตครู จะต้องพัฒนาตนเองให้ได้มาตรฐาน พอที่จะ

สามารถประกันคุณภาพวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา เพื่อขอใบประกอบวิชาชีพครู ได้ ครูใหม่ทุกคนก่อน ที่จะขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้ จะต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี การพัฒนาวิชาชีพครูจะต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครู และหน่วยงานผู้ใช้ครู เพราะมีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งในอดีตไม่มี ดังนั้นแนวคิดใหม่ในการพัฒนาวิชาชีพครูจึงต้องเป็นแนวคิดในการพัฒนาโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย โดยเฉพาะหน่วยงานผู้ใช้ครู ซึ่งได้แก่โรงเรียน จะต้องมีบทบาทเป็น “โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู”

1.3 มาตรฐานการศึกษาของชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้สภาการศึกษาทำหน้าที่พิจารณาเสนอมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศให้ดียิ่งขึ้น สภาการศึกษาจึงได้ทำมาตรฐานการศึกษาของชาติขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทย

มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ได้ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547 และให้หน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นการศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิต และสังคม บูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิต และสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเอง และพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์ และหลักการในการจัดการศึกษาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ไว้ 3 มาตรฐาน และ 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมือง และพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก

คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ตัวบ่งชี้

1.1 กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์

1.1.1 คนไทยมีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

1.2 ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และการพัฒนาสังคม

1.2.1 คนไทยได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเอง

1.2.2 คนไทยมีงานทำและนำความรู้ไปใช้ในการสร้างงาน และสร้างประโยชน์ให้สังคม

1.3 ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว

1.3.1 คนไทยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ รู้ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งความรู้ และสื่อต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

1.3.2 คนไทยสามารถปรับตัวได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

1.4 ทักษะทางสังคม

1.4.1 คนไทยเข้าใจและเคารพในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคม มีทักษะความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

1.4.2 คนไทยมีความรับผิดชอบ เข้าใจ ยอมรับ และตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถแก้ปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคมไทย และสังคมโลกโดยสันติวิธี

1.5 คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก

1.5.1 คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาสุจริต และมโนสุจริต

1.5.2 คนไทยมีความรับผิดชอบทางศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทย มีความภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทย และปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดี เป็นอาสาสมัครเพื่อชุมชน และสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา

จัดการเรียนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการสอนและใช้สื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนาความคิดของผู้เรียนเป็นอย่างระบบและสร้างสรรค์

ความสำเร็จของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้นอยู่กับ ๑) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ผู้เรียน ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และสมาชิกชุมชน และ ๒) ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ หลักการบริหารจัดการ และหลักธรรมาภิบาล

ตัวบ่งชี้

2.1 การจัดหลักสูตรการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ

2.1.1 มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลาย ตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียนทุกระบบ สอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

2.2.2 ผู้เรียนมีโอกาส / สามารถเข้าถึงหลักสูตรต่างๆ ที่จัดไว้อย่างทั่วถึง

2.2.3 องค์กรที่ให้บริการทางการศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย

2.2.4 มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการให้บริการเทคโนโลยี สารสนเทศทุกรูปแบบ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2.2 มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีคุณภาพ

2.2.1 ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ และวิชาชีพ

2.2.2 ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม มีความพึงพอใจในการทำงาน และผูกพันกับงาน มีอัตราการออกจากงาน และอัตราความผิดทางวินัยลดลง

2.2.3 มีแนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานเฉพาะกลุ่ม และติดตามการดำเนินงานของบุคลากร และสถานศึกษาตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลาย

2.3 มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

2.3.1 องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ตามสภาพท้องถิ่น สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน

2.3.2 ผู้รับบริการ / ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการทางการศึกษา ของสถานศึกษา

2.3.3 มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และสามารถ รองรับการประเมินคุณภาพภายนอกได้

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้

การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง

การเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนา ผู้สังคมแห่งความรู้ การส่งเสริม และสร้างกลไก เพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาส และทางเลือกที่จะ เข้าถึงปัจจัย และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยการ ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม จะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และ ขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของ ประเทศ

ตัวบ่งชี้

3.1 การบริการวิชาการ และสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับชุมชนให้เป็นสังคม แห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้

3.3.1 สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากร และองค์กรในชุมชนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกระดับ ร่วมจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน และให้บริการทางวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่ การพัฒนาคนในชุมชน เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และคนไทยมีการเรียนรู้ตลอด ชีวิต

3.3.2 ชุมชนเป็นที่ตั้งขององค์กรที่ให้บริการทางการศึกษา มีสถานภาพเป็นสังคมแห่ง การเรียนรู้ มีความปลอดภัย ลดความขัดแย้ง มีสันติสุข และมีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

3.2 การศึกษาวิจัย สร้างเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ และกลไกการเรียนรู้

3.2.1 ศึกษาวิจัย สำรวจ จัดหา และจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ

3.2.2 ระดมทรัพยากร (บุคคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิปัญญาและอื่นๆ) และความร่วมมือจากภายใน และภายนอกสถานศึกษา ในการสร้างกลไกการเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้คนไทยสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จริง

3.2.3 ศึกษาวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการพัฒนาประเทศ

3.3 การสร้าง และการจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม

3.3.1 ครอบครั้ว ชุมชน องค์กรทุกระดับ และองค์กร ที่จัดการศึกษามีการสร้าง และใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้

สรุปสาระสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2547

หลักการสำคัญของการจัดการศึกษาของประเทศไทยคือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นการศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิต และสังคม บูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม ปลุกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ ให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน สามารถตรวจสอบได้ว่าการศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิต และสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเอง และพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการในการจัดการศึกษาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐาน ไว้ 3 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ คือเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข

มาตรฐานที่ 2 จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ / และบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้ ซึ่งเป็นสังคมที่มีความปลอดภัย ลดความขัดแย้ง และมีความเจริญก้าวหน้า

ตอนที่ 2 วิสัยทัศน์การศึกษาไทย การเรียนรู้ของไทยและนานาชาติ

2.1 วิสัยทัศน์การศึกษาไทย (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์:2544 หน้า1-18)

ในขณะที่ประเทศไทยเติบโตทางเศรษฐกิจสูง ก็ได้เกิดภาวะวิกฤตทางสังคม และสิ่งแวดล้อมขึ้น การศึกษาจึงเป็นสิ่งที่คนในสังคมคาดหวัง พึ่งพาให้เป็นปัจจัยนำไปสู่การแก้ไข และป้องกันปัญหาภาวะวิกฤตทั้งปวง แต่จากการวิเคราะห์พบว่าการศึกษาเองก็อยู่ในภาวะวิกฤต การศึกษาถูกละเลยความสำคัญไปมาก ระบบการบริหารการศึกษา ความเสมอภาค และที่สำคัญยิ่งก็คือคุณภาพการศึกษา ปัญหาการศึกษาซึ่งถือเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ ได้ถูกละเลยจนกลายเป็นความเพิกเฉยชาชิน และยอมรับของทุกคน ด้วยความตระหนักถึงสภาพปัญหาดังกล่าว จึงทำให้เกิดโครงการ “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์: สู่อุบัติภัยและความมั่นคงของชาติในศตวรรษหน้า” ขึ้น เพื่อเสนอรูปแบบการศึกษาไทยที่พึงประสงค์ ซึ่งจะนำประเทศไทยไปสู่ความก้าวหน้า และความมั่นคงในอนาคตอย่างแท้จริง

สังคมไทยในอนาคต มิใช่เป็นผลพวงที่ตอบสนองของสังคมโลกเท่านั้น แต่สังคมไทยในบริบทสังคมโลก น่าจะมีบทบาทที่ชี้นำสังคมโลก ถ้าทุกคนทุกฝ่ายช่วยกันส่งเสริมและผลักดันให้จุดเด่นของสังคมวัฒนธรรมไทยเข้าสู่สังคมโลกาภิวัตน์ ความเป็นไปได้ด้วยบทบาทที่ชี้นำสังคมโลกของสังคมไทย ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของคนไทยในอนาคต และสิ่งที่สำคัญยิ่งคือวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยในอนาคตในยุคโลกาภิวัตน์

คุณลักษณะคนไทยในอนาคต

คนทำงานได้ประมวลคุณลักษณะ คนไทยใน 3 มิติ คือ มิติทางร่างกาย มิติทางจิตใจ และมิติทางปัญญา คนไทยในอนาคต จะเป็นคนที่แข็งแรง ตัวโต มีพัฒนาการสมวัย มีรูปร่างดี มีสมรรถภาพทางกายสมบูรณ์ มีสุขนิสัยที่ดี มีความรู้ป้องกันโรค และอุบัติเหตุ ในด้านจิตใจ จะเป็นคนมีจริยธรรม อยู่ร่วมกันอย่างสันติ รู้จักเอื้อเฟื้อ ให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีค่านิยม ความเป็นธรรม และความเสมอภาค รู้จักอยู่พอดี การกินพอดี ความเป็นประชาธิปไตย เป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี รักและเห็นคุณค่าของธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เชื่อมมั่นในตนเอง และกล้าแสดงออก มีจริยธรรมในการแข่งขันมี วัฒนธรรมการเก็งกำไร ยอมรับวัฒนธรรม และใช้เทคโนโลยีก้าวหน้า ในมิติทางปัญญา เป็นผู้มีความรู้ลึกซึ้งในศาสตร์วิชาชีพ และมีความรอบรู้กว้างขวางหลายศาสตร์ รู้จักคิดวิเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ สนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน และเรียนเพื่อแก้ปัญหา แสวงหาอำนาจ วาสนา บารมี มีทักษะทั้งภาษาไทย และต่างประเทศ มีทักษะการใช้เทคโนโลยี มีทักษะการจัดการ มีทักษะใน

การแก้ปัญหาและการปรับตัว อนุรักษ์ ดูแลสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมไทย สามารถปรับวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

เมื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของคุณลักษณะต่างๆ ดังกล่าว คณะทำงานสรุปลักษณะคนไทยที่พึงปรารถนาได้ว่า คนไทยในอนาคตจะมีพัฒนาการสมวัย มีสุขภาพที่ดี มีสุขนิสัยที่ดี เป็นผู้มี มนุษยสัมพันธ์ดี มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรู้และทักษะทางภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ มีความรู้และทักษะในการจัดการ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการปรับตัว และมีคุณลักษณะที่มีความพอดี ระหว่างคุณลักษณะต่างๆ เช่น ร่วมมือกัน - แข่งขันกัน / ความสามารถในการทำงานเป็นทีม - ความเป็นปัจเจก / การเป็นผู้นำ - การเป็นผู้ตาม / รักษารวมชาติ ศิลปะ - รักรักษาศาสตร์ เทคโนโลยี / มีชีวิตรู้จักพอ - มีชีวิตแข่งขัน เพื่อประโยชน์สูงสุด / ค่านิยมความเสมอภาค - ค่านิยมเก่งกล้า / มุ่งประโยชน์ตน / เห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น - เห็นคุณค่าวิทยาศาสตร์ทันสมัย / เรียนเพื่อรู้ - เรียนเพื่อปริญญา และอาชีพ / รู้ลึกเฉพาะสาขา - รู้กว้างรู้รอบหลายสาขา / หวงแหนวัฒนธรรมไทย - รับวัฒนธรรมต่างชาติ

วิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยในอนาคต

1. ปรัชญา หลักการ และจุดมุ่งหมาย

- 1.1 พุทธปรัชญา คือปรัชญาการศึกษา
- 1.2 การศึกษาเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 1.3 การศึกษาเพื่อชีวิต
- 1.4 การศึกษาเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
- 1.5 หลักการศึกษาเพื่อปวงชน มีความเสมอภาค และหลักคุณภาพ และ

ประสิทธิภาพ

- 1.6 หลักความต่อเนื่อง
- 1.7 หลักความสมดุล ระหว่างปัญญา กับ คุณธรรม และหลักความสอดคล้องกับวิทยาศาสตร์ก้าวหน้า

สอดคล้องกับวิทยาศาสตร์ก้าวหน้า

- 1.8 หลักความหลากหลายและความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง
- 1.9 เปลี่ยนจากกลุ่มเกลาโดยสังคม เป็นการกลุ่มเกลาโดยตนเอง
- 1.10 จุดมุ่งหมายการศึกษาให้ความสำคัญ กับเหตุผลทางเศรษฐกิจ

มากกว่า เหตุผลทางสังคม และการเมือง

- 1.11 เป้าหมายการศึกษาเป็นแบบเดียวกับเป้าหมายการพัฒนาสังคม

- 1.12 จุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้ในสังคม และการศึกษาเพื่ออำนาจ วาสนา
- 1.13 การอุดมศึกษาเพื่อมวลชน มากกว่าคนบางกลุ่ม
- 1.14 การศึกษาทางไกลและการศึกษานอกระบบมีความสำคัญมากขึ้น

2. หลักสูตร และสาระของการศึกษา

2.1 หลักสูตรโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา มีลักษณะกว้าง และยืดหยุ่น หลากหลาย และเชื่อมโยงสัมพันธ์กับวิถีชีวิต

- 2.2 หลักสูตรบูรณาการมากขึ้น และบูรณาการทุกรูปแบบ
- 2.3 หลักสูตรมีความเป็นสากล และทัดเทียมกับมาตรฐานโลก
- 2.4 เนื้อหาสาระมีความสมดุลระหว่างศาสตร์ และศิลป์ ทฤษฎี และปฏิบัติ เทคโนโลยี และธรรมชาติ

3. การสอน

- 3.1 การสอนหลากหลาย จัดให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล
- 3.2 เน้นการสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ความสำคัญของการเรียน มากกว่าการสอน ผู้เรียนมีบทบาท การทำกิจกรรมมากขึ้น
- 3.3 เน้นการให้ประสบการณ์ตรง แก้ปัญหาในชีวิตจริง
- 3.4 การสอนทางไกลระดับอุดมศึกษา มีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญ ซึ่งเป็นการสอนที่วางแผนจากผู้สอน
- 3.5 มีการวางแผนการสอนร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
- 3.6 การสอนที่ทำให้ผู้เรียนสนุกสนานกับการเรียน และการแสวงหาความรู้
- 3.7 การสอนที่เน้นให้ผู้รู้จักคิด รู้วิธีเรียนเพื่อศึกษาต่อด้วยตนเอง ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากเดิม

4. บุคลากร และการบริหารจัดการ

- 4.1 ผู้เรียนมีอิสระเสรี เลือกเรียนได้ มีทางเลือกมากขึ้น
- 4.2 กลุ่มผู้เรียนระดับอุดมศึกษามีจำนวนมากขึ้น และส่วนใหญ่จะเป็นผู้เรียนที่เรียนด้วยทำงานด้วย อายุเฉลี่ยของผู้เรียนจะสูงขึ้นกว่าเดิม
- 4.3 มีวิกฤตเรื่องปริมาณ และคุณภาพครู

- 4.4 ผู้ปกครองจะมีบทบาทในการให้การศึกษาแก่บุตร และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษามากขึ้น
- 4.5 จะมีการค้นคว้าวิจัยรูปแบบวิธีสอน และวิจัยสร้างสมความรู้มากขึ้น
- 4.6 นักวิชาการจะลดการเลียนแบบ มาสร้างและผลิตเทคโนโลยีมากขึ้น
- 4.7 มีการปรับโครงสร้างเพื่อการกระจายอำนาจมากขึ้น
- 4.8 ผู้บริหารลดบทบาทสั่งการ และเพิ่มบทบาทการบริหารแบบร่วมมือ
- 4.9 จะมีการร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชนในการจัดการศึกษา
- 4.10 สถาบันอุดมศึกษา ผลิตกำลังคนสนองตอบภาคเอกชนมากกว่าภาคประชาชน และภาคราชการ
- 4.11 สถาบันอุดมศึกษาเพิ่มบทบาทการชั้นนำและเตือนสติสังคมมากขึ้น

5. ทรัพยากร และการบริหารทรัพยากร

- 5.1 มีการกระจายการจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพในการใช้มากขึ้น
- 5.2 มีการปรับปรุงให้เกิดความชอบธรรมในการปรับภาวะค่าใช้จ่ายทางการศึกษา มีการเก็บค่าธรรมเนียมที่ยุติธรรม
- 5.3 มีการระดมทรัพยากรทั้งหมดเพื่อการศึกษา
- 5.4 มีการปรับปรุงห้องสมุด และแหล่งวิทยากร รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจให้มีการศึกษาด้วยตนเองมากขึ้น
- 5.5 มีการจัดสรรเงิน เพื่อการวิจัยและการพัฒนามากขึ้น

จากการพิจารณาความเกี่ยวข้องของระหว่างประเด็นวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทย กับสภาพของสังคมไทยในอนาคต และคุณลักษณะของคนไทยที่พึงปรารถนา มีประเด็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ คือ 1) การพัฒนาคุณภาพของคนไทยให้มีคุณลักษณะ ตามอนาคตภาพ 2) การให้ข้อมูล สร้างแบบอย่าง เสนอทางเลือกให้หน่วยงานและองค์กรในระบบต่างๆ ของสังคม เพื่อให้มีการรื้อปรับระบบปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะองค์กรสถาบันในระบบการศึกษา และ 3) ปลุกสำนึก กระตุ้นชี้นำให้ทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ และเอกชน ชุมชน และประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมระดมทรัพยากรสร้างพลัง ให้เกิดการพัฒนาระบบที่ยั่งยืน ให้มีความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม โดยไม่ละเลย หรือปฏิเสธวัฒนธรรมต่างชาติและเทคโนโลยี โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา ที่มีความเสมอภาค และความเป็นธรรมในสังคม

จากสถานการณ์เร่งด่วนทั้ง 3 สถานการณ์ จะเห็นว่าการพัฒนาคุณภาพคนไทยเป็นเรื่องสำคัญที่สุด การพัฒนาด้วยการศึกษาในระบบเดิมจะต้องใช้เวลานาน อีกทั้งไม่แน่ใจว่าจะได้ผล น่าจะมีการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ ที่มีการใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยอย่างเหมาะสม และจัดการศึกษาสำหรับมวลชน เป็นการยกระดับการศึกษา ของคนส่วนใหญ่ทั่วประเทศ ประเด็นวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยในอนาคต ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ มีความเป็นไปได้ มีความน่าพึงปรารถนา และมีความสำคัญ ที่จะทำให้สังคมไทย และคุณลักษณะของคนไทยในอนาคต มีความเป็นจริง ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการศึกษา และจุดมุ่งหมายการพัฒนาสังคม มีลักษณะเป็นหนึ่งเดียว คือพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะครบถ้วน
2. ระบบการศึกษาเป็นระบบปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต เป็นระบบสังคมการเรียนรู้ เป็นระบบที่ยืดหยุ่นหลากหลาย เอื้ออำนวยให้คนในสังคมใฝ่รู้ใฝ่เรียน ทันโลกทันเหตุการณ์ ทำให้สังคมไทยขึ้นนำสังคมโลกได้
3. หลักการจัดการศึกษาเน้นการศึกษาเพื่อมวลชน เน้นความเสมอภาคให้คนไทยทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ส่วนใดของแผ่นดินไทย มีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าเรียน และคุณภาพการศึกษาในขณะเดียวกัน ก็ให้ความสำคัญกับหลักความมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษา เชื่อว่าการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในชนบท เป็นแนวทางหลักในการลดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นคงทางสังคมให้แก่ประเทศชาติอย่างถาวร
4. การให้บริการการศึกษาเป็นการระดมทรัพยากร และความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยยอมรับร่วมกันว่า การลงทุนทางการศึกษาเป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม
5. หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนจะมีสากลสภาพ มีความทันสมัย ใช้เทคโนโลยี วิทยาการต่างๆ เข้าช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ต้องดำรงคุณภาพในการเรียนรู้จากคน จากเครื่องจักร และจากธรรมชาติ การบริหาร การประเมินหลักสูตร และการเรียนการสอน จะเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานสากล
6. การปลูกฝังค่านิยมสากล ซึ่งได้แก่ ค่านิยมประชาธิปไตย ค่านิยมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จะต้องเริ่มต้นที่บ้าน และสถานศึกษา
7. การจัดการศึกษา เป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบหลักของประชาชน ในท้องถิ่น ชุมชน และสถานศึกษา
8. มีการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน เกี่ยวกับไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลก

จากสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต ในบริบทสังคมโลก วิสัยทัศน์การศึกษาไทย จึงเป็นการเข้าสู่ “สังคมแห่งปัญญา และการเรียนรู้” การศึกษาไทยในอนาคต จะเป็นหนทาง

สู่สังคมแห่งปัญญา และการเรียนรู้ เพื่อความก้าวหน้า แห่งลูกหลานไทยในอนาคต กล่าวคือ สังคมไทยในอนาคตพึงเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคนไทยในอนาคตพึงมีปรัชญาร่วมกันว่า ชีวิตที่มีการเรียนรู้คือชีวิตที่มีความสุข การศึกษาในอนาคต จะเป็นการศึกษาเพื่อ “คน” “ชุมชน” และ “สังคม” โดยมีเป้าหมายของการศึกษา เพื่อการสร้างความสุขสมดุลให้แก่สังคม ให้คนไทยมีความพอดี ระหว่างการแสวงหา และการพัฒนาสิ่งต่างๆในชีวิต เพื่อสังคมที่สงบสุข และเจริญยั่งยืน เพื่อสร้างสรรคคนไทย และสังคมไทยให้ “มุ่งก้าวหน้า รู้ทันโลก” และก้าวไปสู่ “สังคมแห่งปัญญา และการเรียนรู้”

การปฏิรูปการศึกษาไทย ของโครงการ “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์”

ระบบการศึกษาเพื่อสังคมไทยในอนาคต เพื่อสร้างสรรคคนไทย และสังคมไทยให้ “มุ่งก้าวหน้า รู้ทันโลก” และก้าวไปสู่ “สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้” จำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. การปฏิรูประบบและกระบวนการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ระบบและกระบวนการเรียนรู้ ที่มุ่งสัมฤทธิ์ผลของการพัฒนาคน อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ให้รู้คิด รู้ทำ รู้ผิดชอบชั่วดี ที่เสนอในการปฏิรูประบบ และกระบวนการเรียนรู้มีดังนี้

1) การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิต ทุกฝ่ายจำเป็นต้องช่วยกันส่งเสริม “ครอบครัว” ให้พ่อแม่มีความรู้ และความรัก สามารถเลี้ยงดูลูกหลานอย่างถูกวิธี เพื่อให้เด็กพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล นับแต่ปฏิสนธิ จวบจนเจริญวัย ชุมชน รัฐ สถานศึกษา และสถาบันในสังคม ต้องผนึกกำลังร่วมกัน และช่วยกันดูแล ส่งเสริม ให้เด็กเติบโต อย่างสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ

2) การพัฒนาความรู้ และทักษะพื้นฐาน เด็กไทยทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาทุกด้าน เติบโตตามศักยภาพของตน ทั้งด้านพุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา โดยการเร่งปรับหลักสูตร เปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ และปรับปรุงประสิทธิภาพของครู และการใช้ครูอย่างฉับพลันทันกาล

3) การพัฒนาสมรรถนะเพื่อการก้าวทันโลก โดยพัฒนาการวิจัย เพื่อเสริมสมรรถนะคนไทยให้ “รู้เขารู้เรา” ด้วยความร่วมมือร่วมใจของรัฐ องค์กรเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาเร่งผลิต “กำลังคนระดับสมอง” ให้กับประเทศ

4) การเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกฝ่าย ทุกองค์กรมุ่งสร้างสรรคคุณภาพชีวิต และการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. การปฏิรูประบบการจัดการ โดยมุ่งให้ทุกส่วนของสังคม มีส่วนรับผิดชอบจัดการศึกษา กระจายอำนาจการตัดสินใจลงสู่หน่วยปฏิบัติ และมีการตรวจสอบการดำเนินการเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา ข้อเสนอในการปฏิรูประบบการจัดการมีดังนี้

1) การจัดรูปแบบการบริหารการศึกษา โดยกลุ่มสถานศึกษา และชุมชน โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารการศึกษา ให้สถานศึกษา และชุมชน เป็นผู้มีอำนาจ และรับผิดชอบการตัดสินใจในการจัดการศึกษาให้ท้องถิ่นให้มากที่สุด โดยรัฐในส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายและทำหน้าที่สนับสนุน ปรับปรุงกฎระเบียบ และวิธีการจัดสรรงบประมาณ

2) การระดมความร่วมมือจากภาคเอกชน เพื่อการจัดการศึกษา อาชีพ กล่าวคือ รัฐต้องเร่งระดมความร่วมมือ จากภาคเอกชน และสถานประกอบการ เข้าร่วมการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาแรงงาน ร่วมลงทุนจัดการผลิตแรงงาน และพัฒนาการศึกษา อาชีพอย่างจริงจัง ตลอดจนกระบวนการศึกษา

3) การปรับเปลี่ยนระบบอุดมศึกษา รัฐจะต้องจัดระบบสถาบันอุดมศึกษา ใหม่ เป็น 3 ระบบ คือ ระบบวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษา ระบบมหาวิทยาลัย และสถาบันชั้นสูง และระบบวิทยาลัยชุมชน โดยที่สถาบันอุดมศึกษา ในแต่ละสถาบันจะต้องมีอิสระในการดำเนินงาน และตัดสินใจ สามารถจูงใจนักวิชาการ คนเก่ง คนดี เข้าทำงาน ตลอดจนปรับระบบการบริหาร และปฏิรูปการจัดสรรงบประมาณให้คล่องตัว

4) การตรวจสอบ และการประกันคุณภาพการศึกษา กล่าวคือ รัฐ และเอกชน ต้องร่วมกัน สร้างกลไก กำกับตรวจสอบการบริหารงาน และการประกันคุณภาพของการศึกษาทุกระดับ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประมวลผลข้อมูลแก้ไขปัญหา และเสนอข่าวสาร ด้านคุณภาพการศึกษา ให้ประชาชนได้รับรู้

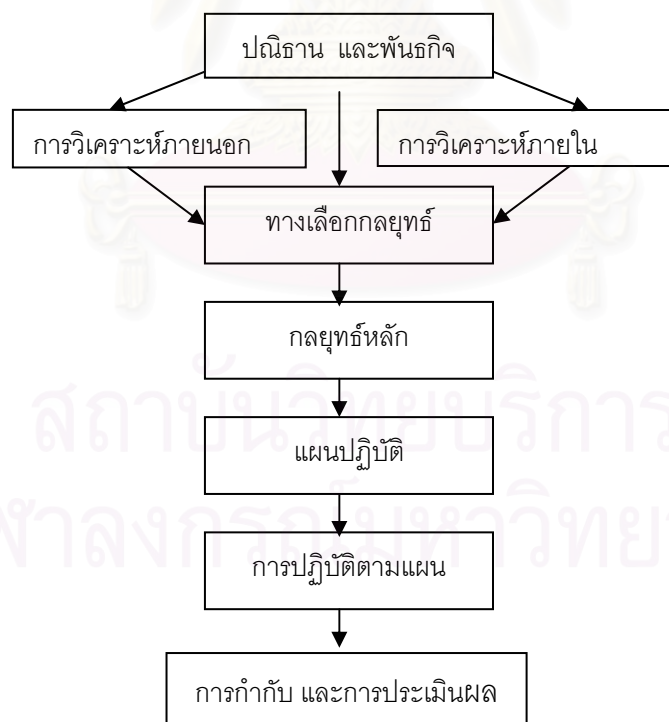
5) การระดมทรัพยากร และสรรพกำลัง ในกระบวนการปฏิรูปการศึกษา จำเป็นต้องระดมทรัพยากร และสรรพกำลังจากทุกฝ่าย มีวิธีการจัดสรรสนับสนุน ใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ จูงใจในการระดมทุนส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาพึ่งตนเอง และร่วมงานกับสถาบันในท้องถิ่นให้มากขึ้น

2.2 วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาไทยและนานาชาติ

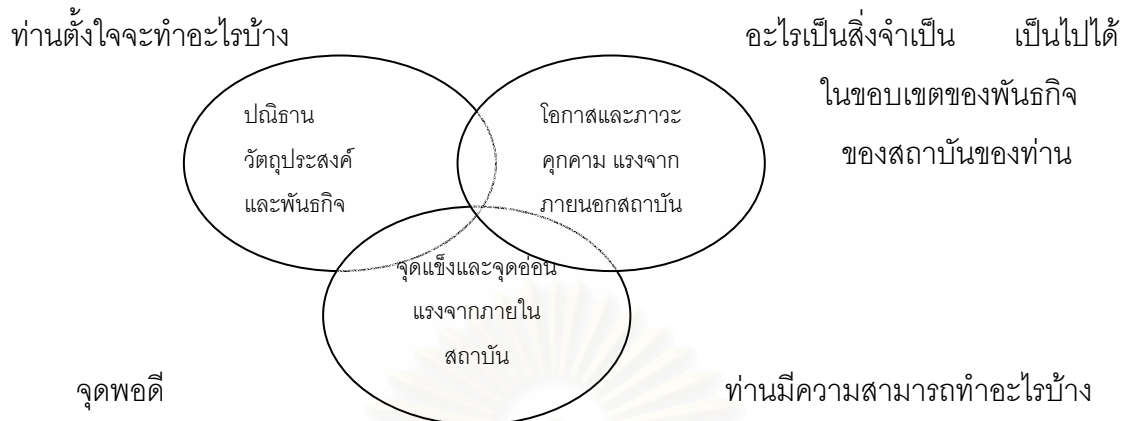
วิสัยทัศน์การพัฒนาการอุดมศึกษาไทย (ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549)

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันหลักในการผลิตบัณฑิตระดับสูง จำเป็นต้องทบทวนทิศทางการทำทนาย เพื่อจะพัฒนา และบ่มเพาะบัณฑิตที่พร้อมทั้งความเก่ง และความดี นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษายังเผชิญกับการพัฒนาสถาบัน ให้มีมาตรฐานทางวิชาการในระดับ

สากล ทำหน้าที่บริการวิชาการแก่สังคมประเทศ และสังคมโลกตามกระแส โลกาภิวัตน์ ตลอดจนอนุรักษ์ และพัฒนาวัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ท่ามกลางความหลังไหลของ วัฒนธรรมตะวันตก ดังนั้นการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในยุคสารสนเทศ ตามกระแสโลกาภิวัตน์ ท่ามกลางความร่วมมือ และแข่งขันอย่างสูง ทุกสถาบันทั่วโลก จึงนิยมใช้การวางแผนกลยุทธ์ ซึ่ง เป็นการวางแผนระยะยาว 15 – 30 ปี เป็นแผนที่มีความยืดหยุ่น โดยใช้วิสัยทัศน์เป็นก้าวนำ สำคัญ การวางแผนกลยุทธ์เริ่มต้นด้วย การศึกษาปณิธานของสถาบัน และทบทวนพันธกิจ และ เป้าหมาย ทำการวิเคราะห์ภายนอก เพื่อศึกษาจังหวะ และโอกาสพัฒนาสถาบัน และภาวะ คู่ความ ที่อาจจะมีต่อสถาบัน ทำการวิเคราะห์ภายใน เพื่อศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อนของ ทรัพยากรที่มีอยู่ของสถาบัน จากผลการวิเคราะห์ภายนอก และภายใน จะนำไปสู่ทางเลือกกล ยุทธ์ต่างๆ ผู้มีหน้าที่วางแผน และพัฒนา ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันตัดสินใจ เลือกลงกลยุทธ์หลักที่คาดว่าจะมีโอกาสทำให้สถาบันพัฒนาไปอย่างราบรื่น และประสบความสำเร็จ จากกลยุทธ์หลัก จะนำไปสู่การกำหนดกลวิธีดำเนินการ ซึ่งมักดำเนินการไปในรูปโครงการพัฒนา ต่างๆ โครงการต่างๆรวมกันเป็นแผนปฏิบัติ จากแผนปฏิบัติก็นำไปสู่การปฏิบัติตามแผน และ การกำกับ ประเมินผล ดังแผนภาพ

แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพองค์ประกอบของแผนกลยุทธ์

ที่มา: สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ : 2544 หน้า 17

วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาของนานาชาติ

บทบาทและหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาทุกระบบการศึกษาพึงปฏิบัติ ให้บรรลุจุดหมายของการจัดการศึกษาระดับสูง ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของคนให้เป็นผู้ใหญ่ พร้อมทั้งจะรับผิดชอบต่อการดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่อย่างมีคุณภาพ และก่อให้เกิดการเรียนรู้ในชุมชน มีบทบาทในการแก้ปัญหาของสังคม ประเทศ ภูมิภาค และโลก ตลอดจนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ปัญญา และจริยธรรมของบุคคลและสังคมเพื่อนำไปสู่สันติสุข เสรีภาพ การยอมรับนับถือ สิทธิมนุษยชน และประชาธิปไตย

1) ประเทศสหรัฐอเมริกา

การอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา มีวิวัฒนาการมาหลายศตวรรษ มีคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ เป็นแบบอย่างในการพัฒนาอุดมศึกษาในหลายประเทศ เป้าหมายอุดมศึกษาตามหลักการอุดมศึกษาของอเมริกา ประกอบด้วยเป้าหมาย 2 ประการ คือเป้าหมายสำหรับนิสิตนักศึกษาแต่ละคน และเป้าหมายสำหรับสังคม

เป้าหมายสำหรับนิสิตนักศึกษาแต่ละคนประกอบด้วย 5 ประการ คือ 1) การเรียนรู้ทางปัญญา ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ทักษะภาษา ทักษะปริมาณ ความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ ความมีเหตุผล อิศรภาพของการคิด ความไวต่อสุนทรียภาพ การสร้างสรรค์ ความฉลาดเฉลียว เข้าใจความคิดของ “สังคมและธรรมชาติ” และการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) พัฒนาการทางจริยธรรมและอารมณ์

ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การค้นพบตนเอง สุขภาพจิตที่ดี ความเข้าใจมนุษย์ ค่านิยมและศีลธรรมความสนใจศาสนา ความประพฤติและกิริยามารยาทงดงาม สมกาะเทศะ 3) สมรรถนะในการประยุกต์ เกี่ยวข้องกับ การเห็นคุณค่าของการประยุกต์ปฏิบัติ ต้องการประสบความสำเร็จ มีความสามารถที่จะวางแผนล่วงหน้า มีความสามารถบริหารจัดการตนเองในสถานะที่แปรปรวนได้ มีความเป็นผู้นำ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน มีคุณลักษณะส่วนตัวที่เหมาะสมที่จะทำให้เกิดครอบครัวที่มั่นคง มีความรู้และทักษะในการพัฒนาเยาวชน มีทักษะในการใช้เงินเพื่อการบริโภค มีความฉลาดเฉลียวในการจัดสรรเวลาอย่างเหมาะสม และมีสุขภาพดี

ส่วนเป้าหมายสำหรับสังคม ได้แก่ 1) สร้างความก้าวหน้าขององค์ความรู้ เกี่ยวข้องกับการค้นพบองค์ความรู้ใหม่ และความก้าวหน้าของความคิดทางศาสนา หรือปัญญา วรรณคดี ศิลปะบริสุทธิ์ การอนุรักษ์ และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม 2) การค้นพบ และส่งเสริมผู้มีพรสวรรค์ 3) ความก้าวหน้าของสวัสดิการสังคม ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ การเพิ่มพูนอำนาจและศักดิ์ศรีแห่งชาติ ความก้าวหน้าในความเสมอภาคของมนุษย์ เสรีภาพ ความยุติธรรม ความมั่นคง ระเบียบ ศาสนา สุขภาพ และหลีกเลี่ยงผลทางลบอันอาจเกิดขึ้นกับสังคม (พรชูลี อชาวจำรุง, 2545)

สรุปวิสัยทัศน์: วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา มีเป้าหมายหลัก 2 ประการ คือเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาแต่ละคนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความเป็นผู้นำ มีความรู้และทักษะเพียงพอในการประกอบอาชีพ ส่วนเป้าหมายในการพัฒนาสังคม เพื่อให้สังคมมีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ เพิ่มพูนอำนาจ และศักดิ์ศรีแห่งชาติ

2) ประเทศอังกฤษ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศอังกฤษทั้งหมดเป็นของรัฐ และได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐ เพื่ออุดหนุนการดำเนินงาน โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอนและการวิจัย ในด้านการบริหารและการจัดการ สถาบันอุดมศึกษาของประเทศอังกฤษ มีความเป็นอิสระอย่างสมบูรณ์แบบมาโดยตลอด และจากการปฏิรูปอุดมศึกษาในประเทศอังกฤษ ทำให้มีการจัดระบบการเรียนใหม่ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเอื้อต่อการเรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่งเสริมประสิทธิภาพ และคุณภาพการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดค่าใช้จ่าย มีการขยายโอกาสทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายในการรับนักศึกษาเพิ่มขึ้น สร้างความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากขึ้น โดยมีนโยบายการเปิดรับนักศึกษาใหม่ และให้โอกาส และให้ความสำคัญแก่นักศึกษา part – time ให้สามารถทำงานควบคู่กับการเรียนได้ เปิดโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และให้ความสำคัญกับการอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการทำงาน และเป็นการเสริมสร้าง

ความสามารถทางเศรษฐกิจ ให้กับผู้เรียนและผู้ประกอบการ สำหรับงบประมาณที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศอังกฤษได้รับ มีแนวโน้มที่จะให้เป็นเงินก้อน (Block Grant) เป็นการจ่ายเงินสนับสนุนที่เน้นประสิทธิผล และคุณภาพของการดำเนินการเป็นสำคัญ และมีแหล่งรายได้ที่หลากหลายจากภาคเอกชน ในการดึงให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การฝึกงาน และการใช้สถานที่ฝึกอบรมเป็นต้น มีการเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียนเพิ่มขึ้น ถึงร้อยละ 25 ของค่าใช้จ่ายจริง ในการศึกษาจริงทั้งหมด โดยผู้เรียนสามารถขอรับการสนับสนุนในรูปแบบการกู้ยืมเพื่อการศึกษา รวมทั้งผู้ที่มิงานทำแล้วและได้มาเรียนแบบ part – time มีสิทธิขอเงินยืมเพื่อการศึกษาได้ โดยที่ผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว จะต้องจ่ายเงินคืนในอัตราความสามารถของรายได้ในการทำงาน นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศอังกฤษ ได้ให้ความสำคัญต่อการบริการทางวิชาการแก่สังคมมากด้วย ความสำคัญของโลกธุรกิจมีมาก และกว้างขวางขึ้น และได้มีการปรับปรุงระบบอุดมศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับระบบสังคมใหม่ที่ต้องมีความสามารถทางเศรษฐกิจ และเทคโนโลยี พร้อมต่อการแข่งขันในสังคมโลก (อดุลย์ วิริยเวชกุล, 2542)

สรุปวิสัยทัศน์: วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้โอกาสแก่นักศึกษา part – time ให้สามารถทำงานควบคู่กับการเรียนอย่างต่อเนื่อง และให้ความสำคัญกับการอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการทำงานของผู้เรียน และผู้ประกอบการ

3) ประเทศออสเตรเลีย

การอุดมศึกษาของประเทศไทยได้มีการปฏิรูปและดำเนินการอย่างจริงจัง นับตั้งแต่ พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันให้การอุดมศึกษาของประเทศไทยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถตอบสนองต่อความต้องการทางเศรษฐกิจของประเทศออสเตรเลีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้สถาบันอุดมศึกษาเกิดการรวมตัวเหลือเพียงระบบเดียว คือระบบเอกภาพแห่งชาติ (Unified National System) มีการถ่ายโอนอำนาจการบริหารมหาวิทยาลัยจากรัฐบาลกลางสู่มหาวิทยาลัยต่างๆ มากขึ้น มหาวิทยาลัยต้องรับผิดชอบการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ มีการคำนึงถึงคุณภาพการเรียนการสอนมากขึ้น รูปแบบการบริหารพัฒนาไปในแบบธุรกิจเอกชนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมได้อย่างรวดเร็ว โดยที่สถาบันอุดมศึกษา มีความเป็นอิสระทางวิชาการ ในการกำหนดแนวทาง และเป้าหมายการเรียนการสอน และการวิจัยได้

การปฏิรูปการอุดมศึกษาของประเทศไทยได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ การขยายโอกาสทางการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การเพิ่มพูนศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษา และธุรกิจ

อุตสาหกรรมที่หลากหลาย การพัฒนาองค์ความรู้ และการพัฒนานวัตกรรมของชาติ และของโลก รวมทั้งการมีระบบตรวจสอบที่โปร่งใสโดยสาธารณชน อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันการอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียได้มีความพยายามอย่างมากในการปฏิรูปหลักสูตร ทั้งในระดับปริญญา และระดับบัณฑิตศึกษา มีการนำรูปแบบใหม่ของการเรียนการสอนโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่ทันสมัย มีการประกันให้ห้องสมุดเป็นแหล่งอ้างอิงที่มีคุณภาพสูง รวมทั้งการจัดโครงการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยให้มีความรู้ และทักษะในนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย (ชูเวช ชาญสง่าเวช, 2542)

สรุปวิสัยทัศน์: วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาประเทศออสเตรเลีย คืออุดมศึกษาเกิดการรวมตัวเหลือเพียงระบบเดียว คือ ระบบเอกภาพแห่งชาติ ถ่ายโอนอำนาจการบริหารจากรัฐบาลกลางสู่มหาวิทยาลัยต่างๆ ขยายโอกาสทางการศึกษา การประกันคุณภาพ และเพิ่มพูนศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และธุรกิจอุตสาหกรรมพัฒนาองค์ความรู้ และ นวัตกรรมของชาติ และของโลก รวมทั้งมีระบบตรวจสอบที่โปร่งใส

1) ประเทศนิวซีแลนด์

การอุดมศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ ได้มีการปฏิรูป และดำเนินการอย่างจริงจัง เมื่อปี พ.ศ. 2541 โดยได้มีประกาศนโยบายในการปฏิรูปเป็นเอกสารที่เรียกว่า “White Paper” มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นไป ด้วยเหตุผล และแนวโน้มที่สำคัญ 3 ประการที่รองรับการปฏิรูปการอุดมศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ คือความต้องการที่หลากหลายของผู้ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีมากขึ้น นักศึกษาและนายจ้างต่างเรียกร้องต้องการให้มีหลักสูตรมากขึ้น และต้องการให้มีโอกาสในการศึกษามากขึ้นด้วย และความต้องการให้ระบบอุดมศึกษามีมาตรฐาน คุณภาพ มีความเป็นนานาชาติมากขึ้น และประการสุดท้าย การพัฒนาที่รวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้มีความเป็นไปได้ในการเรียนข้ามประเทศหรือข้ามทวีป

ปัจจุบันประเทศนิวซีแลนด์ ได้มีการจัดตั้งองค์กร Quality Assurance Authority of New Zealand เพื่อพิจารณาระบบประกันคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง อันเป็นการเปลี่ยนแปลงจากระบบเดิม ที่การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง และได้มีการนำระบบเงินอุดหนุนค่าเล่าเรียนอุดมศึกษา หรือ University Tertiary Tuition Allowance มาใช้เพื่อให้นักศึกษาทุกคนที่เข้าศึกษาในหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติ จะได้รับทุนอุดหนุนจากรัฐทุกคน เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา และก่อให้เกิดความยุติธรรมแก่นักศึกษาทุกคนโดยไม่คำนึงถึงอายุ นอกจากการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนแล้ว การวิจัยถือได้ว่าเป็นภารกิจที่สำคัญควบคู่กับการเรียนการสอน ได้มีการเพิ่มคุณภาพของโครงการวิจัย และประสิทธิภาพในการใช้เงิน มีการจัดสรรเงินอุดหนุนเพิ่มเติมเพื่อการวิจัย ให้กับหลักสูตรปริญญา และบัณฑิตศึกษา ที่ผ่านเกณฑ์การประกันคุณภาพ ตลอดจนได้มีการปรับปรุงระบบข้อมูล

นักศึกษาให้เป็นระบบเดียวกันทั่วประเทศ มีการปรับปรุงระบบสารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตร และสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ประกันคุณภาพ อันจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาของนักศึกษา รวมทั้งการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาให้มีอิสระคล่องตัวมากยิ่งขึ้น (ชูเวช ชาญสง่าเวช , 2542)

สรุปวิสัยทัศน์: วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ ที่สำคัญ 3 ประการ คือสนองความต้องการที่หลากหลายของ นักศึกษาและนายจ้าง ต้องการโอกาสในการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีมาตรฐาน คุณภาพ มีความเป็นนานาชาติ และ ต้องการการเรียนรู้ข้ามประเทศหรือข้ามทวีป โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

2) ประเทศญี่ปุ่น

การอุดมศึกษาในประเทศญี่ปุ่น ได้มีการพัฒนา และปรับตัวให้ทันกับ ความก้าวหน้าของสังคมโลก ประกอบกับความต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามีมากขึ้น หลากหลายขึ้น ความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิต และความคาดหวังของสังคมต่อ อุดมศึกษามีมากขึ้น โดยเฉพาะภาคธุรกิจที่ต้องการพัฒนากำลังคน และการฝึกอบรมเพื่อการ เข้าสู่ตำแหน่งงาน ดังนั้นจากแนวคิดเดิมที่เน้นการอุดมศึกษาเพื่อชนชั้นสูง มหาวิทยาลัยที่เป็น ระบบปิด และวิธีการคัดเลือก ใช้การสอบวัดความรู้วิชาสามัญเป็นหลัก ทำให้มีการแข่งขันสูง ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย จึงได้มีการปรับเปลี่ยนระบบการรับเข้า ให้ผู้มีความต้องการศึกษา ระดับอุดมศึกษาได้มีโอกาสในการศึกษาต่อที่กว้างขวางขึ้น โดยมีระบบโควต้า ระบบการ คัดเลือกแบบพิเศษสำหรับผู้มีงานทำแล้ว เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนทั้งในเวลา และนอก เวลา มีการเปิดภาคค่ำในระดับบัณฑิตศึกษา มีการนำระบบการลงทะเบียนแบบพิเศษ และ ระบบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบใหม่มาใช้ มีระบบควบคุมคุณภาพการศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาโดยการนำระบบตรวจสอบและประเมินผลมาใช้ในมหาวิทยาลัย มีการเผยแพร่ ข้อมูล และมีการตรวจสอบประเมินผลจากภายนอกมหาวิทยาลัยด้วย ซึ่งได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปี พ.ศ.2539 เป็นต้นมา มีการสนับสนุนให้ภาคเอกชน และชุมชน กับสถาบันอุดมศึกษา มี ความสัมพันธ์เกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีการให้ทุนการศึกษาเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมการใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีทักษะใน เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับการจ้างงานในตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศมุ่งสู่ ความเป็นสากล โดยมีการแลกเปลี่ยน และร่วมมือกับต่างประเทศ ในการพัฒนา และวิจัยอย่าง ต่อเนื่อง (ฉันทนา จันทร์บรรจง, 2542)

สรุปวิสัยทัศน์: วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศญี่ปุ่น จากแนวคิดเดิม ที่เน้นการอุดมศึกษาเพื่อชนชั้นสูง มหาวิทยาลัยที่เป็นระบบปิด เป็นการศึกษาที่เปิดกว้างและ สนับสนุนให้ภาคเอกชน และชุมชน กับสถาบันอุดมศึกษา มีความสัมพันธ์เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

3) ประเทศสิงคโปร์

สถาบันอุดมศึกษาของประเทศสิงคโปร์ มีระบบการบริหารจัดการที่คล่องตัวมาก มีแนวทางและเป้าหมายในการพัฒนาอุดมศึกษาที่ชัดเจน อาทิ มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนินยาง และมหาวิทยาลัยการจัดการแห่งสิงคโปร์ มีจุดมุ่งหมายโดยรวมที่เน้นการเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก (World-Class University) มีการจัดระบบการเรียนการสอนที่คล่องตัว และการเตรียมนักศึกษาให้มีคุณลักษณะของผู้ประกอบการ และมีลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการนำนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัยมาใช้เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการบริการต่างๆ เช่น ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น มีการจัดตั้งบริษัทของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อความสะดวกในการดำเนินกิจการทางพาณิชย์ มีการพัฒนา และให้ความสำคัญแก่งานวิจัยต่างๆของมหาวิทยาลัย รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ที่มุ่งไปในด้านการพาณิชย์ ตลอดจนมุ่งเน้นการเป็นนานาชาติ และความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก

ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจรุ่งเรือง และเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างชัดเจน เช่น แผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ ที่มุ่งเน้นการเป็นผู้นำทางการศึกษา การสร้างองค์ความรู้ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย การให้บริการวิชาการแก่ชุมชน และเป็นศูนย์การศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมความสามารถ และโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของประเทศ และมุ่งเน้นความเป็นหุ้นส่วนต่อกันระหว่างองค์กรภาครัฐ และองค์กรเอกชน ส่วนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนินยาง มุ่งเน้นการเป็นมหาวิทยาลัยผู้นำทางการวิจัย และพัฒนา โครงการ จัดตั้งศูนย์นวัตกรรม เพื่อการวิจัย และพัฒนาในสาขาเทคโนโลยีต่างๆ ที่มุ่งเน้นการเป็นผู้นำทางภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี

นอกจากนี้ ประเทศสิงคโปร์ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาต่อ และการฝึกอบรมแก่ผู้ที่มีงานทำแล้ว เพื่อการพัฒนาฝีมือแรงงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีหลักสูตรที่หลากหลาย ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน และการดำรงชีวิตอย่างมาก (วรภรณ์ บวรศิริ, 2542.)

สรุปวิสัยทัศน์: วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศสิงคโปร์เน้นการเป็นมหาวิทยาลัยนานาชาติชั้นนำของโลก เตรียมนักศึกษาให้เป็นผู้ประกอบการ และเรียนรู้ตลอดชีวิต ใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัย จัดตั้งบริษัทของสถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญแก่งานวิจัย รวมถึงสิ่งประดิษฐ์ที่มุ่งด้านการพาณิชย์ และร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก

สรุปวิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษานานาชาติ: จุดมุ่งหมายในการพัฒนาอุดมศึกษานานาชาติ เพื่อสร้างสมรรถนะในการแข่งขันของประเทศ พัฒนาทุนปัญญา โดยการจัดการศึกษาแบบหุ้นส่วน พหุภาคี มีหลักสูตรที่หลากหลายสนองความต้องการของผู้เรียน และผู้ประกอบการ เน้นบทบาทผู้เรียนในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนรู้

ควบคู่กับการทำงาน และปฏิบัติในบริบทจริง เนื้อหาสาระของหลักสูตร และ กระบวนการเรียนรู้แบบแนวคิด โดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พัฒนาผู้เรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

2.4 การเรียนรู้ของนานาชาติ และแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ของไทย

2.4.1 แนวคิดหลักเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนานาชาติ (Morrison: 1996 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา : 2543)

รายงานของสถาบันพัฒนาแห่งเอเชีย ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างการเรียนรู้ และแนวคิดของการพัฒนาโครงสร้างการเรียนรู้ 4 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านเนื้อหา ด้านวิธีการ/ กระบวนการ สถานที่ เวลา และด้านจุดมุ่งหมาย และนโยบาย พร้อมทั้งยกตัวอย่างประสบการณ์ ในการดำเนินงานที่น่าสนใจของบางประเทศ เพื่อการนำไปสู่การปฏิบัติ สาระสรุปมีดังนี้

1) แนวคิดของการพัฒนาโครงสร้างการเรียนรู้ด้านผู้เรียน

การพัฒนาโครงสร้างการเรียนรู้ด้านผู้เรียนมี 2 แนวคิดคือ

ก. การให้มวลชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

ทั่วโลกมีแนวคิดที่จะให้โอกาสมวลชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น เพื่อลดช่องว่างทางการเรียนรู้ และให้การเรียนรู้เสริมพลังการพัฒนาให้เข้มแข็ง และยั่งยืน ด้วยรูปแบบการศึกษาซึ่งให้อิสระ และทางเลือกที่กว้างขวางและหลากหลาย ในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน โดยมีกลไกต่างๆ ในการเข้าถึงการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน ซึ่งมีนวัตกรรมต่างๆ สนับสนุน

ข. ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน

การพัฒนาผลการวิจัยใหม่ๆ เกี่ยวกับสมรรถนะของสมอง สติปัญญา และการเรียนรู้ของมนุษย์ แนวคิดใหม่ในการเรียนรู้จึงมุ่งเน้น

1) ความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ ด้วยการจัดรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด สร้างสรรค์ปัญญา ซึ่งผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ ในรูปของการฝึกสติปัญญาผ่านการฝึกในบริบทที่เป็นจริง

2) ความสามารถในการหลอมรวมความคิด การคิดแบบซับซ้อน และการคิดแบบองค์รวม ยุทธศาสตร์ที่น่าสนใจคือ การนำจิตวิทยาชุมชน และวิธีการสอนแบบพื้นบ้าน หรือวิธีการสอนแบบปัญญาชนท้องถิ่น มาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ และการสร้างชุมชนการเรียนรู้

2) แนวคิดของการพัฒนาโครงสร้างการเรียนรู้ด้านเนื้อหา

การพัฒนาโครงสร้างการเรียนรู้ด้านเนื้อหา มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ซึ่งมีประเด็นสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

ก. การปรับเปลี่ยนบทบาทสถาบันการศึกษาในระบบ เป็นแหล่งให้บริการการเรียนรู้ ระบบการจัดการข้อมูลข่าวสาร สังคมอุตสาหกรรม มีแนวคิดปรับเปลี่ยนบทบาทสถาบันการศึกษาในระบบ ไปเป็นแหล่งให้บริการการเรียนรู้วิธีการจัดการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน อย่างครบวงจร เพื่อแก้ปัญหาการสื่อสาร และการนำข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่มากมายมาใช้ประโยชน์ ยุทธศาสตร์ที่น่าสนใจ คือ โครงสร้างการสร้างเครือข่ายความรู้ของกองทุนมูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งชาติ ซึ่งมุ่งเน้นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ และสร้าง“ความเชื่อมโยงแบบใหม่” เพื่อเป็นชุมชนการเรียนรู้ที่มีพลวัต และสร้างรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพขององค์กรและชุมชน

ข. การเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้น แนวคิดใหม่ในการเรียนรู้คือ การเรียนรู้ที่ซับซ้อน และใช้การคิดระดับสูง ด้วยวิธีการเรียนรู้จากปัญหาในบริบทที่เป็นจริง โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ แสดงความคิด บูรณาการหน่วยการเรียนรู้ และใช้กลยุทธ์ต่างๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสังคม และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และให้เครื่องมือใหม่ๆในการคิดที่สอดคล้องกับโลกที่เชื่อมโยงถึงกันมากขึ้น

ค. การพัฒนาเครื่องมือในการคิด ทักษะที่ว่า แนวทางพัฒนาการคิดในตัวผู้เรียนที่ดีที่สุด คือต้องสอนการคิดให้ผู้เรียน ส่งผลให้หลักสูตรมุ่งเน้นการพัฒนาเครื่องมือในการคิด โดยผู้เรียนจะได้เรียนรู้ ทักษะในการแก้ปัญหาทั้งเชิงวิเคราะห์ และเชิงอนุมาน การตัดสินใจ และการสร้างสรรค์ รวมทั้งทักษะการคิด ซึ่งเป็นสิ่งที่ระบบเศรษฐกิจใช้ข้อมูล ข่าวสาร เป็นฐาน ดังกรณีตัวอย่างของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งกำหนดให้ทักษะการคิด เป็นจุดเน้นของหลักสูตร และในระดับอุดมศึกษา คณะต่างๆ ที่เปิดสอนสาขาวิชาทางธุรกิจ และวิศวกรรมศาสตร์ ได้กำหนดให้รายวิชาการคิดเชิงวิจารณ์ และเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งทักษะการแก้ปัญหา เป็นส่วนหนึ่งของวิชาบังคับในหลักสูตร

ง. การเรียนรู้ที่เน้นแนวคิด แนวคิดใหม่เรื่อง “ความยั่งยืน” ในการพัฒนา ส่งผลให้วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เปลี่ยนจากการเรียนรู้แบบผิวเผิน เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาหลักสูตรที่กว้างขวาง ไปสู่การเรียนรู้แนวคิดเพื่อสร้างความเข้าใจที่ยั่งยืนในเนื้อหาที่เรียน ซึ่งวิธีการเรียนรู้ดังกล่าว สมาคมนานาชาติเพื่อการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เน้นย้ำว่า เป็นวิธีการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับหลักสูตรคณิตศาสตร์

จ. การเรียนรู้เกี่ยวกับโลกแห่งความเป็นจริง ผลกระทบของการจัดบริหารการเรียนรู้ที่มีแบบแผน และแนวโน้มที่ผู้เรียนกำลังขาดความเข้าใจ และประสบการณ์ ในมิติของการดำรงชีวิตที่สำคัญในบางมิติ อาทิ โลกของการงาน ลักษณะของตลาดในระบบเศรษฐกิจ ประเด็นปัญหา และค่านิยมทางสังคม เป็นต้น แนวคิดใหม่ในกระบวนการเรียนรู้ จึงลดการบอกเล่าเนื้อหาลง แต่มุ่งเน้นการสร้าง ความเข้าใจมากขึ้น และหมุนเวียนระหว่างความเข้าใจในสิ่งที่

เรียนในโรงเรียน กับประสบการณ์ในบริบทที่หลากหลาย ตัวอย่างเช่น กระแสความเคลื่อนไหวที่เรียกว่า การก้าวจากโรงเรียนเข้าสู่โลกของการทำงาน ซึ่งเน้นการให้ประสบการณ์โดยตรงในเรื่องโลกของการทำงาน แก่ผู้เรียนตลอดระยะเวลาการศึกษา ในลักษณะของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างสถานประกอบการกับสถาบันการศึกษา ซึ่งกระแสความเคลื่อนไหวดังกล่าว กำลังได้รับความสำคัญมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ในสหรัฐอเมริกาได้จัดให้มีการฝึกงานรายบุคคล หรือการให้ทักษะที่สัมพันธ์กับความคาดหวังในการปฏิบัติงาน หรือเชื่อมโยงกับการกำหนด ตำแหน่ง และความก้าวหน้าในอาชีพ เป็นต้น

จ. การเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปสู่การประเมินผลของการเรียนรู้ และผลของการปฏิบัติงาน เป็นผลให้ต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ให้สอดคล้องตามไปด้วย แนวคิดใหม่ของการเรียนรู้จึงมุ่งเน้นการปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนต้องมีความเข้าใจในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น เพื่อที่จะสามารถประยุกต์ใช้ทักษะที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา การแสดงออก และสร้างสรรค์ความรู้

ข. การรู้หนังสือแบบมีส่วนร่วม การรู้หนังสือเป็นพื้นฐานส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีความสำคัญมากขึ้นในประเทศกำลังพัฒนา และประเทศอุตสาหกรรม ประเทศต่างๆในทวีปเอเชีย ได้เร่งดำเนินการตามนโยบายเป้าหมายการรู้หนังสือที่ทั่วถึง แต่ก็ปรากฏว่า ยังมีช่องว่างในบางพื้นที่ในเรื่องระดับการรู้หนังสือ โดยเฉพาะในเอเชียตอนใต้ เนื่องจากมุ่งเน้นการให้ทักษะแบบการศึกษาในระบบ และละเลยประชากรที่เป็นผู้ใหญ่ จึงเกิดยุทธศาสตร์และแนวคิดใหม่ในการขยายเป้าหมายการรู้หนังสือที่ทั่วถึง คือการรู้หนังสือแบบมีส่วนร่วม หรือการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตรอด ซึ่งชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบ และนำไปสู่การปฏิบัติโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกำหนดความต้องการในการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ดังกล่าวนำไปสู่การค้นพบ “การศึกษาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น” หรือระบบการสอนที่มีรูปแบบจากวัฒนธรรมที่ตกทอดมา อาทิ การจัดการศึกษาของศาสนาในอิสลาม การจัดการศึกษาของพุทธศาสนา และการศึกษานอกระบบที่ดำเนินการโดยองค์กร และสมาคมอาสาสมัคร ซึ่งเป็นรูปแบบที่สามารถเข้าถึงผู้ด้อยโอกาสได้มากที่สุด และมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังกรณีโครงการการรู้หนังสือแบบมีส่วนร่วมของรัฐเกรละ (Kerala) ในประเทศอินเดีย

ข. การเรียนรู้ค่านิยมโลก ค่านิยม และวัฒนธรรม เป็นหัวใจของการพัฒนา และปัจจุบันกำลังได้รับการฟื้นฟู และเป็นที่ยอมรับ โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากความตระหนักในเรื่องการพึ่งพาอาศัยกันของระบบนิเวศ และระบบเศรษฐกิจโลก การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโลก โดยผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ แนวความคิดใหม่ๆ ในการพัฒนา และการยอมรับเพิ่มขึ้นว่า กระบวนการพัฒนาต้องสะท้อนถึงค่านิยม และวัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

ค่านิยมและวัฒนธรรม ที่แสดงให้เห็นความสอดคล้องของความสัมพันธ์ระหว่าง การเรียนรู้ และการพัฒนา มี 2 แนวคิดคือ

1. รูปแบบการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน และการพัฒนาที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งเป็นรูปแบบที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอน ในสาขาการศึกษา รูปแบบการพัฒนาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากความพยายามในการกระจายอำนาจการตัดสินใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา การฟื้นฟูบทบาทของวัฒนธรรม และค่านิยมในเรื่องการเรียนรู้และความเข้าใจ และแบบฉบับการเรียนรู้ รวมทั้งการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนา ด้านวัฒนธรรม

2. แนวคิดเรื่องสิทธิหน้าที่ของพลโลก ซึ่งมีผู้ให้ความหมายแนวคิดดังกล่าวไว้ 2 ประการคือ 1) การให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ต่อมนุษยชาติทั่วโลกเป็นลำดับแรก และต่อกลุ่มต่างๆ ต่อท้องถิ่น และต่อประเทศชาติเป็นลำดับรอง 2) การยอมรับความหลากหลายโดยคำนึงถึงคุณค่าชีวิตของมนุษยชาติ

แนวคิดนี้มีบทบาทต่อการศึกษา 3 นัย คือ 1) การปลูกฝังความเป็นมนุษย์ ในแง่ของการเป็นจุดมุ่งหมายของการศึกษา และการกำหนดจุดมุ่งหมายดังกล่าวไว้ในหลักสูตร 2) ความเข้าใจผู้อื่น ในแง่ของการกำหนดกระบวนการทางการศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาความเข้าใจในวัฒนธรรม ขนบประเพณี และทัศนคติอื่นๆ 3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนความคิดให้คล้อยตามผู้ที่มีชนบประเพณีทางวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตนเอง ในแง่ของการสร้างจิตสำนึกภายใน และปณิธาน เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนที่เข้าใจมุมมองของผู้อื่นที่เกี่ยวกับโลก ซึ่งปัจจุบันการพัฒนาแนวคิดนี้ในสาขาการศึกษาอยู่ในรูปของการศึกษาวิจัยวัฒนธรรมอื่นๆ ในขอบเขตจำกัด ในบริบทของประเทศนั้น ตัวอย่างที่น่าสนใจคือ โครงการการเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกันด้วยการสอนวิชาประวัติศาสตร์ และวิชาภูมิศาสตร์ของสำนักงานการศึกษานานาชาติ ยูเนสโก ซึ่งให้ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับแนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลโลก 3 ประการ คือ (ก) การกำหนดมาตรฐานหลายระดับ (ข) การพัฒนาแนวคิดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ 3 แนวคิด อันได้แก่ เอกลักษณะ ความเป็นตัวตนของผู้อื่น และความเป็นสากล และ (ค) ความต่อเนื่อง ซึ่งเน้นความเข้าใจระหว่างเพื่อนบ้านและโลก และการเรียนรู้แนวทางในการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับบริบทของโลก

3) แนวคิดในการพัฒนาโครงสร้างการเรียนรู้ ด้านวิธีการ เวลาและสถานที่ แนวคิดสำคัญๆ ประกอบด้วย

ก. การจัดบริบทการเรียนรู้ และแบบแผนการเรียนรู้ที่หลากหลาย การศึกษาวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของชาวปัญญา และแบบแผนการเรียนรู้นำไปสู่การปรับแนวคิดหลักสูตร ยุทธศาสตร์การสอน และโครงสร้างองค์กร

สถาบันการศึกษา คือการจัดบริหารการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนที่ชาว ปัญญาต่างกันสามารถเรียนรู้ในสิ่งเดียวกัน ตัวอย่างที่โดดเด่นของการนำแนวคิดดังกล่าวมา ประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ และการศึกษา คือ “โครงการสมาร์สคูล” ของ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งเน้นการเรียนรู้ที่กระตุ้นระบบการคิด ความคิดสร้างสรรค์ และการเอื้ออาทร ในตัวผู้เรียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการพัฒนาหลักสูตรขึ้นใหม่ ใช้ยุทธศาสตร์ การสอนหลากหลายรูปแบบ และใช้ระบบการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ แบบอิงเกณฑ์ โดยพิจารณาผลการปฏิบัติงานของผู้เรียนในสถานการณ์ที่เป็น จริง เปรียบเทียบกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นอกจากนี้ยังมีการพัฒนามาตรฐานคุณภาพ และดัชนีชี้วัดระดับมาตรฐานกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการบริหารในโรงเรียน

ข. ชุมชนการเรียนรู้

การเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ ซึ่งต้องการแรงงานที่มีเชี่ยวชาญ ปัญญา และทักษะใหม่ๆ รวมทั้งโอกาสในการได้รับทักษะใหม่ๆ ตลอดชีวิต ภารกิจของ สถาบันการศึกษาจึงมุ่งเน้นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังมีการแสวงหาสถานที่ และ วิธีการที่ผู้บริโภค หรือลูกค้าจะได้รับความรู้และทักษะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิด “ชุมชนการ เรียนรู้” และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ และการก่อตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นภายในองค์กรธุรกิจ ใน ประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก ชุมชนการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ มีจำนวนเพิ่มขึ้น และการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ เหล่านี้ก็เพิ่มมากขึ้นด้วย เนื่องจากเป็นการเรียนรู้ที่ให้ทางเลือก และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ ยูเนสโกยังได้จัดทำโครงการเรียนรู้ที่ไร้พรมแดน เพื่อแสวงหาแนวทางการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ ใหม่ๆ เพื่อสร้างชุมชนการเรียนรู้

ค. องค์กรการเรียนรู้

ในระบบเศรษฐกิจยุคข้อมูลข่าวสาร ศักยภาพในการเรียนรู้ของสมาชิกในองค์กร และประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ ขององค์กร เป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขัน และเป็นปัจจัย สำคัญในการรับมือกับความท้าทายใหม่ๆ แนวคิดใหม่ในการสร้างภาวะผู้นำขององค์กร คือ การ จัดการองค์ความรู้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของมนุษย์ การยอมรับองค์ ความรู้ที่ได้รับจากกระบวนการทางสังคม และค่านิยมอุดมคติมากขึ้น การออกแบบเทคโนโลยี และระบบใหม่ๆ ที่ยืดหยุ่น ซึ่งเอื้อต่อการเรียนรู้ของชุมชน ทั้งการศึกษาในระบบ กับการศึกษา ตามอัธยาศัย และการสร้างฐานข้อมูลระดับองค์กร ที่ทุกคนสามารถเข้าถึง ตัวอย่างเช่น ธนาคารโลกได้ริเริ่มพัฒนา ระบบการจัดการองค์ความรู้ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ วิธีปฏิบัติ และ ประสบการณ์สู่ลูกค้าโดยตรง ด้วยชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ นอกจากนี้ยังมีโครงการศึกษาวิจัย ของนักวิจัยชาวญี่ปุ่น เพื่อพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้ในบริษัทญี่ปุ่น ที่ประเทศกำลัง

พัฒนาสามารถเข้าถึงได้ และการพัฒนากรอบการประเมินองค์ความรู้แห่งชาติ ที่สภาวิจัยแห่งชาติสหรัฐอเมริกาดำเนินการร่วมกับธนาคารโลก เพื่อปรับปรุง การนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ และ การตัดสินใจ ที่ใช้กันแพร่หลาย ในภาคอุตสาหกรรม

ง. การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ

เป็นแนวคิดใหม่ของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ขององค์กร ซึ่งกำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น โดยเน้นการเรียนรู้ เพื่อค้นหาวิธีการแก้ปัญหาที่แท้จริง ในรูปของการทำงานเป็นทีม การจัดทำโครงการ หรือโครงการ ที่มีความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นแรงขับเคลื่อน

จ. การเรียนรู้ด้วยเครือข่ายที่แพร่กระจาย

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารใหม่ๆ กำลังเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการทำหน้าที่ของระบบการศึกษา และสถาบันการศึกษา และมีผลให้การเรียนรู้ และองค์ความรู้เกิดขึ้นโดยไม่มีข้อจำกัดด้านระยะทาง และสถานที่ บุคคลสามารถเรียนรู้ และมีโอกาสเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และกับทุกคน ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ตามความนิยมของลูกค้า จากการเรียนรู้ระบบออนไลน์ และการเรียนรู้ระบบดิจิทัล ซึ่งเป็นแนวคิดของการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้ยังมีผลต่อคุณภาพของการเรียนรู้ด้วย เนื่องจากมีความพร้อมในด้านหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนา และให้บริการในอินเทอร์เน็ต และการเข้าถึงห้องสมุดดิจิทัลที่มีอยู่มากมาย

ฉ. การเรียนรู้ด้วยสื่อประสม

แนวคิดการนำสื่อประสมซึ่งประกอบด้วยเทคโนโลยีการสื่อสาร และคอมพิวเตอร์ มาใช้ในการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ในกระบวนการเรียนรู้ อาทิสามารถนำเสนอเนื้อหาการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการในการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระ และส่งเสริมให้ครูมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ และการพัฒนากระบวนการ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียน นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการส่งต่อการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพด้านค่าใช้จ่าย มีความยืดหยุ่น และมีคุณภาพ ซึ่งในการนำเทคโนโลยีสื่อประสมมาใช้จำเป็นต้องออกแบบระบบการเรียนรู้ขึ้นมาใหม่ เพื่อปรับเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการขยายมิติการเรียนรู้ในด้าน ปฏิสัมพันธ์ สถานที่ และเวลา

4) แนวคิดของการพัฒนาโครงสร้างการเรียนรู้ด้านจุดมุ่งหมาย และนโยบาย

ก. การเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะในการแข่งขัน

จากปัญหาการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และหนี้สินการคลัง ของบรรดาประเทศ
อุตสาหกรรมตะวันตก และการเติบโตของระบบเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชีย ประเทศอุตสาหกรรม
ตะวันตก จึงได้ปรับเปลี่ยนจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ของตน โดยมุ่งเน้นการสร้างสมรรถนะหลักใน
การแข่งขันของชาติ อันได้แก่ ความรู้ การจัดการ ทักษะที่ตลาดแรงงาน ประเทศ และธุรกิจ
ต้องการ ส่งผลให้ประเทศกำลังพัฒนา ต้องปรับเปลี่ยนจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ของตนเช่นเดียวกัน
ซึ่งทำให้เกิดการแข่งขันทางการศึกษาสูง เพื่อสอบเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ ผลกระทบที่
เกิดขึ้นคือ “วัยเยาว์ที่สูญเสีย” และ การพัฒนาที่ไม่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้

ข. การพัฒนาทุนปัญญา

ในยุคสารสนเทศ ระบบเศรษฐกิจของโลก กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบเศรษฐกิจ
ที่ใช้องค์ความรู้เป็นฐาน ยุทธศาสตร์ประการหนึ่งในการรักษาสมรรถนะการแข่งขันของประเทศที่
กำลังพัฒนา คือการพัฒนาทุนปัญญา ซึ่งในการนี้จำเป็นต้องมีเครื่องมือการติดตามผล เชิงกล
ยุทธ์ หรือ “กรอบดำเนินงานเพื่อตรวจสอบกิจกรรม 4 ด้าน” คือ ด้าน การเงิน ลูกค้า นวัตกรรม
และการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละด้าน จะมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และมาตรฐาน
การวัดผลการปฏิบัติงานไว้ชัดเจน

การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจดังกล่าว มีผลให้กระบวนการทางการศึกษา
เปลี่ยนไปมุ่งเน้น ทักษะในการแก้ปัญหา และทักษะการสร้างสรรค์ ซึ่งธนาคารโลกเสนอแนะไว้
ในรายงานพัฒนาโลกปี พ.ศ. 2541 ว่า ความรู้ที่สำคัญสำหรับกระบวนการพัฒนามี 2 มิติคือ 1)
ความรู้ด้านเทคโนโลยี หรือวิธีการ ซึ่งประเทศกำลังพัฒนามีช่องว่างทางด้านความรู้ หรือวิธีการที่
จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ในแง่ของวิธีการได้รับความรู้ วิธีการซึมซับความรู้ และวิธีการสื่อสาร
ความรู้ และ 2) ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะ ซึ่งมีช่องว่างด้านข้อมูลข่าวสาร หรือการตระหนัก
ถึงความสำคัญของข้อมูลข่าวสาร

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารใหม่ๆ และเครือข่ายจะ
เป็นปัจจัยสำคัญต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม และระบบเศรษฐกิจที่มีองค์ความรู้เป็น
ฐาน รวมทั้งเป็นเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ของครู และผู้เรียน และการสร้างทุนปัญญา แต่มี
ข้อสังเกตว่าการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคที่เพิ่มขึ้นระหว่างชนชั้นในสังคม
ในด้านความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อเข้าถึงเทคโนโลยี และความพร้อมด้านสติปัญญา ที่จะใช้
และพัฒนาเทคโนโลยี

ทุนปัญญาหรือทักษะการแก้ปัญหา หรือทักษะอื่นๆ กำลังเป็นที่ยอมรับมากขึ้น
ในงานวิจัยและงานพัฒนานโยบายเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้
ควบคู่ ในสาขาวิทยาศาสตร์ การศึกษา แต่ยังมีการแลกเปลี่ยน แบ่งปันภูมิปัญญาท้องถิ่นใน

ระดับที่สูงกว่าระดับชุมชนน้อยมาก ภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้มีคุณค่าในการดำเนินงานพัฒนาที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ค. การจัดการศึกษาในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วนพหุภาคี

การประยุกต์แนวคิดเรื่ององค์ประกอบของสังคมกับการศึกษา และแบบแผนของการเรียนรู้ ได้ก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษา คือ การจัดการศึกษาในลักษณะเป็นหุ้นส่วนพหุภาคีระหว่างภาคต่างๆ ในสังคม คือภาคการตลาด ภาครัฐ ภาคมหาชน และภาคเอกชน ซึ่งจะช่วยขยายสมรรถนะ และขอบเขตของการจัดบริการการศึกษา เพื่อสิทธิของพลเมืองในด้านการศึกษา และนำไปสู่การพัฒนาสิทธิทางสังคม อาทิ สิทธิในโอกาสและสิทธิในการมีส่วนร่วม ดังนั้นแนวโน้มการคิด การวางแผนพัฒนา จึงมุ่งเน้นรูปแบบการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

ง. การวางแผนแบบพลวัตนิยม

จากการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัต กระบวนการพัฒนาจึงต้องการ แนวคิด และรูปแบบการวางแผนทางเลือก ที่เอื้ออำนวยต่อผู้กำหนดนโยบาย ในการตัดสินใจเพื่อการกำหนดยุทธศาสตร์ และการจัดลำดับความสำคัญ แทนการวางแผนแบบคงที่

เทคนิคการวางแผน และการเรียนรู้โดยการฉายภาพในอนาคต เป็นวิธีการหนึ่งของการวางแผนทางเลือก ที่ช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายในการตัดสินใจ บนเงื่อนไข 2 ประการคือ ความไม่แน่นอน และความซับซ้อน เทคนิคดังกล่าวได้มีการนำมาใช้ในโลกรธุรกิจ ส่วนในสาขาการพัฒนา เพิ่งนำมาใช้เมื่อไม่นานนี้ อาทิ ในการประชุมปฏิบัติการวางแผนด้วยเทคนิคการฉายภาพอนาคต เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร กับการพัฒนา และการประชุมปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาภาพอนาคตของแอฟริกาใต้

จ. การพัฒนาแรงงาน

กระแสโลกาภิวัตน์ และการแพร่หลายของเทคโนโลยีใหม่ๆ ทั่วโลก เป็นแรงผลักดันให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การขยายการจ้างงาน และการเปลี่ยนแปลงลักษณะของงาน มีผลให้อุตสาหกรรมหลายสาขา ต้องการแรงงานหลายด้าน และความรู้ข้ามสาขาวิชา เนื่องจากลักษณะการแข่งขันระหว่างบริษัท และชาติต่างๆ เปลี่ยนแปลงไป ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เกิด “ยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงาน” บนพื้นฐานความสัมพันธ์ ระหว่างปัจเจกบุคคล องค์กร และตลาดแรงงาน ซึ่งครอบคลุมถึงการฝึกอบรมทักษะการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ ตลาด คุณภาพ และความสอดคล้องของการเรียนรู้ อุปสงค์ และอุปทาน ด้านแรงงาน อิทธิพลด้านวัฒนธรรม และความเชื่อต่างๆ

รายงานนี้ได้นำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงานให้ประสบความสำเร็จ จากผลการศึกษาของศูนย์เพื่อพัฒนาแรงงาน ซึ่งประกอบด้วย 1) ค่านิยมยุทธศาสตร์ และหน้าที่

รับผิดชอบ 2) การพัฒนาที่ใช้อุปสงค์เป็นแรงขับเคลื่อน 3) โอกาสรับบริการที่เปิดกว้าง 4) การสร้างทักษะที่ปรับใช้ง่าย 5) มีระบบการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 6) ความเป็นหุ้นส่วน ระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชน และ 7) บทบาทที่ชัดเจนของรัฐบาล ในการจัดให้มี “ผู้เชื่อมต่อ” ระหว่างโปรแกรมการพัฒนา การกำหนดมาตรฐาน และความคาดหวังในการปฏิบัติ และมาตรการและการจัดการด้านการเงิน พร้อมทั้งได้นำเสนอตัวอย่างการพัฒนาแรงงานที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ระหว่างปัจเจกบุคคล กับตลาดแรงงานในทวีปเอเชีย 4 โครงการ คือ 1) โครงการกองทุนพัฒนาทักษะแห่งประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของแรงงาน และให้เงินสนับสนุนในการฝึกอบรมคนงาน แก่นายจ้างถึงร้อยละ 80 ของค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม โดยใช้นวัตกรรมที่น่าสนใจ คือ โปรแกรม “ผู้พัฒนาประชาชน” 2) โครงการของสถาบันเพื่อการวิจัยและพัฒนาการฝึกอบรม การจัดการศึกษาและการพัฒนาแห่งภูมิภาค นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเน้นการฝึกอบรมทวิภาคี ตามแบบของประเทศเยอรมันนี 3) โครงการของสมาคมสตรีผู้ประกอบการอาชีพอิสระแห่งอาห์เมดาบัด ประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นตัวอย่างของการพัฒนาแรงงานระดับล่าง และระดับกลางในสังคม และ 4) โครงการพัฒนาระบบการฝึกอบรมวิชาชีพแห่งชาติแบบใหม่ในออสเตรเลีย ซึ่งเป็นตัวอย่างของการประยุกต์ใช้ความยืดหยุ่น แรงผลักดันจากอุปสงค์ การควบคุมคุณภาพ ความสามารถของผู้ใช้ในการเลือก และการถ่ายโอน เพื่อพัฒนาแรงงาน จุดเด่นของโครงการนี้คือ กรอบการฝึกอบรมแห่งชาติ ชุดฝึกอบรม การเทียบโอนที่ยืดหยุ่น ทางเลือก หลักสูตรการฝึกอบรม ที่ยืดสาขาอุตสาหกรรมเป็นฐาน และการกำหนดตัวชี้วัดการปฏิบัติงาน

ฉ. ความครอบคลุมทางการศึกษา

ในระบบเศรษฐกิจที่ต้องการองค์ความรู้เป็นฐาน การพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของพลเมืองในระดับสูงสุด หรือความครอบคลุมทางการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสมรรถนะในการแข่งขันสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งนำไปสู่จุดเน้นเรื่อง ทุนมนุษย์ ทุนสังคม และทุนความรู้ ข้อเสนอยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมที่สุดเพื่อให้การศึกษา มีความครอบคลุม ได้แก่

- (1) ยุทธศาสตร์ด้านโอกาสซึ่งมีทัศนะว่าการศึกษาเป็นเรื่องของการบริโภคความรู้
- (2) ยุทธศาสตร์ที่มีมุ่งผลลัพธ์เน้นการกระจายการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย

เฉพาะ

(3) ยุทธศาสตร์ทางการตลาด เน้นการแข่งขัน และการเลือกของตลาด ในการกระจายประโยชน์ การเข้าถึงการศึกษา

(4) ยุทธศาสตร์แนวนิเวศ เน้นการใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง และการพัฒนาแบบองค์รวม อาทิ นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสุขภาพ และการพัฒนาสังคม โดยอาศัยความร่วมมือขององค์กรต่างๆ ในประชาสังคม

ความครอบคลุมทางการศึกษายังให้เห็นถึงปัญหาของวัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม และการเรียนรู้ ในหลายๆ สังคมได้ใช้สถานศึกษาเป็นเสมือนเครื่องบูรณาการทางวัฒนธรรม ตัวอย่างความพยายามในการบุกเบิกบทบาททางการศึกษาที่สนองทางด้านวัฒนธรรม คือ การพัฒนามาตรฐานสำหรับการจัดการศึกษา ที่สนองด้านวัฒนธรรมแห่งอภิศภาของสถานศึกษา ที่เป็นชนพื้นเมืองของอภิศภา มาตรฐานดังกล่าว ประกอบด้วย มาตรฐานการจัดการศึกษาที่สนองด้านต่างๆ ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน 2) มาตรฐานด้านวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษา 3) มาตรฐานด้านวัฒนธรรมสำหรับหลักสูตร 4) มาตรฐานด้านวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียน และ 5) มาตรฐานด้านวัฒนธรรมสำหรับชุมชน

โดยมาตรฐานแต่ละข้อ จะมีชุดของความสามารถสนับสนุน แนวคิดเรื่องการตอบสนองด้านวัฒนธรรมนี้ให้ภาพที่มีพลวัต ของวัฒนธรรม และความสำคัญของวัฒนธรรม ต่อเอกลักษณ์และความสุขของบุคคล ความสนใจ ความเอื้ออาทรของชุมชน และต่อกระบวนการเรียนรู้

นอกจากนี้ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย ยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การพัฒนาเชิงบูรณาการซึ่งมีประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และการมีส่วนร่วมของประชากร ประกอบด้วยหลักการต่างๆ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ คือ 1) หลักของความเสมอภาค 2) การตอบสนองด้านวัฒนธรรม 3) ความยั่งยืน 4) ความมีประสิทธิภาพ 5) การบูรณาการทางสังคม และ 6) ศักยภาพการเลือก ซึ่งศูนย์กลางการพัฒนาเชิงบูรณาการ คือ การศึกษาและการเรียนรู้ เนื่องจากให้บริบทในการสร้างปฏิสัมพันธ์ ของหลักการดังกล่าวทั้ง 6 ประการ

ท้ายที่สุดรายงานฉบับนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ในอนาคต ประเทศต่างๆ จำเป็นต้องออกแบบโครงสร้างการเรียนรู้ของสังคมขึ้นใหม่ เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาในระบบเศรษฐกิจที่ใช้องค์ความรู้เป็นฐาน ภารกิจสำคัญสำหรับการศึกษาในการเผชิญหน้ากับการพัฒนาก็คือ การประเมินความพร้อมโครงสร้างการเรียนรู้ของชาติ และการประเมินกระบวนการเรียนรู้ของสังคม และความเชื่อมโยงของกระบวนการเรียนรู้ กับเป้าหมายการพัฒนาในอนาคต ทั้งนี้เงื่อนไขเบื้องต้นที่มีบทบาทต่อความพร้อมในการพัฒนา และการตอบสนองวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ได้แก่ เสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจมหภาค การปกครองที่ยุติธรรม และความโปร่งใส กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากร การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และปัจจัยอื่นๆ สำหรับประเทศกำลังพัฒนา ก็มีภารกิจด้านการศึกษา และการเรียนรู้ เช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้ว คือการเพิ่มศักยภาพหลักของชาติ เพื่อให้โอกาสทางการศึกษา และจัดบริการขั้นพื้นฐานสำหรับ

ประชากร และการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ ที่มีบทบาทต่อความพร้อมในการเรียนรู้ 5 รูปแบบคือ

- (1) การเรียนรู้เพื่อการดำรงรักษา ซึ่งจำเป็นสำหรับการสร้างความมั่นใจของสังคม หรือองค์กรในเรื่องความต่อเนื่อง
- (2) การเรียนรู้แบบคาดคะเน ซึ่งนำเสนอผลต่อเนื่องระยะยาวของการดำเนินงานปัจจุบัน และแนวทางในการรับมือกับสภาพแวดล้อมในอนาคต
- (3) การเรียนรู้ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นที่ต้องการของสังคมการเรียนรู้
- (4) การเรียนรู้ที่ครอบคลุม ซึ่งเน้นการให้โอกาสพลเมืองทุกคนได้เรียนในระดับสูงสุดตามศักยภาพ และครอบคลุมกระบวนการเรียนรู้ในบริบท และ ทัศนมิติ ที่หลากหลาย
- (5) การเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ เน้นศักยภาพที่จะเรียนรู้ ซึ่งมีความสำคัญสูงสุดต่อความยั่งยืน และค่านิยมโลกปัจจุบัน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในระดับองค์กร และ ประเทศ

2.4.2 แนวคิดในการปฏิรูปการเรียนรู้ของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : 2543 หน้า 131-166)

1) สถานภาพและความจำเป็นในการปฏิรูปการเรียนรู้

เอกสาร “ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด” (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้: 2543) ได้สรุปผลการศึกษาสถานภาพ และความจำเป็นในการปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ว่า รัฐได้ทุ่มเทงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ได้แสดงความมุ่งมั่นในการปรับปรุงกระบวนการศึกษาทุกด้าน ให้สามารถสนองตอบความต้องการของชีวิต และสังคม และก้าวทันต่อความก้าวหน้าของโลก แต่สภาพปัจจุบันการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนยังไม่บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ การเรียนการสอนยังไม่มีคุณภาพ เป็นที่พอใจ เนื่องจากมีปัญหาหลายประการกล่าวคือ

ก. การจัดกระบวนการเรียนการสอนอยู่ในกรอบของตารางสอน และห้องเรียน การพัฒนาคน จึงไม่เอื้อให้มีคุณสมบัติ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่สูง มุ่งทำงาน ชาญชีวิต

ข. วิธีการเรียนการสอนไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนพัฒนาในด้านการคิด วิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ ยังขาดการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่น และกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ค. ครูเป็นผู้มีอำนาจมากในชั้นเรียน และมีอำนาจมากที่สุดในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนมีหน้าที่รับ และปรับตัวให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้ และวิธีการของครู สถานศึกษาจึงไม่เป็น “โรงเรียน “ เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่เป็น “โรงสอน”

ง. กระบวนการเรียนรู้เป็นความทุกข์ เบื่อหน่ายทั้ง พ่อแม่ ครู นักเรียน ยึดหลักสูตรเป็นเกณฑ์ เนื้อหาสาระ การสอบ และคะแนนสอบ เป็นสิ่งพิพากษาความสำเร็จ ทุกคนจึงเครียด ขาดความสุขในการศึกษาเรียนรู้

จ. โรงเรียนไม่สร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นอาณาเขตที่ขาดความสัมพันธ์กับชีวิตชุมชน ห่างไกลธรรมชาติ และแหล่งเรียนรู้ที่ปลูกเร้าบรรยากาศทางปัญญา ครอบครัว และชุมชน ไม่มีโอกาสร่วมคิด ร่วมสร้างกระบวนการเรียนรู้

ฉ. กระบวนการเรียนการสอนยังเป็นพฤติกรรมจำเจ และพฤติกรรมถ่ายทอด สัดส่วนการฝึกปฏิบัติ การฝึกคิด และการอบรมบ่มนิสัย ยังมีน้อยกว่าการท่องเที่ยว

ช. กระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวส่งผลให้คนไทยทั่วไป เคยชินกับการท่องจำ การท่องฟัง จึงขาดความคล่องในการคิดแบบวิทยาศาสตร์ ขาดคุณลักษณะช่างสงสัย ใฝ่หาคำตอบ มีโอกาสน้อยที่จะได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้มีความพากเพียร สู้งาน ยึดมั่นในความจริง การบ่มเพาะคุณธรรม และสุนทรียภาพ ยังไม่เข้มแข็งพอที่จะเกิดผลแก่ผู้เรียน รวมทั้งไม่ได้รับการปลูกฝังความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทุกฝ่ายในวงการศึกษา ได้พยายามปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน เพื่อสร้างคนให้มีคุณภาพมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงลึกไม่มากพอที่จะเปลี่ยนความคิดจิตสำนึกของคน จนเมื่อมีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการนำมาสู่จุดเปลี่ยนของการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ประชาคมการศึกษา นักการศึกษา สถาบันทางสังคม ศาสนา วัฒนธรรม และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จึงต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ถึงเวลาแล้วที่จะต้องปฏิรูปวัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทยทั้งชาติ

2) เหตุผลความจำเป็นในการปฏิรูปวัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทย

ก. ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทย

การปฏิรูปวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ จะช่วยพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่มีความรู้คู่คุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น และสรรพสิ่งทั้งหลาย รู้จักควบคุมตนเอง ให้อยู่ในครรลองแห่งความดีงาม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง เป็นคนมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพกติกาของสังคม มีความขยัน ซื่อสัตย์ และเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความสามารถในการใช้ศักยภาพของสมองทั้งซีก ซ้าย – ขวา ได้อย่างสมดุลกัน คือ มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์แบบวิทยาศาสตร์ คิดเป็นระบบ สามารถใช้สติปัญญาอย่างเฉลียวฉลาดลึกซึ้ง เพื่อเรียนรู้ให้บรรลุความจริง ความดี ความงามของสรรพสิ่ง เป็นคนที่มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ บุคลิก

ว่าเริง แจ่มใส จิตใจอ่อนโยน และเกื้อกูล มีมนุษยสัมพันธ์ เผชิญ และเผชิญปัญหาได้ ดำรงชีวิตอย่างอิสระ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ข. ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความเข้มแข็งของสังคมไทย

เมื่อสมาชิกของสังคมได้รับการพัฒนาความตระหนัก และจิตสำนึกร่วมกัน ในการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหาของส่วนรวม คนทุกชุมชนพร้อมที่จะมีส่วนร่วมถักทอความคิด ร่วมคิดการทำงานอย่างไม่เห็นแก่ตัว มีการบริหารจัดการอย่างถูกต้อง แยกกาย ลดความขัดแย้ง ทุกคนรับผิดชอบนำพาสังคมให้ก้าวหน้า ด้วยต่างก็รู้คุณค่าของตนเอง ประเทศไทยจะไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปการเมือง การปฏิรูประบบราชการ การปฏิรูประบบเศรษฐกิจ และการปฏิรูปอื่นใด ถ้าไม่ปฏิรูปการศึกษาตรงหัวใจ คือการปฏิรูปการเรียนรู้

ค. ปฏิรูปการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ วัฒนธรรมการเรียนรู้ ยุค โลกาภิวัตน์

การจัดกระบวนการเรียนรู้ ต้องให้สอดคล้องกับ ยุคโลกาภิวัตน์ อันเป็นยุค อีเล็กทรอนิกส์ และใยแก้วนำแสง ที่วิทยาการและเทคโนโลยีเจริญรุดหน้า ความรู้และสรรพวิทยาการ เดินทางไปถึงที่ต่างๆ ด้วยความรวดเร็ว ข้อมูลและสาระความรู้ต่างๆ เกิดขึ้น และเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้เรียนทุกวัยจึงต้องมีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งความรู้ที่มีอยู่รอบตัว ทั้งจากครูคน ครูเครื่อง และครูธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ผู้เรียนในยุคโลกาภิวัตน์ จะต้องมี ความสามารถในการใช้ภาษาได้มากกว่า 1 ภาษา คือ ต้องรู้และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว และใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อสื่อสารกับสากลได้ด้วย ต้องมีความคล่องแคล่วในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นประตูที่จะเปิดออกสู่โลกกว้าง เพื่อเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ และสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์กับชีวิตของตน ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

ง. ปฏิรูปการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและสังคม

การปฏิรูปการเรียนรู้จะเปิดกว้างให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ในการดำเนินตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการเปิดแนวทางใหม่ๆ ให้แก่ครู พ่อแม่ ชุมชน มีอิสระในการเลี้ยงดู ให้การศึกษา จัดหลักสูตร และการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรม การเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น การลดทอนของ กวาระเบียบ คำสั่งของส่วนกลาง เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติ ปัจจุบันมีเสียงเรียกร้องจาก ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ให้มีการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานของโรงเรียน โดยเฉพาะเรื่องการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบใหม่ ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างมีความสุข มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ทุกชั้นตอน ได้พัฒนาสมอง ความคิด และสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ และได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์

จ. ปฏิรูปการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกฎหมาย

การปฏิรูปการเรียนรู้ ถือเป็นหัวใจของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเป็นภารกิจที่มีกฎหมายรองรับ ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องถือปฏิบัติ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

เปรียบเทียบแนวคิดในการปฏิรูปการเรียนรู้ของไทยกับนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : 2543 หน้า 131-166)

แนวคิดในการปฏิรูปการเรียนรู้ของไทย ที่นำมาเปรียบเทียบในส่วนี้ เป็นกรอบแนวคิดตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยตรง โดยเปรียบเทียบประเด็นความจำเป็น แรงผลักดันในการปฏิรูปการเรียนรู้ การพัฒนาจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ การพัฒนาบทบาทของผู้เรียน การพัฒนาเนื้อหาในการเรียนรู้ และพัฒนาสมรรถนะในการเรียนรู้ของผู้เรียน และการพัฒนากระบวนการ วิธีการ สถานที่ และเวลา เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว ก็พบว่า แม้บริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของไทย และนานาชาติจะมีความแตกต่างกัน แต่ด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และสังคมโลกเป็นสังคมความรู้ รวมทั้งการก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ จึงทำให้ประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยต้องพัฒนาและปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้พร้อมสำหรับสร้างความสามารถในการแข่งขัน และรับมือกับความท้าทายต่างๆ

ดังนั้นแนวคิดในการปฏิรูปการเรียนรู้ของไทยโดยส่วนใหญ่จึงเป็นไปในแนวเดียวกับนานาชาติ คือ มุ่งเน้นการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง สร้างความเสมอภาคทางการศึกษา โดยให้อิสระ และทางเลือกที่หลากหลายในการเรียน การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสร้างองค์ความรู้ และบูรณาการความรู้ และความคิด การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาทักษะการคิด การเน้นการปฏิบัติไปบริบทจริง การปลูกฝังความเป็นมนุษย์ การพัฒนาความเข้าใจในวัฒนธรรม ประเพณีของชาติอื่น และค่านิยมที่เป็นสากล การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียน และการส่งต่อความรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ ด้านความรู้ และทักษะของผู้เรียนจากการปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม แนวคิดของนานาชาติ และของไทยในบางประเด็นยังมีจุดเน้นที่แตกต่างกันอยู่บ้าง ทั้งนี้ เนื่องจาก ฐานของแรงผลักดันและสภาพปัญหาของไทย และนานาชาติ มีความแตกต่างกัน

เปรียบเทียบแนวคิดการปฏิรูปการเรียนรู้ของนานาชาติและของประเทศไทย

ประเด็น	นานาชาติ	ประเทศไทย
<p>1. ความจำเป็น/แรงผลักดันในการปฏิรูปการเรียนรู้</p>	<p>1.1 ความท้าทายที่จะพัฒนาระบบการศึกษา และการเรียนรู้ให้สามารถเข้าถึงได้และมีความครอบคลุม สามารถยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม และปรับตัวให้สอดคล้องกัน และสามารถสร้างพลังในการบูรณาการสังคม</p> <p>1.2 องค์ความรู้และข้อค้นพบใหม่ๆ เกี่ยวกับสมรรถนะของสมองมนุษย์ และกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งช่วยเพิ่มศักยภาพการคิด และการเรียนรู้ของประชาชน</p> <p>1.3 ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารใหม่ๆ ที่ส่งผลให้สังคมโลกเชื่อมโยงกัน และเกิดแนวทางใหม่ๆ ในการเข้าถึงความรู้โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ พื้นที่ และสภาพแวดล้อม</p> <p>1.4 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร</p> <p>1.5 ความท้าทายและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาวะวิกฤตของเศรษฐกิจโลก ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความรู้ ทักษะ และทุนปัญญาที่เพิ่มมากขึ้น</p>	<p>1.1 การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทยให้ถึงพร้อมด้วยคุณสมบัติที่พึงประสงค์</p> <p>1.2 ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความเข้มแข็งของสังคมไทย</p> <p>1.3 ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้รอบตัวได้ตลอดเวลา</p> <p>1.4 ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และสังคมไทย</p> <p>1.5 ปฏิรูปการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542</p>
<p>2. จุดมุ่งหมายในการเรียนรู้</p>	<p>2.1 การเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะในการแข่งขันและทักษะที่ตลาดแรงงาน ประเทศ และธุรกิจต่างๆ ต้องการ</p> <p>2.2 พัฒนาทุนปัญญา เพื่อรักษาสมรรถนะในการแข่งขันของประเทศกำลังพัฒนา เพื่อการมีส่วนร่วมในระบบเศรษฐกิจที่ใช้องค์ความรู้เป็นฐาน ซึ่งส่งผลให้กระบวนการทางการศึกษา มีความสำคัญกับทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการสร้างสรรค์</p>	<p>2.1 การเรียนรู้เพื่อสร้างลักษณะคนไทยที่พึงปรารถนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข <p>2.2 เป้าหมายกระบวนการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข - รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ

ประเด็น	นานาชาติ	ประเทศไทย
	<p>2.3 การจัดการศึกษาในลักษณะเป็นหุ้นส่วนแบบพหุภาคี ซึ่งขยายสมรรถนะในการเข้าถึงและการมีส่วนร่วมในการศึกษา และนำไปสู่การพัฒนาสิทธิทางสังคม และสิทธิในการมีส่วนร่วม</p> <p>2.4 การวางแผนแบบพลวัตนิยม</p> <p>- แนวคิดและรูปแบบการวางแผนทางเลือก: การวางแผนการศึกษา และการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการฉายภาพอนาคต</p> <p>2.5 การพัฒนาแรงงาน เพื่อยกระดับทักษะและความสามารถในการก้าวสู่ตลาดธุรกิจใหม่ๆ</p> <p>2.6 ความครอบคลุมของการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของสมรรถนะในการแข่งขันของประเทศกำลังพัฒนาในระบบเศรษฐกิจที่อาศัยองค์ความรู้เป็นฐาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยุทธศาสตร์ด้านโอกาส - ยุทธศาสตร์ที่มุ่งผลลัพธ์ - ยุทธศาสตร์ทางการตลาด - ยุทธศาสตร์แนวนิเวศ 	<p>- เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์</p> <p>- มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ</p> <p>- ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ อันเป็นสากล</p> <p>- อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>- มีความสามารถในการประกอบอาชีพ</p> <p>- รู้จักพึ่งตนเอง</p> <p>- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์</p> <p>- ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (พ.ร.บ. หมวด 1 มาตรา 7)</p> <p>2.1 การจัดการศึกษา</p> <p>- เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (พ.ร.บ. หมวด 1 มาตรา 8)</p>
<p>3. การพัฒนาบทบาทของผู้เรียน</p>	<p>3.1 ความสามารถในการสร้างองค์ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดสร้างสรรค์ปัญญา ซึ่งผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมภายใต้คำแนะนำของครู <p>3.2 ความสามารถการหลอมรวมความคิด</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย - การเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น และใช้จิตวิทยาชุมชน <p>3.3 การเรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติในบริบทที่เป็นจริง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การฝึกสติปัญญาผ่านการปฏิบัติจริง 	<p>3.1 ผู้เรียนทุกคน มีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด จึงต้องส่งเสริมให้ได้พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ (พ.ร.บ. มาตรา 22)</p> <p>- รูปแบบการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>

ประเด็น	นานาชาติ	ประเทศไทย
<p>4. การพัฒนาเนื้อหาของการเรียนรู้ และการพัฒนาสมรรถนะในการเรียนรู้ของผู้เรียน</p>	<p>4.1 การปรับเปลี่ยนบทบาทของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลข่าวสาร</p> <p>4.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้นและการคิดขั้นสูง</p> <p>- การเรียนรู้จากปัญหาในสถานการณ์ที่เป็นจริง โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถเผชิญกับปัญหาและใช้วิจารณญาณในการแก้ปัญหา</p> <p>4.3 การกำหนดให้การพัฒนาเครื่องมือ และทักษะการคิดของผู้เรียนเป็นจุดเน้นในหลักสูตร</p> <p>4.4 การเรียนรู้ที่เน้นแนวคิด เพื่อสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ และก่อให้เกิดความหมายในเนื้อหาที่ยั่งยืน</p> <p>4.5 การเรียนรู้เกี่ยวกับโลกแห่งความเป็นจริง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตบางมิติ ค่านิยมทางจริยธรรม และประเด็นปัญหาทางสังคม</p> <p>4.6 การเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติในบริบทที่เป็นจริงให้สอดคล้องกับระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เน้นผลของการเรียนรู้ และผลของการปฏิบัติ</p> <p>4.7 ส่งเสริมและยกระดับการเรียนรู้ของประชาชน ด้วยแนวคิด และยุทธศาสตร์ “การรู้หนังสือแบบมีส่วนร่วม” ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดความต้องการในการเรียนรู้</p> <p>4.8 การเรียนรู้ค่านิยม และวัฒนธรรมของโลกในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้และการพัฒนา</p> <p>- รูปแบบการพัฒนาที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน</p>	<p>4.1 เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของระดับการศึกษา โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ชาติ สังคมโลก ประวัติศาสตร์ของชาติ การเมือง การปกครอง ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี คณิตศาสตร์ ภาษา การจัดการ การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>4.2 กำหนดให้มีหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดี การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อ สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น</p> <p>4.3 หลักสูตรการศึกษาทุกระดับต้องมีความหลากหลาย และสาระของหลักสูตรทั้งด้านวิชาชีพ และวิชาการ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความชำนาญ และความรับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>(พ.ร.บ. มาตรา 28)</p>

ประเด็น	นานาชาติ	ประเทศไทย
	<p>- แนวคิดเรื่องสิทธิหน้าที่ของพลโลก ซึ่งเป็นหลักนำทางในการพัฒนา การปลูกฝังความเป็นมนุษย์ และการพัฒนาความเข้าใจในวัฒนธรรม ประเพณี และทัศนคติของชาติอื่น การสร้างจิตสำนึก และปณิธานเพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนที่จะเข้าใจมุมมองของผู้อื่นเกี่ยวกับโลก</p>	
<p>5.การพัฒนากระบวนการสถานที่ บริบท และเวลา ใน การเรียนรู้</p>	<p>5.1 แบบแผนการเรียนรู้ที่หลากหลาย และรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกันความต้องการของผู้เรียน</p> <p>5.2 ชุมชนการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีใหม่ๆ</p> <p>- การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆเพื่อสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง</p> <p>5.3 องค์การการเรียนรู้</p> <p>- หลักประชาธิปไตยในการสร้างองค์ความรู้ และการเรียนรู้</p> <p>- แนวคิดเรื่องการบริหารจัดการองค์ความรู้ การเรียนรู้โดยการใช้ปฏิบัติ</p> <p>- การจัดทำโครงการ หรือโครงการเพื่อค้นหาวิธีการแก้ปัญหาในรูปของการทำงานเป็นทีม</p> <p>5.5 การเรียนรู้ด้วยเครือข่ายที่แพร่กระจาย ซึ่งทำให้เกิดระบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีเครื่องมือและเทคโนโลยีเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้</p> <p>5.6 การเรียนรู้ด้วยสื่อประสม ซึ่งส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดความต้องการ ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง</p>	<p>5.1 การจัดการกระบวนการเรียนรู้มีลักษณะดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน - ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ และนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ปัญหา - ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้ - ผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้โดยผู้สอนและผู้เรียนเรียนรู้ไปพร้อมๆกัน จากสื่อการเรียนรู้อื่นๆ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย - จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ โดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วม (พ.ร.บ. มาตรา 24) <p>5.2 จัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ รวมทั้งแหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอ (พ.ร.บ. มาตรา 25)</p> <p>5.3 สถานศึกษาประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้จากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม การทดสอบ ตามเหมาะสมของระดับ และรูปแบบการศึกษา (พ.ร.บ. มาตรา 26)</p>

ตอนที่ 3 สารสำคัญของ การปฏิรูปการศึษาของประเทศไทย และนานาชาติ

3.1 สภาพปัญหาวิชาชีพครูและความจำเป็นในการปฏิรูปการผลิตครูของไทย
สรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา: 2541)

1) การไม่ได้ “คนเก่งและคนดี” มาเรียนครู ในอดีตนักศึกษาครู เป็นนักศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกมาจากระดับหัวกระทิของแต่ละจังหวัดเพื่อมาเรียนครู แต่ในปัจจุบัน วิชาชีพครูมิได้เป็นวิชาชีพที่ดึงดูดใจให้คนเก่ง คนดีมาเรียนอีกต่อไป ดังจะเห็นได้จากการคัดเลือกเข้าเรียนต่อของผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย และผู้ที่จบครูแล้วหากสามารถประกอบอาชีพอื่นได้ ก็เลือกที่จะไม่เป็นครู โดยเหตุแห่งปัญหาที่สำคัญ มีความสลับซับซ้อน ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

2) ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้คนไม่ต้องการเลือกเรียนครู ได้แก่

ก. ค่านิยมใหม่ของสังคมที่ยกย่องให้เกียรติแก่วิชาชีพที่มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูง

ข. ขาดแรงจูงใจในด้านเศรษฐกิจและสังคม

ค. สถานภาพวิชาชีพครูตกต่ำ สังคมเกิดวิกฤตศรัทธาในอาชีพครู ทั้งคนที่อยู่ในวงการครู และนอกวงการครู โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนที่เป็นครูไม่มีความศรัทธา หรือภาคภูมิใจในวิชาชีพของตน มองเห็นวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่ด้อยต่ำ ไร้เกียรติ จึงทำให้ครูบางคนมีความประพฤติไม่เหมาะสมกับความเป็นครู ขาดความรักในวิชาชีพครู ซึ่งส่งผลให้เด็กได้เห็นแบบอย่าง และรับเอาเจตคติที่ไม่ดีต่อครู และวิชาชีพครูไปด้วย

ง. องค์กรวิชาชีพครูที่มีอยู่ไม่สามารถดำเนินการในอันที่จะพิทักษ์สิทธิประโยชน์ที่จะช่วยส่งเสริมอาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ให้ได้รับการยอมรับอย่างแท้จริงได้ รวมทั้งปัจจัยสนับสนุนและตำแหน่งงานที่จะรองรับ ตลอดจนเส้นทางความก้าวหน้าของวิชาชีพไม่ชัดเจน จึงไม่สามารถประกันอนาคตของผู้เรียนครูได้

3) ปัญหาที่เกิดจากระบบการคัดเลือกคนเข้าเรียนครู ได้แก่

ก. ปัจจัย ระบบ และเกณฑ์การสรรหานักเรียนครู ใช้วิธีการสอบคัดเลือกรวม มิได้มีการแยกสอบ ทำให้ได้คนที่คุณภาพไม่เหมาะสม ขาดความรักศรัทธา และจิตสำนึกที่จะเป็นครู เข้ามาเป็นนักศึกษาครูโดยที่ไม่ตั้งใจเป็นจำนวนมาก

ข. ขาดความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครูต่างๆ ในการกำหนดระบบการคัดเลือกนักศึกษาครูที่มีประสิทธิภาพ ให้สามารถคัดเลือกคนดี คนเก่ง และคนที่รักศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริงเข้าเรียน

ค. ขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ในการจำแนกคุณลักษณะของคนที่จะเข้าเรียนครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะของการเป็นคนดี มีความรักศรัทธาในอาชีพ

ง. ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการคัดเลือกนักศึกษา

4) ปัญหาการประสานเชื่อมโยงการดำเนินงานในแต่ละระดับได้แก่

ก. ขาดการประสานสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างการศึกษาแต่ละระดับ ทำให้ไม่สามารถเสาะหาบุคคล ที่มีใจรักและศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริงเข้ามาเรียนครู

ข. ขาดกระบวนการแนะแนวทางการศึกษา และเส้นทางสู่อาชีพครูที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ครูส่วนใหญ่มักชี้แนะให้เรียนต่อในวิชาชีพที่มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูง และได้รับการยอมรับทางสังคมมากกว่าวิชาชีพครู

5) กระบวนการเรียนการสอนในสถาบันผลิตครูมุ่งเน้นเนื้อหาวิชามากกว่าที่จะส่งเสริม พัฒนาบุคลิกภาพและสร้างนักศึกษาครูให้เป็นครูที่มีคุณภาพ โดยสรุปปัญหาที่สำคัญได้แก่

ก. ขาดเอกลักษณ์ของการฝึกหัดครูไทยที่เหมาะสม การผลิตครูในปัจจุบันได้รับเอาแนวคิด และทฤษฎีสากลมาปฏิบัติ ซึ่งไม่ใช่เรื่องเสียหาย แต่นักการศึกษาไทยควรจะได้นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย ทั้งวิธีคิด เทคนิค และความสามารถที่จะจัดการฝึกหัดครูให้เหมาะสม นำไปสู่คุณค่าของความเป็นครูอย่างแท้จริง กล่าวคือ ต้องมีความสมดุลระหว่างความรู้ หลักทฤษฎี กับเจตคติและคุณธรรม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การฝึกหัดครูเป็นการฝึกพฤติกรรมความสามารถทางรูปธรรมและเป็นการสร้างคุณค่าทางนามธรรมควบคู่กันไปด้วย

ข. ด้านหลักสูตร หลักสูตรการเรียนการสอนของนักศึกษาครูยังไม่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกในปัจจุบัน รวมทั้งไม่ตอบสนองต่อการสร้างบัณฑิตครูให้มีลักษณะความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ ในการประกอบวิชาชีพครู กล่าวคือ บทบาทของครูในปัจจุบันจะต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้เฉพาะเรื่องของแต่ละศาสตร์ให้ชัดเจน รู้จักคิดวิเคราะห์ ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเอง มีทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ มีความตระหนักและความรับผิดชอบต่อวิชาการและสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีสุขภาพดี

ค. กระบวนการเรียนการสอน การจัดการกระบวนการเรียนการสอนเป็นลักษณะ “ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง” ใช้การบรรยาย เน้นการท่องจำเนื้อหา มากกว่าการปฏิบัติจริง ไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมคิด ร่วมดำเนินการศึกษาหาความรู้ เน้นการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระ ตามรายวิชา โดยไม่คำนึงถึงสภาพที่เป็นจริงในชีวิต ตลอดจนสื่อ อุปกรณ์การ

เรียนการสอนยังล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับความก้าวหน้าของวิทยาการปัจจุบัน อีกทั้งสภาพแวดล้อมในสถาบันฝึกหัดครู ไม่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้

ง. คณะอาจารย์ของสถาบันผลิตครูทั่วไป ขาดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ คณะอาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และเพื่อการค้นคว้า ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมที่จะพัฒนาตนเองได้ อีกทั้งยังไม่สามารถปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาครู ทั้งเรื่องของการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน และบุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์ต่างๆได้ นอกจากนี้คณะอาจารย์ยังขาดการยอมรับซึ่งกันและกัน และขาดความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ตลอดจนไม่สนใจ และให้ความสำคัญกับการศึกษาค้นคว้า ทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาศาสตร์ทางวิชาการศึกษา

6) ปัญหากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งเป็นหัวใจของคุณภาพและประสิทธิภาพบัณฑิตครูนั้น ขาดการวางแผนกลยุทธ์ที่จะนำบัณฑิตครูไปสู่ความเป็นเลิศในด้านความรู้ทางด้านวิชาชีพครู ดังนี้

ก. ขาดการวางแผนที่เหมาะสมในการเตรียมพร้อมอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาครูให้มีเจตคติที่ถูกต้องต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทำให้อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาครูไม่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมากนัก

ข. ขาดการวางแผนที่เหมาะสม ในการร่วมมือกับโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์ ทำให้นักศึกษาครูไม่สามารถพัฒนาทักษะด้านวิชาชีพครูสู่ความเป็นเลิศได้

ค. ขาดการวางแผนที่เหมาะสมในการประสานสัมพันธ์ที่ดีกับแกนนำวิชาการของท้องถิ่นและชุมชน ทำให้นักศึกษาครูไม่สามารถเรียนรู้ และพัฒนาวิชาชีพครูให้เหมาะสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นและสภาพแวดล้อมได้อย่างแท้จริง

3.2 นโยบายการปฏิรูปการผลิตครูของประเทศไทย (สำนักงานพัฒนาการ

ฝึกหัดครู ,2544) ประมวลได้ดังนี้

วิสัยทัศน์: ครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นคนดี คนเก่ง มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

พันธกิจ: สร้างระบบและกระบวนการผลิตครู ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ส่งเสริมและพัฒนาสถาบันผลิตครูให้มีศักยภาพในการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา

เป้าหมาย: เป้าหมายในการผลิตครูใหม่ มีดังนี้

1) หลักสูตรการผลิตครู มีคุณภาพ มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้

2) กระบวนการผลิต สามารถเลือกสรรคนดี คนเก่ง มีเจตคติที่ดี และศรัทธาต่อวิชาชีพครู ผลลัพธ์กระบวนการผลิตได้ครูที่มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

3) คณาจารย์มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทางวิชาการ และวิชาชีพ สามารถพัฒนาองค์ความรู้ของวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์การพัฒนา: ยุทธศาสตร์การพัฒนามีดังนี้

- 1) พัฒนาระบบประสานงานด้านนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิตครู
- 2) พัฒนาหลักสูตรการผลิตครู ที่หลากหลายและมีมาตรฐาน
- 3) พัฒนาระบบและกระบวนการใหม่ในการผลิตครู ที่เน้นนวัตกรรมการวิจัย และพัฒนาการเรียนรู้แบบองค์รวมที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 4) พัฒนาระบบ “ศูนย์ความเป็นเลิศในการผลิตครู” ที่เกิดจากเครือข่ายความร่วมมือขององค์กรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
- 5) พัฒนาคณาจารย์ในสถาบันผลิตครูให้มีศักยภาพ
- 6) วิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่
- 7) พัฒนาโครงสร้างการบริหารและประกันคุณภาพสถาบันผลิตครู

3.3 แนวทางปรับปรุงการครุศึกษาของประเทศไทย และนานาชาติ

3.3.1 แนวทางการปรับปรุงการครุศึกษาของประเทศไทย

1) **ทิศทางการผลิตครูแนวใหม่ของประเทศไทย** (พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง ,2542) ทิศทางการผลิตครูแนวใหม่ของประเทศไทยมีดังนี้

ปณิธานของการผลิตครูวิชาชีพ: เพื่อให้ได้ครูยุคใหม่ที่ทั้งเก่งทั้งดี มีลักษณะคิดกว้าง มองไกล ใฝ่รู้ สู้งาน และมีวิญญานครู มีสมรรถภาพที่สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนได้

วัตถุประสงค์ของการผลิตครูวิชาชีพ:

ก. เพื่อให้ได้ครูที่สามารถตอบสนองของระบบการศึกษายุคใหม่ ซึ่งมีลักษณะสำคัญได้แก่ การเรียนผสมผสานไปกับการทำงานมากขึ้น (Work Study) การเรียนกับการเล่นจะแยกกันไม่ออก (Edutainment) และวิธีการเรียนรู้ของคนเปลี่ยนไป โดยคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทำให้การศึกษายุคใหม่ ไม่จำกัดด้วยเวลาและสถานที่

ข. เพื่อให้ได้ครูที่สามารถใช้กระบวนการจัดการศึกษายุคใหม่ เสริมสร้างความเข้มแข็ง มั่นคง และความก้าวหน้าให้กับชุมชนและท้องถิ่น

ค. เพื่อให้สามารถสร้างครูที่มุ่งเน้นความสามารถที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ จึงทำให้ครูยุคใหม่ต้องมีความเป็นสหวิทยาการมากขึ้น จำเป็นต้องการคนหลากหลายอาชีพ และความสามารถมารวมเป็นทีมงานในการผลิตครูแนวใหม่ โดยครูยุคใหม่ต้องรู้วิทยาการด้านคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ และด้านเทคโนโลยีมากขึ้น ตลอดจนสามารถแนะนำวิธีการเรียนรู้ได้ ชี้แนะแหล่งข้อมูลได้ ครูยุคใหม่จะสอนน้อย แต่จะให้ข้อมูลย้อนกลับต่อผู้เรียนมากขึ้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง พระสงฆ์ สื่อมวลชน ประชาชนชาวบ้าน และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมก็จะสามารถจัดเป็นครูยุคใหม่ได้

ง. เพื่อให้ได้ครูที่สามารถนำเอาแหล่งวิทยาการต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่เป็นบุคคล องค์กร สถาบัน และระบบต่างๆ มากำหนดเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ และการพัฒนาผู้เรียนได้

จ. เพื่อให้ได้ครูที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และความต้องการของท้องถิ่น

เป้าหมายของการผลิตครูวิชาชีพ: เพื่อให้ได้ครูที่ตอบสนองต่อปณิธาน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการผลิตครูวิชาชีพ ซึ่งบัณฑิตครูที่ได้มีคุณลักษณะเฉพาะ 3 ด้านคือ

ก. ด้านภาพลักษณ์ ได้แก่ ความเป็นครูเก่งและความเป็นครูดี โดยความเป็นครูเก่งนั้น จะต้องเก่งทั้งด้านการทำงาน ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา และด้านความรู้ ส่วนด้านความเป็นครูดี ต้องมีความดีงามในด้านคุณธรรม และจริยธรรม ด้านความเป็นประชาธิปไตย และด้านความรักศรัทธาในอาชีพครู ฯลฯ

ข. ด้านสมรรถนะ ได้แก่ สมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ มีดังนี้

1) สมรรถภาพด้านความรู้ ต้องมีความรู้ขั้นต่าระดับปริญญาตรี มีความรู้ความสามารถใช้ภาษาอังกฤษ ใช้คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีได้ดี มีความรู้ในด้านข่าวสาร สถานการณ์บ้านเมือง สังคม เศรษฐกิจ การเมือง มีความรู้และเข้าใจในวัฒนธรรม วิถีประชาธิปไตย และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี ฯลฯ

2) สมรรถภาพทางด้านทักษะ มีทักษะและความสามารถในการชี้แนะ กระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู มีทักษะในการคิดสร้างสรรค์ และสื่อสารสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ฯลฯ

3) สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ ครูยุคใหม่จะต้องมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีค่านิยมและคุณธรรมที่เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย มีความรักศรัทธาในอาชีพครู ฯลฯ

ค.ด้านเทคโนโลยี ได้แก่ ครูแบบใหม่ที่ผ่านกระบวนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในกระบวนการสรรหาคนเข้าเรียนครู กระบวนการผลิตครู และกระบวนการประกันคุณภาพครู มีรายละเอียดดังนี้

1) กระบวนการสรรหาคนเข้าเรียนครู: ใช้เทคโนโลยีการสร้างแรงจูงใจด้วยการให้ทุน การจัดสวัสดิการและการประกันการมีงานทำ ให้ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการสรรหาของชุมชน โรงเรียน ใช้เครื่องมือวัดความสนใจในอาชีพครู

2) กระบวนการผลิตครู: ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เรียนรู้โดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสัมผัส และสัมพันธ์เชื่อมโยง และทฤษฎีการเรียนรู้ที่สมดุลระหว่างความรู้ ความดี ความงาม โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง เรียนด้วยตนเองผ่านสื่อ และเครือข่ายการเรียนรู้ วัดและประเมินผลตามสภาพที่เป็นจริงด้วยชิ้นงานของผู้เรียน เรียนรู้และฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากโรงเรียนและครูที่เป็นตัวอย่างได้

3) กระบวนการประกันคุณภาพของบัณฑิตครู: ใช้เทคโนโลยีและตัวชี้วัดในการตรวจสอบคุณภาพของบัณฑิต ด้วยองค์รวมทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และเปิดโอกาสให้ชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนตรวจสอบคุณภาพ

การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ หมายความว่ารวมถึงการศึกษาหาแนวทาง ระบบหรือรูปแบบในการผลิตครูแบบใหม่ที่เหมาะสมกว่าแบบเดิม กล่าวคือเป็นรูปแบบที่เหมาะสม สอดคล้อง ประหยัด และให้ผลลัพธ์ที่พึงพอใจแก่ทุกฝ่ายอย่างสูงสุด รูปแบบในการผลิตครูแบบใหม่ดังกล่าวนี้คือ รูปแบบการผลิตครู ที่ผลลัพธ์การผลิต ได้ทั้งครูดีและครูเก่ง ซึ่งสถาบันผลิตครูไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง แต่ต้องระดมสรรพกำลัง ร่วมมือกัน ทั้งในฝ่ายผู้ผลิตครู ฝ่ายผู้ใช้ครู และฝ่ายผู้สนับสนุนและพัฒนาครู ดังนั้นสถาบันผลิตครูจะต้องเร่งสร้างและพัฒนาเครือข่ายทั้งที่เป็นบุคคล องค์กร สถาบัน ระบบ และสภาพธรรมชาติให้เอื้อ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตครูยุคใหม่ให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพครูเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาคน และการพัฒนาสังคมไทยให้เข้มแข็งอันจะส่งผลให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขัน และยืนหยัดอยู่ในสังคมไทย และสังคมโลกได้อย่างสง่างาม

2) ทิศทางการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูมีดังนี้ (สำนักงานพัฒนาการฝึกหัดครู, 2544)

ปรัชญาของหลักสูตร: มุ่งผลิตบัณฑิตที่ปรึกษาสามารถ (Capabilities) ในการบูรณาการความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็น คนดี คนเก่ง และมีความสุข

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร:

- 1) เพื่อผลิตบัณฑิตที่ปรีชาสามารถสนองตอบต่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ
- 2) เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนครูโดยเน้นการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาสากลมาประยุกต์ใช้
- 3) เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านครุศาสตร์ของสังคมไทย

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามหลักสูตร:

- 1) บัณฑิตรอบรู้วิทยาการในฐานะที่เป็นคนไทย และคนของโลก
- 2) จัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้
- 3) ชำนาญการในวิชาชีพ

หลักการจัดกระบวนการเรียนรู้:

- 1) เน้นปรีชาสามารถผู้เรียน
- 2) ปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง
- 3) เรียนรู้ตามกิจกรรมมากกว่าเนื้อหา
- 4) ร่วมมือระหว่าง โรงเรียน สถาบันผลิตครู และชุมชน
- 5) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของนักศึกษา อาจารย์ และครูพี่เลี้ยง
- 6) เรียนรู้ด้วยตนเอง
- 7) วิจัยเพื่อปรับปรุงงาน
- 8) เรียนรู้ในสถาบันควบคู่กับในโรงเรียน และชุมชน

สถาบันผลิตครูจึงจำเป็นต้องปฏิรูประบบการผลิตครูให้สอดคล้องกับความต้องการครุสาขาต่างๆ มีกระบวนการผลิตให้ได้ครูและบุคลากรใหม่ที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่หลากหลาย มีความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีความเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพสูงในบทบาทใหม่ และเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

3.3.2 การปรับปรุงการครุศึกษาของต่างประเทศ (มนตรี จุฬาวัดมนทล ,2542 :121-135) การครุศึกษา (Teacher Education) ของนานาชาติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอุดมศึกษา กำลังเผชิญกับสภาวะเสื่อมถอยเช่นเดียวกับประเทศไทย อันเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจ กระแสโลกาภิวัตน์ นานาชาติกำลังเผชิญกับ กระแสการเปิดเสรีทางการศึกษา และสภาพสังคมที่เปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ รวมถึง ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไม่หยุดยั้ง เป้าหมายของรัฐบาลนานาชาติมุ่งสู่ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพระดับโลก (World Class) เพื่อสร้างสมรรถนะในการแข่งขัน พัฒนาทุนปัญญา และ

กระแสการจัดการศึกษาแบบหุ้นส่วน พหุภาคี กำลังเป็นที่นิยมมากขึ้น นานาประเทศมีแนวโน้มในการปรับปรุงวิชาชีพครู และปรับปรุงคุณภาพของการครุศึกษา (Teacher Education) ในด้านต่างๆต่อไปนี้

1. พัฒนาศักยภาพผู้เรียน เพื่อให้เป็นผู้ที่สามารถสร้างองค์ความรู้เองได้ มีความสามารถในการหลอมรวมความคิด การเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติในบริบทจริง ผู้ที่สำคัญที่สุดที่ต้องพัฒนาก่อนก็คือครู นานาประเทศกล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิชาชีพครูให้ทันสมัย การลงทุนส่งเสริมด้านเทคโนโลยี การสนับสนุนกิจกรรมในห้องเรียน การยกระดับมาตรฐาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น กล่าวคือการมีภาวะผู้นำที่ดี มีสิ่งจูงใจเพื่อความเป็นเลิศ มีวัฒนธรรมอันมั่นคงเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ และการให้การส่งเสริมให้ครูทุ่มเทให้การสอน ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ภาพพจน์ และสถานภาพของวิชาชีพครูให้ดีขึ้น
2. พัฒนาหลักสูตรการผลิตครู โดยเน้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครอบคลุมให้บัณฑิตครูมีสมรรถนะระดับสากล จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ซับซ้อน หลายระดับ ตั้งแต่ระดับความรู้เบื้องต้น ระดับวิธีวิทยา และระดับการประยุกต์ใช้ขั้นสูง เน้นการเรียนรู้ในแนวลึก และปฏิบัติงานครูในบริบทจริง เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาผู้เรียน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
3. พัฒนาระบบการ สถานะที่ บริบท และเวลา โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น เกิดชุมชนการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ เกิดองค์การการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบเครือข่าย และการเรียนรู้ด้วยสื่อประสม
4. กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครูระดับสูง มีการประเมินผลการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูแห่งชาติ มีการกำหนดความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
5. มีแนวคิดในการจัดตั้ง โรงเรียนเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู หรือ PDSs (Professional Development Schools) ที่ทำงานประสานกันเป็นเครือข่ายระหว่างโรงเรียน มหาวิทยาลัย และชุมชน เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Teacher Education)
6. นานาประเทศมีนโยบายในการสร้างแรงจูงใจทางการเงินเพื่อชักชวนให้คนเก่ง คนดี เข้าสู่วิชาชีพครู และยังมีเส้นทางลัดเข้าสู่วิชาชีพครู โดยที่จะดึงดูดบัณฑิตที่มีความสามารถให้เข้ามาเป็นครู และให้ครูที่ดีเด่นสามารถก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างรวดเร็ว ครูในระดับเส้นทางลัดจะได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม โดยมีสัญญาเพิ่มเติมที่ให้มิช่วงเวลาทำงานยาวนานขึ้น และมีค่าตอบแทนที่สูง

7. นานาประเทศ มีระบบการประกันคุณภาพของครุศึกษา และรับรองคุณภาพของบัณฑิตครู ตามเกณฑ์มาตรฐาน ระดับชาติ มีการจัดตั้งคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูแห่งชาติ มีการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตครู และการประเมินผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

การปรับปรุงการครุศึกษาของนานาชาติมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษ ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิชาชีพครูให้ทันสมัย การลงทุนส่งเสริมด้านเทคโนโลยี การสนับสนุนกิจกรรมในห้องเรียน และการก่อสร้างอาคารเรียน จะช่วยยกระดับมาตรฐาน และผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้นอย่างทั่วถึง ทั้งนี้จำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ใหม่ของวิชาชีพครู และการให้การสนับสนุนที่ดีขึ้น เพื่อส่งเสริมการลงทุนให้ครูทุ่มเทให้แก่การสอน ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงภาพพจน์ และสถานภาพของวิชาชีพครูให้ดีขึ้น

มีแผนการให้ครูได้รับการฝึกอบรมที่จำเป็น และสนับสนุนให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างดี และมีความก้าวหน้าในอาชีพครู ครูจะได้รับการฝึกอบรมเบื้องต้นที่ยืดหยุ่นมากขึ้น แต่เข้มงวดมากขึ้น เพื่อให้โอกาสครูใหม่ทุกคนมีทักษะการสอนที่ดีโดย

1. ครูทุกคนต้องผ่านการทดสอบระดับชาติ เน้นทักษะระดับสูงทางการคิดคำนวณ การรู้หนังสือ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร
2. ครูจะได้รับการจัดบริการแบบใหม่ก่อนเริ่มหลักสูตรสำหรับครูผู้รับการฝึกอบรม
3. การทบทวนขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับสถานภาพครูที่มีวุฒิ (Qualified Teacher Status)
4. พัฒนาเครือข่ายโรงเรียนที่ใช้วิธีการดำเนินงานที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ การฝึกอบรมครูตามความริเริ่มของโรงเรียน
5. ยกย่องครูโดยให้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างกว้างขวางที่สุด และจัดหลักสูตรฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นมากขึ้น
6. เปิดโอกาสให้ปฏิบัติงานสอนเพื่อให้มีงานทำมากขึ้น

นอกจากนั้นยังมีโครงการเส้นทางลัดระดับชาติแบบใหม่ที่จะดึงดูดบัณฑิตที่มีความสามารถให้เข้ามาเป็นครู และให้ครูที่ดีเด่นสามารถก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างรวดเร็ว ครูในระดับเส้นทางลัดจะได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม โดยมีสัญญาเพิ่มเติมที่ให้มีความยืดหยุ่นยาวนานขึ้น แต่มีเงื่อนไขให้เคลื่อนย้ายได้มากขึ้น ในอนาคตครูจะขยายการสอนออกไปสู่วิธีการที่เรียกว่า Masterclasses คือสอนนักเรียน กลุ่มเล็กๆ หรือตัวต่อตัว เพื่อประเมินความก้าวหน้า ครูจะเป็นผู้จัดการในด้านการเรียนรู้ เช่นเดียวกับการเป็นครูในความหมายดั้งเดิม ใช้ทรัพยากรด้านบุคคล และวิชาการที่มีอยู่ทั้งหมด เพื่อช่วยให้เด็กบรรลุผลสำเร็จ จำเป็นต้องมีครูมืออาชีพกลุ่มใหม่ที่ต้องเป็นดังนี้

1. ตั้งความหวังในตัวเอง และนักเรียนไว้สูง
2. ยอมรับกับการแสดงความรับผิดชอบ
3. มีความรับผิดชอบในด้านส่วนตัวและส่วนรวม ต่อการปรับปรุงทักษะและความรู้ของตน
4. พยายามตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่บังเกิดผลในโรงเรียนระดับประเทศ และระดับนานาชาติ
5. ปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรอื่นๆในโรงเรียน
6. ยินดีรับความสนับสนุนที่ผู้ปกครอง ภาคธุรกิจ และบุคคลอื่นๆ ที่อยู่นอกโรงเรียนสามารถช่วยให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ
7. มุ่งหวังให้มีการเปลี่ยนแปลง และเสริมให้มีการใช้นวัตกรรม

การสรรหาบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาในประเทศอังกฤษ ยากลำบากมากขึ้นเรื่อยๆ รัฐบาลแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการใช้วิธีจูงใจทางการเงิน ผู้ที่เข้าสู่วิชาชีพครูใหม่ จะได้รับเงินเดือนในขั้น 9 (22,410 ปอนด์ หรือประมาณ 1,546,290.- บาท) ภายในเวลา 7 ปี ถ้าครูผู้นี้ผ่านการประเมินในครั้งแรกที่ได้รับการประเมินก็จะได้รับการเลื่อนระดับให้ผ่านเส้นแบ่งระดับ หากปรากฏว่ายังมีผลการเรียนปฏิบัติงานดีติดต่อกัน ครูผู้นี้ก็จะได้รับเงินเดือนในตำแหน่งเพิ่มขึ้นอีก และสามารถจะได้รับการขึ้นเงินเดือนต่อไปอีก โดยปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น และมีความท้าทายมากขึ้น

ประเทศออสเตรเลีย

ปัจจุบันการครูศึกษาของประเทศออสเตรเลียได้มีความพยายามอย่างมากในการปฏิรูปหลักสูตร ทั้งในระดับปริญญา และระดับบัณฑิตศึกษา มีการนำรูปแบบใหม่ของการเรียนการสอนโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่ทันสมัย มีการประกันให้ห้องสมุดเป็นแหล่งอ้างอิงที่มีคุณภาพสูง รวมทั้งการจัดโครงการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยให้มีความรู้และทักษะในนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับความท้าทายของโรงเรียนในปัจจุบัน มีการแข่งขันกันเองระหว่างมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างชื่อเสียงที่โดดเด่น

การปรับปรุงกระบวนการผลิตครูของประเทศออสเตรเลีย เพื่อให้มีการผสมผสานระหว่างภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และมีการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานครูในบริบทจริง เน้นให้มีการตระหนักในงานในหน้าที่ครูที่ซับซ้อน มีการสาธิตวิธีสอนที่หลากหลาย มีการเรียนการสอนที่เน้นวิจัยและเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ และให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพครู และผสมผสานความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้าน (Indigenous Education) ทุกรายวิชา ใช้วิธีการสอนแบบ Problem Based และ Investigative Approaches

ประเทศนิวซีแลนด์

การปฏิรูปการผลิตครูในประเทศนิวซีแลนด์ โดยรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน กำหนดให้ครูต้องมีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป และต้องจดทะเบียนครู สำหรับการสรรหาครูใหม่เป็นหน้าที่ของโรงเรียน ซึ่งต้องทำสัญญาจ้าง สัญญาจ้างจะมี 3 ลักษณะ คือลักษณะสัญญาจ้างปีต่อปี สัญญาจ้างตามโครงการ และสัญญาจ้างครูประจำ การจัดหลักสูตรการผลิตครูมีหลากหลายรูปแบบ และการพัฒนาครูเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษา และตัวครูเอง ครูก่อนประจำการต้องมีเวลาสำหรับพัฒนาตนเอง เป็นการพัฒนาครูประจำการทั้งรูปแบบที่เป็นการพัฒนาภายในโรงเรียน และการพัฒนาที่จัดภายนอกโรงเรียน โดยมีกองทุนสนับสนุนการพัฒนาครู

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการออกกฎหมายกำหนดเป้าหมายการผลิต และการพัฒนาครู เพื่อให้ครูมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการสอน และการเตรียมนักเรียนในศตวรรษหน้า มีการทดลองใช้กลยุทธ์ใหม่ๆ ในการฝึกหัดครูรุ่นใหม่ การสรรหาครูและการพัฒนาครูรุ่นใหม่ เช่น โปรแกรมการฝึกหัดครู (5 ปี) ได้รับ 2 ปริญญา คือปริญญาทางการศึกษา และปริญญาสาขาวิชาที่สอน ในด้านการสรรหาครูมีโปรแกรมแก้ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมุ่งสรรหาครูจากชนกลุ่มน้อยที่มีความสามารถสูงมาสู่อาชีพครู เช่น โครงการกองกำลังยุวชนของรัฐเซาท์แคโรไลนา และมีโปรแกรมพัฒนาครูใหม่ที่ประสบผลสำเร็จ คือโปรแกรมครูพี่เลี้ยงแห่งรัฐเดลาแวร์

คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูสหรัฐอเมริกาในศตวรรษที่ 21 ไว้ 5 ประการ หรือ Five Core Propositions for Professional Teaching Standards: ดังนี้

1. ครูจะต้องผูกพันกับศิษย์ และการเรียนรู้ของศิษย์
2. ครูจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน และวิธีที่จะถ่ายทอดเนื้อหานั้นให้แก่ผู้เรียน
3. ครูต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการ และปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. ครูจะต้องคิดอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู และเรียนรู้จาก

ประสบการณ์ของตน

5. ครูจะต้องเป็นสมาชิก ของชุมชนการเรียนรู้

แนวโน้มปัจจุบันในการปรับปรุงคุณภาพครูศึกษาของสหรัฐอเมริกา ที่สำคัญมี 6 ประการ

คือ

1. เพิ่มการเตรียมการทางวิชาการมากขึ้น (Increased Academic Preparation)
2. เพิ่มการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมากขึ้น (More Field Experiences)
3. มีโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู (Professional Development Schools)

4. เพิ่มบทบาทให้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาวิชาชีพครูมากขึ้น (Expanded Role for Schools Based Teacher Education)

5. ออกใบรับรองวิชาชีพครูโดยคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูแห่งชาติ (Certification by the Nation Board for Professional Teaching Standards)

6. ชักจูงและสนับสนุนการเข้าสู่วิชาชีพครูของครูใหม่ (Induction and Support for Beginning Teachers)

ตอนที่ 4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พญุศศักดิ์ จันทรสุนทร (2543 :บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา กับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษา รูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา กับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู
2. รูปแบบความร่วมมือทางวิชาชีพครูระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา กับสถาบันอุดมศึกษา
3. ตรวจสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบในลักษณะกรณีศึกษา ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา กับสถาบันอุดมศึกษา

ผลการวิจัยที่สำคัญ คือ ตัวแปรที่ มีความเห็นพ้องต้องกันสูงสุดมี 10 ตัวแปร คือ

1. การพัฒนาบุคลากรโดยการพัฒนาและการเรียนรู้
2. การพัฒนาให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการเป็นทีม
3. การพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วม
4. การร่วมจัดทำหลักสูตรรายวิชาพื้นฐานให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
5. การร่วมพัฒนาระบบการเรียนรู้อันให้ผู้เรียนมีความฉลาดทางอารมณ์และการคิด
6. การบูรณาการความผูกพันทางจริยธรรมร่วมกัน
7. การพัฒนาเทคนิคการสอน
8. การพัฒนาความร่วมมือเกิดขึ้นจากตำแหน่งจริง
9. การสร้างความไว้วางใจและให้เกียรติซึ่งกันและกัน
10. การส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันในการพัฒนาความชำนาญพิเศษ

กัญญาพัฒน์ นนทะนาคร (2539 : บทคัดย่อ,) ทำการวิจัยเรื่อง ผลกระทบของเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่มีต่อการปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู พ.ศ.2553 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่มีต่อการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู และทางเลือกในการปรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูใน พ.ศ.2553 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา และเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูจำนวน 25 ท่าน เก็บข้อมูลโดยการ

สัมภาษณ์และใช้แบบสอบถามตามเทคนิคการวิจัยอนาคต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา คำนวณค่าร้อยละ มัถยฐาน ฐานนิยม พิสัยระหว่างควอไทล์ และผลต่างระหว่างค่ามัถยฐานและฐานนิยม

ผลการวิจัยพบว่า ในปี 2553 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูจะมีผลกระทบต่อการปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู คือ

1. หลักสูตรจะมีความยืดหยุ่น มีการเปิดหลักสูตรเรียนครูหลังจบปริญญาตรี มีการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพครู 5 ปี และสามารถสอบเทียบจากประสบการณ์ได้ หลักสูตรจะเน้นการสร้างครูให้เป็นผู้นำทางความคิด

2. ด้านกระบวนการเรียนการสอนจะเน้นแบบบูรณาการ การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ การเรียนรู้อย่างมีเหตุผล และการสร้างภูมิปัญญาใหม่ ๆ มีการจัดให้สอดคล้องกับสภาพการดำเนินชีวิตและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

3. ด้านการวัดและประเมินผล จะมีการพัฒนาแบบวัดและประเมินผลแบบต่าง ๆ มากขึ้น เช่น แบบวัดความคิด คุณธรรม วัดเป็นรายบุคคล การวัดเน้นด้านหน้าที่ และบทบาททางสังคม โดยการสังเกตพฤติกรรม และวัดสมรรถภาพของผู้เรียน ตั้งแต่ต้นกระบวนการจนจบกระบวนการผลิตครู สังคมจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการวัดและประเมินผล

4. ด้านการจัดปัจจัยพื้นฐานการเรียนการสอน จะมีการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมการเรียนรู้มากขึ้น

5. ด้านการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้จะมีการพัฒนาด้านความร่วมมือระหว่างข้าราชการการเมือง รัฐ วิชาชีพ เอกชน ประชาชน และผู้เรียน จะมีการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และเน้นการสร้างจิตสำนึกในการแสวงหาความรู้ ส่วนผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์มีด้านเดียว คือ ด้านหลักสูตรจะไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ยุพเรศ อังกูรภินันท์ (2538 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการนำประสบการณ์วิชาชีพครูเสริมไปใช้ในการปฏิบัติงานของครู โครงการคุรุทายาทในภาคใต้ ตามการรับรู้ของตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาการนำประสบการณ์วิชาชีพครูเสริมไปใช้ในการปฏิบัติงานของครูโครงการคุรุทายาทในภาคใต้ ตามการรับรู้ของตนเอง

2. ศึกษานโยบายและวิธีการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเสริมของมหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒน์ ภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูโครงการคุรุทายาทส่วนใหญ่ นำประสบการณ์วิชาชีพครูเสริมไปใช้ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1งานวิชาการ: ประสบการณ์ที่นำไปใช้ได้แก่ ความรู้เรื่องโรงเรียน ประถมศึกษา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การศึกษานอกระบบ การวางแผน โครงการเพื่อการพัฒนาโครงการพิเศษ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การผลิตสื่อ และการใช้สื่อ การเรียนการสอน การสอนซ่อมเสริม การพัฒนาตนเอง มนุษย์สัมพันธ์ ความเป็นผู้นำ จรรยาครู การสร้างจิตสำนึกในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารชีวิต

1.2 งานกิจกรรมนักเรียน: ประสบการณ์ที่นำมาใช้คือ กิจกรรมเสริมเพื่อสร้าง สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ

1.3 งานบุคลากร: ประสบการณ์ที่นำมาใช้ คือ การพัฒนางานในหน้าที่ครู

1.4 งานธุรการและการเงิน: ประสบการณ์ที่นำมาใช้ คือ การพัฒนางานที่ ปฏิบัติ

1.5 งานสัมพันธ์ชุมชน: ประสบการณ์ที่นำมาใช้ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน และทักษะการประชาสัมพันธ์

2 ด้านนโยบายและวิธีดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม พบว่าการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม สมองหลักการของการจัดกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของครูในโครงการคุรุทายาท ให้เป็นครูที่ดีมีคุณภาพ โดยมีการวางแผน ประสานงานร่วมกันระหว่างสถาบันผลิตครูในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม

เอมอร กฤษณะรังสรรค์ (2537 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการฝึกอบรมตาม หลักไตรสิกขา ต่อความรับผิดชอบในหน้าที่ของนักศึกษาวิชาชีพครูสถาบันราชภัฏ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการฝึกอบรมตามหลักไตรสิกขา ต่อความรับผิดชอบในหน้าที่ของ นักศึกษาวิชาชีพครูสถาบันราชภัฏ

ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาในกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในหน้าที่สูงกว่านักศึกษาในกลุ่ม ควบคุม ทั้งพฤติกรรมความรับผิดชอบในหน้าที่ในชั้นเรียนที่ได้จากการสังเกตโดยผู้ช่วยวิจัย และ คะแนนความรับผิดชอบในหน้าที่ ที่ได้จากการตอบแบบวัดความรับผิดชอบในหน้าที่โดยตัว นักศึกษาเอง ทั้งในระยะทดลองและระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

บัญญัติ ชำนาญกิจ (2534 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับสมรรถภาพด้านการสอนของ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในวิทยาลัยครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบ ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างพื้นฐานความรู้เดิม ทศนคติต่อวิชาชีพครู สภาพโรงเรียน ปัญหาใน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อัตรานักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์วิชาชีพ ข้อมูล ย้อนกลับ ความวิตกกังวล และบุคลิกความเป็นครู กับสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูในวิทยาลัยครู

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมุติฐานไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. รูปแบบความสัมพันธ์ที่ปรับปรุงขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. รูปแบบความสัมพันธ์ที่น่าเสนอซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีลักษณะ

ดังนี้

3.1 ตัวแปรที่มีผลกระทบทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอน คือ บุคลิกภาพ ความเป็นครู และประสบการณ์วิชาชีพครู

3.2 ตัวแปรที่มีผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ต่อสมรรถภาพด้านการสอน คือ ทักษะคิดต่อวิชาชีพครู สภาพโรงเรียน ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอัตโนมัติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์วิชาชีพครู ข้อมูลย้อนกลับ และความวิตกกังวล

3.3 ตัวแปรที่มีผลกระทบทางอ้อม ต่อสมรรถภาพด้านการสอน คือ พื้นฐานความรู้เดิม ทักษะคิดต่อวิชาชีพครู สภาพโรงเรียน และปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3.4 ตัวแปรที่มีผลกระทบรวมต่อสมรรถภาพด้านการสอนสูงสุด คือ ทักษะคิดต่อวิชาชีพครู (.7228) รองลงมาคืออัตโนมัตินวัตกรรม (.4487) และผลกระทบต่ำสุดคือพื้นฐานความรู้เดิม (.0264)

บัวจันทร์ ทะระมา (2540 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง เจตคติที่มีต่อวิชาชีพครู ของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครู ของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ ในองค์ประกอบด้านลักษณะของอาชีพครู ด้านสถานภาพของครู ด้านการควบคุมและการปฏิบัติตามจรรยาครู ด้านการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ด้านการร่วมมือร่วมใจระหว่างครู ด้านความมั่นคง สิทธิและเสรีภาพทางวิชาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า ครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับดี ทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ด้านลักษณะของอาชีพครู ด้านสถานภาพครู ด้านการควบคุมและปฏิบัติตามจรรยาครู ด้านการร่วมมือร่วมใจระหว่างครู และด้านความมั่นคง สิทธิ และเสรีภาพทางวิชาชีพ

สุดธิดา จันทร์มณี (2540 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันราชภัฏเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดฝึกและปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันราชภัฏเชียงราย

ผลการวิจัยพบว่า ควรมีแผนงานซึ่งทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และแผนงานมีความชัดเจน มีการชี้แจงนโยบาย และวัตถุประสงค์ให้ทุกฝ่ายทราบก่อนการปฏิบัติ สถาบันฯ ควรมีวัตถุประสงค์และยานพาหนะให้เพียงพอแก่การดำเนินงาน พร้อมทั้งมีการประสานงานที่สม่ำเสมอ มีการชี้แจงและกำหนดแนวปฏิบัติในการนิเทศให้ทุกฝ่ายเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยจัดทำคู่มือที่ดี เพื่อประสานความเข้าใจ ควรกำหนดสัดส่วนจำนวนนักศึกษา กับจำนวนอาจารย์นิเทศ ควรกำหนดสัดส่วนการให้คะแนนนักศึกษาฝึกสอนที่แตกต่างกัน สำหรับผู้นิเทศที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ควรมีการแจ้งให้นักศึกษาทราบหลักเกณฑ์การประเมินผล ควรมีการกำหนดภาระงานให้พอเหมาะแก่เวลาในการปฏิบัติงานเพื่อประสิทธิภาพของงาน ส่วนการเตรียมความพร้อมแก่นักศึกษาในแต่ละด้าน คือ ด้านเนื้อหา ทักษะ เทคนิคการสอน สื่ออุปกรณ์ ฯลฯ ควรเตรียมอย่างเพียงพอแก่การนำไปปฏิบัติจริงเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองแก่นักศึกษา

วิภา ลักคณาพรวิสิฐ (2543 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูสภาที่มีต่อคุณภาพครู : การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูสภา ที่มีต่อคุณภาพของครู และเพื่อศึกษาปัจจัยที่สนับสนุน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของครูต่อการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูสภา

ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีการเปลี่ยนแปลงระดับคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูสภาด้านการสอนในระดับที่สูงขึ้น กระบวนการพัฒนางานด้านการสอนในภาระงานปกติของครู มีดังนี้ ขั้นแรกครูได้รับการกระตุ้นการพัฒนาวิชาชีพ ด้วยชุดฝึกอบรมการพัฒนาวิชาชีพครู ของครูสภาจนเกิดความตระหนัก สามารถเห็นแนวทาง ได้วิธีการ และกำหนดเป้าหมายการทำงานที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขั้นที่สอง ครูมุ่งมั่นนำแนวทางวิธีการและเป้าหมายที่ได้รับจากชุดฝึกอบรมการพัฒนาวิชาชีพครูของครูสภาไปลงมือปฏิบัติ ขั้นที่สาม ครูลงมือปฏิบัติจริงโดยขั้นนี้ครูศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้อื่น ขั้นที่สี่ ครูประเมินปรับปรุงเพื่อเพิ่มพูนแนวปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และขั้นสุดท้ายครูชื่นชมผลสำเร็จของผลงานที่ปรากฏ

อุทัย บุญประเสริฐ (2543 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิจัยเอกสารแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้งต่างประเทศและในประเทศไทย ศึกษา วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา วิเคราะห์และเสนอแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย จากแหล่งข้อมูลสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และ Internet รวมทั้งการสอบถาม สัมภาษณ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้รู้ และผู้มีประสบการณ์โดยตรง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ร่างรูปแบบ และ

แนวทางการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแล้วนำเสนอในการสัมมนาระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารและจัดการศึกษาโดยมุ่งกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยแต่ละโรงเรียนมีคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารโรงเรียน มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนให้เป็นที่ไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน แนวคิดพื้นฐานนั้นเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา โดยเริ่มเกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ ค.ศ.1980 เป็นต้นมา หลักการสำคัญคือ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

รูปแบบการบริหารที่สำคัญมีอย่างน้อย 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก 2) รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก 3) รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก 4) รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก

ผลกระทบที่สำคัญในการกระจายอำนาจ ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง นโยบาย การจัดโครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร งบประมาณ การต่อต้านของคนบางกลุ่ม ความพร้อมของหน่วยงานระดับต่าง ๆ คณะกรรมการสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนและเวลา รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย คือ รูปแบบที่มีการบริหารจัดการโดยมีชุมชนเป็นหลัก (Community Control SBM) คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการจะทำหน้าที่คณะกรรมการบริหารมากกว่าเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา

สุชาติ การสมบัติ (2544 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างองค์ประกอบในโมเดลกระบวนการปฏิรูปโรงเรียนโดยใช้การบริหารฐานโรงเรียน:กาวิเคราะห์ และสังเคราะห์รายงานของโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกระบวนการปฏิรูปโรงเรียนโดยใช้การบริหารฐานโรงเรียน ของโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ ระหว่างโรงเรียนที่มีบริบทต่างกัน และระหว่างผลการวัดก่อน และหลังการปฏิรูป และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ระหว่างองค์ประกอบ 7 ด้าน ในโมเดลกระบวนการปฏิรูปโรงเรียนโดยการบริหารฐานโรงเรียน กับคุณภาพของโรงเรียนโดยใช้กรอบแนวคิดของ Robertson และ Briggs ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวบรวมจากรายงานแผนและผลการดำเนินงานอย่างละ 2 ฉบับ จากโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ จำนวน 243 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลและคู่มือลงรหัสตัวแปร ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรแฝง 7 ตัว คือ บริบทของโรงเรียน โครงสร้างการบริหารโรงเรียน กระบวนการตัดสินใจ กลยุทธ์และการดำเนินการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมของโรงเรียน พฤติกรรมครูในโรงเรียน และคุณภาพของโรงเรียนและตัวแปรสังเกตได้ 42 ตัวแปร การวิเคราะห์ข้อมูลโดย วิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว วิเคราะห์ t-test และวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรมลิสเรล

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานกระบวนการปฏิรูปโรงเรียนโดยใช้การบริหารฐานโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ก่อนและหลังการดำเนินงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในด้านคุณภาพของโรงเรียน 2) บริบทของโรงเรียนที่ทำให้ค่าเฉลี่ยของผลการดำเนินงานกระบวนการปฏิรูปโรงเรียนโดยใช้การบริหารฐานโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ สังเกตของโรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียน จำนวนนักเรียน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน และการมีครูต้นแบบ/ครูแห่งชาติ 3) โมเดลกระบวนการปฏิรูปโรงเรียนโดยใช้การบริหารฐานโรงเรียน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 361.36; $p=0.21$ ที่องศาอิสระเท่ากับ 341 และค่า GFI มีค่าเท่ากับ 0.91 ค่า AGFI เท่ากับ 0.89 และค่า RMR เท่ากับ 0.055 องค์ประกอบด้านพฤติกรรมของครูในโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญต่อคุณภาพของโรงเรียน และองค์ประกอบด้านกระบวนการตัดสินใจ และกลยุทธ์การดำเนินการเปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลทางอ้อม อย่างมีนัยสำคัญ ต่อคุณภาพของโรงเรียน โดยส่งผ่านองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของครูในโรงเรียน

กู๊ด (Goode, 1994 : Abstracts) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนรัฐบาล : ความท้าทายต่อวิกฤตการเปลี่ยนแปลง (Site-Based Management in Public Education : A Challenge for Critical Pragmatism) วัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษารายกรณีโรงเรียนมัธยมศึกษา 2 โรงเรียน ในรัฐ Kentucky ที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเกิดขึ้นตามกฎหมายปฏิรูปการศึกษาของ Kentucky ปี ค.ศ.1990 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์คณะกรรมการโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ผลการวิจัยพบว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนทำการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารแบบ SBM ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จได้แก่ การปรับโครงสร้างการบริหารโรงเรียน การกระจายอำนาจสู่โรงเรียนทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ การได้รับความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจากผู้เกี่ยวข้อง ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบุคลากร การกำหนดกฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน

มาควัวร์ (Maquire, 1994 : Abstracts) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : เงื่อนไขสำหรับการปฏิบัติ การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้บริหาร

โรงเรียนและครู เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และปลายเปิด ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่สุ่มมาจำนวน 5 คน และใช้แบบสอบถามส่งถึงครู จำนวน 216 คน โดยมีแบบสอบถามส่งกลับมาร้อยละ 53

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสำคัญ 6 ประการในการนำนโยบาย School-Based Management /Shared Decision Making หรือ SBM/SDM ไปปฏิบัติ ได้แก่ งบประมาณ ความไว้วางใจ การฝึกอบรม การตรวจสอบได้ ความร่วมมือในการตัดสินใจ และความร่วมมือจากสหภาพครู นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าทั้งครูและผู้บริหารโรงเรียนต่างมีความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับ งบประมาณ บุคลากร และหลักสูตร

คาร์ลสัน (Carlson,1997 : Abstracts) ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการตัดสินใจสั่งการภายใต้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : เปรียบเทียบระหว่างรูปแบบที่ควบคุมโดยผู้บริหาร และรูปแบบที่ควบคุมโดยครู วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาการตัดสินใจสั่งการ ภายใต้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2 แบบ คือ รูปแบบที่ควบคุมโดยผู้บริหารโรงเรียน และรูปแบบที่ควบคุมโดยครู หรือมีครูเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ในคณะกรรมการโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการศึกษาการตัดสินใจในระดับสำนักงานส่วนกลางและระดับสถานศึกษา เก็บข้อมูลในโรงเรียนระดับประถมศึกษา 2 โรงเรียน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและปลายเปิดทำการสัมภาษณ์คณะกรรมการโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียน สังเกตการณ์ประชุมของคณะกรรมการโรงเรียน และศึกษาเอกสารภายในโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่าการตัดสินใจทั้งในระดับสำนักงานส่วนกลาง และระดับสถานศึกษามีความแตกต่างกันทั้ง 2 รูปแบบ ผลการทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบพบว่ามีความแตกต่างกันในเรื่องการใช้อำนาจหน้าที่ และการให้ความสำคัญกับกระบวนการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังพบว่า 1) รูปแบบของการบริหารแบบ SBM จะมีผลต่อการตัดสินใจ 2) ความสำเร็จของการใช้รูปแบบการบริหารแบบ SBM ขึ้นกับความสัมพันธ์ของรูปแบบการบริหารแบบภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร และวัฒนธรรมของโรงเรียน 3) การบริหารที่มุ่งกระจายการตัดสินใจไปยังผู้บริหารโรงเรียนจะไม่ใช่ไปตามหลักการของ SBM จะกลายเป็นการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจ มากกว่าจะเป็นการส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

พาร์ค (Park, 2000: Abstracts) ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างชุมชนโรงเรียนที่ปกครองตนเอง:การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในเกาหลี (Creating an Autonomous School Community : School – Management in Korea) วัตถุประสงค์ ของการวิจัย เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านบทบาทของ ครู พ่อ แม่ และการบริหารโรงเรียน ภายหลังจากปฏิรูปการศึกษา และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในประเทศเกาหลี ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการใช้

แบบสอบถาม การสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร เอกสารที่ศึกษาเป็นบันทึกการประชุม คณะกรรมการโรงเรียน รายงานและแผนปฏิบัติการรวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องย้อนหลัง 4 ปี ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนไม่มีบาทตามที่คาดหวัง อำนาจการตัดสินใจ ด้านหลักสูตร งบประมาณ บุคลากร ยังคงอยู่ที่ส่วนกลาง รัฐบาล และเขตการศึกษาไม่ได้ กระจายอำนาจให้โรงเรียนเพียงพอ ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะเกิดขึ้นเมื่อครูและผู้บริหารมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสิ่งการมากที่สุดบทบาทหน้าที่ เหล่านี้ต้องถูกกำหนดไว้ในนโยบายทุกระดับ

ตอนที่ 5 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับกระบวนการวิจัย

5.1 การพัฒนารูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

คำว่า “รูปแบบ” โดยทั่วไป หมายถึง สิ่งหรือวิธีการที่เป็นต้นแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายลักษณะ เช่น

พจนานุกรม Contemporary English ของ Longman (1987 : 668 อ้างถึงใน วิไล ตั้งจิตสมคิด และคณะ, 2547) อธิบายสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของของจริง หรือสิ่งที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง หรือแบบของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

โทซี และแคนอล (Tosi and Canole, 1982.) กล่าวว่า รูปแบบเป็นนามธรรมของจริงหรือสภาพจำลองสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีรูปธรรมอย่างง่าย ๆ จนถึงรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนมาก ๆ

โดยสรุปแล้ว รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ รวมถึงสิ่งที่แสดง หรืออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ประเภทของรูปแบบ

คีฟ (Keeves, 1988) ได้อธิบายหลักการอย่างกว้าง ๆ ในการสร้างรูปแบบว่า รูปแบบความใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ และควรเป็นเครื่องมือในการสร้างนวัตกรรมใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ โดยแบ่งรูปแบบ เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. รูปแบบเชิงเทียบเคียง (Analogue Model) ลักษณะเป็นรูปแบบเชิงกายภาพ ส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบของการพัฒนาการของอะตอม เป็นต้น สร้างขึ้นโดยใช้หลักการเทียบเคียงโครงสร้างของรูปแบบ ให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และทำให้รูปแบบสอดคล้องกับข้อมูล หรือความรู้ที่มีอยู่ในขณะนั้นด้วย รูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมีองค์ประกอบ

ชัดเจนเพื่อให้สามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง

2. รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) ลักษณะสำคัญของรูปแบบนี้ คือ การแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในรูปแบบ ในรูปของข้อความ รูปแบบเชิงข้อความใช้หลักการเทียบเคียงแนวคิด ปรากฏการณ์และใช้ข้อความในการอธิบาย จึงทำให้เกิดความกระจัดมากขึ้น

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) รูปแบบนี้เป็นการแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปรโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในการวัดผลทางการศึกษา รูปแบบลักษณะนี้สามารถนำไปสู่การสร้างทฤษฎี เพราะสามารถนำไปทดสอบสมมติฐานได้ รูปแบบทางคณิตศาสตร์นี้ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) รูปแบบนี้เริ่มมาจากการนำเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path analysis) ไปศึกษาเรื่องเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้ทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความ ที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดที่สำคัญของรูปแบบนี้คือต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎี หรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุ เชิงผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในสภาพการณ์ที่เป็นจริง เพื่อทดสอบรูปแบบ

Steiner (อ้างถึงใน เสรี ชัดเข้ม, 2538 : 7) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) แบ่งออกเป็น

1.1 รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model Of) เช่นรูปแบบจำลองเครื่องบินที่สร้างเหมือนของจริงทุกประการ

1.2 รูปแบบเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model For) เช่นรูปแบบจำลองที่ออกแบบไว้เพื่อเป็นต้นแบบผลิตเครื่องบิน ต้องสร้างรูปแบบเท่าของจริงขึ้นมาก่อน เพื่อผลิตสินค้านั้น

2. รูปแบบเชิงแนวความคิด (Conceptual Model) แบ่งออกเป็น

2.1 รูปแบบเชิงแนวความคิดของสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Conceptual Model Of) คือรูปแบบหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นโดยจำลองมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เช่นรูปแบบที่สร้างมาจากทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

2.2 รูปแบบเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Conceptual Model For) คือรูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายทฤษฎี หรือปรากฏการณ์ เช่นรูปแบบที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีการคัดสรรตามธรรมชาติ เพื่อนำไปอธิบายทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

การพัฒนารูปแบบ

คีพ (Keeves, 1988 : 560) ได้กล่าวถึงหลักการอย่างกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

1. รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (ของตัวแปร) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปนั้นก็ยังมีประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนาแบบ
2. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต และหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
3. รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่กำลังศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ยังใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆได้ด้วย
4. รูปแบบความเป็นเครื่องมือในการสร้างโมทัศน์ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้เรื่องที่กำลังศึกษาด้วย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบพบว่า การพัฒนาแบบอาจจะมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันออกไป แต่โดยทั่วไปแล้วอาจจะแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ การสร้างรูปแบบ (Construct) และการหาความตรง (Validity) ของรูปแบบ (Willer, 1986 : 83)

สรุปได้ว่า การสร้างรูปแบบ (Model) ไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอน แต่โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้ (Intensive knowledge) เกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงค้นหาสมมุติฐานและหลักการของรูปแบบต่อไป

5.2 การพัฒนาองค์การโดยการสร้างดุลดัชนีองค์การ (Balanced Scorecard)

(Kaplan, R. S. และ Norton, D.P., 2001.) แคมป์เบล และนอร์ตัน มีแนวคิดที่ว่าองค์กรควรมีการวัดสมรรถภาพการดำเนินงาน และการจัดการธุรกิจของตน เพื่อแสดงให้เห็นผลของการนำกลยุทธ์ ที่วางไว้ไปปฏิบัติได้จริง และชัดเจน สามารถตอบสนองของความต้องการของลูกค้าได้ บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และได้รับการพัฒนา องค์การประสบความสำเร็จตามพันธกิจที่วางไว้ และมีความเจริญก้าวหน้า การวัดสมรรถภาพการดำเนินงานขององค์กรจะพิจารณา 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การเงินเพื่อดูรายได้ ความสามารถในการทำกำไร
2. ลูกค้า เพื่อดูสัดส่วนของตลาด ลูกค้าเป้าหมาย ความพึงพอใจของลูกค้า การรักษาลูกค้า การแสวงหาลูกค้าใหม่ และการให้ผลประโยชน์แก่ลูกค้า
3. กระบวนการจัดการธุรกิจภายใน เพื่อช่วยให้ธุรกิจนำเสนอสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่ลูกค้าเป้าหมาย และทำให้ผู้ร่วมถือหุ้นพอใจต่อผลตอบแทนทางการเงินที่ดี

4. การเรียนรู้และการเติบโตขององค์กร จะใช้เทคนิคการสร้างดุลดัชนีองค์การ (Balanced Scorecard) เป็นเครื่องมือชี้วัดองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน และด้านอื่นๆ ที่จำเป็น โดยสร้างตัวบ่งชี้ (Performance Indicator) ร่วมด้วย

โดยสรุป ดุลดัชนีองค์การเป็นโครงร่าง (Framework) ใหม่ในการบูรณาการมาตรการที่มาจากกลยุทธ์ เป็นระบบการวัดแบบใหม่ที่ใช้ดัชนี เป็นโครงสร้างของกระบวนการธุรกิจ แปลความหมายของพันธกิจ และกลยุทธ์ ไปสู่วัตถุประสงค์ และมาตรการที่สามารถวัดได้ ดุลดัชนีองค์การจึงสามารถให้ความกระจ่าง และได้รับความเห็นส่วนใหญ่ที่สอดคล้องกัน (Consensus) เกี่ยวกับกลยุทธ์ การสื่อสารกลยุทธ์ไปทั่วองค์กร ทำให้เป้าหมายส่วนบุคคลและฝ่าย เป็นไปในแนวเดียวกัน สามารถเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ ให้เข้ากับงบประมาณประจำปี วิริ่หมทบทวน และปรับปรุงกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ ด้วยเหตุนี้ ดุลดัชนีองค์การ จึงเป็นพื้นฐานสำหรับการจัดการองค์กรที่สามารถตรวจสอบ และปรับปรุงได้ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวคิดที่ได้คือ การใช้ดุลดัชนีองค์การจะช่วยให้หน่วยงานเห็นความชัดเจนของวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ในเชิงปฏิบัติ มีการสื่อสารไปสู่การปฏิบัติ การกำหนดเป้าหมาย และการวางแผนกลยุทธ์ร่วมกัน มีการป้อนกลับข้อมูล และการสร้างการเรียนรู้ในองค์กร ซึ่งแต่เดิมหน่วยงานทางธุรกิจ จะใช้ตัวชี้วัดทางการเงิน เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ถือหุ้น แต่หน่วยธุรกิจสมัยใหม่ จะใช้ตัวชี้วัดความพึงพอใจลูกค้า กระบวนการทำงาน และการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้องค์กรปรับตัวได้ดี และประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน เทคนิคนี้จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยได้ดี โดยการสร้างเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ด้านต่างๆ เช่น การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และใช้ดุลดัชนีเชิงกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้นำซึ่งเป็นองค์ประกอบแห่งความสำเร็จ และผลที่ตามมาเป็นตัวชี้วัด ทั้งนี้การประเมินผลการดำเนินงานมีความสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารหน่วยงาน มาเป็นแบบประกอบการ หรือแบบธุรกิจมาก

5.3 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบดิวี่ (Dewey's Research Methodology)

ดิวี่ เป็นนักปรัชญาชาวอเมริกัน เขากล่าวว่า “การได้ลงมือกระทำเป็นแหล่งของความรู้” (Action is the source of knowledge) และความรู้ไม่สามารถแยกออกจากบริบทในการแสวงหาความรู้ได้ มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับโลกตลอดเวลา และสิ่งนี้เองที่เป็นแหล่งของประสบการณ์ ซึ่งสามารถที่จะสร้างสรรค์ให้เป็นความรู้ได้ (Dewey 1938,1930,p.35) ดิวี่กล่าวถึง ตรรกะ วิธีทางวิทยาศาสตร์ และเหตุผล ว่าเป็นเครื่องมือในการดึงเอาความรู้ออกมา ทฤษฎีไม่สามารถแยกจากการปฏิบัติ และการวิจัยเป็นกระบวนการต่อเนื่องของความสงสัยไม่แน่ใจ และการลงมือกระทำ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบดิวี่ สามารถสรุปได้เป็น 5 ขั้น (Östman,1996.) คือ

ขั้นที่1 ขั้นมองหาโจทย์ (Problematic Situations) เป็นขั้นที่สถานการณ์ยังสับสน (Confused Situation) (Dewey,1939) ดิวี่ได้พูดถึงเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาว่าเป็นจุดแรก

ของการเริ่มต้น แล้วใช้การสืบค้นอย่างมีสติ (conscious search) เพื่อทำความเข้าใจโดยกระจ่างว่า ปัญหาที่ควรวิจัยเพื่อค้นพบแนวทางแก้ไข คืออะไร (what need to be solved)

ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนาความคิด (Stage of Idea) ดิวอี้ ได้พูดถึงหนทางที่จะก้าวขั้นต่อไป ในการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงบางประการโดยการสังเกต จะชี้ให้เห็นถึงแนวทางแก้ไขปัญหา ที่อาจจะเป็นไปได้ ความตั้งใจที่จะทำ ถูกเชื่อมโยงกับความรู้สึกรู้สึกที่เกิดขึ้น มีแนวโน้มที่จะทำให้เกิด ความเข้าใจ (get) ในสิ่งที่ยังนิยามไม่ได้

ขั้นที่ 3 ขั้นทบทวนความคิด (Stage of Reflection) โดยการสืบสวนสอบสวน (Inquiry) และจัดระบบระเบียบความคิด ในขั้นตอนนี้ การอ้างอิงภายนอกเป็นสิ่งที่จำเป็น และการทำความเข้าใจต้องอาศัยการเชื่อมโยงความคิด กับประสบการณ์ที่ผ่านมา หากปราศจากความเข้าใจที่มีมาก่อน (Preunderstanding) เราจะไม่สามารถเรียบเรียงเหตุการณ์ต่างๆลงในบริบทหนึ่งๆได้

ขั้นที่ 4 ขั้นปรุงแต่งความคิด โดยการนำเข้าสู่ประสบการณ์ (Assimilating Experiences) เป็นขั้นของการจัดระบบระเบียบ และสื่อความหมายประสบการณ์ ซึ่งเป็นการก้าวข้ามจาก ประสบการณ์เชิงประจักษ์ คือประสบการณ์ที่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของคน (Sense) ไปสู่ความรู้ทาง สติปัญญา (Intellectual Knowledge) ซึ่งเป็นการยกระดับ (Shift) จากความประทับใจที่ถูก ครอบงำโดยความรู้สึก (Feelings) เป็นความรู้ที่มีโครงสร้างอย่างมีมีโนทัศน์ (Conceptually Structured Knowledge) เป็นการทำให้ความประทับใจในรูปของประสบการณ์ ถูกถ่ายทอดไปใน รูปสิ่งที่จับต้องได้ และทำให้ประสบการณ์มีลักษณะเฉพาะ (Characteristic Features) ชัดเจน (Distinct) และมีความตรงทั่วไป (General Validity)

ขั้นที่ 5 ขั้นจัดตั้งใหม่และนำเสนอ (Establish and Present) ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ที่ แสดงถึงคุณภาพที่แท้จริง และความรู้ที่เป็นประโยชน์ เป็นขั้นที่เกิดการเปลี่ยนผ่านทางความคิด กระบวนการของการเปลี่ยนแปลง การทบทวน และการตัดสินใจ เกิดขึ้นซ้ำๆจนกระทั่งมีความ ชัดเจน เปลี่ยนจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนไปสู่สถานการณ์ที่แน่นอน เป็นการคลี่คลาย สถานการณ์ที่คลุมเครือ และปัญหาต่างๆ

การพิจารณาครั้งสุดท้าย หรือการลงความเห็นท้ายสุด (Final Judgement) ได้มาจากชุด ของการพิจารณาดัดสินส่วนย่อย (Series of Partial Judgement) ซึ่งเป็นลักษณะการประมาณ และประเมิน อย่างไรก็ตาม การตัดสินครั้งสุดท้ายยังคงเป็นสิ่งชั่วคราวในระยะยาว (Temporal in Long Term) และไม่มีความจริงที่เป็นที่สุดของความจริง (No Ultimate Truth)

5.4 การวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) (อุทุมพร จามรมาน, 2533)

การวิเคราะห์สาระ หรือการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง มาจากภาษาอังกฤษว่า Content Analysis มีความหมาย ว่าเป็นวิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้กระบวนการหลากหลายแบบมาสรุปอ้างอิงผลที่ได้จาก ข้อความ หลักการสำคัญของการวิเคราะห์เนื้อหา คือ การจำแนกค่ากลุ่มค่า ประโยคจาก

ข้อความเข้ากลุ่ม จากนั้นจึงจัดกลุ่มนำเสนอข้อค้นพบพร้อมทั้งแปลความหมาย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การวิเคราะห์สาระ หรือการวิเคราะห์เนื้อเรื่องนี้เป็นเทคนิคทางการวิจัยอย่างหนึ่ง ที่ต้องอาศัยกระบวนการจัดการทำข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งความน่าเชื่อถือได้ สื่อความหมายกันได้อย่างมีระบบ และมีความเป็นปรนัย

ลักษณะทั่วไปในการวิเคราะห์เนื้อหา มีดังนี้

1. มีข้อมูลให้นักวิเคราะห์ และข้อมูลนี้ต้องมีลักษณะที่สื่อความหมาย
2. มีเนื้อหา หรือประเด็นที่จะวิเคราะห์
3. ความรู้ของนักวิเคราะห์ที่จะทำการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับความเป็นมา
4. การอ้างอิงต้องอาศัยสติปัญญาเพราะเป็นงานสมอง
5. ความตรง (Validity) เป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่ง

5.5 การพัฒนาการทำงานกับรายการ (Developing and Working with List – DWL)

การพัฒนาการทำงานด้วยรายการ คือรูปแบบการจัดกระทำข้อมูล เพื่อก่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ (Analysis) และสังเคราะห์ (Synthesis) โดยการนิรนัย (Deduction) และอุปนัย (Induction) เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปจากพื้นฐานข้อเท็จจริงจากข้อมูลอย่างสมเหตุสมผล ผู้พัฒนาเทคนิคนี้ คือ ไอท์ทิงตัน (Eitington, 1989 อ้างถึงใน พรชูลี อาชวอรุง, 2539) เทคนิคนี้เป็นเทคนิคที่นำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ให้มีขั้นตอนละเอียด ชัดเจน ครอบคลุม และเป็นแนวทางปฏิบัติที่ก่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ ไอท์ทิงตันได้ให้แนวทางเทคนิคย่อยไว้ 14 ประเภท ซึ่งผู้ใช้อาจเลือกใช้ ผสมผสานกันได้ ตามวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ เนื้อหาสาระ มีรายละเอียดดังนี้ 1) การพัฒนาการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง (Priority Development) 2) การให้น้ำหนัก และจัดอันดับ (Weight & Rank) 3) การเพิ่มรายการบริบูรณ์ (Enriching the List) 4) การจับคู่ที่เสริมกัน (Complimentary Pairs) 5) การจับคู่ที่ตรงข้าม (Opposing Pairs) 6) สิ่งที่ต้องจำ (We need to know) 7) รายการคำถาม (Question List) 8) การตัดสินใจ (Making Decisions) 9) สาเหตุ/เหตุผล (Causes / Reasons) 10) การพัฒนาเกณฑ์ (Criteria Development) 11) รายการที่ก่อปัญหา (Bug List) 12) รายการที่พึงประสงค์ (Wish List) 13) การขยายรายการ (Expanding the List) และ 14) การให้คำแนะนำ (Advice Giving)

ผลการวิจัยการใช้เทคนิค DWL พบว่า เทคนิค DWL เป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพในฐานะเครื่องมือการเรียนการสอน มีประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงเหตุผล ความสามารถในการเชิงบูรณาการในการสังเคราะห์ความรู้ต่างๆ และรู้จักกระบวนการคิดมาตรฐาน เพื่อนำไปสู่การสรุปผลรวมของสิ่งที่ศึกษาอย่างมีระบบ (พรชูลี อาชวอรุง, 2539)

5.6 การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

วิธีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ตามแนวคิดของ Eisner เป็นรูปแบบการวิจัยอีกรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างจากรูปแบบการประเมินผลอื่นๆ โดย Eisner (1976: 192-3) ผู้พัฒนาแนวคิดนี้ขึ้นได้ชี้ถึงปัญหาที่การวิจัยทางการศึกษา มักจะถูกครอบงำด้วยกระบวนการหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ หรือวิธีการเชิงปริมาณมากเกินไป ทั้งๆที่เรื่องราวทางการศึกษาหลายเรื่อง เป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อน และซับซ้อน ทั้งนี้ Eisner เชื่อว่า การรับรู้สิ่งใดๆ ก็ตามด้วยความเท่าทันเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของความเป็นผู้รู้ (Connoisseurship) โดยเหตุนี้แนวทางการประเมินผลทางการศึกษาตามแนวคิดของ Eisner จึงมีลักษณะพื้นฐานแตกต่างจากแนวทางอื่นๆ ดังนี้

1. เป็นรูปแบบที่มีได้เน้นสัมฤทธิ์ผลของวัตถุประสงค์ ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal-based model) การตอบสนองของปัญหา และความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบตอบสนอง (Responsive model) หรือการรองรับกระบวนการตัดสินใจ ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงการตัดสินใจ (Decision-making model) อย่างไม่อย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้รู้ หรือผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้ง เฉพาะในประเด็นที่ถุกนำขึ้นมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือกับกระบวนการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่างๆเข้าด้วยกัน ตามวิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินผล ที่เน้นความเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่ประเมิน โดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากในการวัดคุณค่า ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใดๆได้ นอกจากการใช้วิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิเท่านั้น ต่อมาได้มีการนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาระดับสูง ในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ผู้เล่นในเรื่องนั้นจริงๆ มาเป็นผู้ประเมิน รูปแบบนี้ จึงเป็นที่นิยมในการนำมาใช้ประเมินผลในวงการศึกษาที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง

3. เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้ตัวบุคคลผู้ทรงคุณวุฒินั้นเอง เป็นเครื่องมือการประเมินผล โดยให้ความเชื่อถือว่า ผู้ทรงคุณวุฒินั้นจะเที่ยงธรรม และมีวิจารณญาณที่ดี ทั้งนี้ มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่างๆนั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ และความชำนาญการของผู้ทรงคุณวุฒินั้นเอง

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตาม อัยยาศัย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะพิจารณา การ บังชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม ประมวล และวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์ และการเป็นที่ เชื่อถือ (High Credibility) ของวิชาชีพนั้นๆ เป็นสำคัญ การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่มุ่งพัฒนา รูปแบบที่ไม่อาจวัด หรือประเมินได้โดยวิธีอื่นๆอย่างเหมาะสม และไม่สามารถนำไปทดสอบใช้ใน สภาพจริงได้ จึงต้องนำเอาวิธีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ตามหลักการ ดังกล่าวข้างต้น

5.7 การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion)

การจัดกลุ่มสนทนา เป็นการศึกษาวิจัยรูปแบบหนึ่ง จัดเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ อาศัย หลักของการกระทำร่วมกันในกลุ่ม (Group Interaction) ทำให้เกิดพลวัตของกลุ่ม (Group Dynamic) เพื่อกระตุ้นให้คนแสดงความคิดเห็นและทัศนะของตนออกมาอย่างเปิดเผย และจริงใจ ในขณะที่สนทนากลุ่ม ความคิดเห็นของคนในกลุ่มอาจไปกระตุ้นให้คนอื่นๆ อายากพูด อายากแสดง ความคิดเห็นออกมาบ้าง (นภภรณ์ หวานนท์, 2541.)

ในการจัดกลุ่มสนทนา ผู้วิจัยต้องจัดเตรียมสิ่งต่างๆให้พร้อมก่อน ดังนี้ (Morgan, 1998)

1. แนวทางการสนทนา (Discussion Guideline) ผู้วิจัยจะต้องกำหนดหัวข้อให้ชัด โดย เริ่มต้นจากการเขียนประเด็น และแนวคำถามที่ต้องการศึกษาอย่างละเอียด แล้วนำมาจัด หมวดหมู่ เรียงลำดับว่าต้องการสนทนาเรื่องใดก่อนหลัง ลักษณะคำถามไม่ควรเฉพาะเจาะจง แต่ควรเป็นคำถามกว้างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมสนทนาได้แสดงความคิดเห็นของตนออกมาโดย อิสระ

2. บุคลากรที่เกี่ยวข้องมี 3 ฝ่าย คือ

- 2.1 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นบุคคลสำคัญในการจัดกลุ่มสนทนา ที่ ต้องเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาในการวิจัย และมีความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้ร่วมสนทนาพูดโดยไม่ มีการชี้นำ ต้องสามารถตั้งคำถามที่มีได้กำหนดไว้ล่วงหน้าแต่จะเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

- 2.2 ผู้จัดบันทึกการสนทนา มีหน้าที่จดคำพูดทุกคำพูดในการสนทนากลุ่ม

- 2.3 ผู้ช่วย หรือผู้บริการทั่วไปในการจัดกลุ่มสนทนา อาจมีผู้ช่วยเพื่ออำนวยความสะดวก เช่น การจัดสถานที่ บริการเครื่องดื่มและขนม การบันทึกเทป และการบันทึกภาพ เป็นต้น

3. อุปกรณ์ต่างๆ ในการรวบรวมข้อมูล เช่น ไมโครโฟน เครื่องบันทึกเสียง ของสมนาคุณ แก่ผู้ร่วมสนทนา

4. สถานที่ และระยะเวลา ควรเลือกสถานที่สงบ ไม่มีเสียงรบกวน ส่วนระยะเวลาในการ จัดกลุ่ม ไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง ต่อ 1 กลุ่ม

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพของดีวี่ (Dewey's Qualitative Research Methodology) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) โดยการที่ผู้วิจัยจัดทำข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อถือได้ ด้วยการลดทอนขนาดและปริมาณข้อมูล (Data Reduction) โดยวิธีนรนัย (Deduction) และสรุปการวิเคราะห์สาระแบบดีวี่ จัดหมวดหมู่สรุปการวิเคราะห์สาระ เป็น 11 หมวด (ภาคผนวก จ หน้า 247) ในแต่ละหมวดลงรหัส ตัวอย่างเช่น 1/001 คือ การวิเคราะห์สาระหมวดที่ 1 ลำดับที่ 1 เป็นต้น

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ข้อคือ

1. วิเคราะห์บริบทใหม่ของครูวิชาชีพตามนโยบายปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย
3. เพื่อนำเสนอแผนกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

1. การดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 ผู้วิจัยดำเนินการมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สาระจากเอกสารลำดับที่ 1-12 (ภาคผนวก ง หน้า 242) โดยการสกัดสาระจากประชากรเอกสารจำนวนดังกล่าว บันทึกลงในแบบวิเคราะห์สาระที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (ภาคผนวก ก หน้า 220) สรุปการวิเคราะห์สาระแบบดีวี่ แยกเป็นหมวดหมู่ ตามหัวเรื่องที่ศึกษาจำนวน 6 หมวด (ภาคผนวก จ หน้า 247 หมวดที่ 1-6) และกระทำการกับสาระที่บันทึกไว้ ด้วยวิธีนรนัย (Induction) สังเคราะห์ข้อมูลนำเสนอเป็นแผนภาพบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย (หน้า 117) และทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์อีกครั้งสรุปเป็นบริบทใหม่ของครูวิชาชีพ (หน้า 119)

1.2 กิจกรรมการตรวจสอบ และยืนยันผล ใช้เทคนิคการตรวจสอบโดยการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 20 คน (ภาคผนวก ข หน้า 232)

2. การดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 กิจกรรมการวิเคราะห์รูปแบบการผลิตครูแบบไตรภาคี ผู้วิจัยนำผลการสังเคราะห์บริบทใหม่ของวิชาชีพครู เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจำลองรูปแบบการผลิตครูแบบไตรภาคี

2.2 กิจกรรมการจำลองรูปแบบครูวิชาชีพ SMART ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพของดิวอี้ (Dewey's Qualitative Research Methodology) ประกอบด้วย การสืบค้นหาความจริง 5 ขั้น (Ostman, 1996) ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นมองหาโจทย์ (Problematic Situations) เป็นขั้นที่สถานการณ์ยังสับสน ว่าปัญหาที่ควรวิจัยเพื่อค้นพบแนวทางแก้ไขคืออะไร จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่เป็นอาจารย์คณะครุศาสตร์มาเป็นเวลากว่า 30 ปี ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งโจทย์ว่าครูวิชาชีพควรมีลักษณะอย่างไร

ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนาความคิด (Stage of Idea) ผู้วิจัยค้นหาหนทางที่จะก้าวขั้นต่อไป คือการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ซึ่งผู้วิจัยได้แนวคิดจากกรอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ UNESCO (Learning to know, Learning to do, Learning to live together, และ Learning to be) ผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดว่า ครูวิชาชีพ จะต้องมียุทธศาสตร์หลายอย่าง เช่น ยุทธศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ ยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงานครู ยุทธศาสตร์ด้านปฏิสัมพันธ์ ยุทธศาสตร์ด้าน IT และยุทธศาสตร์อื่นๆอีก

ขั้นที่ 3 ขั้นทบทวนความคิด (Stage of Reflection) เป็นขั้นที่เปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่ได้ถูกคาดการณ์ไว้ โดยการสืบสวนสอบสวน (Inquiry) ผู้วิจัยพิจารณาทบทวน และจัดระบบระเบียบความคิด และตรวจสอบความคิดกับอาจารย์ที่ปรึกษา มองหาแง่มุม แนวคิด และข้อมูลใหม่ๆ และโดยวิธีการทบทวนนี้ เป็นการเชื่อมโยงความคิดกับความเป็นจริงที่เห็นครูทำงานหนัก (Work Hard) จึงมีความคิดว่าครูวิชาชีพ จะต้อง Work Smart ผู้วิจัยจึงทำการสืบค้นหาแหล่งอ้างอิงภายนอกโดยการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อเก็บสะสมข้อมูล

ขั้นที่ 4 ขั้นปรุงแต่งความคิดจากการนำเข้าสู่ประสบการณ์ (Assimilating Experiences) และจัดระบบระเบียบประสบการณ์ เป็นขั้นที่ผู้วิจัยก้าวข้ามจากประสบการณ์ ที่ขึ้นอยู่กับความรู้สึก (Sense) ไปสู่ความรู้ทางสติปัญญา (Intellectual Knowledge) เป็นการยกระดับ (Shift) จากความประทับใจที่ถูกครอบงำโดยความรู้สึก (Feelings) เป็นความรู้ที่มีโครงสร้างอย่างมีมโนทัศน์ (Conceptually Structured Knowledge) จากความเข้าใจ และประสบการณ์ที่มีมาก่อน ทำให้ผู้วิจัยสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของรหัสอักษร SMART ว่า อักษร 5 ตัวน่าจะเทียบเคียงกับทักษะต่างๆ ของครูวิชาชีพ SMART ได้ ซึ่งจะต้องมีลักษณะเฉพาะ (Characteristic Features) มีความชัดเจน (Distinct) มีความตรงทั่วไป (General Validity) และสามารถตรวจสอบได้

ขั้นที่ 5 ขั้นจัดตั้งใหม่และนำเสนอ (Establish and Present) เป็นขั้นเปลี่ยนผ่านความคิด (Transformation of Thoughts) ผู้วิจัยมีความตั้งใจที่จะสร้างและนำเสนอ ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ที่แสดงถึงคุณภาพที่แท้จริงของครู SMART ไปสู่ความรู้ที่เป็นประโยชน์ ต่อการนำไปประยุกต์ กระบวนการของ "การเปลี่ยนแปลง" "การทบทวน" และ"การตัดสินใจ" เกิดขึ้นซ้ำๆ จนกระทั่งมีความชัดเจน เปลี่ยนจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนไปสู่สถานการณ์ที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงพิจารณา ลงความเห็นเพื่อตัดสินครั้งสุดท้าย (Final Judgement) ว่าอักษรทั้ง 5 ตัวคือ SMART มีความหมายตามรหัสอักษรดังนี้: S – Skills, M – Management, A - Attitude, R – Resource และ T-Technology

อย่างไรก็ตาม ดิวอีกกล่าววาระเบียบวิธีในการตัดสินครั้งสุดท้าย ยังคงเป็นสิ่งชั่วคราวในระยะยาว (Temporal in Long Term) เพราะไม่มีความจริงที่เป็นที่สุดของความจริง (No Ultimate Truth)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องสืบค้นหาความจริงต่อไป คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบแห่งความสำเร็จ (KSFs) ของครู SMART เพื่อยืนยันความตรงของรูปแบบอีกชั้นหนึ่ง โดยผู้วิจัยทำการ วิเคราะห์สาระเกี่ยวกับคุณลักษณะครูจากเอกสารจำนวน 6 รายการ (ภาคผนวก ง หน้า 242 เอกสารหมายเลข 3, 14,15,31,32 และ 55) บันทึกลงในแบบวิเคราะห์สาระที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้ กิจกรรมการลดทอนขนาดและปริมาณข้อมูล (Data Reduction) จากการบันทึก สังเคราะห์ข้อมูล ประเด็นหลักๆ เป็นรายการ นำมาจัดกลุ่มโดยใช้เทคนิค DWL (Developing and Working with List) เพื่อฉายภาพองค์ประกอบแห่งความสำเร็จหลัก ซึ่งเป็นตัวชี้นำคุณภาพ ครู SMART ไปสู่ ตัวชี้วัดคุณภาพครู SMART ตามรหัสอักษรทั้ง 5 ตัวของคำว่า SMART (ตัวอย่างการสังเคราะห์ ข้อมูล ภาคผนวก ฉ หน้า 298)

ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูล ที่แสดงองค์ประกอบแห่งความสำเร็จ ซึ่งเป็นตัวชี้นำคุณภาพครู SMART โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยของดิวยี่ ขั้นที่ 5 ซึ่งเป็นขั้นจัดตั้งและนำเสนอ (Establish and Present) กลยุทธ์การสร้างครู SMART มีรายละเอียดแสดงดังตารางมิติสัมพันธ์ต่อไปนี้

ตัวชี้วัดคุณภาพครู SMART					
	Skill	Management	Attitude	Resource	Technology
ตัวชี้ นำ คุณภาพ ครู SMART	Study	Master	AQ	Researcher	Technical
	Think	Order	MQ	Organizer	Practice
	Act	Moniter	Understanding	Omnicompetence	Agent of Change
	Reflect		Sympathy	Facilitator	Computer Literacy
	Service		EQ		Teaching Methods

การพิจารณานำเสนอกลยุทธ์จากตาราง มีรายละเอียดดังนี้

1. จากตารางคอลัมน์ที่ 1 ตัวอักษรตัวแรกของทุกองค์ประกอบ อ่านได้ว่า STARS ผู้วิจัยจัดตั้งใหม่นำเสนอเป็นกลยุทธ์ STARS ซึ่งเป็นตัวของตัวชี้หน้าที่ทำให้ครูเป็น ครูเก่ง ผู้มีทักษะในการแสวงหาความรู้โดย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การศึกษา (Study) 2) คิดไตร่ตรอง (Think) 3) ลงมือกระทำ (Act) 4) ทบทวนการกระทำ (Reflect) และ 5) บริการสังคม (Service) ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้ครูเป็นผู้มีทักษะในการเรียนเพื่อรู้ (Learning to know) คือกลยุทธ์ STARS

2. จากตารางคอลัมน์ที่ 2 ตัวอักษรตัวแรกของทุกองค์ประกอบอ่านได้ว่า MOM ที่ทำให้ครูเป็นครูเก่ง และดี ครูผู้มีทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียน และผู้เรียน เพื่อการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน (Learning to live together) เพื่อให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ และผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยพิจารณาในลักษณะเดียวกับการพิจารณาในข้อที่ 1 เรียกกลยุทธ์ที่ทำให้ครูเป็นครูที่เก่ง และดี เป็นครูผู้มีทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียนและผู้เรียน เพื่อให้ห้องเรียนมีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ และผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์คือ กลยุทธ์ MOM

3. จากตารางคอลัมน์ที่ 3 ตัวอักษรตัวแรกของทุกองค์ประกอบอ่านได้ว่า AMUSE ที่ทำให้ครูเป็นครูดี คือเป็นผู้มีเจตคติ (Attitude) ที่ดีต่ออาชีพครู และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการศึกษายุคใหม่แบบ Edutainment ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข โดยการใช้วิธีวิจัยใช้ระเบียบวิธีพิจารณาเช่นเดียวกับการพิจารณาในข้อ 1 ผู้วิจัยจึงจัดตั้งใหม่ และนำเสนอ กลยุทธ์ AMUSE เป็นกลยุทธ์เพื่อการเป็นครูยุคใหม่ที่เป็นครูดี

4. จากตารางคอลัมน์ที่ 4 ตัวอักษรตัวแรกของทุกองค์ประกอบอ่านได้ว่า ROOF ที่ทำให้ครูพัฒนาตนเอง (learning to be) ให้เป็นผู้มีข้อมูล (Resource Person) โดยการใช้วิธีวิจัยใช้ระเบียบวิธีพิจารณาเช่นเดียวกับการพิจารณาในข้อ 1 ผู้วิจัยจึงจัดตั้งใหม่ และนำเสนอ กลยุทธ์ ROOF เป็นกลยุทธ์เพื่อการเป็นครูยุคใหม่ที่เป็นครูดี และครูทันสมัย สามารถเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้

5. จากตารางคอลัมน์ที่ 5 ตัวอักษรตัวแรกของทุกองค์ประกอบอ่านได้ว่า TACT ที่ทำให้ครูพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่ทันสมัย สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูด้านอื่นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัด ที่ทำให้ครูเป็นผู้มีความสามารถในการปฏิบัติงานโดยใช้เทคโนโลยี (Learning to do) คือ กลยุทธ์ TACT

2.3 กิจกรรมการตรวจสอบและปรับปรุง ผู้วิจัยใช้เครื่องมือคือการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interview) (ภาคผนวก ข หน้า 230-231) เพื่อตรวจสอบ และปรับปรุงรูปแบบครู SMART ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ความหมายทางภาษา และวิเคราะห์ความหมายทาง

ความรู้สึกรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์ สรุปสาระจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มครูดีเด่น และกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลงานดีเด่น จำนวนกลุ่มละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนครู และผู้บริหารทุกระดับการศึกษา ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างครูดีเด่น ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ว่าเป็นครูดีเด่นปัจจุบัน ที่สอนระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ระดับละ 1 คน รวม 3 คน กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ครูดีเด่นสังกัด ระดับละ 1 คน รวม 3 คน (ภาคผนวก ค หน้า 238)

3. การดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 ผู้วิจัยดำเนินการ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การวิจัยกลุ่มสนทนา (Focus Group Research) กลุ่มตัวอย่างประชากรประกอบด้วย คณาจารย์ที่เป็นตัวแทนผู้บริหารจากคณะต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู และเป็นผู้มีผลงานทางวิชาการรองรับ มาจากคณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย (โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ และโรงเรียนสาธิตการศึกษาพิเศษ) ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระดับก่อนประถมศึกษาที่มีชื่อเสียงภายนอกที่เป็นโรงเรียนฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา (โรงเรียนอนุบาลวัดปรินายก) รวมทั้งสิ้น 6 คน (ภาคผนวก ข หน้า 304) ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) จัดทำแผนกลยุทธ์ (ภาคผนวก ข หน้า 301) ตั้งแต่วันที่ 18 พฤษภาคม – 8 มิถุนายน 2547 ณ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต บันทึกผลการประชุมกลุ่มสนทนาด้วยตนเอง ลงในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (ภาคผนวก ก หน้า 220) ร่วมกับการบันทึกเสียง

3.2 การตรวจสอบ และประเมินข้อค้นพบของวิจัย โดยการจัดประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านอุดมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านครุศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมวิทยา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิจากเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน (ภาคผนวก ข หน้า 232) ดำเนินการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2547 เวลา 09.00 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมลิขิต 2 โรงแรมสวนดุสิตเพลส มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (ภาคผนวก ข หน้า 233)

ผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีดำเนินการวิจัยตามตารางมิติสัมพันธ์การออกแบบวิจัย (Research Design Matrix) ดังแสดงในตารางหน้าถัดไป

ตารางมิติสัมพันธ์แสดงการออกแบบงานวิจัย

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล	ตัวแปรที่ศึกษา	การเก็บข้อมูล (ประชากร)	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ ข้อมูล	สาระของข้อค้นพบ
1. ศึกษา บริบทใหม่ ของวิชาชีพครู ไทย	-พรบ.การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 -พรบ. สภาครูและ บุคลากรทางการศึกษา -วิสัยทัศน์การพัฒนา อุดมศึกษาของประเทศ -เอกสารปฏิรูป การศึกษา ระดับอุดมศึกษา -เอกสารปฏิรูปการ ผลิตครูและบุคลากร ทางการศึกษา	-ภาพลักษณ์ครู วิชาชีพ -กลไกการผลิต ครู -คุณลักษณะ บัณฑิต	-เอกสาร	- แบบ วิเคราะห์ สาระ	- วิเคราะห์สาระ และสรุปสาระเป็น แผนภาพ	<u>ภาพลักษณ์ครู</u> -ครูเก่ง /ครูดี / ครูทันสมัย <u>กลไกการผลิตครู</u> ความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง 3ฝ่าย คือ ผู้ผลิตครู: มหาวิทยาลัย ผู้ใช้ครู: โรงเรียนและชุมชน นักศึกษาครู: นักศึกษาฝึกสอน <u>คุณลักษณะบัณฑิต</u> -มีความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ -มีความรอบรู้ และมีประสบการณ์ -เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียน เรียนรู้ อย่างมีความสุข -มีเจตคติดีต่อวิชาชีพครูทุกมิติ -ใช้ทรัพยากรหลายมิติจัดการเรียนรู้ -ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจัดการเรียน

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล	ตัวแปรที่ศึกษา	การเก็บข้อมูล (ประชากร)	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ ข้อมูล	สาระของข้อค้นพบ
2. นำเสนอ รูปแบบการ ผลิตครู วิชาชีพ	-พรบ.การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 -พระราชดำรัสเกี่ยวกับ การศึกษา -พรบ. สภาครูและ บุคลากรทางการศึกษา -มาตรฐานการศึกษา ของชาติ -เอกสารปฏิรูปการผลิต ครูของไทย และ นานาชาติ	-รูปแบบการ ผลิตครู -รูปแบบครู วิชาชีพ -แนวทางความ ร่วมมือ	-เอกสาร -ผู้ใช้ครู (ผู้บริหาร โรงเรียน)	-แบบ วิเคราะห์ สาระ -แบบ สัมภาษณ์ -การ พัฒนาและ ทำงานด้วย รายการ (Developing and Working with List) (พรชูลี อาชวอำรุง ,2544)	-วิเคราะห์สาระ -วิเคราะห์รูปแบบ จำลอง (Simulation Modeling) -นำเสนอรูปแบบ (Model)	รูปแบบการผลิตครู รูปแบบการผลิตครูแบบไตรภาคี ประกอบด้วยมหาวิทยาลัย โรงเรียน และนักศึกษาครู <u>รูปแบบครูวิชาชีพ</u> รูปแบบครู SMART S - Skills M - Management A - Attitude R - Resource T - Technology <u>แนวทางความร่วมมือ</u> มหาวิทยาลัย: ใช้องค์ความรู้เป็นฐาน (Knowledge Based Approach) โรงเรียน: ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Approach) นักศึกษาครู: ใช้การกำกับตนเองเป็น ฐาน (Self-directed Based Approach)

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล	ตัวแปรที่ศึกษา	การเก็บข้อมูล (ประชากร)	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ ข้อมูล	สาระของข้อค้นพบ
		<p>-การบริหาร จัดการ</p> <p>-ห่วงโซ่คุณค่า บัณฑิต</p> <p>-การดำเนิน ความร่วมมือกับ โรงเรียน</p> <p>-แนวทางสร้าง ชุมชนการเรียนรู้</p>				<p><u>การบริหารจัดการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - คัดเลือกคนจากผลการเรียน และ เจตคติ - หลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ พรบ. การศึกษา - มีกิจกรรมปลูกจิตสำนึกครูดี - มีกิจกรรมเสริมประสบการณ์ครูเก่ง - ใช้เทคโนโลยีส่งเสริมครูทันสมัย - ใช้ระบบพี่เลี้ยงคู่(พี่เลี้ยงในโรงเรียน และชุมชน) <p><u>ห่วงโซ่คุณค่าบัณฑิต</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมหลักในการผลิตบัณฑิตครู - กิจกรรมสนับสนุนเพื่อความเป็นเลิศ <p><u>การดำเนินความร่วมมือกับโรงเรียน</u></p> <p>กรอบการดำเนินความร่วมมือกับ โรงเรียน (PDS Framework)</p> <p><u>แนวทางสร้างชุมชนการเรียนรู้</u></p> <p>รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการ เรียนรู้อย่างมืออาชีพ (PLC Model)</p>

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล	ตัวแปรที่ศึกษา	การเก็บข้อมูล (ประชากร)	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ ข้อมูล	สาระของข้อค้นพบ
3. นำเสนอ แผนกลยุทธ์ การผลิตครู วิชาชีพ ของ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวน ดุสิต	-การประชุมกลุ่ม สนทนา	-วิสัยทัศน์ -พันธกิจ -เป้าหมาย -กลยุทธ์	-ผู้ใช้ครู -ผู้ผลิตครู -ตัวครู	-แบบ วิเคราะห์ สาระ -แบบ บันทึกการ ประชุม กลุ่ม สนทนา -แบบ บันทึกการ วิเคราะห์ SWOT	-วิเคราะห์สาระ -จำลองแผนที่ กลยุทธ์	<u>วิสัยทัศน์</u> -คณะครุศาสตร์มีความเป็นเลิศในการ ผลิตครู <u>พันธกิจ</u> -ปรับปรุงหลักสูตร และกิจกรรมการ เรียนรู้ -จัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ -พัฒนาอาจารย์ให้เชี่ยวชาญ -พัฒนาชุมชนการเรียนรู้มืออาชีพ <u>เป้าหมาย</u> -มุ่งผลิตครูวิชาชีพ แบบ SMART <u>กลยุทธ์</u> -ประกันเงิน -ประกันงาน -หลักสูตรระบบชุดวิชา -เรียนทฤษฎีควบคู่การฝึกปฏิบัติจริง -เสริมประสบการณ์ภาคฤดูร้อน -โรงเรียนและชุมชนเป็นฐาน -คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครู ร่วมประเมิน

จากตารางมิติสัมพันธ์แสดงการออกแบบวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ ดังรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ

1.1.1 ประเภทเอกสาร

1.1.2 ประเภทบุคคล

1.1 กลุ่มตัวอย่างประชากร

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.2.1 กลุ่มข้อมูลประเภทเอกสารจำนวน 61 รายการ (ภาคผนวก ง หน้า 242)

1.2.2 กลุ่มบุคคลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย บุคลากร 3 กลุ่มจำนวน 32 คน คือ

2.1 กลุ่มข้อมูลประเภทบุคคลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ครูผู้สอนดีเด่นที่ได้รับรางวัลปีการศึกษา 2547 และ ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ครูดีเด่นสังกัด เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะของครู SMART จำนวน 6 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

2.1.1 ครูดีเด่นในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ทำการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาและได้รับรางวัลในปี พ.ศ. 2547 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ครูดีเด่นสังกัด จำนวน 1 คน รวมจำนวน 2 คน

2.1.2 ครูดีเด่นในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ทำการสอนระดับประถมศึกษาและได้รับรางวัลในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 1 คนและผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ครูดีเด่นสังกัด จำนวน 1 คน รวมจำนวน 2 คน

2.1.3 ครูดีเด่นในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ทำการสอนระดับมัธยมศึกษาและได้รับรางวัลปี พ.ศ. 2547 จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ครูดีเด่นสังกัด จำนวน 1 คน รวมจำนวน 2 คน

2.2 กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในกระบวนการผลิตคู่มือวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประกอบด้วย

2.2.1 คณาจารย์ที่มีผลงานทางวิชาการซึ่งเป็นตัวแทนผู้บริหารจากคณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ฯ คณะวิทยาศาสตร์ฯ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนระดับประถมศึกษา ซึ่งสังกัดมหาวิทยาลัย ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนระดับประถมศึกษา ภายนอก ที่เป็นโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาที่มีชื่อเสียง ตัวแทนชุมชน เพื่อจัดประชุมกลุ่มสนทนาในการจัดทำแผนกลยุทธ์การผลิตคู่มือวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประเภทละ 1 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 6 คน (ภาคผนวก ข หน้า 304)

2.2.3 กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบรูปแบบ และแผนกลยุทธ์ในการผลิตคู่มือวิชาชีพ จำนวน 20 คน ได้จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านอุดมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านครุศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมวิทยา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิจากเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน

ตารางแสดง จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรประเภทบุคคลที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากร	จำนวน (คน)
1. ครูผู้สอนดีเด่นในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3
2. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3
3. อาจารย์และผู้บริหารในมหาวิทยาลัย	6
4. ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบและแผนกลยุทธ์การผลิตคู่มือ	20
รวมทั้งสิ้น	32

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็น 3 ชนิด ประกอบด้วย

1. แบบวิเคราะห์สาระ (ภาคผนวก ก หน้า 220) เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สำหรับบันทึกข้อมูลในการวิเคราะห์สาระจำนวน 11 ชุด มีรายละเอียด ดังนี้ คือ

- ชุดที่ 1 วิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- ชุดที่ 2 วิเคราะห์พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546
- ชุดที่ 3 วิเคราะห์วิสัยทัศน์การศึกษาไทย
- ชุดที่ 4 วิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ
- ชุดที่ 5 วิเคราะห์การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย
- ชุดที่ 6 วิเคราะห์วิสัยทัศน์การปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ
- ชุดที่ 7 วิเคราะห์สาระคุณลักษณะครูวิชาชีพ
- ชุดที่ 8 วิเคราะห์สาระแนวการจัดการศึกษา
- ชุดที่ 9 วิเคราะห์แนวการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้
- ชุดที่ 10 วิเคราะห์สาระการปฏิรูปการครูศึกษาของนานาชาติ
- ชุดที่ 11 วิเคราะห์พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และใช้เป็นกรอบในการสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบรูปแบบครู SMART และกลยุทธ์การสร้างครู SMART

3. แบบบันทึกการประชุมกลุ่มสนทนา เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เพื่อบันทึกข้อมูล 3 รายการคือ

- 3.1 บันทึกผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- 3.2 บันทึกผลการวิเคราะห์ทิศทางการผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัย
- 3.3 บันทึกผลการวิเคราะห์กลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ

4. แบบบันทึกการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) ประกอบด้วย วาระการประชุม (Agenda) ที่สำคัญ 3 วาระ คือ

- วาระที่ 1 ผู้วิจัยกล่าวรายงานวัตถุประสงค์การจัดประชุมสัมมนา
- วาระที่ 2 ประเมินและตรวจสอบข้อค้นพบจากการวิจัย ด้านความตรงของรูปแบบ (model) การผลิตครูวิชาชีพ และความเหมาะสมของรูปแบบครูวิชาชีพ SMART
- วาระที่ 3 ประเมินและตรวจสอบข้อค้นพบด้านกรอบการดำเนินงานผลิตครูวิชาชีพ และความเหมาะสมของแผนกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. นำแบบวิเคราะห์สาระ แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการประชุมสัมมนา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา และความชัดเจนในการใช้ภาษา

2. นำแบบวิเคราะห์สาระ แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการประชุมสัมมนา ที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา และปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แล้วนำผลที่ได้ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการทดลองใช้ มาประมวล แล้วปรับกระบวนการเขียนในแบบวิเคราะห์สาระ แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการประชุม ให้มีความชัดเจน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

3.1 วิเคราะห์สาระจำนวนทั้งสิ้น 135 รายการ (ภาคผนวก จ หน้า 247) สรุปการวิเคราะห์สาระแบบตัวชี้ จัดหมวดหมู่ เป็น 11 หมวด ดังนี้

- หมวดที่ 1 สรุปสาระพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
- หมวดที่ 2 สรุปสาระพระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา
- หมวดที่ 3 สรุปสาระวิสัยทัศน์การศึกษาไทย
- หมวดที่ 4 สรุปสาระมาตรฐานการศึกษาของชาติ
- หมวดที่ 5 สรุปสาระการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ
- หมวดที่ 6 สรุปสาระการปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ
- หมวดที่ 7 สรุปสาระคุณลักษณะครูวิชาชีพ
- หมวดที่ 8 สรุปสาระแนวการจัดการครุศึกษา
- หมวดที่ 9 สรุปสาระสำคัญแนวการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้
- หมวดที่ 10 สรุปสาระสำคัญการปฏิรูปครุศึกษาของนานาชาติ
- หมวดที่ 11 สรุปสาระกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาล

ที่ 9

3.2 บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ลงในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ร่วมกับการบันทึกเสียง

3.3 บันทึกข้อมูลการประชุมกลุ่มสนทนา เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ลงในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นร่วมกับการบันทึกเสียง

3.4 บันทึกข้อมูลการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิลงในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ร่วมกับการบันทึกเสียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการสรุปผลการวิเคราะห์สาระแบบดิวิตี โดยทำการลดทอนข้อมูล แบบนิรนัย (deduction) เพื่อให้ได้ข้อสรุปสาระสำคัญของบริบทใหม่ของวิชาชีพ ครูไทยนำเสนอเป็นแผนภาพ (Diagram) บริบทใหม่ของครูวิชาชีพ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 1

2. ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการสรุปผลการวิเคราะห์สาระแบบดิวิตี ทำการสังเคราะห์สาระแบบนิรนัย (Deduction) เพื่อให้ได้สาระสำคัญของรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ ตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ของการวิจัย นำเสนอเป็นรูปแบบ (Model) การผลิตครูวิชาชีพ มีขั้นตอนย่อย ดังนี้

2.1 วิเคราะห์รูปแบบครูวิชาชีพโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบ Dewey ที่แสดงถึงความเชื่อมั่นของผู้วิจัยว่า เมื่อเจตนารมณ์ของนโยบายการปฏิรูปการผลิตครู ต้องการครูรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ และมาตรฐานสูง สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยได้ ดังนั้นครูแบบใหม่ จึงควรที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนแบบ “Work Smart” จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยวิเคราะห์รูปแบบจำลองครู SMART โดยมีพื้นฐานแนวคิดมาจากคุณลักษณะของครูแบบ “เก่ง ดี ทันสมัย” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบดิวิตี ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 มองหาโจทย์เป็นขั้นที่สถานการณ์ยังสับสน (Problematic Situations) เป็นขั้นที่ต้องทำความเข้าใจว่าจะอะไรคือปัญหาที่ควรวิจัยเพื่อค้นพบแนวทางที่จะต้องแก้ไข

ขั้นที่ 2 พัฒนาความคิด (Stage of Idea) โดยการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง โดยการสังเกต เพื่อหาหนทางแก้ปัญหาก็อาจจะเป็นไปได้

ขั้นที่ 3 ทบทวนความคิด (Stage of Reflection) เป็นขั้นของการสืบสวนสอบสวน โดยอ้างอิงจากแหล่งภายนอก

ขั้นที่ 4 ปรับแต่งความคิด โดยการนำเข้าสู่ประสบการณ์ (Assimilating Experiences) และจัดระบบระเบียบประสบการณ์

ขั้นที่ 5 จัดตั้งใหม่ และนำเสนอ (Establish and Present) เป็นขั้นที่เปลี่ยนจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนไปสู่สถานการณ์ที่แน่นอน

การสังเคราะห์องค์ประกอบแห่งความสำเร็จหลักซึ่งเป็นตัวชี้นำคุณภาพของครู SMART ผู้วิจัยใช้เทคนิคการพัฒนาการทำงานด้วยรายการ หรือเทคนิค DWL (Developing and Working with List) ตามแนวทางของ พรชูลี อาชวอรุ่ง (2539) ซึ่งมีทั้งหมด 14 ประเภท ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ 5 ประเภท คือ 1) การพัฒนาการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง 2) การให้น้ำหนัก และจัดอันดับ และ 3) การเพิ่มรายการให้บริบูรณ์ 4) สาเหตุ/เหตุผล และ 5) รายการที่พึงประสงค์ ผสมผสานกัน โดยเริ่มจากการสรุปคุณลักษณะของครูวิชาชีพตามแนวทางมาตรฐานการศึกษาของชาติ คือ เก่ง ดี และทันสมัย ไปสู่รูปแบบครู SMART ผู้วิจัยวิเคราะห์สาระที่เกี่ยวข้องกับลักษณะครูที่พึงประสงค์ บันทึกลงในแบบวิเคราะห์สาระ ลดทอนข้อมูล และใช้เทคนิค DWL เพื่อฉายภาพ ครูวิชาชีพที่ “เก่ง ดี และทันสมัย” เป็น ภาพเด่นโดดเด่นแสดงตัวชี้นำคุณภาพ ครู SMART กลยุทธ์การสร้างครู SMART และตัวชี้วัดคุณภาพครู SMART (ฉบับร่าง)

3. สังเคราะห์ข้อมูลจากผลการสัมภาษณ์ครูดีเด่น และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ทรงคุณวุฒิ จากกลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มที่ 2 นำมาปรับปรุงองค์ประกอบแห่งความสำเร็จหลัก หรือ ตัวชี้นำคุณภาพ ของครู SMART เพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. จัดประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อยกร่างแผนกลยุทธ์การผลิตครู SMART กรณีศึกษา โปรแกรมการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยใช้แนวทางการวางแผนกลยุทธ์ของ คอทเลอร์ และเมอร์ฟี (Kotler & Murphy, 1981.) 5 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 สสำรวจสภาพแวดล้อมโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT เพื่อพิจารณา จุดอ่อน , จุดแข็ง, โอกาส และความท้าทาย นำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน

4.2 กำหนดทิศทางการผลิตครู SMART ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ในการผลิตครู SMART

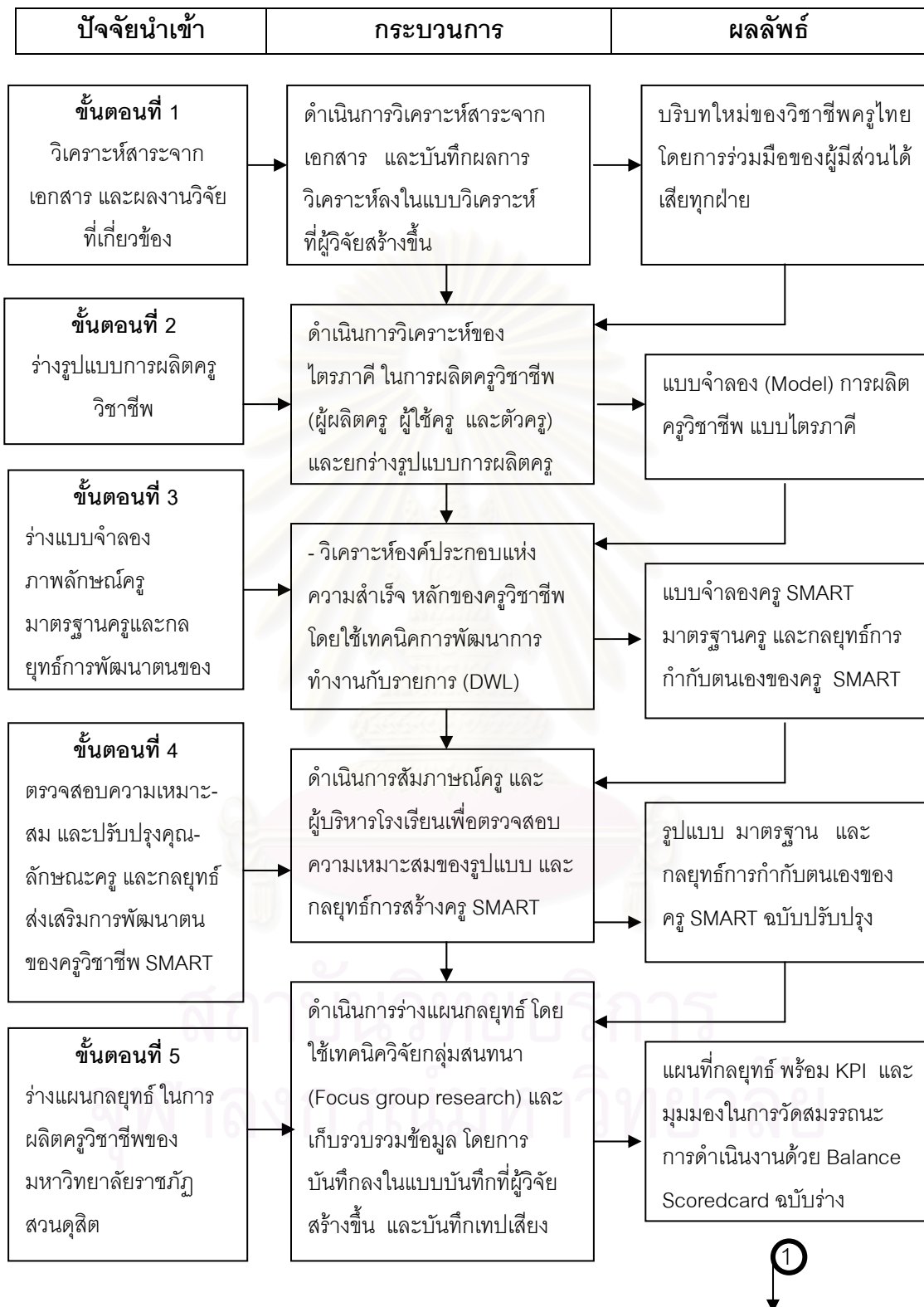
4.3 กำหนดกลยุทธ์การผลิตครู SMART โดยพิจารณากลยุทธ์ที่สามารถนำไปปฏิบัติ และง่ายต่อการควบคุม และประเมินผลการดำเนินงาน

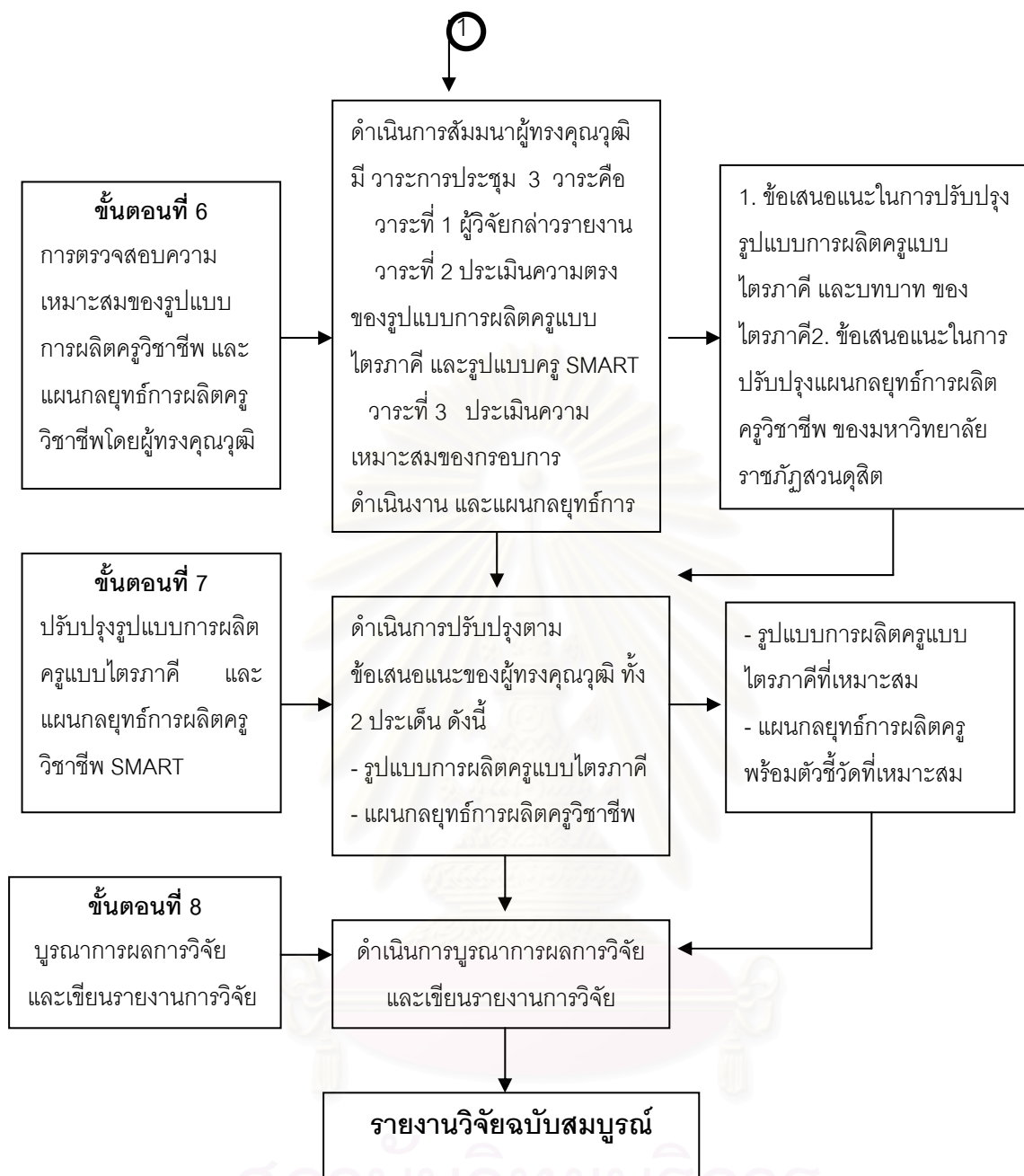
4.4 กำหนดแนวทางการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติโดยมีแนวคิดตามกรอบโครงสร้างเพื่อความเป็นเลิศ 7 S ตามแนวคิดของ แมคคินเซ (Mckinsey,1992 อ้างถึงใน จินตนา บุญบงการ และณัฐพันธ์ เขจรนันท์ ,2544.)

4.5 กำหนดเครื่องมือในการการควบคุมกลยุทธ์ ใช้บัตรดุลดัชนี (Balanced Scorecard) ตามแนวทางของแคปแลน และนอร์ตัน (Kaplan & Norton, 2001.) กำหนด มุมมองในการวัดสมรรถนะการดำเนินงานขององค์กรตามกลยุทธ์

5. สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินวิจัย ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังแผนภูมิ

จากแผนภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์บริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยคุณภาพ โดยการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) และสรุปการวิเคราะห์สาระแบบตัวชี้ เป็นขั้นตอนที่ 1 ของการวิจัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร

1.1 วิเคราะห์สาระจากเอกสารลำดับที่ 1 - 12 (ภาคผนวก ง หน้า 242) บันทึกลงในแบบวิเคราะห์สาระที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบริบทใหม่ของวิชาชีพครู

1.2 สรุปบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทยนำเสนอเป็นแผนภาพ

ผลที่ได้รับคือ แผนภาพ (Diagram) สรุปบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย (หน้า 117) และบริบทใหม่ของครูวิชาชีพ (หน้า 119) นำไปเป็นข้อมูลในการร่างรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ มหาวิทยาลัย โรงเรียน และตัวนักศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อนำเสนอรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำผลสรุปบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูลเบื้องต้น ในการยกร่างรูปแบบ ในขั้นตอนที่ 2 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 2 ร่างแบบจำลองการผลิตครูแบบไตรภาคี และกำหนดบทบาทของไตรภาคีในการผลิตครูวิชาชีพ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ทิศทางการผลิตครูวิชาชีพที่ได้จากผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 ร่างแบบจำลองการผลิตครูวิชาชีพ โดยความร่วมมือของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ระบุหน้าที่ของแต่ละฝ่ายโดยภาพรวม

ผลที่ได้รับ คือ แบบจำลองการผลิตครูวิชาชีพ ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการผลิต มีลักษณะเป็น สามประสาน เรียกว่า “ไตรภาคี” อันได้แก่ มหาวิทยาลัย (ผู้ผลิตครู) โรงเรียน / ชุมชน (ผู้ใช้ครู) และ ตัวนักศึกษาครู

2.2 ยกร่างบทบาทของไตรภาคี คือ มหาวิทยาลัย และโรงเรียน ซึ่งเป็นองค์กรร่วมในการผลิตครูวิชาชีพดังนี้

2.2.1 วิเคราะห์การดำเนินงานการผลิตครูโดยการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าของบัณฑิตครู และนำเสนอเป็นแผนภาพกรอบดำเนินงานทั้งกิจกรรมหลัก และกิจกรรมสนับสนุนของมหาวิทยาลัย

2.2.2 วิเคราะห์การดำเนินความร่วมมือกับโรงเรียนแบบทวิภาคี และนำเสนอเป็นกรอบความร่วมมือกับโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู (Professional Development School) หรือ PDS Framework

ผลที่ได้รับคือแผนภาพกรอบดำเนินงานร่วมพัฒนามหาวิทยาลัยระหว่างมหาวิทยาลัย และโรงเรียนแบบทวิภาคี

ขั้นตอนที่ 3 ร่างแบบจำลองวงจร SMART ซึ่งต้องมีภาพลักษณะของการเป็นครูเก่ง ครูดี และครูทันสมัย โดยใช้เทคนิคการพัฒนาการทำงานกับรายการ หรือเทคนิค DWL ตามแนวคิดของ พรชูลี อาชวอำรุง 5 แบบ คือ 1) การจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง 2) การให้น้ำหนักและจัดอันดับ และ 3) การเพิ่มรายการให้บริบูรณ์ (4) เหตุ/เหตุผล (5) รายการที่พึงประสงค์ ผสมผสานกัน ดังตัวอย่างกิจกรรมการวิเคราะห์สาระและสังเคราะห์ข้อมูล (ภาคผนวก ฉ หน้า 298)

ผลที่ได้รับ คือ แบบจำลองวงจร SMART ระบุองค์ประกอบแห่งความสำเร็จ หรือ KSFs (Key Success Factors) หรือดัชนีชี้นำคุณภาพ ที่ส่งผลต่อ ดัชนีชี้วัดคุณภาพ หรือ KQIs (Key Quality Indicators) ซึ่งเป็นความหมายของรหัสอักษร SMART รวมถึงกลยุทธ์การสร้างครู SMART

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบ และปรับปรุงความเหมาะสมของรูปแบบครู SMART โดยการสัมภาษณ์ครู และผู้บริหารโรงเรียน

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ครู และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 6 คน จากกลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มที่ 2 โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบครู SMART ที่มีความเห็นพ้องต้องกันระหว่างผู้ใช้ครู และตัวครู จากนั้นนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาปรับปรุงรูปแบบครู SMART

ผลที่ได้รับ คือ ได้รูปแบบครู SMART ที่เกิดจากความเห็นพ้องต้องกันระหว่างผู้ใช้ครู และตัวครู ประกอบด้วยองค์ประกอบแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ตัวชี้วัดคุณภาพ (Key Quality Indicators) และกลยุทธ์การสร้างครู SMART ที่มีความเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอแผนกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ในขั้นนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิควิจัยกลุ่มสนทนา (Focus Group Research) โดยการจัดประชุมกลุ่มสนทนาประกอบด้วยตัวแทนผู้บริหารของคณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษาก่อนระดับประถมศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 6 คน จากตัวอย่างประชากรกลุ่มที่ 3 และบันทึกการประชุมลงในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และบันทึกเทปเสียง ขั้นตอนการจัดทำแผนกลยุทธ์ (ภาคผนวก ข หน้า 300)

ขั้นตอนที่ 5 ประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อร่างแผนที่กลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประกอบด้วย

5.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

5.1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งเป็นการศึกษาถึงผลกระทบต่อมหาวิทยาลัยในช่วงปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต 4 ด้าน ซึ่งก่อให้เกิด โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) ต่อมหาวิทยาลัย ได้แก่ 1) ด้านสังคม และวัฒนธรรม 2) ด้านเทคโนโลยี 3) ด้านเศรษฐกิจ 4) ด้านการเมือง

ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกนั้น มุ่งหาคำตอบจากคำถาม 4 ข้อ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมปัจจุบันเป็นอย่างไร 2) สภาพแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง ในอนาคต 3) มหาวิทยาลัยมีเป้าหมาย หรือต้องการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์อย่างไร 4) มหาวิทยาลัยควรจะทำอย่างไร ควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

5.1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน เป็นการประเมินสถานภาพของมหาวิทยาลัยว่า ปัจจุบันมีสถานภาพอย่างไร ซึ่งสถานภาพดังกล่าวเป็นจุดแข็ง (Strength) หรือจุดอ่อน (Weakness) ขององค์กร ตัวแปรในการศึกษา ได้แก่ โครงสร้าง นโยบาย การบริหารจัดการ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บรรยากาศองค์กร ซึ่งจะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) ในการผลิตครุวิชาชีพ

5.2 การกำหนดทิศทางในการผลิตครุวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งเป็นการทบทวนภารกิจของมหาวิทยาลัย ในการผลิตครุวิชาชีพ และการกำหนดทิศทาง มี 3 ประเด็น คือ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ และ 3) เป้าหมาย โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินสภาพแวดล้อม มาพิจารณาหาสถานภาพ หรือจุดยืน (Positioning) ของมหาวิทยาลัย

5.3 การกำหนดกลยุทธ์ในการผลิตครุวิชาชีพ โดยนำข้อมูลการผลิตครุที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร ผลการสัมภาษณ์ ครูและผู้บริหารโรงเรียน มาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ SWOT ซึ่งเป็นการระบุแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการผลิตครุวิชาชีพ โดยกำหนดว่า จะทำอะไร และทำอย่างไร กำหนดเป็นกลยุทธ์ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

การวิเคราะห์ SWOT กำหนดตัวย่อ ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง (Strength) ใช้ตัวย่อ S 2) สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดอ่อน (Weakness) ใช้ตัวย่อ W 3) สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส (Opportunity) ใช้ตัวย่อ O และ 4) สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรค หรือความท้าทาย (Threat) ใช้ตัวย่อ T

นำข้อมูลที่กล่าวแล้วมาจัดเป็นตารางมิติสัมพันธ์ ดังนี้

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	1..... 2.....	1..... 2.....
โอกาส (O)	SO	WO
1..... 2.....	1..... 2.....	1..... 2.....
อุปสรรค / ความท้าทาย (T)	ST	WT
1..... 2.....	1..... 2.....	1..... 2.....

การตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) จับคู่ จุดแข็งหลัก – โอกาส (SO) คิดหากลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับเซลล์กลยุทธ์ที่ใช้ในเซลล์ ของ SO คือ ใช้จุดแข็งเพื่อให้ได้รับโอกาสมากที่สุด
- 2) จับคู่ จุดแข็งหลัก – อุปสรรคหลัก (ST) คิดหากลยุทธ์ที่เหมาะสมในเซลล์กลยุทธ์ที่ใช้ในเซลล์ของ ST คือ ใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคหรือความท้าทาย
- 3) จับคู่ จุดอ่อนหลัก – โอกาสหลัก (WO) คิดหากลยุทธ์ที่เหมาะสมในเซลล์กลยุทธ์ที่ใช้ในเซลล์ของ WO คือ การลดจุดอ่อนเพื่อเพิ่มโอกาส
- 4) จับคู่ จุดอ่อนหลัก – อุปสรรคหลัก (WT) คิดหากลยุทธ์ที่เหมาะสมในเซลล์กลยุทธ์ที่ใช้ในเซลล์ของ WT คือ ลดจุดอ่อน และหลีกเลี่ยงอุปสรรคหรือความท้าทาย

จากกลยุทธ์ทั้งหมดในแต่ละเซลล์ ตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ที่เกิดผลสูงสุด

5.4 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ใช้กรอบโครงร่าง "7 S" ของ Mckinsey (Mckinsey, 1992. (อ้างถึงในจินตนา บุญบงการ และณัฐรุพันธ์ เขจรนนท์,2544) เป็นแนวคิด เพื่อความเป็นเลิศในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งอธิบายถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่จะช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย

- 1) Strategy: หมายถึง แนวทางการดำเนินงานขององค์กรที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม
- 2) Structure: หมายถึง ส่วนประกอบที่แสดงความสัมพันธ์ของตำแหน่งงาน อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ
- 3) System: หมายถึง ระเบียบวิธี กระบวนการ และขั้นตอนในการดำเนินงาน ที่มีประสิทธิภาพ และเกื้อหนุนกลยุทธ์

4) Style: หมายถึง ลักษณะของการบริหารจัดการภายใน เช่น การติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจ ภาวะผู้นำ เป็นต้น

5) Staff: หมายถึง การดำเนินงานด้านบริหารบุคคล โดยจัดคนให้เหมาะสมกับงาน โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล และการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

6) Skill: หมายถึง ความสามารถ หรือความชำนาญเฉพาะขององค์กร เช่นการสร้างนวัตกรรม การพัฒนาทักษะที่จำเป็นบุคลากรในองค์กร

7) Share Value: หมายถึง ค่านิยมร่วมของบุคลากรที่อาจเป็นเป้าหมายสูงสุด หรือปรัชญาขององค์กร

5.5 การควบคุมกลยุทธ์ โดยใช้ บัตรจุดดัชนี (Balanced Scorecard) ซึ่งปรับจากแนวคิดของแคปแลน และนอร์ตัน (Kaplan & Norton, 2001) จากมาตรวัดสมรรถนะการดำเนินงานขององค์กรด้วยบัตรจุดดัชนี (Balanced Scorecard) 4 ด้าน คือ

- 1) การเรียนรู้ และการเติบโตขององค์กร (Learning and Growth Perspective)
- 2) การดำเนินงานภายในองค์กร (Internal Perspective)
- 3) ความพึงพอใจของนักศึกษา (Customer Perspective) และ
- 4) ด้านการเงิน (Financial Perspective)

ผู้วิจัยพิจารณาว่าสถาบันการศึกษาเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร จึงปรับมุมมองด้านการเงิน เป็นมุมมองด้านสังคม (Social Perspective) ดังนั้น มาตรวัดสมรรถนะการดำเนินงานของสถาบันผลิตครู โดยใช้ Balanced Scorecard จึงประกอบด้วย 4 มุมมอง ดังนี้ คือ

- 1) ด้านการเรียนรู้ และการเติบโตขององค์กร (Learning & Growth Perspective)
- 2) ด้านการดำเนินงานภายในองค์กร (Internal Perspective)
- 3) ด้านนักศึกษา (Customer Perspective) และ
- 4) ด้านสังคม (Social Perspective)

การจัดทำแผนกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ใช้เทคนิควิจัยกลุ่มสนทนา (Focus Group Research) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเฉพาะร่วมกันจำนวน 6 คน คือ ตัวแทนคณะครุศาสตร์ 1 คน ตัวแทนคณะวิทยาศาสตร์ 1 คน และตัวแทนคณะมนุษยศาสตร์ 1 คน ตัวแทนโรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ 1 คน ตัวแทนโรงเรียนสาธิตการศึกษาพิเศษ 1 คน ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษาก่อนระดับประถมศึกษาภายนอก 1 คน ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มสนทนา มีการบันทึกเทป และบันทึกเนื้อหาการประชุมลงในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งลักษณะของข้อมูลที่เกิดขึ้นได้ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ มีแนวทางดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 1) นำสิ่งที่เป็นภาพอนาคตของการผลิตครุวิชาชีพ มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์
- 2) นำสิ่งที่จำเป็นต้องทำ มากำหนดเป็นพันธกิจ
- 3) นำสิ่งที่ต้องการบรรลุ มากำหนดเป็นเป้าประสงค์
- 4) กำหนดกลยุทธ์ จากผลการวิเคราะห์ SWOT และการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ของบัณฑิต และนำมาเป็นกรอบการดำเนินงานทั้งกิจกรรมหลัก และกิจกรรมสนับสนุน ในกระบวนการผลิตครุวิชาชีพ
- 5) กำหนดองค์ประกอบแห่งความสำเร็จหลักในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณภาพสมรรถนะการดำเนินงาน และมุมมองในการวัดสมรรถนะการดำเนินงานตามกลยุทธ์
- 6) ร่างแผนกลยุทธ์ ที่ระบุองค์ประกอบแห่งความสำเร็จหลักซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณภาพสมรรถนะการดำเนินงาน และมุมมองในการวัดสมรรถนะการดำเนินงานตามกลยุทธ์

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินรูปแบบ และ แผนกลยุทธ์การผลิตครุวิชาชีพ โดยการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) โดยมีวาระการ ประชุม 3 วาระ คือ

วาระที่ 1 ผู้วิจัยกล่าวรายงานวัตถุประสงค์ในการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ

วาระที่ 2 ประเมินข้อค้นพบจากการวิจัยด้านรูปแบบการผลิตครูแบบไตรภาคี และรูปแบบครุวิชาชีพ SMART

วาระที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของกรอบการดำเนินงานการผลิตครุวิชาชีพ แผนกลยุทธ์การผลิตครุวิชาชีพ และความเหมาะสมขององค์ประกอบแห่งความสำเร็จหลัก รวมถึงมุมมองในการวัดสมรรถนะการดำเนินงานขององค์กรตามกลยุทธ์ ด้วย ดุลดัชนี (Balanced Scorecard)

ขั้นตอนที่ 7 ปรับปรุงรูปแบบการผลิตครูแบบไตรภาคี รูปแบบครุวิชาชีพ SMART และ แผนกลยุทธ์การผลิตครุวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 8 บูรณาการผลการวิจัย และเขียนเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพของดิวิต (Dewey's Qualitative Research Methodology) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) โดยใช้วิธีการนิรนัย (Deduction) และสรุปการวิเคราะห์สาระแบบดิวิต

วัตถุประสงค์การวิจัย มี 3 ข้อดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์บริบทใหม่ของครูวิชาชีพ ตามนโยบายปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ ของประเทศไทย
3. เพื่อนำเสนอแผนกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ

1. กลุ่มข้อมูลประเภทเอกสารจำนวน 61 รายการ (ภาคผนวก ง หน้า 242)
2. กลุ่มบุคคลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย บุคลากร 3 กลุ่ม จำนวน 32 คน

การดำเนินการวิจัยมี 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร

1.1 ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา และการปฏิรูปการศึกษาจำนวน 6 รายการ (ภาคผนวก จ หน้า 247 ลำดับที่ 1-6) บันทึกลงในแบบวิเคราะห์สาระที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สรุปการวิเคราะห์สาระแบบดิวิต และ จัดหมวดหมู่สรุปการวิเคราะห์สาระตามประเด็นที่ศึกษา

1.2 สังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการพัฒนาการทำงานกับรายการ (Developing and Working with List) นำเสนอเป็นแผนภาพสรุปบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย และบริบทใหม่ของครูวิชาชีพ

ขั้นตอนที่ 2 ร่างแบบจำลองการผลิตครูวิชาชีพ

2.1 วิเคราะห์บริบทใหม่ในการผลิตครูวิชาชีพ ที่ได้จากผลการสังเคราะห์ ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 นำมาเป็นข้อมูล ในการร่างแบบจำลองการผลิตครูวิชาชีพ

2.2 สังเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2.1 สรุปเป็นแผนภาพรูปแบบจำลอง การผลิตครูวิชาชีพ

ขั้นตอนที่ 3 ร่างแบบจำลองคุณลักษณะครูวิชาชีพ ที่มีภาพลักษณ์ของการเป็น ครูเก่ง ครูดี และครูทันสมัย ในการร่างแบบนั้น ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพของดิวิตี และใช้ เทคนิคการพัฒนากการทำงานกับรายการ หรือเทคนิค DWL (Developing and Working with List) ประกอบด้วยเทคนิคย่อย 14 ประเภท (พรชูลี อาชาวอำรุง, 2539) (ตัวอย่างการวิเคราะห์ DWL ภาคผนวก ข หน้า 298)

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบ และปรับปรุงความตรงของรูปแบบครูวิชาชีพ “SMART” โดยการสัมภาษณ์ครูดีเด่นและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่น และผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำผลการ สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงเสนอแนะ มาปรับปรุงรูปแบบ (ผลการสัมภาษณ์ ภาคผนวก ค หน้า 238)

ขั้นตอนที่ 5 ยกวางแผนกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ “SMART” กรณีศึกษา โปรงกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยการใช้เทคนิควิจัยกลุ่มสนทนา (Focus Group Research) บันทึกผลการประชุมกลุ่มสนทนาลงในแบบบันทึก และเทป บันทึกเสียง

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ และแผนกลยุทธ์การผลิต ครูวิชาชีพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยบันทึกผลการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ ลงในแบบบันทึก และ เทปบันทึกเสียง การสังเคราะห์ข้อเสนอแนะ จากการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

ขั้นตอนที่ 7 ปรับปรุงรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย และแผนกลยุทธ์ ในการผลิตครูวิชาชีพ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 8 บูรณาการผลการวิจัย และเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 สรุปเป็นแผนภาพ (Diagram) บริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย

- 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร
- 1.2 ผลการสังเคราะห์ บริบทใหม่วิชาชีพครู
- 1.3 ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะครูวิชาชีพ SMART

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 นำเสนอเป็นรูปแบบ (Model) การผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย ประกอบด้วย

- 2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร
- 2.2 ผลการสังเคราะห์รูปแบบ (Model) การผลิตครูวิชาชีพ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอแผนกลยุทธ์

ในการผลิตครูวิชาชีพ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

- 3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มสนทนา
- 3.2 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพ
- 3.3 ผลการสังเคราะห์แผนที่กลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพ
- 3.4 ผลการวิเคราะห์กิจกรรมริเริ่มตามแผนกลยุทธ์
- 3.5 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอน

ส่วนที่ 4 ผลการตรวจสอบ และประเมินรูปแบบ และแผนกลยุทธ์ การผลิตครูวิชาชีพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

- 4.1 ผลการตรวจสอบ และประเมินรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ
- 4.2 ผลการตรวจสอบ และประเมิน แผนกลยุทธ์ การผลิตครูวิชาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วนผู้วิจัยมีวิธีการเก็บข้อมูล และนำเสนอผลการศึกษวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์บริบทใหม่ของครุวิชาชีพไทย มีรายละเอียดดังนี้

1.1 **วิธีเก็บข้อมูล:** ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ การวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ทำการบันทึกผลการวิเคราะห์สาระ ลงในแบบวิเคราะห์สาระที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (ภาคผนวก ก หน้า 220) สรุปการวิเคราะห์สาระแบบตัวอ็ เอกสารที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์สาระ จำนวน 6 หมวด รวมทั้งสิ้น 61 รายการ ได้แก่ หมวดที่ 1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จำนวนทั้งสิ้น 12 รายการ หมวด 2 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 จำนวน 5 รายการ หมวดที่ 3 วิสัยทัศน์การศึกษาไทยจำนวน 7 รายการ หมวด 4 มาตรฐานการศึกษาของชาติ จำนวน 10 รายการ หมวด 5 สาระการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 16 รายการ และหมวดที่ 6 สาระการปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 11 รายการ (ภาคผนวก จ หน้า 247- 268 ลำดับที่ 1 – 61)

1.2 **ผลการวิเคราะห์ข้อมูล:** มีสาระดังนี้ (ภาคผนวก จ หน้า 268 ลำดับที่ 61)

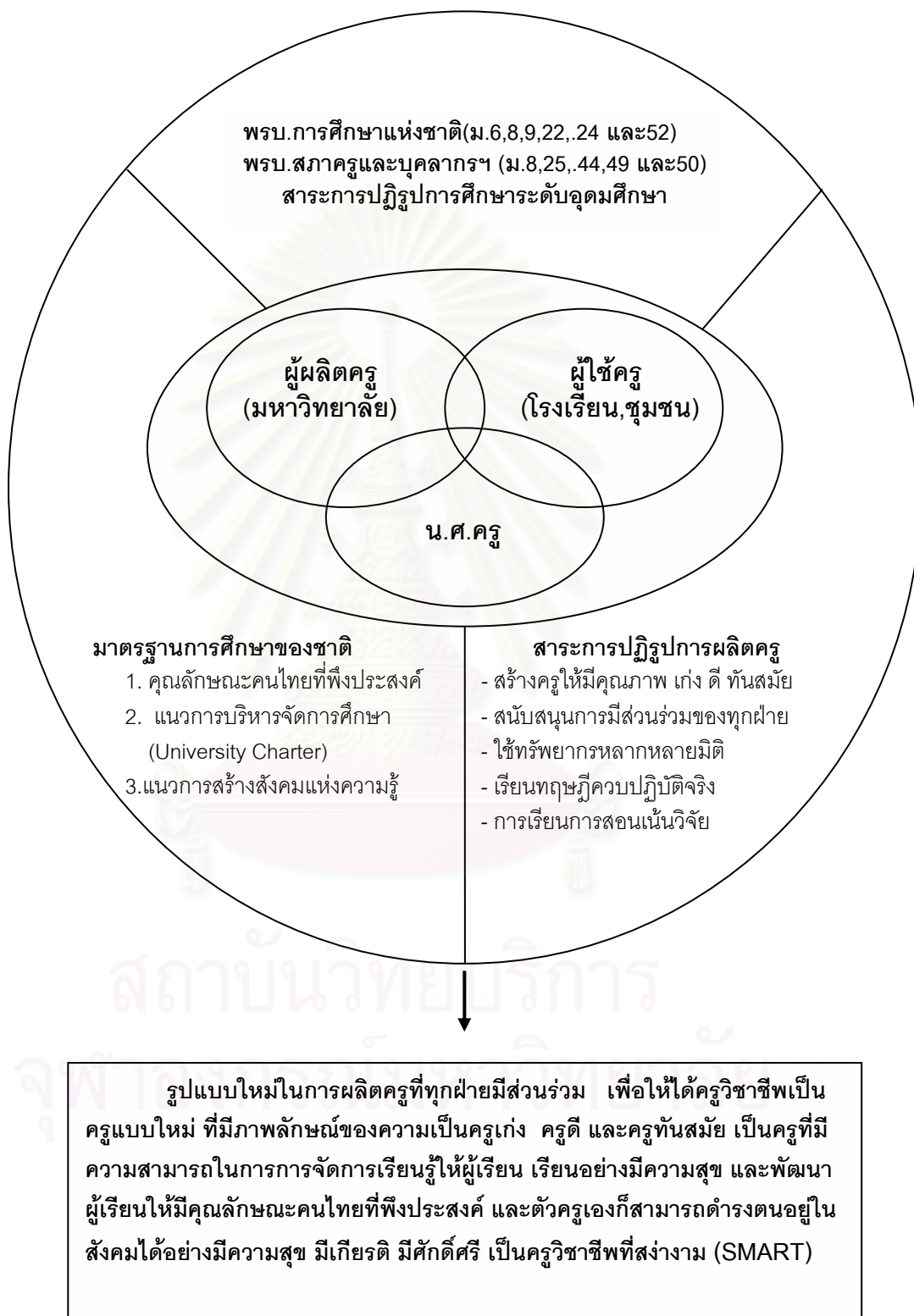
1.2.1 สังคมโลกเป็นสังคมข้อมูลข่าวสารเป็นสังคมฐานความรู้ มีความคาดหวังของสังคมในการปฏิรูปการเรียนรู้ วิสัยทัศน์ใหม่ในการผลิตครุวิชาชีพ เพื่อให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ครุวิชาชีพต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

1.2.2 จุดมุ่งหมายในการผลิตครุวิชาชีพ เพื่อให้ได้ครูเก่ง ครูดี มีสมรรถภาพที่หลากหลาย มีความเป็นสหวิทยาการ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และมาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นครูที่ทันสมัย สามารถตอบสนองของระบบการศึกษายุคใหม่ที่เป็นลักษณะการเรียนรู้ไม่แยกออกจากการเล่น และ การทำงาน (Edutainment & Work Study)

1.2.3 หลักสูตรการผลิตครูเป็นหลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี เน้นความสามารถผู้เรียน กลไก และกระบวนการผลิต คัดเลือกคนจากผลการเรียน และเจตคติ มีความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครู สถาบันผู้ใช้ครู จัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

1.2.4 วัตถุประสงค์ในการปฏิรูปการผลิตครูในภาวะวิกฤต คือ สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการผลิตครูมากขึ้น ขยายการวิจัยและพัฒนาด้านการผลิตครู สร้าง และพัฒนาเครือข่ายทั้งที่เป็นบุคคล องค์กร สถาบัน ระบบ และสภาพธรรมชาติ ให้เป็นเครื่องมือในการผลิตและพัฒนาครู พัฒนาคน และพัฒนาชุมชน

1.3 การสังเคราะห์ข้อมูล: จากผลการวิเคราะห์สาระทั้ง 4 ประเด็นข้างต้น ผู้วิจัยสังเคราะห์สรุปบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทยนำเสนอด้วยแผนภาพหน้าถัดไป

แผนภาพที่ 2 แผนภาพบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย

จากแผนภาพบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์แบบนิรนัย (Deduction) แสดงบริบท ครูวิชาชีพ SMART มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รูปสามเหลี่ยมใจกลางของแผนภาพคือครู SMART ซึ่งเป็นผลผลิตของกระบวนการผลิตครูในบริบทใหม่ตามนโยบายปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ
2. ส่วนซ้อนทับกันของแต่ละคู่ของวงรีคือปฏิสัมพันธ์ต่อกันของผู้เกี่ยวข้องดังนี้
 - 2.1 ระหว่างมหาวิทยาลัยและนักศึกษาครูคือบริบทการเรียนการสอน
 - 2.2 ระหว่างโรงเรียนและนักศึกษาครูคือบริบทของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
 - 2.3 ระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนคือบริบทของความร่วมมือ
3. บริเวณวงรีชั้นในคือบริบทของการจัดการศึกษา ภายใต้ความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย คือวงรี 3วง ที่ซ้อนทับกัน
4. บริเวณวงรีชั้นนอกคือบริบทของผู้เกี่ยวข้อง หรือเงื่อนไขของกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ ได้แก่

- 4.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ม.6,ม.8,ม.9,ม.22,ม.24)
- 4.2 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 (ม.8,ม.25,ม.44,ม.49 และม.50)

4.3 สาระการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ต้องการบัณฑิตที่ เก่ง ดี มีคุณภาพ

- 4.4 มาตรฐานการศึกษาของชาติ 3 ประการ คือ
 - 1) คุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์
 - 2) แนวการบริหารจัดการศึกษา (University Charter)
 - 3) แนวการสร้างสังคมแห่งความรู้

4.5 นโยบายปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ

- 1) สร้างครูให้มีคุณภาพ เก่ง ดี ทันสมัย
- 2) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย
- 3) ใช้ทรัพยากรหลากหลายมิติ
- 4) เรียนทฤษฎีควบปฏิบัติจริง และ เน้นวิจัย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย ประกอบด้วย 3 บริบทหลัก คือ

1. บริบทของผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 4 บริบทย่อย คือ
 - 1.1 บริบทของกฎหมายการศึกษา ได้แก่ พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพรบ.สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา 2546
 - 1.2 บริบทของมาตรฐานการศึกษาของชาติ
 - 1.3 บริบทของสาระการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา
 - 1.4 บริบทของนโยบายการปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ
2. บริบทของกระบวนการจัดการศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆให้นักศึกษาครู
3. บริบทของความร่วมมือในกระบวนการผลิตครูได้แก่มหาวิทยาลัย และโรงเรียน

1.4 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลบริบทใหม่ของครูวิชาชีพ:

จากแผนภาพหน้า 117 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียด ดังหน้า 118 และทำการการสังเคราะห์ข้อมูลบริบทใหม่ของครูวิชาชีพ SMART ได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 แผนภาพบริบทใหม่ของครู SMART

จากแผนภาพบริบทใหม่ของครู SMART

1. วงกลมที่ล้อมรอบครู SMART คือบริบทความร่วมมือในการผลิตครู ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย และโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ในการพัฒนาหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการสนับสนุนจากชุมชน และภาคธุรกิจรวมอยู่ด้วย

2. วงกลมที่ล้อมรอบความร่วมมือคือบริบทการจัดการศึกษา ซึ่งเน้นการเรียนรู้ในบริบทจริง ในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู การเรียนรู้ผ่านเครือข่าย และมีการฝึกงานในชุมชน โดยมีอาจารย์นิเทศ จากมหาวิทยาลัย ครูพี่เลี้ยงจากโรงเรียน และควรมีผู้นิเทศการฝึกงานในชุมชนด้วย

3. วงกลมนอกสุด เป็นบริบทผู้เกี่ยวข้องที่กำหนดเป็นกฎหมาย นโยบาย หรือแนวทางการปฏิบัติงาน ซึ่งองค์กรร่วมผลิตครูจะต้องดำเนินการผลิตครูภายในกรอบของบริบทเหล่านั้น ได้แก่

- 3.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
- 3.2 พระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา
- 3.3 คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครู
- 3.4 คณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน
- 3.5 นโยบายการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา
- 3.6 นโยบายปฏิรูปการผลิตครู
- 3.7 มาตรฐานการศึกษาของชาติ

1.5 ผลการวิเคราะห์ดัชนีชี้วัดคุณภาพหลักของครู SMART

จากแผนภาพสรุปบริบทใหม่ของครูวิชาชีพ จะเห็นได้ว่ามีประเด็นสำคัญที่จะต้องทำการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป คือ คุณลักษณะของครูวิชาชีพ SMART

โดยการพิจารณาอ้างอิงจากแหล่งภายนอก จากผลการวิเคราะห์สาระคุณลักษณะครูวิชาชีพ เก่ง ดี ทันสมัย (ภาคผนวก จ หน้า 266 สาระลำดับที่ 055)

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพของดิวิตซ์ (Dewey's Qualitative Research Methodology) เพื่อค้นหาความจริงเกี่ยวกับ รูปแบบหรือคุณลักษณะครูวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 ขั้น (Ostman, 1996) ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นมองหาโจทย์ (Problematic Situations) เป็นขั้นที่สถานการณ์ยังสับสน จากประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์คณะครุศาสตร์มา รวม 30 ปี ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งโจทย์ว่ารูปแบบครูวิชาชีพในบริบทใหม่ เป็นปัญหาที่ต้องนำมาวิจัยเพื่อค้นพบแนวทางแก้ไข

ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนาความคิด (Stage of Idea) ผู้วิจัยค้นหาหนทางที่จะก้าวขั้นต่อไป คือ การสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ซึ่งผู้วิจัยได้แนวคิดจากกรอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ UNESCO บนพื้นฐาน 4 เรื่อง คือ 1) learning to know 2) learning to do 3) learning to be และ 4) learning to live together ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดว่า ครูวิชาชีพ จะต้องมีความ

หลายๆอย่าง เช่น ทักษะในการแสวงหาความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานครู ทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ ทักษะทางด้าน IT และทักษะอื่นๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นทบทวนความคิด (Stage of Reflection) เป็นขั้นที่เปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่ได้ถูกคาดการณ์ไว้ โดยการสืบสวนสอบสวน (Inquiry) ผู้วิจัยพิจารณาทบทวน และจัดระบบระเบียบความคิด และตรวจสอบความคิด มองหาแง่มุม แนวคิด และข้อมูลใหม่ๆ ทำให้เกิดการเชื่อมโยงความคิดกับความเป็นจริงที่เห็นครูทำงานหนัก (Work Hard) จึงคิดว่าครูวิชาชีพต้อง Work Smart ผู้วิจัยจึงทำการสืบค้นหาแหล่งอ้างอิงภายนอกโดยการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อเก็บสะสมข้อมูล

ขั้นที่ 4 ขั้นปรุงแต่งความคิด โดยการนำประสบการณ์ (Assimilating Experiences) เป็นขั้นของการจัดระบบระเบียบประสบการณ์ เป็นขั้นที่ผู้วิจัยก้าวข้ามจากประสบการณ์ที่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกไปสู่ความรู้ทางสติปัญญา ซึ่งเป็นความรู้ที่มีโครงสร้างที่มีลักษณะเฉพาะ ชัดเจน และมีความตรงทั่วไป ผู้วิจัยจึงพิจารณาลงความเห็นว่าอักษรทั้ง 5 ตัวคือ SMART มีความหมายตามรหัสอักษรดังนี้: S – Skills, M – Management, A - Attitude, R – Resource และ T – Technology

ขั้นที่ 5 ขั้นจัดตั้งใหม่และนำเสนอ (Establish and Present) เป็นขั้นที่ผู้วิจัยมีความตั้งใจในการสร้างและนำเสนอความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ที่แสดงถึงคุณภาพที่แท้จริงของครูวิชาชีพ SMART ผู้วิจัยจึงเกิดโดยการเปลี่ยนผ่านความคิด ไปสู่ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ โดยการวิเคราะห์ทฤษฎีที่จะทำให้ครู SMART ประสบความสำเร็จ (ตัวอย่างการวิเคราะห์สาระภาคผนวก จ หน้า 298)

1.6 ผลการวิเคราะห์ทฤษฎีที่นำไปสู่ความสำเร็จของครู SMART

ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิด จากพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันที่ 24 มกราคม 2540 มีใจความดังนี้ “... ลักษณะของการศึกษา หรือการเรียนรู้นั้นมีอยู่ 3 ลักษณะ ได้แก่ เรียนรู้ตามความคิดของผู้เรียนอย่างหนึ่ง เรียนรู้ด้วยการขบคิดพิจารณาของตนเองให้เห็นเหตุผลอย่างหนึ่ง กับเรียนรู้จากการปฏิบัติ ผักผ่อนจนประจักษ์ผล และเกิดความคล่องแคล่วจนชำนาญอีกอย่างหนึ่ง การเรียนรู้ทั้งสามลักษณะนี้จำเป็นต้องกระทำไปด้วยกัน ให้สอดคล้องกัน และอุดหนุนส่งเสริมกัน จึงจะช่วยให้เกิดความรู้จริง พร้อมทั้งความสามารถที่จะนำมาใช้ทำการต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพได้...” (ภาคผนวก จ หน้า 269 ลำดับที่ 7/063)

จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ผู้วิจัยได้ข้อคิดว่าการศึกษามีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ 1) ศึกษา (Study) 2) ขบคิด (Think) และ 3) การลงมือกระทำ (Act)

สรุปได้ดังตาราง

Learning to know	Learning to live together	Learning to be	Learning to do
STUDY	MASTER	RESEARCHER	TECHNICAL PRACTICE
THINK	ORDER	ORGANIZER	AGENT OF CHANGE
ACT	MONITOR	OMNICOMPETENCE	COMPUTER LITERACY
REFLECT		FACILITATOR	TEACHING METHODS
SERVICE	AQ		
	MQ		
	UNDERSTANDING		
	SYMPATHY		
	EQ		

จากตาราง ผู้วิจัยนำเสนอกลยุทธ์แห่งความสำเร็จของครู SMART เพื่อเป็นกลยุทธ์ในการกำกับตนเอง และนำไปเป็นแนวทางในการสร้างชุดวิชาความเป็นครูวิชาชีพ SMART รายละเอียดการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอกลยุทธ์จากตารางมี ดังนี้

1. จากตารางคอลัมน์ที่ 1 ตัวอักษรตัวแรกของทุกองค์ประกอบ อ่านได้ว่า STARS ผู้วิจัยจัดตั้งใหม่เป็นกลยุทธ์ STARS ซึ่งเป็นตัวย่อขององค์ประกอบที่ทำให้ครูเป็น ครูเก่ง ผู้มีทักษะในการแสวงหาความรู้จาก 5 องค์ประกอบ คือ 1) การศึกษา (Study) 2) การคิดไตร่ตรอง (Think) 3) การลงมือกระทำ (Act) 4) การทบทวนการกระทำ (Reflect) และ 5) การบริการสังคม (Service) เมื่อนำอักษรตัวแรกของทุกองค์ประกอบแห่งความสำเร็จมาเรียงกันเรียกว่า กลยุทธ์ STARS ผู้วิจัยนำเสนอเป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้ครูเป็นผู้มีทักษะในการเรียนรู้ (Learning to know)

2. จากตารางคอลัมน์ที่ 2 องค์ประกอบที่ทำให้ครูเป็นครูเก่ง และดี ผู้มีทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียน และผู้เรียน เพื่อการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน (Learning to live together) เพื่อให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ และเป็นผู้มีเจตคติ (Attitude) ที่ดีต่ออาชีพครูและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับการศึกษาคุณใหม่แบบ Edutainment ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยพิจารณาในลักษณะเดียวกับการพิจารณาในข้อที่ 1 กล่าวได้ว่า กลยุทธ์ที่ทำให้ครูเป็นครูที่เก่ง และดี เป็นครูผู้มีทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียน และผู้เรียน เพื่อให้

ห้องเรียนมีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ และผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ MOM และ กลยุทธ์ AMUSE

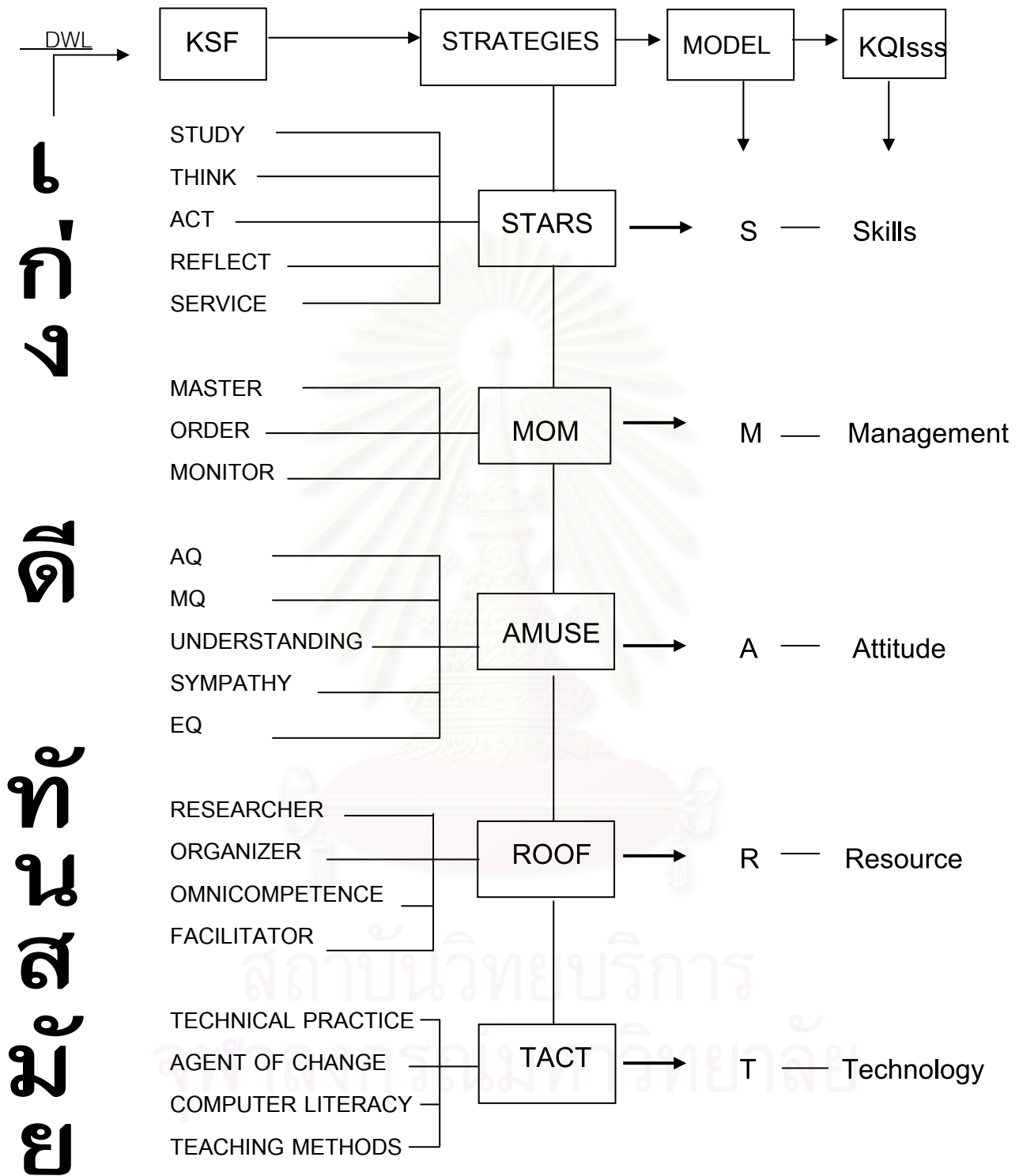
3. จากตารางคอลัมน์ที่ 4 องค์ประกอบที่ทำให้ครูพัฒนาตนเองให้เป็น (learning to be) ผู้มีข้อมูล (Resource Person) โดยการที่ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีพิจารณาเช่นเดียวกับการพิจารณา กลยุทธ์ในข้อ 1 ผู้วิจัยจึงจัดตั้งใหม่ และนำเสนอ กลยุทธ์ ROOF เป็นกลยุทธ์เพื่อการเป็นครูยุคใหม่ที่เป็นครูดี และครูทันสมัย สามารถเป็นผู้เลือกอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้

4. จากตารางคอลัมน์ที่ 5 องค์ประกอบที่ทำให้ครูพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่ทันสมัย สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูด้านอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และประหยัด ที่ทำให้ครูเป็นผู้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน (Learning to do) คือ กลยุทธ์ TACT

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพการวิเคราะห์องค์ประกอบแห่งความสำเร็จ และกลยุทธ์ครูวิชาชีพ SMART

แผนภาพที่ 4 แผนภาพสรุปการวิเคราะห์คุณลักษณะครูวิชาชีพ

จากแผนภาพสรุปการวิเคราะห์คุณลักษณะครูวิชาชีพ มีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1.6.1 รูปแบบที่ผู้วิจัยนำเสนอ คือ “SMART Model” เป็นรูปแบบที่มีความหมายอันจะนำไปสู่แนวทางในการสร้างแบบแผนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ 5 ด้าน ตามรหัสตัวอักษร ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์สาระและสรุปการวิเคราะห์สาระแบบตัวอักษรถัดไป ดังนี้คือ

อักษร “S” หมายถึง Skills ครูวิชาชีพเป็นบุคคลที่มีทักษะในการศึกษาเรียนรู้ (Learning to know ภาคผนวก จ หน้า 269 ลำดับที่ 7/063 และหน้า 279 ลำดับที่ 088)

อักษร “M” หมายถึง Management ครูวิชาชีพเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ (Learning to live together ภาคผนวก จ หน้า 279 ลำดับที่ 088)

อักษร “A” หมายถึง Attitude ครูวิชาชีพเป็นบุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู (Learning to live together ภาคผนวก จ หน้า 279 ลำดับที่ 088)

อักษร “R” หมายถึง Resource ครูวิชาชีพเป็นบุคคลที่มีข้อมูล (Learning to be ภาคผนวก จ หน้า 279 ลำดับที่ 088)

อักษร “T” หมายถึง Technology ครูวิชาชีพเป็นบุคคลที่สามารถใช้เทคโนโลยีในการทำงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Learning to do ภาคผนวก จ หน้า 279 ลำดับที่ 088)

1.6.2 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลกลยุทธ์แห่งความสำเร็จครู SMART มีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการพัฒนาการทำงานกับรายการ (Developing and Working with List) ตามแนวคิดของ พรชูลี อาชวอรุง 5 แบบ คือ 1) การจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง 2) การให้น้ำหนักและจัดอันดับ และ 3) การเพิ่มรายการให้สมบูรณ์ 4) สาเหตุ/เหตุผล 5) รายการที่พึงประสงค์ ผสมผสานกัน สลับตัวแปรองค์ประกอบต่างๆ เพื่อพิจารณาตัดสินใจ ข้อมูลที่สรุปสาระความรู้ ประสบการณ์ และคุณสมบัติครูวิชาชีพ (ภาคผนวก จ หน้า 269 - 277) ตัวอย่างการสังเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิค DWL (ภาคผนวก ฉ หน้า 298)

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

2.1 **กลุ่ม STARS** เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยใช้เทคนิค DWLแบบจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง และแบบเพิ่มรายการให้สมบูรณ์ (ภาคผนวก จ หน้า 269 -271 ลำดับ 062 – 066)

2.2 **กลุ่ม MOM** เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยใช้เทคนิค DWLแบบเพิ่มรายการให้สมบูรณ์ และแบบให้น้ำหนักและจัดอันดับ (ภาคผนวก จ หน้า 271 – 272 ลำดับ 067 – 070)

2.3 **กลุ่ม AMUSE** เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยใช้เทคนิค DWLแบบเพิ่มรายการให้สมบูรณ์ และแบบให้น้ำหนักและจัดอันดับ (ภาคผนวก จ หน้า 272, 279 ลำดับ 070, 083 -084)

2.4 **กลุ่ม ROOF** เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยใช้เทคนิค DWLแบบ รายการที่พึงประสงค์ และแบบเพิ่มรายการให้บริบูรณ์ (ภาคผนวก จ หน้า 266 ลำดับ 054)

2.5 **กลุ่ม TACT** เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยใช้เทคนิค DWLแบบ รายการที่พึงประสงค์ และแบบเพิ่มรายการให้บริบูรณ์ (ภาคผนวก จ หน้า 273,274,277 ลำดับ 071, 073 – 074,079)

3. ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การกำกับตนเองโดยใช้ กลยุทธ์ SMART ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ย่อยๆ จากแผนภาพที่ 4 หน้า124 ได้แก่

1. **กลยุทธ์ STARS** เพื่อกำกับตนให้เป็นครูเก่ง มีทักษะ (Skills) โดยที่นักศึกษาครูต้องฝึกฝนตนเองภายใต้องค์ประกอบของ STARS จึงจะทำให้มีความเชี่ยวชาญ และโดดเด่น

2. **กลยุทธ์ MOM** เพื่อกำกับตนให้เป็นนักจัดการ (Management) โดยครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างกฎระเบียบในห้องเรียน และตรวจตราให้นักเรียนให้สร้างสรรคงานที่มีคุณภาพ

3. **กลยุทธ์ AMUSE** เพื่อกำกับตนให้มีเจตคติ (Attitude) ที่ดี โดยครูต้องจัดการเรียนรู้แบบสมัยใหม่เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

4. **กลยุทธ์ ROOF** เพื่อกำกับตนให้เป็นผู้มีข้อมูล เพื่อประโยชน์แก่ตนเอง ผู้เรียน และครอบครัว

5. **กลยุทธ์ TACT** เพื่อกำกับตนให้เป็นผู้มีทักษะทางด้านเทคโนโลยี

การตรวจสอบเพื่อยืนยันความสอดคล้องของรูปแบบครู SMART ผู้วิจัยพิจารณา ดังนี้

1. ตัวอักษรทั้ง 5 ตัวได้จากการสรุปผลการวิเคราะห์สาระโดยระเบียบวิธีวิจัยของดิวงษ์ 5 ชั้น ดังกล่าวข้างต้น (หน้า 122) และสอดคล้องกับกรอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ UNESCO

2. ตัวอักษรทั้ง 5 ตัวได้จากการหยิบอักษรตัวแรกของกลยุทธ์ทั้ง 5 กลยุทธ์มาวางเรียง และหยิบเฉพาะตัวแรกของกลยุทธ์ดังนี้ S - STARS, M – MOM, A – AMUSE, R – ROOF, T – TACT คือกลยุทธ์ SMART สำหรับกำกับตนเองให้เป็นครู SMART

การพิจารณาครั้งสุดท้าย (Final Judgement) ได้มาจากชุดของการพิจารณาตัดสินส่วนย่อย (Series of Partial Judgement) ซึ่งเป็นลักษณะการประมาณและประเมิน

ดิวงษ์กล่าวว่า การตัดสินครั้งสุดท้ายก็ยังเป็นสิ่งชั่วคราวในระยะยาว (Temporal in Long Term) และไม่มีความจริงที่เป็นที่สุดของความจริง (No Ultimate Truth)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 นำเสนอเป็นรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิธีการเก็บข้อมูล: ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการวิเคราะห์สาระเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการศึกษา จำนวน 6 หมวด รวมทั้งสิ้น 62 รายการ ได้แก่ หมวดที่ 1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จำนวนทั้งสิ้น 12 รายการ หมวด 2 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 จำนวน 5 รายการ หมวดที่ 3 วิสัยทัศน์การศึกษาไทยจำนวน 7 รายการ หมวด 4 มาตรฐานการศึกษาของชาติ จำนวน 10 รายการ หมวด 5 สาระการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 16 รายการ และหมวดที่ 6 สาระการปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 11 รายการ (ภาคผนวก จ หน้า 248 - 269 ลำดับที่ 1 – 62) โดยใช้หลักการนิรนัย (Deduction) และสรุปผลการวิเคราะห์สาระแบบตัวชี้ บันที่ผลการวิเคราะห์ สาระลงในแบบบันทึก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (ภาคผนวก ก หน้า 220)

1. ผลการวิเคราะห์สาระ: ผู้วิจัยวิเคราะห์สาระจากเอกสาร พบข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

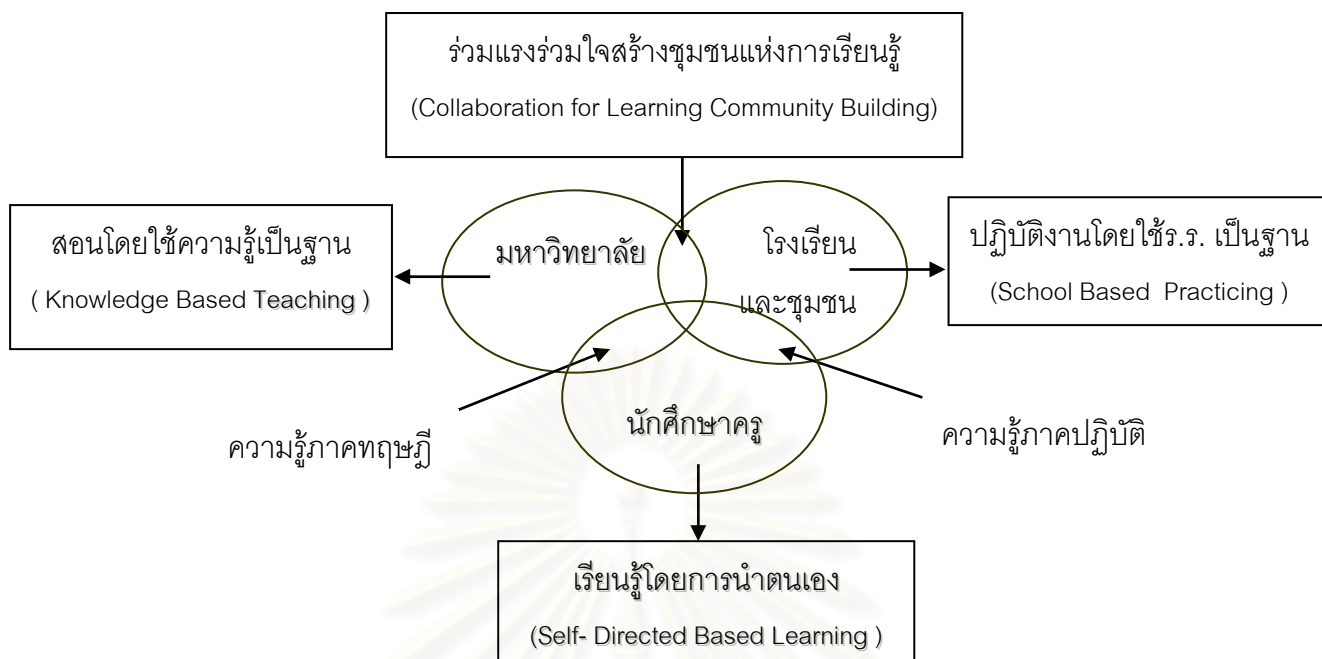
2.1 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูนั้น สถาบันผลิตครูต้องมีความเข้มแข็งในการผลิตครูวิชาชีพ โดยระดมทรัพยากรในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และร่วมมือกับโรงเรียนในการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ข้อที่ 3

2.2 การจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต้อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างสมดุล เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในโรงเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง และผู้สอนต้องสอนบนฐานความรู้ โดยไม่ชี้นำ

2.3 ผู้ใช้ครู และโรงเรียนจะต้องเป็นฐานในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โรงเรียนจะต้องพัฒนาให้มีคุณภาพเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัย ในการกำกับดูแล และเื้ออำนวยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้นักศึกษาครูอย่างมีคุณภาพ

2.4 รูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย จะต้องเกิดจากการร่วมมือของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายผู้ผลิตครู ฝ่ายผู้ใช้ครู และฝ่ายนักศึกษาครู โดยที่มหาวิทยาลัยให้ความรู้ทางทฤษฎี ในขณะที่เดียวกับที่โรงเรียนให้ความรู้ภาคปฏิบัติในบริบทจริงโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และนักศึกษาครูเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง

3. ผลการสังเคราะห์ข้อมูล: ผู้วิจัยประมวลผลการวิเคราะห์สาระ จากข้อที่ 2 และ เชื่อมโยงกับผลการสังเคราะห์บริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย (แผนภาพที่ 2 หน้า 117) ประกอบด้วย 3 บริบท หลัก คือบริบท กฎหมายการศึกษา บริบทมาตรฐานการศึกษาของชาติ และบริบท นโยบายการปฏิรูปการผลิตครู ของกระทรวงศึกษาธิการ จากนั้นผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ข้อมูลอีกครั้ง และนำเสนอรูปแบบ (Model) การผลิตครูวิชาชีพแบบไตรภาคี ดังแผนภาพหน้าถัดไป

แผนภาพที่ 5 แผนภาพรูปแบบการผลิตครู แบบไตรภาคี

จากแผนภาพซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์บริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย ในส่วนที่ 1 (แผนภาพที่ 2 หน้า 117) และสังเคราะห์เป็นรูปแบบ (Model) การผลิตครูแบบไตรภาคี ประกอบด้วย มหาวิทยาลัย และโรงเรียน และนักศึกษาครู แต่ละภาคีมีบทบาทและความสัมพันธ์ต่อกันดังนี้

นักศึกษาครู: นักศึกษาครูเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง (Self - directed Based for Learning) (ภาคผนวก จ หน้า 267 สารบัญฉบับที่ 056) เพื่อพัฒนาตนให้เป็นครูที่สามารถจัดการศึกษาแบบใหม่ โดยที่ครูเองก็ต้องพัฒนาตนให้เป็นครูแบบใหม่ที่มีความทันสมัยด้วย

มหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งให้ความรู้ภาคทฤษฎีแก่นักศึกษาครู โดยจัดการเรียนการสอนตาม พรบ.การศึกษาแห่งชาติ สอนแบบไม่ชี้นำ (Non-directed Teaching) และใช้องค์ความรู้เป็นฐาน (ภาคผนวก จ หน้า 267 สารบัญฉบับที่ 056)

โรงเรียน: โรงเรียนเป็นแหล่งที่นักศึกษาครูได้เรียนรู้ภาคปฏิบัติ และฝึกประสบการณ์ในบริบทจริงโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based for Practicing) ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ภาคผนวก จ หน้า 267 สารบัญฉบับที่ 058)

การสร้างชุมชนการเรียนรู้: โดยการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความเชี่ยวชาญ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง และจัดการความรู้ให้เป็นทรัพย์สินขององค์กร (ภาคผนวก จ หน้า 282 สารบัญฉบับที่ 096)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อพัฒนาแผนกลยุทธ์การผลิตครุวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิควิจัยกลุ่มสนทนา (Focus Group Research) โดยการจัดประชุมกลุ่มสนทนาประกอบด้วยคณาจารย์ และผู้บริหารของคณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวนทั้งสิ้น 6 คน จากตัวอย่างประชากรกลุ่มที่ 3 และบันทึกการประชุมลงในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และบันทึกเทปเสียง

ในการเตรียมการจัดทำแผนกลยุทธ์การผลิตครุวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต นั้น

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการจัดทำแผนกลยุทธ์ (ภาคผนวก ข หน้า 300) ผู้วิจัยได้เชิญวิทยากร คือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ตันธนะเดชา จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บรรยายเรื่อง การจัดทำแผนกลยุทธ์ ณ ห้องประชุมคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต หลังจากนั้น เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกันพิจารณาและนำเสนอปัญหาต่างๆ ในกระบวนการผลิตครู และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข จากประสบการณ์ของตนเอง และจดบันทึกลงในแบบบันทึกผลการประชุมกลุ่มสนทนาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นตอนการจัดทำแผนกลยุทธ์ (ภาคผนวก ข หน้า 300) ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ 4 ครั้ง ดำเนินการประชุมกลุ่มสนทนาแบบมีจุดเน้น โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินรายการและบันทึกผลการประชุมกลุ่มสนทนาลงในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ร่วมกับการบันทึกเสียง โดยผู้วิจัยได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ คณะกรรมการจัดทำแผนกลยุทธ์การผลิตครุวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งมาจากตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตครู จำนวน 6 คน (ภาคผนวก ข หน้า 304) ระหว่างวันที่ 18 พฤษภาคม - 8 มิถุนายน 2547

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์การผลิตครุวิชาชีพ และข้อมูลจากการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจสอบแผนกลยุทธ์ในการผลิตครุวิชาชีพ นำเสนอเป็น 5 หัวข้อ ประกอบด้วย

- 3.1 ประวัติ ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- 3.2 ผลการวิเคราะห์แผนกลยุทธ์การผลิตครู SMART
- 3.3 ผลการวิเคราะห์แผนที่กลยุทธ์การผลิตครู SMART
- 3.4 ผลการวิเคราะห์กิจกรรมริเริ่มตามแผนกลยุทธ์
- 3.5 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอน

3.1 ผลการวิเคราะห์ประวัติ ความเป็นมา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (สรุป จากเอกสารประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พ.ศ. 2547)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เดิมชื่อ โรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือน เป็นโรงเรียนการเรือนแห่งแรกของประเทศไทย เปิดดำเนินการเมื่อ วันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2477 ที่วังกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ สังกัดกองอาชีวศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และได้ย้ายมาตั้งอยู่ที่วังจันทร์เกษม (กระทรวงศึกษาธิการปัจจุบัน) เมื่อ พ.ศ. 2480 และได้ย้ายมาสังกัด กรมการฝึกหัดครู เมื่อ พ.ศ. 2498 ต่อมา พ.ศ. 2483 ย้ายมาตั้งอยู่ในบริเวณ วังสวนสุนันทา บนพื้นที่ประมาณ 37 ไร่ เป็นสถานที่ตั้งปัจจุบัน และเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนการเรือนพระนคร จนกระทั่งปี พ.ศ. 2504 กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศยกฐานะโรงเรียนการเรือนพระนคร เป็นวิทยาลัยครู และเปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยครูสวนดุสิต และในปี พ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล-อดุลยเดช ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อ สถาบันราชภัฏ แก่วิทยาลัยครูทั่วประเทศ ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 ได้มีการประกาศพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ ส่งผลให้วิทยาลัยครูสวนดุสิต เปลี่ยนเป็น สถาบันราชภัฏสวนดุสิต สังกัดสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ และเมื่อ วันที่ 15 มิถุนายน 2547 ได้มีการประกาศพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ส่งผลให้สถาบันราชภัฏสวนดุสิต เปลี่ยนเป็น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

การจัดบริการทางการศึกษา

พ.ศ. 2499 เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) สาขาคหกรรมศาสตร์

พ.ศ. 2501 เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) สาขาการอนุบาลศึกษา

พ.ศ. 2517 เปิดหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) สาขาประถมศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา

พ.ศ. 2518 เปิดหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขามัธยมศึกษา วิชาเอกคหกรรมศาสตร์

พ.ศ. 2523 เปิดหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) 4 ปี รวม 10 วิชาเอก คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คหกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ทั่วไป ศิลปศึกษา การอนุบาลศึกษา และการศึกษาพิเศษ

พ.ศ. 2529 หลังจากที่ได้แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 ให้วิทยาลัยสามารถเปิดสอนสายวิชาการอื่นได้ นอกเหนือจากสายวิชาชีพครู จึงเปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) 4 ปี วิชาเอกภาษาอังกฤษ และเปิดสอนระดับอนุปริญญาศิลปศาสตร์ และอนุปริญญาวิทยาศาสตร์ รวม 6 วิชา คือ วารสารและการประชาสัมพันธ์ ภาษาอังกฤษธุรกิจ การอาหาร ผ้าและเครื่องแต่งกาย ศิลปะประดิษฐ์ และการออกแบบนิเทศศิลป์ สำหรับหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์ คงเปิดสอนตามปกติ ระดับ ป.กศ. สูง 5 วิชาเอก คือ สังคมศึกษา คหกรรมศาสตร์ การอนุบาลศึกษา สุขศึกษา และพลศึกษา

พ.ศ. 2533 รับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ระดับ ค.บ. 4 ปี วิชาเอกการศึกษาปฐมวัยรุ่นแรก

พ.ศ. 2539 เปิดสอนหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) 4 ปี คอมพิวเตอร์ศึกษา และเปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรี ภาคสมทบ ณ ศูนย์การศึกษานอกสถาบัน

พ.ศ. 2540 เริ่มเปิดสอนระดับปริญญาโทหลักสูตร M.B.A. โดยความร่วมมือจาก มหาวิทยาลัย VICTORIA ประเทศแคนาดา และเริ่มเปิดสอน การศึกษาระบบทางไกล (ภาคสมทบ) หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (2 ปี หลังอนุปริญญา) และหลักสูตรอนุปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป และบริหารธุรกิจ สำหรับการจัดการศึกษา ณ ศูนย์การศึกษานอกสถาบัน ได้เปิดการเรียนการสอน ภาคทั้งภาคปกติ และภาคสมทบ

พ.ศ. 2542 เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา ในหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาบริหารการศึกษา และหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บธ.ม) สาขาบริหารธุรกิจ (การจัดการทั่วไป และการตลาด) สำหรับหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) 4 ปี เริ่มลดจำนวนรับนักศึกษาน้อยลงเรื่อยๆ ตามนโยบายรัฐบาล และคงเหลือเพียง 4 โปรแกรมวิชา คือ โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย โปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ โปรแกรมวิชาเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษา และ โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์

พ.ศ. 2547 เปิดสอนหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) 5 ปี 2 โปรแกรมวิชาเอก คือ โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยจำนวน 140 คน และโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ จำนวน 120 คน โดยเป็นนักศึกษาที่ได้รับทุนสนับสนุนจากรัฐบาล 41 คน ทุนส่วนตัว 219 คน

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพ

การจัดทำแผนกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่ประชุมเสนอให้ ใช้หลักการทำให้แผนกลยุทธ์ 5 ชั้น ของ คอทเลอร์ และ เมอร์ฟี (Kotler & Murphy, 1981) และกำหนดวาระการประชุมกลุ่มสนทนา เป็น 4 ครั้ง ดังนี้

Workshop 1 (18 พฤษภาคม 2547) ประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กร โดยใช้การวิเคราะห์ SWOT

Workshop 2 (25 พฤษภาคม 2547) กำหนดทิศทางขององค์กรผลิตครู และกำหนดกลยุทธ์องค์กร (Strategy)

Workshop 3 (1 มิถุนายน 2547) แนวทางการนำกลยุทธ์ไปสู่การดำเนินงานและแนวทางการควบคุมกลยุทธ์ ด้วย Balanced Scorecard และร่างแผนที่กลยุทธ์

Workshop 4 (8 มิถุนายน 2547) ปรับปรุงแผนที่กลยุทธ์ และกำหนดกิจกรรมริเริ่มในการดำเนินงานตามกลยุทธ์

3.2.1 ผลการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก และภายในองค์กร:

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ได้ทำการสำรวจ ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอก และภายในมหาวิทยาลัย เพื่อสำรวจว่ามหาวิทยาลัย มีจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และความท้าทาย อย่างไร โดยการวิเคราะห์ SWOT เริ่มจากวิเคราะห์ ความท้าทาย (Threat) โอกาส (Opportunity) จุดอ่อน (Weakness) และจุดแข็ง (Strength) ในขั้นตอน นี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ คือ แผนภาพสภาพแวดล้อมขององค์กร (ภาคผนวก ข หน้า300)

โดยภาพรวมพบข้อมูล ดังนี้

จุดแข็ง (Strength) ของมหาวิทยาลัย คือ

- 1) มีชื่อเสียงมานาน ศักยภาพบุคลากรดี รักองค์กร
- 2) ผู้นำกล้าคิดกล้าทำ และมีความจับไวต่อสถานการณ์
- 3) โดดเด่นด้านการจัดการศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ และการศึกษาพิเศษ
- 4) โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ และศูนย์การศึกษาพิเศษ มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ
- 5) การบริหารจัดการทางการเงินดี เลี้ยงตัวเองได้

จุดอ่อน (Weakness) ของมหาวิทยาลัย คือ

- 1) ทำเลที่ตั้งอยู่ใจกลางเมือง การจราจรภายในมหาวิทยาลัยติดขัด สถานที่คับแคบ
- 2) คณะครุศาสตร์ ขาดการประชาสัมพันธ์ รับนักศึกษาใหม่
- 3) ทรัพยากรการเรียนรู้จำกัด สื่อ ICT ยังไม่ทั่วถึง
- 4) การบำรุงขวัญ และกำลังใจครู อาจารย์มีน้อย ขาดกำลังคนรุ่นใหม่
- 5) หลักสูตรการผลิตครูไม่ทันสมัย ไม่มีนวัตกรรมการผลิตครู

โอกาส (Opportunity) ของมหาวิทยาลัย คือ

- 1) เป็นต้นแบบการจัดการศึกษาศาสตร์ของประเทศได้ เพราะมีชื่อเสียงมานาน
- 2) เป็นผู้นำในการพัฒนาครุศาสตร์ และครูการศึกษาพิเศษ ระดับประเทศได้
- 3) มีโอกาสจัดการศึกษาแบบ ออนไลน์ได้ เพราะโดดเด่น ทาง ICT
- 4) มีโอกาสจัดการศึกษาศาสตร์แบบ Education on demand เปิด 24 ชั่วโมง

อุปสรรค และความท้าทาย (Threat) ของมหาวิทยาลัย คือ

- 1) มหาวิทยาลัยเอกชนเปิดสอนสายการศึกษาได้เกิดการแข่งขัน
- 2) คุณภาพบัณฑิตแข่งขันกับมหาวิทยาลัยเอกชน ยังไม่ได้
- 3) ระบบการศึกษาผ่านเครือข่าย / การศึกษาทางไกลยังไม่พร้อม
- 4) หลักสูตรนานาชาติไม่มี / เครือข่ายกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศมีน้อย

3.2.2 ผลการประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อพิจารณากลยุทธ์ระดับองค์กร:

จากผลการวิเคราะห์ SWOT มีแนวทางพิจารณากลยุทธ์ระดับองค์กร ดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 สภาพแวดล้อมภายนอกมีแนวโน้มที่เป็นโอกาส และสภาพแวดล้อมภายในเป็นจุดแข็ง ที่เอื้อต่อการดำเนินงาน มหาวิทยาลัยควรดำเนินการให้สอดคล้องกับโอกาส

จากสถานการณ์ที่ 1 มหาวิทยาลัย เปิดรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต (5 ปี) 2 โปรแกรมวิชาเป็นหลัก คือ โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ และการศึกษาพิเศษ วิชาสัมพันธ์ และใช้กลยุทธ์ ประกันเงิน - ประกันงาน

สถานการณ์ที่ 2 สภาพแวดล้อมภายนอกมีแนวโน้มที่ท้าทาย แต่สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย เป็นจุดแข็งที่เอื้อต่อการดำเนินงาน ซึ่งถ้ามหาวิทยาลัยมีสภาพดังกล่าว จะมีแนวทางในการปรับเปลี่ยนภารกิจ ในลักษณะกลางๆ เพื่อรักษาสถานภาพของมหาวิทยาลัยให้มั่นคง

จากสถานการณ์ที่ 2 มหาวิทยาลัยควรปรับเปลี่ยนหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) 5 ปี มีลักษณะเป็นหลักสูตรวิชาชีพครู แบบบูรณาการ ระบบชุดวิชา (Modular System)

สถานการณ์ที่ 3 สภาพแวดล้อมภายนอก มีแนวโน้มที่ท้าทาย และมหาวิทยาลัยก็มีจุดอ่อนที่มีผลต่อการดำเนินงาน จำเป็นอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยจะต้องปรับเปลี่ยนในลักษณะป้องกันตัว เพื่อสร้างความอยู่รอดให้มหาวิทยาลัย

จากสถานการณ์ที่ 3 มหาวิทยาลัยควรเร่งดำเนินการพัฒนาคณาจารย์คณะครุศาสตร์ ให้มีความเชี่ยวชาญ และทันสมัย สามารถใช้สื่อ ICT ในการจัดการเรียนการสอนได้ สร้างผลงานทางวิชาการให้เป็นที่ประจักษ์ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการดำเนินงานที่มุ่งความเป็นเลิศ

สถานการณ์ที่ 4 สภาพแวดล้อมภายนอกมีแนวโน้มที่เป็นโอกาส แต่สภาพแวดล้อมภายในของมหาวิทยาลัยมีจุดอ่อน ที่ไม่เอื้อ ในสถานภาพดังกล่าว มหาวิทยาลัยควรต้องปรับเปลี่ยนภารกิจที่เน้นการปรับปรุงสมรรถภาพภายใน เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการดำเนินงาน

จากสถานการณ์ที่ 4 มหาวิทยาลัยควรเปิดหลักสูตรทางไกล หรือการเรียนผ่านเครือข่ายทางด้านการศึกษาศาสตร์ โดยริเริ่มดำเนินการเป็นกิจกรรมแรกๆ เพราะมีโอกาสเป็นผู้นำทางด้านการศึกษาศาสตร์

3.2.3 ผลการประชุมกลุ่มสนทนาด้านการวิเคราะห์ทิศทางมหาวิทยาลัย :

กลุ่มสนทนากำหนดทิศทางของคณะครุศาสตร์ มี 3 ประเด็น ดังนี้

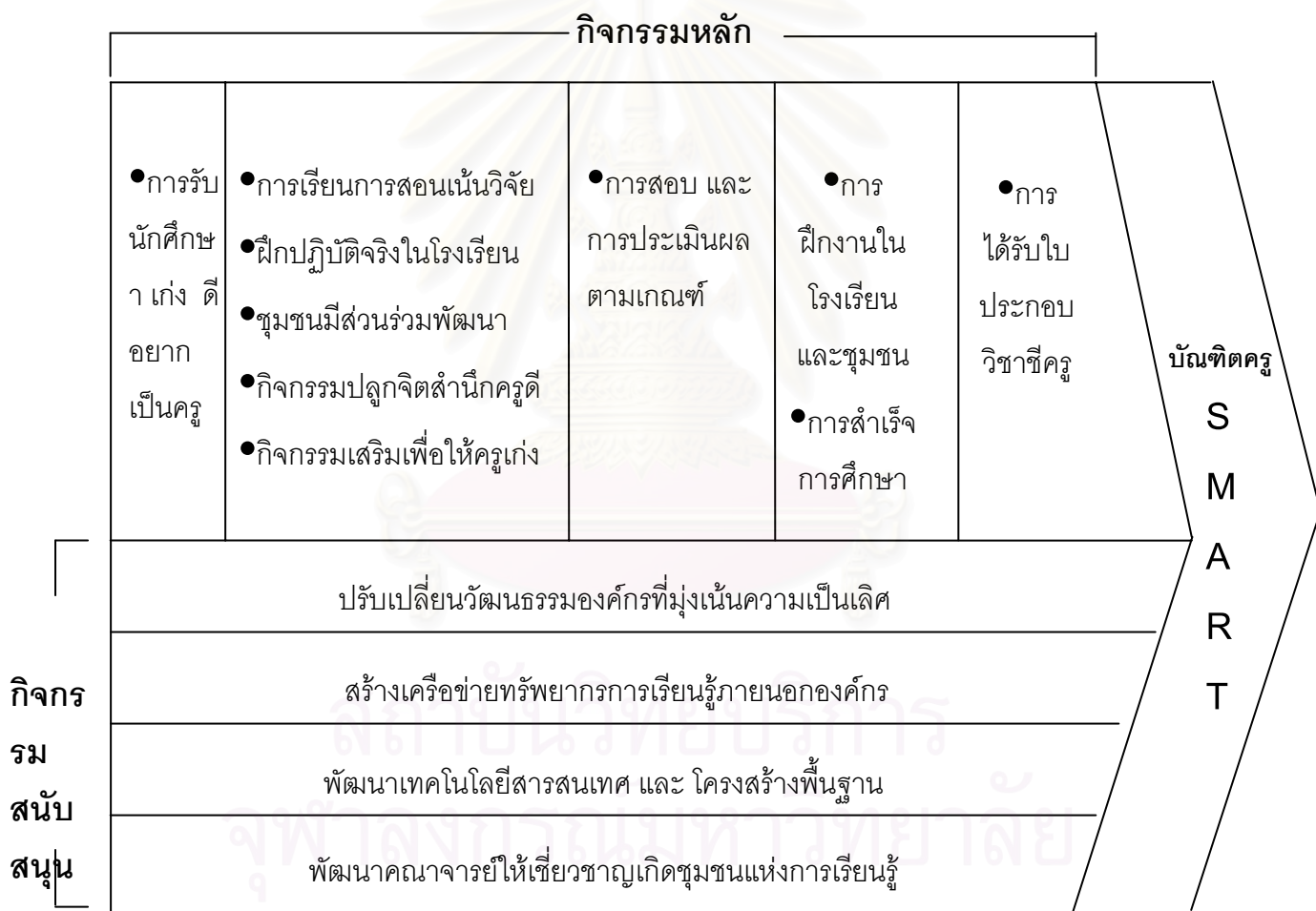
1) วิสัยทัศน์ : คณะครุศาสตร์ เป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศในการจัดการศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ และสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์พิเศษ

- 2) พันธกิจ : พันธกิจในการผลิตครูวิชาชีพ ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) การปรับปรุงหลักสูตร และการจัดกระบวนการเรียนรู้คุณภาพ 2) การพัฒนาคณาจารย์ 3) การสร้างเครือข่ายทรัพยากรการเรียนรู้ และ 4) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และโครงสร้างพื้นฐาน
- 3) เป้าหมาย: มุ่งพัฒนาครูสู่มาตรฐานสากล

3.2.4 ผลการประชุมกลุ่มสนทนาด้านการกำหนดกลยุทธ์:

ผลการประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพสรุปข้อมูล ดังนี้

กิจกรรมในกระบวนการผลิตครูวิชาชีพประกอบด้วยกิจกรรม 2 ด้าน ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 6 กรอบดำเนินงานการผลิตครูวิชาชีพ

ผลการประชุมกลุ่มสนทนาจากการพิจารณากรอบการดำเนินงานเพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์ สรุปเป็นข้อมูลได้ดังนี้

3.2.4.1 ผลการประชุมกลุ่มสนทนาด้านกลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมหลักในกระบวนการผลิตครู ประกอบด้วย

- 1) การรับนักศึกษา เก่ง ดี อดอยากเป็นครู ใช้กลยุทธ์ "ประกันเงิน – ประกันงาน"
- 2) หลักสูตรการผลิตครูใช้กลยุทธ์ "หลักสูตรระบบชุดวิชา"
- 3) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้กลยุทธ์ "วิจัย ควบคุมการฝึกปฏิบัติจริง"
- 4) การปลูกจิตสำนึกครูดี ครูเก่ง ใช้กลยุทธ์ "เสริมประสบการณ์ภาคฤดูร้อน"
- 5) การประเมินผลบัณฑิตใช้กลยุทธ์ "การสอบออก" โดยการประเมินตามเกณฑ์
- 6) การฝึกงานในโรงเรียนและชุมชน ใช้กลยุทธ์ "ชุมชนเป็นฐาน"
- 7) การได้รับใบประกอบวิชาชีพครูอัตโนมัติ ใช้กลยุทธ์ "กรรมการมาตรฐาน

วิชาชีพพร้อมประเมิน"

3.2.4.2 ผลการประชุมกลุ่มสนทนาด้านกลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมสนับสนุนในกระบวนการผลิตครู ประกอบด้วย

1) การพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ใช้ "กลยุทธ์ปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร" ประกอบด้วย (1) สร้างนวัตกรรม และปรับโครงสร้างพื้นฐาน (2) เปลี่ยนวิธีปฏิบัติและเครื่องมือ (3) เปลี่ยนแนวคิดในการปฏิบัติงาน

2) การพัฒนาอาจารย์สู่ความเชี่ยวชาญ ใช้กลยุทธ์ "สร้างชุมชนการเรียนรู้ วิชาชีพ"

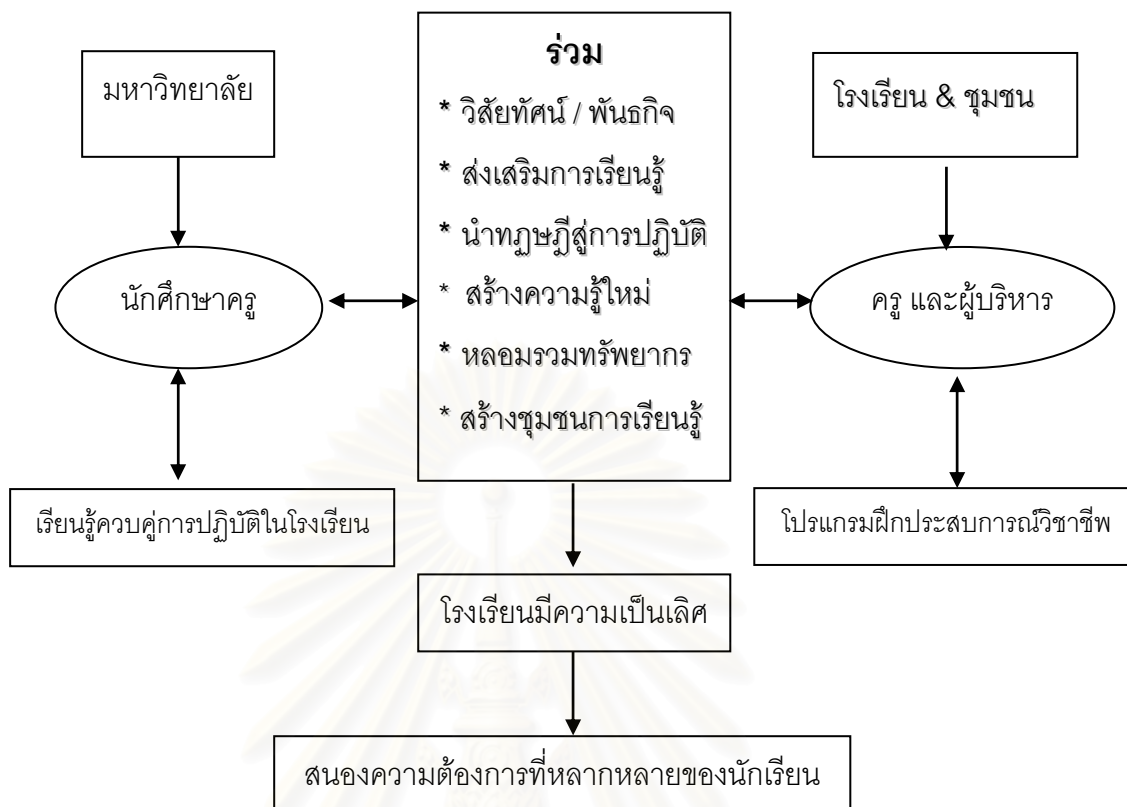
3) แสวงหา และสร้างเครือข่ายทรัพยากรการเรียนรู้ภายนอกองค์กร ใช้กลยุทธ์ "การจัดการศึกษาแบบหุ้นส่วนพหุภาคี"

4) การพัฒนาเทคโนโลยี และ Infrastructure ขององค์กร ใช้กลยุทธ์ "ชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์"

3.2.4.3 ผลการประชุมกลุ่มสนทนาด้านกลยุทธ์การดำเนินความร่วมมือกับโรงเรียน

จากผลการประชุมกลุ่มสนทนา: การดำเนินงานของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูแบบทวีภาคี ระหว่าง โรงเรียน และ มหาวิทยาลัย ภายใต้ความร่วมมือในการผลิตครูวิชาชีพแบบไตรภาคี ผู้นำองค์กรทั้งสอง จะต้องมีวิสัยทัศน์ร่วม ดำเนินการตามพันธกิจในการจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการอันหลากหลายของผู้เรียนอย่างเท่าเทียม โดยการหลอมรวมทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร เวลา และการใช้พื้นที่ ร่วมมือกันพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

สรุปได้ดังแผนภาพหน้าถัดไป

แผนภาพที่ 7 กรอบการดำเนินงานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

จากแผนภาพกรอบการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูแบบทวิภาคี ระหว่างโรงเรียน และ มหาวิทยาลัย ภายใต้ความร่วมมือในการผลิตครูวิชาชีพแบบไตรภาคี ผู้นำองค์กรทั้งสอง จะต้องมีส่วนร่วม ดำเนินการตามพันธกิจในการจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการอันหลากหลายของผู้เรียน โดยการหลอมรวมทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร เวลา และการใช้พื้นที่ ร่วมมือกันพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ

จากผลการประชุมกลุ่มสนทนา:ด้านกรวิเคราะห์บทบาทของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ระหว่างมหาวิทยาลัย และโรงเรียนสรุปสาระสำคัญได้ 5 ประการ ดังนี้

1. โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู หรือ PDS (Professional Development School) เป็นนวัตกรรมสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีรูปแบบมาจากการเป็นหุ้นส่วนแบบทวิภาคีระหว่างมหาวิทยาลัย และโรงเรียน โดยมีพันธกิจร่วมกันดังนี้ 1) การเตรียมฝึกประสบการณ์ให้นักศึกษาครู 2) พัฒนาคู อาจารย์ให้มีความเชี่ยวชาญ 3) สืบเสาะแสวงหาความเป็นเลิศ (Best Practice) และ 4) ส่งเสริมเพิ่มพูนการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน

2. โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูเป็นโรงเรียนจริง (ไม่ใช่โรงเรียนเสมือนจริง) ที่ได้มีการออกแบบบทบาทครูใหม่ ออกแบบโครงสร้างองค์กรใหม่ เพื่อตอบรับกับพันธกิจที่ซับซ้อน ในการส่งเสริมวิชาชีพครู โดยการส่งเสริมนักศึกษาครูในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การพัฒนาความเชี่ยวชาญของครู และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ผ่านกระบวนการ สืบสวนสอบสวน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการเรียนรู้

3. โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู มีลักษณะที่โดดเด่น แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป เนื่องจากภายในโรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมนักศึกษาครูในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และการพัฒนาครู ภายใต้บริบทของการตอบสนองของความต้องการที่หลากหลายของนักเรียน หน้าที่ของ PDS จะต้องถูกชี้นำด้วยความรู้ที่ได้จากการวิจัย และการปฏิบัติในบริบทจริง หน้าที่ของ PDS จะต้องร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาวิชาชีพครู และพัฒนา นักเรียน และต้องเป็นที่ยอมรับของสังคม ในการผดุงไว้ซึ่งมาตรฐานขั้นสูงของการจัดการเรียนการสอน มีการแบ่งปันความเชี่ยวชาญ และทรัพยากรระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุพันธกิจของ PDS และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

4. หน้าที่ของ PDS จะต้องผูกพัน สัญญาที่จะให้โอกาสการเรียนรู้ที่เท่าเทียมแก่นักเรียนทุกคน และช่วยเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาครู และสมาชิกครู เพื่อรองรับความต้องการที่หลากหลายของนักเรียน หน้าที่ของ PDS จะต้องทำงานร่วมกันตลอดเวลา สร้างสัมพันธภาพ และข้อผูกพันที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกันให้ได้ ต้องพัฒนา กลยุทธ์ บทบาท และความสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนงานในการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ หน้าที่ของ PDS จะต้องเติบโต ก้าวหน้า และมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการศึกษา และในเชิงการปฏิบัติ ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

กลุ่มสนทนาสรุปว่า PDS มีความสำคัญเพราะเป็นการสานการปฏิรูปครู และปฏิรูปการเรียนรู้อย่างผู้เรียน นักการศึกษา ทั้งในโรงเรียน และมหาวิทยาลัย ครูในโรงเรียน และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยจึงต้องสร้างความเชื่อมโยง และสัมพันธภาพ เพื่อประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกันจากการร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ประโยชน์ที่นักเรียนในโรงเรียน และนักศึกษาครูได้รับ เป็นผลมาจากการได้รับโอกาสในการเรียนรู้ภายใต้บริบทของ PDS ครู นักเรียน และอาจารย์ในมหาวิทยาลัย สามารถที่จะเรียนรู้ และพร้อมรับกับความท้าทายของระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นี้ด้วยกัน

จากบทบาททั้ง 4 ข้อข้างต้น กลุ่มสนทนา กำหนดหลักการดำเนินความร่วมมือ 4 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อความเสมอภาค และความหลากหลาย
2. ด้านการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ทรัพยากร และบทบาทครู
3. ด้านการประกันคุณภาพและการตรวจสอบของสังคม
4. ด้านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

หลักการดำเนินงานในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อความเสมอภาคและความหลากหลาย:

โรงเรียนและมหาวิทยาลัย จะต้องมีความร่วมมือกันเพื่อพัฒนานักศึกษาครู โดยที่มหาวิทยาลัยให้ความรู้ทางวิชาชีพครูภาคทฤษฎี แก่นักศึกษาครู และในขณะเดียวกัน โรงเรียนให้ประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติ คือ การฝึกปฏิบัติงานในบริบทจริงของโรงเรียน โดยที่นักเรียนจะต้องถูกวางไว้ที่ศูนย์กลางของความร่วมมือ ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ในโรงเรียน ก็เพื่อสนองความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนอย่างเท่าเทียม

ด้านการปรับโครงสร้างองค์กร ทรัพยากร และการกำหนดบทบาทครู: ผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดในการดำเนินงานใหม่ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และปรับเปลี่ยนวิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานใหม่ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้วัฒนธรรมในองค์กรเปลี่ยนไปในทิศทางที่ต้องการ มีแนวทางการหลอมรวมทรัพยากร เพื่อใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด และมีแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร เพื่อรองรับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านการประกันคุณภาพและการตรวจสอบได้: ผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารมหาวิทยาลัย (คณะครุศาสตร์) จะต้องร่วมแรงร่วมใจ (Collaboration) เพื่อสานวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมาย และ พันธกิจร่วมกันเพื่อพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ คือ พัฒนาครู และบุคลากร ให้มีความเชี่ยวชาญทั้งระดับบุคคล และระดับทีมงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้องค์กรมีความเป็นเลิศ (Best Practice)

ด้านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้: ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ หรือ PLC (Professional-Learning Community) เป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ริเริ่มโดยการพัฒนาคณาจารย์ บุคลากรทุกระดับให้เชี่ยวชาญ

3.2.5 ผลการประชุมกลุ่มสนทนาด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ:

จากผลการประชุมกลุ่มสนทนา: เสนอแบบจำลอง 7S ของ Mckinsey (Mckinsey, 1992 อ้างถึงใน จิตนา บุญบงการ และณัฐพันธุ์ เขจรนันท์, 2544) เป็นกรอบโครงสร้างเพื่อความเป็นเลิศในการดำเนินงานขององค์กร ประกอบด้วย

- 1) Structure: คณะครุศาสตร์ออกแบบโครงสร้างองค์กรใหม่ (Redesign) โดยจัดสรร ตำแหน่ง หน้าที่ และความรับผิดชอบ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กร
- 2) System: พิจารณากระบวนการ และขั้นตอนในการดำเนินงาน ให้มีประสิทธิภาพ และเกื้อหนุนกลยุทธ์เพื่อความเป็นเลิศ เช่น สร้างระบบจัดการความรู้ เป็นต้น
- 3) Strategy: แผนนโยบายการดำเนินงาน ใช้กลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และมีการปรับปรุงอยู่เสมอ

(4) Style: การบริหารงานของผู้นำ สื่อสารชัดเจน การตัดสินใจบนฐานข้อมูล การพัฒนาภาวะผู้นำ พัฒนาการทำงานเป็นทีม

(5) Staff: จัดบุคลากร ที่เหมาะสมกับงาน สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

(6) Skills: พัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะขององค์กร โดยการสร้างนวัตกรรมในวิชาชีพ และพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

(7) Sare Value: สร้างค่านิยมร่วม ที่เป็นเป้าหมายหลักขององค์กร

3.2.6 ผลการประชุมกลุ่มสนทนา ด้านการควบคุมกลยุทธ์:

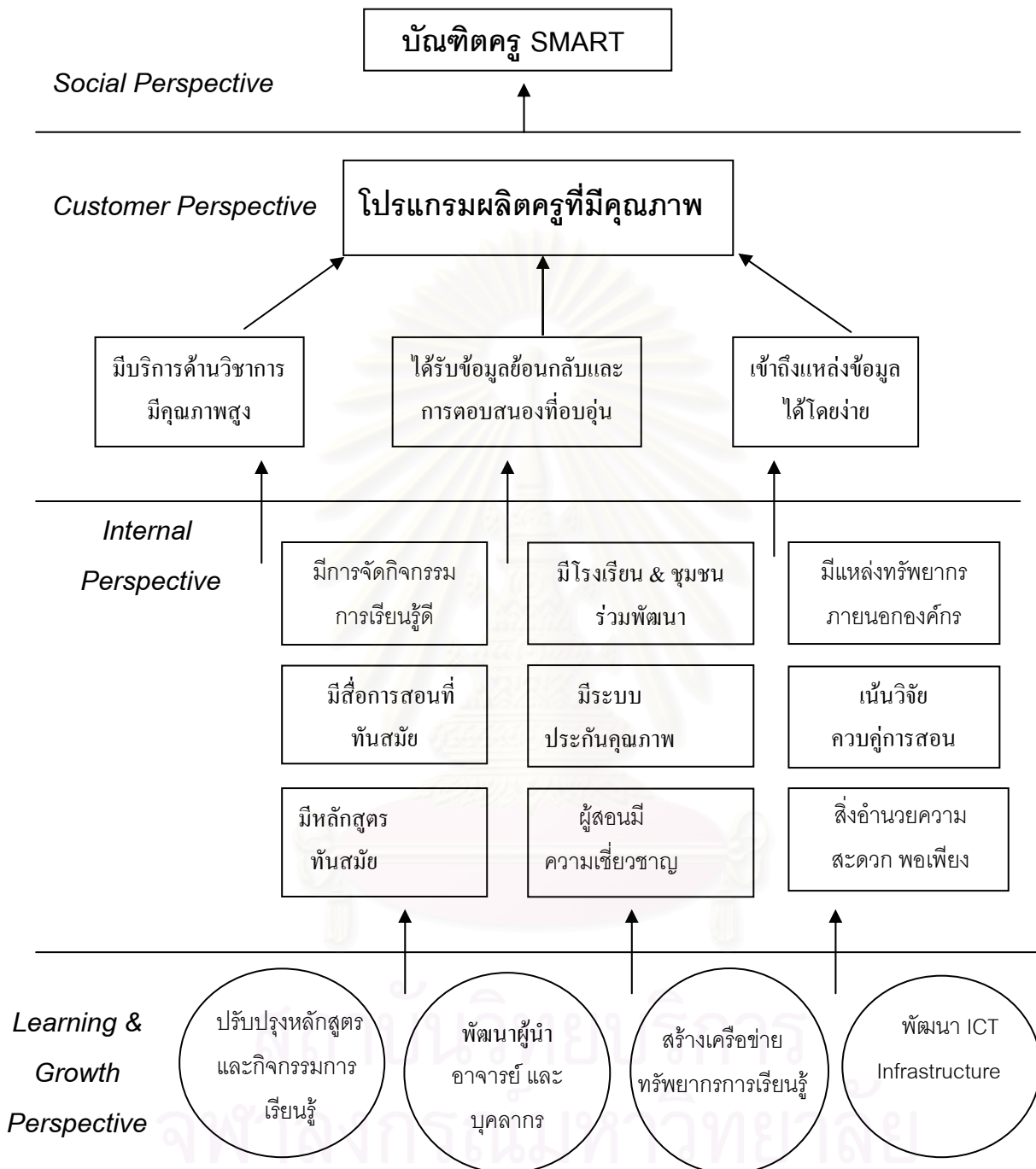
ผลการประชุมกลุ่มสนทนา เสนอให้ใช้บัตรดุลดัชนี (Balanced Scorecard) หรือ มาตรการวัดสมรรถนะการดำเนินงานขององค์กร ตามแนวคิดของ แคปแลน และนอร์ตัน (Kaplan & Norton, 2001.) โดยกลุ่มสนทนาให้กำหนดมุมมองสังคม แทนมุมมองการเงิน ดังแสดงในตาราง

<p>1. มุมมองการเรียนรู้ และการเติบโต</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงหลักสูตร และการสอน - พัฒนาอาจารย์ และบุคลากร - สร้างเครือข่ายทรัพยากรการเรียนรู้ - พัฒนา ICT และ Infrastructure 	<p>3. มุมมองความพึงพอใจของนักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริการด้านวิชาการมีคุณภาพสูง - ได้รับข้อมูลย้อนกลับ และการตอบสนองที่อบอุ่น - เข้าถึงแหล่งข้อมูลได้โดยง่าย
<p>2. มุมมองการดำเนินงานภายใน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตรผลิตครูมีคุณภาพ - อาจารย์มีความเชี่ยวชาญในการสอน - มีระบบประกันคุณภาพ - มีการสนับสนุนการวิจัย - สิ่งอำนวยความสะดวกพอเพียง 	<p>4. มุมมองสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - บัณฑิตครู มีคุณลักษณะที่ประสงค์ - บัณฑิตสามารถเข้าสู่อาชีพได้โดยง่าย - บัณฑิตมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ

ตารางแสดงมุมมองเพื่อประเมินการดำเนินงานตามกลยุทธ์

จากตาราง แสดงมุมมองในการวัดสมรรถนะการดำเนินงานตามกลยุทธ์ขององค์กร กลุ่มสนทนาได้ร่วมกันร่างแผนที่กลยุทธ์ ดังแผนภาพหน้าถัดไป

3.3 ผลการสังเคราะห์แผนที่กลยุทธ์การผลิตครู SMART

แผนภาพที่ 8 แผนที่กลยุทธ์ในการผลิตครู SMART

จากแผนภาพ การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตจะสามารถผลิตครูวิชาชีพแบบ SMART จะต้องบริหารจัดการภายใต้กรอบของแผนที่กลยุทธ์ และมีการควบคุมกลยุทธ์โดยใช้บัตรคุณดัชนี ในการประเมินสมรรถนะการดำเนินงาน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. การประเมินด้านการเรียนรู้ และการเติบโต (Learning & Growth Perspective) เพื่อแสดงความเจริญก้าวหน้า จะต้องดำเนินกิจกรรมให้เป็นแผนพัฒนาองค์กรอย่างน้อย 4 แผน ดังนี้

- 1.1 แผนการปรับปรุงหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.2 แผนการพัฒนาอาจารย์ และบุคลากร
- 1.3 แผนการสร้างเครือข่ายทรัพยากรการเรียนรู้ภายนอก
- 1.4 แผนการพัฒนาด้าน ICT และ Infrastructure

2. การประเมินด้านการดำเนินงานภายใน (Internal Perspective) เพื่อก้าวสู่ความเป็นเลิศนั้น คณะครุศาสตร์จะต้องแสดงตัวชี้วัดให้เห็นได้ว่า

- 2.1 หลักสูตรผลิตครู และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพ
- 2.2 อาจารย์มีความเชี่ยวชาญในการสอน และมีการวิจัยควบคุมการสอน
- 2.3 สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับอาจารย์ และนักศึกษาพอเพียง
- 2.4 มีสื่อการสอนทันสมัย
- 2.5 มีระบบประกันคุณภาพ
- 2.6 เน้นวิจัยควบคุมการสอน
- 2.7 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพ
- 2.8 มีโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู
- 2.9 มีการสนับสนุนทรัพยากรภายนอกองค์กรแบบเครือข่าย

3. การประเมินด้านมุมมองของนักศึกษา (Customer Perspective) คณะครุศาสตร์จะต้องแสดงตัวชี้วัดให้เห็นได้ว่าโปรแกรมผลิตครูมีคุณภาพ

- 3.1 กิจกรรมสนับสนุนด้านวิชาการที่มีคุณภาพสูง
- 3.2 นักศึกษาได้รับข้อมูลย้อนกลับ และการตอบสนองที่อบอุ่น
- 3.3 นักศึกษาเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้โดยง่าย

4. การประเมินด้านการมุมมองของสังคม (Social Perspective) คณะครุศาสตร์จะต้องดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์กับบัณฑิตครู 3 ด้าน คือ

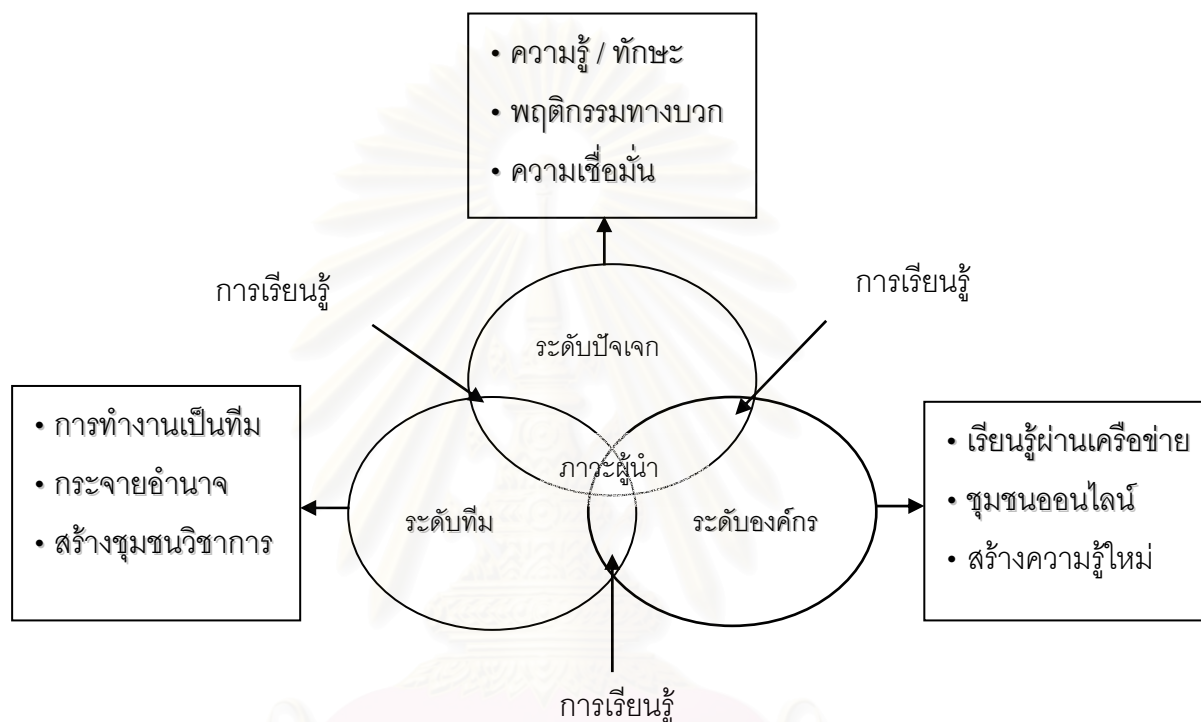
- 4.1 บัณฑิตครูมีคุณลักษณะ SMART
- 4.2 บัณฑิตครูสามารถเข้าสู่อาชีพได้โดยง่าย
- 4.3 บัณฑิตครูมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ

3.4 กิจกรรมริเริ่มตามแผนกลยุทธ์

ที่ประชุมกลุ่มสนทนาเสนอแนะว่ากิจกรรมริเริ่มตามแผนกลยุทธ์ ที่สำคัญมี 2 กิจกรรม

ดังนี้

3.4.1 การปรับการเรียนรู้ผู้นำ 3 ระดับ : ระดับปัจเจก ระดับทีม และระดับองค์กร เพื่อพัฒนาสถาบันการศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 9 การปรับการเรียนรู้ของผู้นำ 3 ระดับ

จากแผนภาพ การปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ของผู้นำ 3 ระดับ ได้แก่

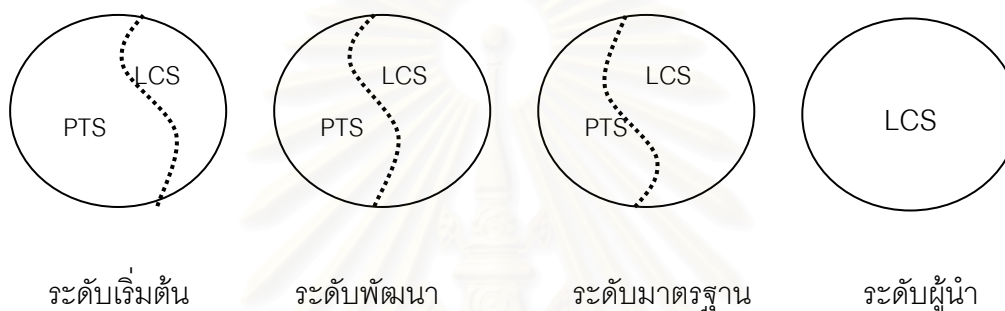
ก. ระดับปัจเจกบุคคล ผู้นำต้องพัฒนาตนให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีพฤติกรรมทางบวก และมีความมั่นใจในตนเอง

ข. ระดับทีม และกลุ่มงาน จะต้องมีการกระจายอำนาจสู่กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และสนับสนุนให้เกิดการทำงานเป็นทีม หรือชุมชนวิชาการขึ้นในองค์กร

ค. ระดับระบบ องค์การจะต้องสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ สร้างชุมชนออนไลน์ สร้างความรู้ใหม่ และส่งผ่านความรู้สู่ชุมชน

3.4.2 การพัฒนาความเชี่ยวชาญของอาจารย์

กลุ่มสนทนามีความเห็นว่าการพัฒนาความเชี่ยวชาญของอาจารย์เป็นเส้นทางสู่แนวการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องมีการวางแผนเป็นขั้นตอน และกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวไปสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน การดำเนินการ มี 4 ระดับ ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 10 การพัฒนาอาจารย์ 4 ระดับ

ระดับเริ่มต้น: เริ่มต้นด้วยการสำรวจศักยภาพคณาจารย์คณะครุศาสตร์ ซึ่งจะถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้มีความเชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นส่วนที่เป็นชุมชนการเรียนรู้แล้วเรียกว่ากลุ่ม LCS (Learning Community Sector) ซึ่งคณาจารย์กลุ่มนี้จะต้องช่วยพัฒนาคณาจารย์อีกส่วนที่เหลือ โดยเรียกกลุ่มนี้ว่ากลุ่ม PTS (Performance Training Sector) การพัฒนาระดับเริ่มต้น ใช้กลยุทธ์ “การเสริมพลัง (Empowerment)” รูปแบบต่างๆ เช่น 1) การจูงใจให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาตน 2) การลงทุนทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน 3) การสนับสนุน โดยการจัดฝึกอบรมภายในองค์กร และการศึกษาดูงานภายนอก และ 4) การปลูกเร้าคณาจารย์ในการสร้างผลงานวิชาการ และสร้างนวัตกรรมในวิชาชีพ

ระดับพัฒนา: เป็นระดับที่ คณะครุศาสตร์กำลังดำเนินการพัฒนาสู่ปณิธาน และเป้าหมายขององค์กร โดยเร่งพัฒนาศักยภาพคณาจารย์ โดยใช้กลยุทธ์ “อบรมผู้ฝึกอบรม

(Training the Trainer) ” และให้กลุ่ม LCS ทำการฝึกอบรมกลุ่ม PTS จนกระทั่ง กลุ่ม PTS และกลุ่ม PLC มีจำนวนที่เท่าๆกัน

ระดับมาตรฐาน : เป็นระดับที่คณะครุศาสตร์ จะเริ่มเข้าสู่มาตรฐานการเป็นชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ซึ่งจะมีจำนวนอาจารย์ที่ต้องพัฒนาศักยภาพ น้อยกว่าจำนวนอาจารย์ ที่มีความเชี่ยวชาญ หรือ PTS น้อยกว่า PLC ในระดับที่สามนี้ คณะครุศาสตร์ จะสามารถสะท้อนความเป็นเลิศ (Best Practice) ให้เห็นได้ในระดับหนึ่ง

ระดับผู้นำ: เป็นระดับที่คณะครุศาสตร์ พัฒนาเข้าสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน มีความเป็นเลิศ เป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นที่พึ่งแก่ชุมชน และสถาบันการศึกษาต่างๆ ไปที่ต้องการพัฒนาได้ ในลักษณะเป็นสถาบันผลิตครูชั้นนำ

จากผลการประชุมกลุ่มสนทนา โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ 4 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 18 พฤษภาคม 2547 ถึง วันที่ 8 มิถุนายน 2547 ผู้วิจัยขอสรุปเป็นหลักการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในการดำเนินงานขององค์กรร่วมผลิตครูวิชาชีพ คือ มหาวิทยาลัย และโรงเรียน เพื่อก้าวสู่ความเป็นเลิศไปด้วยกัน เป็นวลีสั้นๆ เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำและการสื่อสารให้รับรู้ทั่วทั้งองค์กร ดังนี้

กลยุทธ์การผลิตครู SMART คือ “กลยุทธ์ 3 ร่วม – 4 หลัก – 3 ปรับ – 4 แผน” เป็นกลยุทธ์ระดับองค์กร ซึ่งมีความหมายของแต่ละวลี ดังนี้

3 ร่วม - คือ ความร่วมมือในการผลิตครูแบบไตรภาคี ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัย 2) โรงเรียน และ 3) นักศึกษาครู

4 หลัก - คือ หลักการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) ด้านความเสมอภาคและความหลากหลาย 3) ด้านการตรวจสอบได้และการประกันคุณภาพ และ 4) ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากร และบทบาทบุคลากร

3 ปรับ - คือ ปรับการเรียนรู้ของผู้นำ 3 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนของบุคคล 2) ส่วนของทีมงาน และ 3) ส่วนของการจัดระบบ

4 แผน - คือ แผนพัฒนาองค์กร 4 ด้าน ได้แก่ 1) แผนพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ 2) แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 3) แผนพัฒนาครู อาจารย์ และ 4) แผนพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้

3.5 ผลการประชุมกลุ่มสนทนาด้านการวิเคราะห์หลักสูตรผลิตครู SMART:

กรณีศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 5 ปี

ผลการประชุมกลุ่มสนทนาได้เสนอให้มีการปรับปรุงหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการ โดยกำหนดเป็นธรรมเนียมของโปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มีรายละเอียดดังนี้

3.5.1 ปรัชญาของหลักสูตร:

หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตเป็นหลักสูตรผลิตครูชั้นวิชาชีพ ที่เน้นปรีชาสามารถ (Capability- Based) ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาศึกษาสามารถดำเนินชีวิตด้วยปัญญา บูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมแห่งวิชาชีพไปสู่การจัดการศึกษา และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีสติปัญญาความสามารถ และอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และสามารถเผชิญปัญหา หรือวิกฤตต่างๆได้ด้วยสติปัญญา

3.5.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร:

ผลิตครูในมิติใหม่ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ให้บัณฑิตครูมีคุณภาพ มีศักดิ์ศรีความเป็นครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เป็นครูวิชาชีพที่มีความเก่ง ความดี และความทันสมัย เป็นบัณฑิตครูที่มีความสง่างาม “SMART” โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง โดยการผสมผสานภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เข้าด้วยกัน สร้างองค์ความรู้โดยการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม การทำงาน การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ เป็นทีม
2. เน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีทักษะและความรู้เฉพาะทาง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพเป็นอย่างดี
3. มุ่งปลูกจิตสำนึกของความเป็นครู ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการได้รับแบบอย่างที่ดีจากผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้เรียน

3.5.3 คุณลักษณะบัณฑิต

1. เป็นคนเก่ง มีความสามารถและมีทักษะ (Skills) ในการแสวงหาความรู้ และสร้างความรู้ ด้วยตนเอง มีความรักในการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องเป็นครูเก่งมีปรีชาสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียน และผู้เรียน (Management) รอบรู้และเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอน มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอย่างน้อยสองภาษา

2. เป็นคนดี มีเจตคติ (Attitude) ที่ดีต่ออาชีพครู มีจุดหมายและหลักการในการดำเนินชีวิต เข้าถึงความงาม และความดีของชีวิต รักชุมชนและท้องถิ่น สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

3. เป็นทรัพยากรบุคคล (Resource person) ที่มีคุณค่าทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น มีพลังและความมุ่งมั่นในการพัฒนาตน พัฒนาผู้เรียน สามารถเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน และสามารถใช้เทคโนโลยี (Technology) เพื่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัด

3.5.4 มาตรฐานกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ

เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ของรายงานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยนำเสนอ มาตรฐานครูวิชาชีพ SMART 5 ด้าน ต่อที่ประชุมกลุ่มสนทนา เป็นมาตรฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอิงระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู ครอบคลุมมาตรฐาน 3 ด้านที่คุรุสภากำหนด คือ 1) มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์ 2) มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน และ 3) มาตรฐานด้านการปฏิบัติตน ส่วนมาตรฐานกระบวนการผลิตครูวิชาชีพขององค์กรร่วมผลิต อันได้แก่ มหาวิทยาลัย และโรงเรียน ผู้วิจัยนำเสนอตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งคุรุสภา กำหนดไว้ 2 ด้าน คือ มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ และมาตรฐานด้านงานวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ,2545) ดังนี้

3.5.4.1 มาตรฐานครูวิชาชีพ SMART

ผู้วิจัยจึงเสนอแนวคิดต่อที่ประชุมกลุ่มสนทนาว่า ครูวิชาชีพจะต้องมีมาตรฐานซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณภาพครูอย่างน้อย 5 มาตรฐาน และ 28 ตัวชี้วัด ที่ประชุมกลุ่มสนทนาได้ร่วมกันพิจารณามาตรฐานครูวิชาชีพ SMART สรุปเป็นมติของกลุ่มสนทนา มีรายละเอียดดัง ตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 มาตรฐานครูวิชาชีพ SMART

มาตรฐานครูวิชาชีพ SMART	จำนวนมาตรฐาน	จำนวนตัวชี้วัด
มาตรฐานด้านความรู้ และประสบการณ์ (Skills)	1	4
1. ความรู้และประสบการณ์ด้านตนเอง		1
2. ความรู้และประสบการณ์ด้านผู้เรียน		1
3. ความรู้และประสบการณ์ด้านสาระที่สอน		1
4. ความรู้และประสบการณ์ด้านจิตวิทยา และการวิจัย		1

มาตรฐานครูวิชาชีพ SMART	จำนวนมาตรฐาน	จำนวนตัวชี้วัด
มาตรฐานด้านเจตคติในการปฏิบัติตน (Attitude) 1. รักและเมตตาศิษย์ 2. อบรม สั่งสอน ฝึกฝน และสร้างเสริมความรู้ให้ศิษย์ 3. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ 4. ไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อศิษย์ 5. ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากศิษย์ 6. พัฒนาตนเองในทุกๆ ด้านอยู่เสมอ 7. รัก และศรัทธาในวิชาชีพครู 8. ช่วยเหลือเพื่อนครู และชุมชน 9. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย	1	9
มาตรฐานด้านทรัพยากร (Resource) 1. ปฏิบัติกิจกรรมวิชาการเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 2. ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน 3. แสวงหา และใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาตนและผู้เรียน 4. สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์ 5. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษา และชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน	1	5
มาตรฐานด้านเทคโนโลยี (Technology) 1. ออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ 2. ประเมินสื่อการเรียนรู้ 3. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ 4. ใช้เทคโนโลยีในการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ 5. ใช้คอมพิวเตอร์ และเครื่องมือเทคโนโลยีการศึกษา	1	5
รวม	5	28

จากตารางที่ 1 ครูวิชาชีพ SMARTควรมีมาตรฐานอย่างน้อย 5 มาตรฐาน 28 ตัวชี้วัด ดังนี้

ก. มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์ (Skills) :ครู SMARTควรมีมาตรฐานด้านความรู้ และประสบการณ์อย่างน้อย 4 ตัวชี้วัด (ภาคผนวก ๑ หน้า 278 ลำดับที่ 080) คือ

1. ด้านความเชี่ยวชาญเรื่องตนเอง และพัฒนาตนเอง
2. ด้านความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับตัวผู้เรียน และพัฒนาการด้านต่างๆ ของผู้เรียน

3. ด้านความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสาระที่สอน สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน

4. ด้านความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษา และการวิจัย

ข. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ (Management) ครูวิชาชีพ SMARTควรมีมาตรฐานด้านการบริหารจัดการ อย่างน้อย 5 ตัวชี้วัด (ภาคผนวก จ หน้า 278 ลำดับที่ 081) คือ

- 1) เทคนิคการจัดการเรียนรู้
- 2) เทคนิคการปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน และผู้อื่น
- 3) เทคนิคการจัดการตัวผู้เรียน
- 4) เทคนิคการจัดการในชั้นเรียน
- 5) เทคนิคการจัดการปัญหา และความขัดแย้ง

ค. มาตรฐานด้านเจตคติ (Attitude) ครูวิชาชีพ SMARTควรมีมาตรฐานด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู อย่างน้อย 9 ตัวชี้วัด (ภาคผนวก จ หน้า 272 ลำดับที่ 070) คือ

- 1) รัก และเมตตาศิษย์
- 2) อบรม สั่งสอน ฝึกฝน และสร้างเสริมความรู้ให้ศิษย์
- 3) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์
- 4) ไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อศิษย์
- 5) ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากศิษย์
- 6) พัฒนาตนเองในทุกๆด้านอยู่เสมอ
- 7) รักและศรัทธาในวิชาชีพครู
- 8) ช่วยเหลือเพื่อนครู และชุมชนเสมอ
- 9) ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย

ง. มาตรฐานด้านทรัพยากร (Resource) ครูวิชาชีพ SMART ควรมีขอบเขตมาตรฐานด้านทรัพยากร อย่างน้อย 5 ตัวชี้วัด (ภาคผนวก จ หน้า 278 ลำดับที่082) คือ

- 1) ปฏิบัติกิจกรรมวิชาการเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
- 2) ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน
- 3) แสวงหา และใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาตน และผู้เรียน
- 4) สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์
- 5) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษา และชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์

จ. มาตรฐานด้านเทคโนโลยี (Technology) ครูวิชาชีพ SMART ควรมีขอบเขตมาตรฐานด้านเทคโนโลยี มีอย่างน้อย 5 ตัวชี้วัด (ภาคผนวก จ หน้า 278 ลำดับที่ 083) คือ

- 1) ออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้

- 2) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้
- 3) ประเมินสื่อการเรียนรู้
- 4) ใช้เทคโนโลยีในการวัด และประเมินผลการเรียนรู้
- 5) ใช้คอมพิวเตอร์ และเครื่องมือเทคโนโลยีการศึกษา

3.5.4.2 **มาตรฐานสถาบันผลิตครูวิชาชีพ:** มหาวิทยาลัยในฐานะผู้ผลิตครูควรมีมาตรฐาน อย่างน้อย 14 มาตรฐาน 42 ตัวชี้วัด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 มาตรฐานกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ

มาตรฐานกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ	จำนวนมาตรฐาน	จำนวนตัวชี้วัด
มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ		
1. ด้านนโยบายและกลยุทธ์	1	2
2. ด้านการประกันคุณภาพ	1	5
3. ด้านระบบบริหารการเงิน	1	2
4. ด้านระบบการบริหารงานบุคคล	1	3
5. ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการผลิตครู	1	3
6. ด้านระบบบริหารจัดการทรัพยากร	1	3
มาตรฐานด้านวิชาการ		
1. ด้านนิสิต นักศึกษา และบัณฑิต	1	4
2. ด้านหลักสูตร	1	2
3. ด้านคณาจารย์	1	3
4. ด้านกิจกรรมพัฒนา นิสิต นักศึกษา	1	3
5. ด้านบริการ นิสิต นักศึกษา	1	2
6. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้	1	3
7. ด้านกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	1	3
8. ด้านการประเมินคุณลักษณะบัณฑิตก่อนจบ	1	4
รวม	14	42

จากตารางที่ 2 มหาวิทยาลัยในฐานะผู้ผลิตครู ควรมีมาตรฐานกระบวนการผลิตครู อย่างน้อย 14 มาตรฐาน 42 ตัวชี้วัด มีรายละเอียดดังนี้

ก. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ: มหาวิทยาลัยควรมีมาตรฐานด้านการ บริหารจัดการอย่างน้อย 6 มาตรฐาน 18 ตัวชี้วัด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

มาตรฐานที่ 1 มีนโยบาย และกลยุทธ์ที่ใช้เป็นทิศทางการบริหารจัดการ สอดคล้องกับความต้องการครูของท้องถิ่นและประเทศ ขอบเขตของมาตรฐาน มีอย่างน้อย 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1.1 วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์การผลิตครู
- 1.2 เครือข่ายความร่วมมือในการผลิตครู

มาตรฐานที่ 2 มีระบบประกันคุณภาพการผลิตครูที่สร้างความมั่นใจได้ว่า จะ ผลิตครู ได้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของสังคม ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 2.1 การพัฒนาหลักสูตรคุณภาพ
- 2.2 การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 2.3 การพัฒนานิสิต นักศึกษา
- 2.4 การบริการนิสิต นักศึกษา
- 2.5 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

มาตรฐานที่ 3 มีระบบบริหารการเงินที่ดี และมีประสิทธิภาพ ขอบเขตของ มาตรฐานมีอย่างน้อย 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 3.1 การจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์
- 3.2 การหารายได้จากสินทรัพย์ทางปัญญา และการดำเนินงานทางวิชาการ

มาตรฐานที่ 4 มีระบบการบริหารงานบุคคลที่มุ่งพัฒนาคน และพัฒนางานให้มี ประสิทธิภาพ ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 4.1 มาตรการการสรรหาบุคลากร
- 4.2 หน้าที่ และความคาดหวังในตำแหน่งหน้าที่
- 4.3 การพัฒนา และการให้รางวัล

มาตรฐานที่ 5 มีระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการผลิตครู และพัฒนาครูที่เพียงพอ และทันสมัย ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 5.1 ฐานข้อมูลเพื่อการผลิตครู
- 5.2 มาตรการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางวิชาการ

5.3 เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และการจัดการ

มาตรฐานที่ 6 มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 6.1 แผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อม
- 6.2 การลงทุน การใช้วัสดุ และครุภัณฑ์
- 6.3 ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อม

ข. มาตรฐานงานวิชาการ: มหาวิทยาลัยในฐานะผู้ผลิตครู ควรมีมาตรฐานด้านวิชาการอย่างน้อย 8 มาตรฐาน 24 ตัวชี้วัด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 1 นิสิต นักศึกษา และบัณฑิต มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1.1 คุณลักษณะของบัณฑิต
- 1.2 คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา
- 1.3 ความก้าวหน้าในการพัฒนานิสิต นักศึกษา
- 1.4 เกณฑ์การสำเร็จการศึกษา

มาตรฐานที่ 2 มีหลักสูตรคุณภาพทุกโปรแกรมวิชา ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 2.1 กระบวนการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตร
- 2.2 การบริหารจัดการหลักสูตร

มาตรฐานที่ 3 คณาจารย์มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถทางวิชาการ และพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 3.1 คุณธรรม จริยธรรม และความรู้ ความสามารถของอาจารย์
- 3.2 ความคาดหวังในตำแหน่งหน้าที่ของอาจารย์
- 3.3 การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ และ วิชาชีพ
- 3.4 ผลงานอาจารย์

มาตรฐานที่ 4 มีกิจกรรมพัฒนานิสิต นักศึกษาเพื่อเสริมความเป็นครูเก่ง และครูดี ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 4.1 กิจกรรมการพัฒนาดน และปลูกจิตสำนึกความเป็นครูดี
- 4.2 กิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพครูเก่ง

4.3 กิจกรรมการเรียนรู้ และร่วมแก้ปัญหาสังคม

มาตรฐานที่ 5 มีบริการ นิสิต นักศึกษาที่สนับสนุนการพัฒนาด้านวิชาการ และเข้าสู่อาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

5.1 การบริการให้คำปรึกษา และสนับสนุนทางวิชาการ

5.2 การพัฒนานิสิต นักศึกษาเข้าสู่วิชาชีพ

มาตรฐานที่ 6 มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่เสริมสร้างปรีชาสามารถของนิสิต นักศึกษาได้เต็มศักยภาพ ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

6.1 การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้

6.2 การกำหนดกระบวนการที่ทำให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้

6.3 การประเมิน และปรับปรุงการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 7 มีกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ที่เสริมสร้างความเป็นครู ดี และครูเก่ง ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

7.1 การฝึกความเป็นครู ในชุดวิชา หรือรายวิชาต่างๆ

7.2 การเรียนรู้ และพัฒนาคุณลักษณะ และทักษะวิชาชีพครูจากบริบทจริง

7.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนานิสิต นักศึกษาครู

มาตรฐานที่ 8 มีการประเมินคุณลักษณะบัณฑิตก่อนสำเร็จการศึกษา และติดตามผลการใช้บัณฑิตอย่างต่อเนื่อง ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

8.1 การประเมินคุณลักษณะบัณฑิตก่อนสำเร็จการศึกษา

8.2 การติดตามการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา

8.3 การติดตามความก้าวหน้าในอาชีพ และการศึกษาต่อของบัณฑิต

8.4 การนำผลการติดตามมาปรับปรุงกระบวนการผลิตบัณฑิต

3.5.4.3 มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู:

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีพันธกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในฐานะผู้ใช้ครู ควรมีมาตรฐานของโรงเรียนอย่างน้อย 2 ด้าน คือ มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ และ มาตรฐานด้านวิชาการ รวม 10 มาตรฐาน 31 ตัวชี้วัด (ดาวรุ่ง ชะระอำ และคณะ, 2547) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู	จำนวนมาตรฐาน	จำนวนตัวชี้วัด
มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ		
1. ด้านนโยบายและกลยุทธ์	1	3
2. ด้านความร่วมมือ	1	3
3. ด้านการบริหารจัดการภายใน	1	3
4. ด้านการพัฒนาครู และโรงเรียน	1	3
5. ด้านการประกันคุณภาพ และความโปร่งใส	1	3
มาตรฐานด้านวิชาการ		
1. ด้านหลักสูตรสถานศึกษา	1	3
2. ด้านครู และบุคลากร	1	4
3. ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1	3
4. ด้านกิจกรรมพัฒนานักเรียน	1	3
5. ด้านกิจกรรมบริการนักเรียน	1	3
รวม	10	31

จากตารางที่ 3 โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ควรมีมาตรฐานโรงเรียน อย่างน้อย 10 มาตรฐาน 31 ตัวชี้วัด มีรายละเอียด ดังนี้

ก. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ:

โรงเรียนควรมีมาตรฐานในการบริหารจัดการ อย่างน้อย 5 มาตรฐาน 15 ตัวชี้วัด ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 มีนโยบายเชิงกลยุทธ์ที่เป็นทิศทางในการร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ขอบเขตมาตรฐานมีอย่างน้อย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) มีปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย กับโรงเรียน
- 2) มีการกำหนดกลยุทธ์ที่นำไปสู่การปฏิบัติจริงได้
- 3) มีการดำเนินงานเป็นระบบที่สอดคล้องกับกลยุทธ์

มาตรฐานที่ 2 มีความร่วมมือ (Collaboration) แบบ 3 ประสาน ประกอบด้วย โรงเรียน มหาวิทยาลัย และชุมชน ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ขอบเขตของมาตรฐาน มีอย่างน้อย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา และกำหนด ผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน
- 2) มียุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันไปสู่ความเป็นเอกภาพ และมีการหลอมรวมทรัพยากร ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และมหาวิทยาลัย
- 3) มียุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เพื่อนำองค์กรไปสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ หรือ PLC (Professional Learning Community)

มาตรฐานที่ 3 มีการบริหารจัดการภายในที่มีประสิทธิภาพ ขอบเขตของมาตรฐานมี อย่างน้อย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน
- 2) มีการบริหารทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ
- 3) มีการบริหารบุคคลที่เหมาะสม และกำหนดบทบาทชัดเจน

มาตรฐานที่ 4 มีกระบวนการพัฒนาโรงเรียนและครูทั้งโรงเรียน ไปสู่การเป็นชุมชนการ เรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community) หรือ PLC ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่าง น้อย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) มีการวางแผนการพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ
- 2) มีการอบรมให้ความรู้เพื่อการพัฒนาครู อย่างต่อเนื่อง
- 3) มีการเผยแพร่ความรู้ใหม่ และผลงานทางวิชาการสู่ชุมชนภายนอกโรงเรียน

มาตรฐานที่ 5 มีระบบการประกันคุณภาพ และการบริหารงานมีความน่าเชื่อถือ ตรวจสอบได้ (Accountability & QA) ขอบเขตของมาตรฐาน มีอย่างน้อย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจน เพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพจากภายนอก
- 2) มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงชุมชนรอบนอกโรงเรียนด้วย
- 3) มีการเปิดเผยผลการดำเนินงานของโรงเรียนต่อสาธารณชน

ข. มาตรฐานด้านงานวิชาการ: โรงเรียนควรมีมาตรฐานด้านวิชาการ อย่างน้อย 5 มาตรฐาน 16 ตัวชี้วัด มีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 มีหลักสูตรสถานศึกษา ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับชีวิตจริง ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) มีหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้มาตรฐาน เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน
- 2) มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย สนองความต้องการของผู้เรียน
- 3) มีกระบวนการประเมิน และปรับปรุงหลักสูตร

มาตรฐานที่ 2 ครู อาจารย์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถทางวิชาการ และความสามารถในการเป็นครูที่เลี้ยง และพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) คุณธรรม จริยธรรม และความรู้ความสามารถของครู
- 2) การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ และวิชาชีพ
- 3) ความสามารถในการเป็นครูที่เลี้ยงนิสิต นักศึกษาฝึกสอน
- 4) มีนวัตกรรม และผลงานครู

มาตรฐานที่ 3 มีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย (Diversity) สนองความต้องการของของนักเรียน ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ และกระบวนการที่ทำให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้
- 2) มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้
- 3) มีการประเมิน และปรับปรุงกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4 มีการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนขอบเขตมาตรฐานมีอย่างน้อย 3 ตัวชี้วัด

- คือ 1) กิจกรรมการพัฒนาดน และปลูกจิตสำนึกความเป็นคนดี
- 2) กิจกรรมพัฒนาพหุปัญญานักเรียน
 - 3) กิจกรรมการเรียนรู้ และร่วมแก้ปัญหาสังคม

มาตรฐานที่ 5 มีกิจกรรมบริการนักเรียนที่สนับสนุนการพัฒนาด้านวิชาการ และด้านทักษะชีวิต ขอบเขตของมาตรฐานมีอย่างน้อย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) การบริการดูแล และช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 2) การบริการและสนับสนุนทางวิชาการ
- 3) มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education)

3.6 ผลการประชุมกลุ่มสนทนาด้านการวิเคราะห์หลักสูตร และแผนการจัดการ จัดการเรียนการสอน: กรณีศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

3.6.1 ระบบการศึกษา:

1.1 จัดการศึกษาแบบทวิภาค หนึ่งปีการศึกษามี 2 ภาคเรียน หนึ่งภาคเรียน มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์

1.2 การจัดการศึกษาเป็นแบบซุติวิชา โดยมีสัญลักษณ์ น(ท-ป-อ)

น หมายถึง จำนวนหน่วยกิตของซุติวิชา

ท หมายถึง จำนวนเวลาเรียนทฤษฎี โดย 1 หน่วยกิต เท่ากับ 1 ช.ม./สัปดาห์

ป หมายถึง จำนวนเวลาเรียนภาคปฏิบัติ โดย 1 หน่วยกิต เท่ากับ 2 ช.ม./สัปดาห์

อ หมายถึง จำนวนเวลาเรียนรู้ หรือปฏิบัติงานด้วยตนเองตามภาระงานที่ได้รับมอบหมายโดย 1 หน่วยกิต เท่ากับ 3 ช.ม./สัปดาห์ สำหรับซุติวิชาฝึกประสบการณ์ กำหนดให้ 1 หน่วยกิต เท่ากับ การปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมง

3.6.2 การจัดการศึกษา:

2.1 การจัดการเรียนรู้: ความสำเร็จของการใช้หลักสูตรอยู่ที่การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของแต่ละซุติวิชา ที่ต้องอาศัยหลักสำคัญคือการเรียนรู้ในบริบทจริง มีการผสมผสานภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติเข้าด้วยกัน เน้นการแก้ปัญหา และการสร้างองค์ความรู้

2.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของความเป็นครู: ประสพการณ์ที่จัดให้นักศึกษา มีการนำความรู้ความสามารถทางด้านทฤษฎีไปฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสม ดำเนินการโดยให้นักศึกษาทำกิจกรรมที่เสริมประสพการณ์วิชาชีพ ระหว่างภาคเรียน และช่วงภาคฤดูร้อน

2.3 การปฏิบัติการสอนนักศึกษาจะต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติครบตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพครูกำหนดเป็นระยะเวลา 1 ปี

3.6.3 ระยะเวลาการศึกษา: ระยะเวลาในการศึกษาไม่เกิน 8 ปีการศึกษา

3.6.4 การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา:

3.6.4.1 การวัดผลและประเมินผลการศึกษาให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย

3.6.4.2 ผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- 1) มีเวลาศึกษาไม่เกิน 8 ปี
- 2) ผ่านการประเมินในชุดวิชาต่าง ๆ ครบตามหลักสูตร
- 3) ผ่านเงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

3.6.5 **หลักสูตร** (คู่มือนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พ.ศ. 2547)

3.6.5.1 จำนวนหน่วยกิตรวม: ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 171 หน่วยกิต

3.6.5.2 โครงสร้างหลักสูตร: ประกอบด้วยกลุ่มชุดวิชาจำนวน 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มชุดวิชา	จำนวนหน่วยกิต
กลุ่มชุดวิชาศึกษาทั่วไป	ไม่น้อยกว่า 30
กลุ่มชุดวิชาเฉพาะด้าน	ไม่น้อยกว่า 80
กลุ่มชุดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า 6
กลุ่มชุดวิชาชีพอครู	ไม่น้อยกว่า 55
- ชุดวิชาการศึกษา	ไม่น้อยกว่า 30
- ชุดวิชาการศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	ไม่น้อยกว่า 25
รวม	ไม่น้อยกว่า 171

3.6.5.3 การจัดการเรียนการสอน:

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรมี 4 กลุ่มชุดวิชา โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้

- 1) กลุ่มชุดวิชาศึกษาทั่วไปประกอบด้วย 6 ชุดวิชา จำนวน 30 หน่วยกิต

ดังตาราง

รหัสวิชา	ชื่อชุดวิชา	หน่วยกิต
GEED 101	การสื่อสารด้วยภาษาไทย	5(2-4-3)
GEED 102	การสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ	6(3-4-3)
GEED 103*	การสื่อสารด้วยภาษา...(ภาษาในเอเชีย)	4(1-4-3)
GEED 104	การคิดและการพัฒนาตน	5(2-4-3)
GEED 105	มนุษย์กับสังคม	5(2-4-3)
GEED 106	ชีวิตกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	5(2-4-3)

ผลลัพธ์การเรียนรู้:

กลุ่มชุดวิชาการศึกษาทั่วไป มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นที่ดีในฐานะที่เป็นคนไทย และเป็นประชากรของโลก โดยสามารถใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่นได้อีกหนึ่งภาษา เพื่อการสื่อสาร การค้นคว้า รัฐมัติบัญญัติไทย ท้องถิ่นและสากล เข้าใจบริบทชุมชน และสังคมโลก คิดและตัดสินใจได้อย่างมีวิจารณญาณ ใช้เทคโนโลยีการศึกษา ค้นคว้า และการทำงาน รวมทั้งพัฒนาตนเอง และบริหารจัดการชีวิตได้อย่างเหมาะสม

แนวทางจัดการเรียนรู้:

ชุดวิชาศึกษาทั่วไปแต่ละชุด มุ่งให้เกิดปรีชาสามารถที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และการปรับตัวได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้มีฐานความรู้เพียงพอสำหรับการตัดสินใจ และแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ กิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มนี้ เน้นการจัดแบบองค์รวม มีการผสมผสานระหว่างทฤษฎีกับปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนศึกษาและวิเคราะห์หลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และเชื่อมโยงสู่สภาพจริง ด้วยการนำความรู้มาเสนอแนะแนวทางพัฒนาตนและสังคม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องบูรณาการหลักวิชาและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายในสังคม

2) กลุ่มชุดวิชาเฉพาะด้าน:

กลุ่มชุดวิชานี้ เป็นชุดวิชาเฉพาะด้าน จัดโปรแกรมการศึกษาเป็น 2 ลักษณะ คือ วิชาเฉพาะด้านเดี่ยว หรือวิชาเอกเดี่ยว ซึ่งเลือกเรียนวิชาเฉพาะด้านเพียง 1 สาขาวิชา จำนวนไม่น้อยกว่า 80 หน่วยกิต และวิชาเฉพาะด้านคู่หรือวิชาเอกคู่ ซึ่งเลือกเรียน 2 สาขาวิชา สาขาวิชาละไม่น้อยกว่า 40 หน่วยกิต

ดังตารางหน้าถัดไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่ม/ชุดวิชา	หน่วยกิต น(ท-ป-อ)	เดี่ยว(81 หน่วยกิต)	คู่ (40 หน่วยกิต)
กลุ่มภาษาอังกฤษทางวิชาการ****			
ECED 101 ภาษาอังกฤษสำหรับครูการศึกษาปฐมวัย 1	3(1-2-3)	●	●
ECED 102 ภาษาอังกฤษสำหรับครูการศึกษาปฐมวัย 2	3(1-2-3)	●	
กลุ่มพื้นฐานการศึกษาปฐมวัย			
ECDE 201 การศึกษาปฐมวัย	5(2-4-3)	●	●
ECDE 202 การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	5(2-4-3)	●	
กลุ่มภาษาและสังคม			
ECED 301 การพัฒนาภาษาของเด็กปฐมวัย	5(2-4-3)	●	●
ECED 302 ทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย	5(2-4-3)	●	●
กลุ่มนวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้			
ECED 401 สื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	5(2-4-3)	●	
ECED 402 นวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย	5(2-2-6)	●	
กลุ่มคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์			
ECED 501 วิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย	5(2-4-3)	●	●
ECED 502 คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย	5(2-4-3)	●	●
กลุ่มพลศึกษาและอนามัย			
ECED 601 กิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย	5(1-6-3)	●	●
ECED 602 อาหารและการอนามัยสำหรับเด็กปฐมวัย	5(2-4-3)	●	
กลุ่มสุนทรียภาพ			
ECED 701 สุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย	5(1-4-6)	●	●
ECED 702 สุนทรียภาพทางดนตรีและลีลาสำหรับเด็ก- ปฐมวัย	5(1-4-6)	●	●
กลุ่มการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย			
ECED 801 การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	5(2-4-3)	●	
ECED 802 การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย	5(2-4-3)	●	
กลุ่มความเคลื่อนไหวทางการศึกษาปฐมวัย			
ECED 901 การวิจัยการศึกษาด้านปฐมวัย	5(1-6-3)	●	
ECED 902 การสัมมนาการศึกษาปฐมวัย	5(1-6-3)	●	

ผลลัพธ์การเรียนรู้:

ชุดวิชาเฉพาะด้านการศึกษาปฐมวัย มุ่งให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ธรรมชาติ พัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จัดสถานที่พัฒนาเด็กเพื่อส่งเสริมศักยภาพของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถจัดดำเนินงานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้

แนวทางจัดการเรียนรู้:

กลุ่มชุดวิชานี้ประกอบด้วยวิชาเฉพาะด้าน 8 สาระ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มนี้เน้นการศึกษาและวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ที่มีอยู่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรฐานช่วงชั้น ที่ผู้เรียนเลือกอย่างลึกซึ้ง การจัดกิจกรรมมีลักษณะของการบูรณาการความรู้ที่ได้จากหลักการ และทฤษฎีต่างๆ ในสาระการเรียนรู้นั้นๆ มาปฏิบัติ และพัฒนาให้มีความเหมาะสมในสถานการณ์จริง

3) กลุ่มชุดวิชาเลือกเสรี :

ผู้เรียนต้องเรียนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

ผลลัพธ์การเรียนรู้:

กลุ่มชุดวิชานี้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รู้และเข้าใจในงานเฉพาะอย่าง ซึ่งผู้เรียนเลือกศึกษาตามความสนใจ เพื่อเสริมสร้างในการทำงานและคุณภาพชีวิต มีทักษะ มีเจตคติ และมีความสุขในการทำงาน มีความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ที่จะกำกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แนวทางจัดการเรียนรู้:

เรียนรายวิชาที่มีอยู่แล้วในหลักสูตร หรือเสนอโครงการ หรือกิจกรรมในรูปแบบอื่นเป็นรายบุคคลใช้เวลาทำกิจกรรมไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมง มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

4) กลุ่มชุดวิชาชีพครู:

กลุ่มชุดวิชาชีพครูประกอบด้วย 2 ชุดวิชา คือ ชุดวิชาการศึกษา และชุดวิชาการศึกษาประสบการณ์วิชาชีพ ดังนี้ คือ

4.1) ชุดวิชาการศึกษา:

ชุดวิชาการศึกษาประกอบด้วย ชุดวิชา 6 ชุด จำนวน 30 หน่วยกิต ผู้เรียนต้องเรียนครบทุกชุด ดังตารางหน้าถัดไป

รหัสวิชา	ชื่อชุดวิชา	หน่วยกิต
EDUC 101	พื้นฐานทางการศึกษาและการศึกษาแบบเรียนรวม	5(2-4-3)
EDUC 102	ธรรมชาติของผู้เรียน	5(2-4-3)
EDUC 103	หลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้	5(2-4-3)
EDUC 104	นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้	5(2-4-3)
EDUC 105	การพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ	5(2-4-3)
EDUC 106	การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	5(2-4-3)

ผลลัพธ์การเรียนรู้:

ชุดวิชาชีพครู มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นครูดี มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับวิชาชีพครู มีจิตสำนึกของความเป็นครู มีจริยธรรมและคุณธรรมในวิชาชีพครู มีความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตรการ ออกแบบและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสามารถในการป้องกันและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ รู้จักธรรมชาติของผู้เรียน ทั้งผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ การพัฒนานวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู

แนวทางการจัดการเรียนรู้:

กลุ่มชุดวิชาชีพครู มุ่งให้ผู้เรียนเกิดปรีชาสามารถตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของกลุ่มชุดวิชา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการจัดแบบองค์รวม ซึ่งมีการผสมผสานระหว่างทฤษฎีกับปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนศึกษาและวิเคราะห์หลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแล้วเชื่อมโยงไปสู่ห้องเรียน และสถานศึกษาในสภาพจริง รวมทั้งสามารถนำความรู้มาเสนอแนะแนวทางพัฒนาสภาพที่เป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีการบูรณาการทั้งในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา ชุมชนและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงจากการทำงานในวิชาชีพพร้อมกับเพื่อนร่วมงาน ผู้สอน ครูพี่เลี้ยง นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

4.2) ชุดวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ:

ชุดวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วย ชุดวิชา 5 ชุด จำนวนรวม 25 หน่วยกิต ผู้เรียนต้องเรียนครบทุกชุด ดังตารางหน้าถัดไป

รหัสวิชา	ชื่อชุดวิชา	หน่วยกิต
PROF 101	การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 1	3 (ไม่น้อยกว่า 135 ชม.)
PROF 102	การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 2	3 (ไม่น้อยกว่า 135 ชม.)
PROF 103	การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 3	3 (ไม่น้อยกว่า 135 ชม.)
PROF 104	การปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษา 1	8 (ไม่น้อยกว่า 360 ชม.)
PROF 105	การปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษา 2	8 (ไม่น้อยกว่า 360 ชม.)

3.6.6 คำอธิบายชุดวิชา

คำอธิบายชุดวิชาในหลักสูตรนี้ มีรายละเอียดเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ โดยเรื่องของผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นสาระหลัก ในฐานะที่หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ส่วนสาระการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้เป็นสาระรอง ที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่าง แนวทางของการสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ ผู้ใช้หลักสูตรสามารถปรับเปลี่ยน สาระการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

3.6.6.1 คำอธิบายชุดวิชาการศึกษาทั่วไป

GEED 101 การสื่อสารด้วยภาษาไทย 5(2-4-3)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> ฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อยกระดับความเข้าใจ และนำเสนอได้ ใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึง ข้อมูลและ นำเสนอได้ นำเสนอสาระทางวิชาการ ด้วยการพูด และการเขียนได้ ใช้ภาษาไทยในการเรียนรู้ และสื่อสารได้อย่างดี ใช้ภาษาไทยในการเรียนรู้ และสื่อสาร ได้อย่างถูกต้อง 	<ul style="list-style-type: none"> หลักการจับใจความสำคัญ สรุปความ ย่อความ ขยายความ วิเคราะห์ และวินิจฉัย สาระที่มีคุณค่าสำหรับ การ ฟัง และการอ่านเพื่อพัฒนา ความคิด กระบวนการรวบรวมและ วิเคราะห์ ข้อมูล หลักการพูดและการเขียนงาน ทางวิชาการ หลักการนำเสนองานวิชาการ 	<ul style="list-style-type: none"> ศึกษาหลักการจับใจความ สำคัญ สรุปความ ย่อความ ขยาย ความ วิเคราะห์และวินิจฉัย ฝึกจับใจความสำคัญ สรุป ความ ย่อความ และขยายความ ฝึกวิเคราะห์ และวิจารณ์ สาระ หรือภูมิปัญญาอย่างสร้างสรรค์ ฝึกการเขียนงานทางวิชาการ ฝึกการนำเสนอผลงานทาง วิชาการ

GEED 102 การสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ 6(3-4-3)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> • สืบค้นและสรุปสาระสำคัญจาก แหล่งการเรียนรู้ใด ๆ ได้ • ฟัง สนทนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับผู้อื่นได้ • อ่านสาระที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต และสรุปสาระสำคัญและนำเสนอความคิดทางด้านการพูดการเขียน • อธิบาย เล่าเรื่องและใช้เทคโนโลยี ในการนำเสนอได้ • มุ่งมั่นและรับผิดชอบในการพัฒนาทักษะทางภาษา 	<ul style="list-style-type: none"> • สาระภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการสื่อสารในโอกาสต่าง ๆ • หลักการอ่านและสรุปใจความสำคัญ • หลักการพูดและเขียนในการนำเสนอ แนวคิด เล่าเรื่องหรืออธิบาย 	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกสืบค้นข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งการเรียนรู้ • ฝึกฟังและจับประเด็นจากบุคคลหรือสื่อ • ฝึกสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น • ฝึกอ่านและเขียนอธิบาย และแสดงความคิดเห็น • ฝึกเล่าเรื่องและการนำเสนอ
GEED 103 การสื่อสารด้วยภาษา..... (ภาษาในเอเชีย) 4(1-4-3)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> • ฟังสนทนาโต้ตอบในสถานการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับชีวิตประจำวันได้ • สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นในชีวิตประจำวัน โดยใช้ภาษาสำนวนที่เหมาะสม • อ่านบทความต่าง ๆ ที่พบในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีรูปประโยค คำศัพท์พื้นฐาน และถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจ • ใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจระหว่างชาติได้ 	<ul style="list-style-type: none"> • คำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ระดับพื้นฐาน สำนวนต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน • ทักษะ ฟัง พูด อ่านและเขียน สำหรับผู้ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ในชีวิตประจำวันได้ • ภูมิหลังทางสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาที่เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้สำนวนที่เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกสืบค้นข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งการเรียนรู้ • ฝึกฟังและจับประเด็นจากบุคคลหรือสื่อ • ฝึกสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น • ฝึกอ่านและสรุปใจความสำคัญ • ฝึกพูดและเขียนอธิบาย และแสดงความคิดเห็น • ฝึกเล่าเรื่อง และนำเสนอ

GEED 104 การคิดและการพัฒนาตน 5(2-4-3)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> ● รู้และเข้าใจหลักการคิด การให้เหตุผล การกำกับตนเองในการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหาที่ก่อให้เกิด ผลเชิงบวก ต่อตนเองและสังคม ● คิดเชิงระบบ คิดแบบมีวิจารณญาณและ คิดสร้างสรรค์ ● สร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการคิด การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และนำเสนอองค์ความรู้ได้ ● รู้และเข้าใจและกำหนดความมุ่งหมายของชีวิตตนเอง ● ปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ของตนเองและสังคม ● ยอมรับศักดิ์ศรีและคุณค่าของผู้อื่น อยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ ● เสริมสร้างความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ธรรมชาติของการคิด ทักษะและลักษณะการคิด ● กระบวนการคิด การแก้ปัญหาและการ ตัดสินใจ ● การเข้าถึงแก่นองค์ความรู้ ● ความคิด ความเชื่อ และปรัชญา การดำเนินชีวิตให้มีคุณค่า ● หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการพัฒนาพฤติกรรม ปัญญา และจิตใจ ● แนวคิดและแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ● แนวคิดและหลักการในการทำโครงการพัฒนาการคิด และการพัฒนาตน ● ศิลปะในการตั้งคำถาม การแสวงหาเพื่อเจริญปัญญา 	<ul style="list-style-type: none"> ● ระดมสมองเพื่อกระตุ้นความพร้อมในการคิด และการแก้ปัญหา ● ฝึกคิดโดยใช้เครื่องมือการคิดหลากหลาย ● ฝึกแก้ปัญหา และตัดสินใจในบริบทต่าง ๆ ● ศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้ในโครงการต่าง ๆ นำเสนอผลการวิเคราะห์และองค์ความรู้ ● วิเคราะห์ความคิด ความเชื่อในการดำเนินชีวิตให้มีคุณค่า ● วิเคราะห์พฤติกรรมตนเองที่มีต่อการเลือกใช้ เทคนิคในการปรับตน ● ศึกษาวิเคราะห์การดำเนินชีวิตของบุคคลตัวอย่าง ● จัดทำโครงการพัฒนาความคิดและการพัฒนาตนเป็นรายบุคคล

GEED 105 มนุษย์กับสังคม 5 (2-4-3)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> • รู้คุณค่า และเข้าใจ ความหมายของ วัฒนธรรม • วิเคราะห์กระบวนการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม และวัฒนธรรม • รู้และเข้าใจสถานการณ์ของสังคมไทย ในปัจจุบัน • รู้และเข้าใจ แนวคิด ทิศทางและการ พัฒนาเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน • รู้และเข้าใจแนวคิด และพัฒนา การเมืองภาคประชาชน • สามารถนำหลักศาสนธรรมมา แก้ปัญหาในการดำรงชีวิตของมนุษย์ • มีสุนทรียภาพในการดำรงชีวิต 	<ul style="list-style-type: none"> • กระบวนการปรับเปลี่ยน ทางวัฒนธรรม • สังคมไทยในสังคมโลก • พฤติกรรมมนุษย์ • ความคิด ความเชื่อ การ ดำรงชีวิต • เศรษฐกิจการเมือง • สุนทรียศาสตร์ • ศิลปะการตั้งประเด็น คำถามเกี่ยวกับ มนุษย์ สังคม วัฒนธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> • สืบค้นข้อมูลสารสนเทศจากเครือข่ายและสถานที่ จริงนำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างความรู้ • ฝึกการตั้งประเด็นคำถามและแก้ปัญหาจาก กรณีศึกษา • การนำเสนอผลงาน ทั้งรายบุคคล และกลุ่ม ได้ อย่างเป็นระบบ • ศึกษา วิเคราะห์ บทบาทของหน่วยงาน องค์กรทาง การเมือง การปกครอง • สัมภาษณ์ สังเกต ระบบเศรษฐกิจ ชุมชน • ฝึกการทำใจให้สงบตามหลักพุทธศาสนา • ศึกษาสุนทรียภาพต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมความเป็น มนุษย์ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข • ทำโครงการพัฒนาตนเองด้านสุนทรียศาสตร์

GEED 106 ชีวิตกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 5 (2-4-3)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> • มีวิธีคิดอย่างสมเหตุสมผลและมีจิตวิทยา ศาสตร์ใหม่ยอมรับและเห็นคุณค่าของผู้อื่น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ • มีภูมิปัญญาวิทยาศาสตร์ใหม่ แก้ปัญหา หรือดำเนินชีวิตโดยใช้กระบวนการ วิทยาศาสตร์ • ใช้วิธีการวิทยาศาสตร์ใหม่แสวงหาความรู้ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี • สามารถใช้เทคโนโลยีเข้าถึง สารสนเทศและองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และรู้ข้อจำกัดของเทคโนโลยี • รู้และเข้าใจองค์ความรู้ทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของท้องถิ่น จน สามารถเชื่อมโยงเข้าด้วยกันได้ 	<ul style="list-style-type: none"> • ปรัชญาทางวิทยาศาสตร์ วิธีคิด และจิตวิทยาศาสตร์ • กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ • ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี • สิ่งแวดล้อม พืช และสัตว์ ในท้องถิ่น • โครงการทางวิทยาศาสตร์ ที่เป็นประโยชน์ในการปรับตัว ในชีวิตจริง โดยเน้นการ นำไปใช้ในระดับท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> • ศึกษาปรัชญาและพัฒนาการ ความคิด ทาง วิทยาศาสตร์ทั้งเก่าและใหม่ • วิเคราะห์ความเชื่อมโยงของ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี • ฝึกการพิจารณาโดยใช้ กระบวนการ วิทยาศาสตร์ • ศึกษากระบวนการนิเวศน์และระบบความสัมพันธ์ ของพืชและสัตว์ • ศึกษารวบรวมพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ในท้องถิ่น เป็นหมวดหมู่ • จัดทำโครงการวิทยาศาสตร์นำเสนอ และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน • ศึกษาการพัฒนา และการเลือกใช้ เทคโนโลยี ที่เหมาะสมในท้องถิ่น

3.6.6.2 คำอธิบายชุดวิชาชีพอคร

EDUC 101 พื้นฐานทางการศึกษาและการศึกษาแบบเรียนรวม 5 (2-4-3)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> ● รู้และเข้าใจระบบความคิด ความเชื่อและทฤษฎีทางการศึกษา และการศึกษาพิเศษ ● รู้และเข้าใจ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ● บุรณาการแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาและการเปลี่ยนแปลงของสังคมมาใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างหลากหลายรูปแบบ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีทางการศึกษา ความคิด ความเชื่อ และระบบการจัดการศึกษาไทย ● พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ● การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และสังคมโลกที่มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปการศึกษา ● การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย และต่างประเทศ ● แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ● กิจกรรมและรูปแบบต่างๆ ของกระบวนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม 	<ul style="list-style-type: none"> ● วิเคราะห์ความคิด ความเชื่อและทฤษฎีทางการศึกษา ตั้งแต่อดีตถึง ปัจจุบัน ทั้งของไทยและต่างประเทศ ● วิเคราะห์ความคิดทางการศึกษาและการศึกษาพิเศษที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาของไทย ● วิเคราะห์บริบทสังคมไทย และสังคมโลกเพื่อการปฏิรูปการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสังคม ● วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับสถานการณ์จริงที่ปฏิบัติอยู่ในสถานศึกษา แล้วบูรณาการสาระการเรียนรู้ดังกล่าวมาเสนอ รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสม ● นำเสนอผลการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

EDUC 102 ธรรมชาติของผู้เรียน		
5 (2-4-3)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> ● รู้และเข้าใจพัฒนาการของผู้เรียนวัยต่าง ๆ และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ● สังเคราะห์จิตวิทยาและทฤษฎีการเรียนรู้ได้ ● วิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้และความแตกต่างของผู้เรียนได้ ● จัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ● จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสัยของผู้เรียนได้ ● เข้าใจตนเอง เคารพ ศักดิ์ศรี และคุณค่าของผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี 	<ul style="list-style-type: none"> ● พัฒนาด้านร่างกาย ภาษา จริยธรรม ปัญญา และสังคมของเด็ก และวัยรุ่น รวมทั้งผู้มีความบกพร่องทุกประเภท ● เหตุปัจจัยทางสังคม จิตวิทยาและทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการเรียนรู้ ● รูปแบบและวิธีการเรียนรู้ (Learning Styles) ที่หลากหลายตามความแตกต่างของผู้เรียน ● การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาลักษณะนิสัย ● การสังเกตพฤติกรรม การจัดการทำกรณีศึกษา ● การทำงานเป็นทีม 	<ul style="list-style-type: none"> ● ตั้งประเด็นคำถามและศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัย กับพัฒนาการทุกด้านของมนุษย์ ● ศึกษาค้นคว้าและสังเคราะห์จิตวิทยาและการเรียนรู้ ● ศึกษาค้นคว้าธรรมชาติของผู้เรียน รูปแบบการเรียนรู้และความแตกต่างของผู้เรียน ● วางแผนการจัดกิจกรรม บทเรียน และจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และความแตกต่างของผู้เรียน โดยทำงานเป็นกลุ่มย่อย และนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่ ● ศึกษาและฝึกสังเกตพฤติกรรม ผู้เรียนในสถานการณ์จริง ● จัดทำกรณีศึกษา และเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ● ฝึกสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน และจัดทำกรณีศึกษา ● วางแผนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสัยผู้เรียน ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล

EDUC 103 หลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้ 5 (2-4-3)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ดีและเก่งได้ รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทฤษฎีและรูปแบบการสอน ที่ตอบสนองของความแตกต่างของผู้เรียนทั้งผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ รู้และเข้าใจทฤษฎีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รู้ เข้าใจ และจัดระบบการประกันคุณภาพการเรียนรู้ วางแผนการจัดการชั้นเรียนและแก้ไขปัญหาชั้นเรียนได้ บูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้มาใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ได้ ทั้งระดับหน่วยการเรียนรู้ มีทักษะการสอน ย่อย และนำมาใช้ฝึกปฏิบัติการสอนในรูปแบบการสอนต่างๆ ได้ มุ่งมั่นในการพัฒนาความสามารถด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> หลักสูตรการศึกษาไทยและต่างประเทศ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทฤษฎีการเรียนการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้ รูปแบบการสอน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ศึกษาเปรียบเทียบทฤษฎีการสอนทั้งประเทศตะวันตก และตะวันออก การวัด และประเมินผล การเรียนรู้ การประเมินผลตามสภาพจริง การประกันคุณภาพ การจัดการชั้นเรียน การแก้ปัญหาชั้นเรียน การออกแบบการเรียนรู้ ทักษะการสอนสำหรับผู้เรียนปกติ และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ 	<ul style="list-style-type: none"> ศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตร ฝึกปฏิบัติออกแบบหลักสูตรที่จะมีผลต่อการพัฒนาคนไทย ตั้งประเด็นคำถามและศึกษาค้นคว้าทฤษฎีการสอน วิเคราะห์หลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ ประยุกต์แนวคิด และระบบการประกันคุณภาพ มาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การจัดการชั้นเรียน และนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา ออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้ในชุดหน่วยการเรียนรู้ และบทเรียน โดยบูรณาการ เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำแผนการเรียนรู้มาใช้ในการทดลองสอนโดยได้รับข้อมูลป้อนกลับ วางแผนพัฒนาคุณภาพการสอนจากข้อมูลป้อนกลับได้ การจัดกระบวนการเรียนการสอนในทุกองค์ประกอบทั้งเด็กปกติ และเด็กพิเศษ

EDUC 104 นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ 5 (2-4-3)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> ● รู้และเข้าใจแนวคิดในการใช้นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ● วิเคราะห์ระบบและพัฒนาประสิทธิภาพการวัด ประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้ ● ใช้แหล่งการเรียนรู้ในการออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ● ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และเครือข่ายการเรียนรู้ในการออกแบบการเรียนรู้ได้ ● ออกแบบ สร้าง นำไปใช้ ประเมิน และปรับปรุง นวัตกรรมการเรียนรู้ได้ ● ตระหนักในความสำคัญของนวัตกรรมที่มีต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และมีแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์นวัตกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> ● นวัตกรรมการศึกษา ● การวิเคราะห์ระบบการจัด ประสิทธิภาพการเรียนรู้ ● การวิเคราะห์ปัญหา และพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ ● แหล่งการเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ เครือข่ายการเรียนรู้ ● การออกแบบ สร้าง นำไปใช้ ประเมินและปรับปรุง นวัตกรรม การเรียนรู้ ● กรณีศึกษานวัตกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีคุณค่า 	<ul style="list-style-type: none"> ● ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เทคโนโลยีและนวัตกรรมศึกษา ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ของมนุษย์ ● ศึกษา และวิเคราะห์ระบบ การเรียนรู้ นวัตกรรม การเรียนรู้ และการจัด ประสิทธิภาพ การเรียนรู้ที่หลากหลาย ● ศึกษาวิเคราะห์บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหา และประสิทธิภาพการจัดการ เรียนรู้ ● รวบรวมข้อมูลแหล่ง การเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเครือข่ายการเรียนรู้ ที่หลากหลาย ● ฝึกปฏิบัติออกแบบ สร้าง ทดลองใช้ ประเมิน และปรับปรุง นวัตกรรม การเรียนรู้ ที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพ การเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับ ธรรมชาติของผู้เรียน

EDUC 105 การพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ		
5 (2-4-3)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> ● รู้ เข้าใจ และตระหนักในความสำคัญและศักดิ์ศรีของวิชาชีพครูว่า เป็นวิชาชีพชั้นสูง ● มีศักยภาพและสมรรถภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ครู ● ฝึกตนเองให้มีความเป็นครูที่ดี ทั้งร่างกาย จิตใจ ปัญญา และทักษะทางสังคม ● พัฒนาตนให้สามารถเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ● ประเมินการพัฒนาตนเพื่อมุ่งให้มีความเป็นผู้รอบรู้ทางวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ● พัฒนาการของวิชาชีพครูในการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ● ความสำคัญของวิชาชีพครู บทบาท หน้าที่ และภาระงาน ● การเสริมสร้างศักยภาพ และสมรรถภาพ ความเป็นครู และคุณลักษณะของครูที่ดี ● จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ● การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ● ทักษะการเป็นผู้นำทางวิชาการการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ● เทคนิคการประเมินตนเอง ● การเป็นตัวอย่างที่ดีงามทางคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชน 	<ul style="list-style-type: none"> ● ศึกษาวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ครู และลักษณะวิชาชีพชั้นสูงของไทยและต่างประเทศ ● ศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานวิชาชีพครู การพัฒนาคุณภาพครู และการเป็นผู้นำทางวิชาการ ● ศึกษาและจัดทำแนวทางการประเมินคุณภาพครู ● ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทางจริยธรรม ตามหลักพุทธศาสนา และจริยธรรมสากล ● ศึกษาวิเคราะห์ความเป็นกัลยาณมิตรของครู ● ศึกษาวิเคราะห์ครูตัวอย่างในระดับชาติ และในชุมชน ● จัดทำแผนพัฒนาตนเองตามบทบาทหน้าที่ครู ความเป็นครู และฝึกดำเนินงานตามแผนในระหว่างเวลาที่ทำการศึกษา ● นำเสนอผลงานการพัฒนาความเป็นครูและจัดเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างกัน

EDUC 106 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 5 (2-4-3)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> ● รู้และเข้าใจการแสวงหาความจริง โดยกระบวนการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ● ออกแบบกระบวนการวิจัยเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ได้ ● สังเคราะห์งานวิจัย และนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ ● เป็นผู้ใฝ่รู้ และมีความคิดเป็นระบบ ● นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทฤษฎีวิทยาการวิจัย รูปแบบการวิจัย การออกแบบวิจัย กระบวนการวิจัย โดยเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ● การวิจัยชั้นเรียน ● หลักการอ่าน และวิเคราะห์ผลงานวิจัย ● การนำผลงานวิจัยมาใช้ในการพัฒนา การเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การตั้งประเด็นคำถามเพื่อศึกษาวิเคราะห์ทฤษฎีวิทยาการวิจัย รูปแบบการวิจัย ● วิเคราะห์และกำหนดประเด็นปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ ● ฝึกปฏิบัติการออกแบบการวิจัยตามประเด็นปัญหาวิจัยที่กำหนด ● ฝึกปฏิบัติแสวงหาความรู้ โดยใช้ฐานข้อมูลวิจัยต่าง ๆ ● ฝึกอ่านและวิเคราะห์ผลงานวิจัยที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ ● ฝึกปฏิบัติทำการวิจัย นำเสนอผลงานวิจัย และจัดเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

6.3 คำอธิบายชุดวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

PROF 101 การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 1 3 (135 ชั่วโมง)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> ● รู้และเข้าใจผู้เรียนตามระดับช่วงชั้น ด้านสังคมเศรษฐกิจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความประพฤติ พัฒนาการ และปัญหาต่าง ๆ ● รู้และเข้าใจแนวคิด กระบวนการพัฒนา และผลของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละช่วงชั้น ● วิเคราะห์การจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการให้บริการผู้เรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์ ธรรมชาติและ พัฒนาการของผู้เรียน หลักการเรียนรู้ และการทำงาน ที่บูรณาการ ที่ใช้สำหรับศึกษาผู้เรียน ● พัฒนาการของผู้เรียน ภูมิหลังของผู้เรียน การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● ตั้งประเด็นคำถาม ● วางแผนการที่จะศึกษาผู้เรียนด้านต่างๆ ในสถานศึกษาทุกช่วงชั้น และนำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริง ● ศึกษา สังเกต เก็บรวบรวมข้อมูล สร้างความคุ้นเคย และมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างกับผู้เรียน และผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ● บันทึกข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลกับทฤษฎี สังเคราะห์ และนำเสนอผลการศึกษาผู้เรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อเปลี่ยนประสบการณ์กลุ่ม ● เสนอผลการปฏิบัติงานและการรวบรวมประสบการณ์เป็นรายบุคคลในลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงการคิด การพัฒนา และการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง

PROF 102 การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 2 3 (135 ชั่วโมง)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> ● รู้และเข้าใจการบริหารจัดการสถานศึกษา ในด้านแนวคิด บทบาทหน้าที่ของบุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวก ● รู้และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ● รู้และเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษาในด้านการพัฒนาการนำไปใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ● หลักสูตรบูรณาการที่ใช้ในสถานศึกษา ● มนุษย์สัมพันธ์สำหรับครู 	<ul style="list-style-type: none"> ● วางแผนการที่จะศึกษาสถานศึกษา ชุมชน และหลักสูตร ในบริบทต่างๆ และนำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงอย่างหลากหลาย ● ศึกษาสังเกต สัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับธรรมนูญสถาน ศึกษาบทบาทหน้าที่ของบุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก ความสัมพันธ์กับชุมชนและหลักสูตรสถานศึกษา ● มีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรทดลองนำหลักสูตรไปใช้เพื่อความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ● บันทึกข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล สังเคราะห์ และนำเสนอผลการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่ม ● เสนอผลการปฏิบัติงานและการรวบรวมประสบการณ์เป็นรายบุคคล ในลักษณะที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษา ชุมชนและหลักสูตร รวมทั้งการสรุปปัญหาของสถานศึกษาและแนวทางแก้ไข

PROF 103 การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 3 3 (135 ชั่วโมง)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> • รู้และเข้าใจการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาและบริบทที่เกี่ยวข้อง • รู้และเข้าใจการจัดการเรียนรู้อย่างน้อย 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> • ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ ธรรมชาติของผู้เรียน และมนุษยสัมพันธ์ ที่บูรณาการมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ • มาตรฐานการเรียนรู้ ภาระงานการเรียนรู้ การวัด และประเมินผลการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> • วางแผนการศึกษางานวิชาการของสถานศึกษา และนำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริง • ตั้งประเด็นคำถามเพื่อศึกษาแผนงานวิชาการ ระบบการสนับสนุนงานวิชาการ ระบบการจัดการเรียนการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการประเมินผลของสถานศึกษา • เลือกหน่วยการเรียนรู้จากแผนงานวิชาการมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้คนละ 1 กลุ่มสาระ แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข โดยดำเนินการร่วมกับครูผู้เชี่ยวชาญของสถานศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาประจำชุด • เก็บรวบรวมข้อมูล บันทึก และ รายงานผลการจัดการเรียนรู้ในลักษณะที่แสดงการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พร้อมทั้งจุดอ่อน จุดแข็งของตนเอง • นำเสนอผลการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่ม

PROF 104 การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 4 8 (360 ชั่วโมง)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> ● รู้และเข้าใจในหน้าที่ครู และมีทักษะในการจัดการเรียนรู้ ● ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ● จัดกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทฤษฎีและหลักการบูรณาการมาใช้ในการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้จากทุกชุดวิชา ● มาตรฐานการเรียนรู้ ● สาระการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระเฉพาะด้าน ● กระบวนการจัดการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามระดับช่วงชั้นและสาระที่ตนศึกษา โดยจัดการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนร่วมทีม ครู ผู้ชำนาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาประจำชุด ● จัดทำแผนการเรียนรู้ตลอดภาคเรียน และนำแผนไปปฏิบัติ โดยใช้เวลา ปฏิบัติการสอนไม่เกินครึ่งหนึ่งของ ครูประจำการ และใช้เวลาเพื่อเตรียมการจัดการเรียนรู้อย่างน้อย 2 เท่าของเวลาปฏิบัติงาน ● จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกับครู และบุคลากรในสถานศึกษา ● บันทึก วิเคราะห์ สังเคราะห์ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และปัญหาของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ● นำผลวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของตนเองมากำหนดประเด็นที่ต้องการพัฒนาอย่างน้อย 1 เรื่อง ● บันทึกผลการปฏิบัติงานครูด้านต่าง ๆ ในลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหาการพัฒนางาน และการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ● นำเสนอประสบการณ์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

PROF 105 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 8 (360 ชั่วโมง)		
ผลลัพธ์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> • ปฏิบัติหน้าที่ครูโดยแสดงพฤติกรรม และทักษะเฉพาะเกี่ยวกับการสอนได้อย่างดี • แก้ปัญหาและพัฒนางานการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมืออาชีพ • นำเสนอผลการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของตนได้อย่างเป็นระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> • ทฤษฎีและหลักการที่บูรณาการมาใช้จากทุกชุดวิชา • มาตรฐานการเรียนรู้ • สาระการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ • กระบวนการจัดการเรียนรู้ • การวิจัยในชั้นเรียน • การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่เป็นจริง และที่ควรจะเป็น • หลักการวิเคราะห์ข้อดี - ข้อด้อย 	<ul style="list-style-type: none"> • ปฏิบัติงานครู และพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการสอน โดยใช้เวลาปฏิบัติการสอนไม่เกินครึ่งหนึ่งของครูประจำการ และใช้เวลาเพื่อเตรียมการจัดการเรียนรู้อย่างน้อย 2 เท่า ของเวลาปฏิบัติงานสอน • นำปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนจากภาคเรียนที่แล้ว มาวางแผนและดำเนินการแก้ไขอย่างเป็นระบบในลักษณะของการวิจัยชั้นเรียน • รายงานผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนาคุณภาพการสอนของตน โดยการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในกลุ่มและเผยแพร่สู่ชุมชนการเรียนรู้

3.6.7 แผนการจัดการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร : กรณีศึกษาโปรแกรมวิชา การศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย กลุ่มชุดวิชา จำนวน 4 กลุ่ม รวม 177 หน่วยกิต ดังตาราง

กลุ่มชุดวิชา	จำนวนหน่วยกิต
กลุ่มชุดวิชาศึกษาทั่วไป	30
กลุ่มชุดวิชาวิชาชีพครู	55
- ชุดวิชาการศึกษา	30
- ชุดวิชาการศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	25
กลุ่มชุดวิชาเฉพาะด้าน	86
กลุ่มชุดวิชาเลือกเสรี	6
รวม	177

แผนการจัดการเรียนการสอน: โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย ตลอดหลักสูตร ๑๗๗ หน่วยกิต

กลุ่มวิชา	จำนวนหน่วยกิตปีที่ ๑		จำนวนหน่วยกิตปีที่ ๒		จำนวนหน่วยกิตปีที่ ๓		จำนวนหน่วยกิตปีที่ ๔		จำนวนหน่วยกิตปีที่ ๕	
	ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒
การศึกษาทั่วไป ๓๐ นก.	GEED101 GEED103 GEED105 ๑๕ นก.	GEED102 GEED104 GEED106 ๑๕ นก.								
วิชาเฉพาะด้าน ๘๖ นก.			ECED 201 ECED 301 ECED 701 ๑๕ นก.	ECED 202 ECED 302 ECED 702 ๑๕ นก.	ECED 401 ECED 501 ECED 601 ๑๕ นก.	ECED 101 ECED 502 ECED 602 ๑๓ นก.	ECED102 ECED801 ECED901 ๑๓ นก.	ECED702 ECED802 ECED902 ๑๕ นก.		
วิชาชีพครู ๓๐ นก.			EDUC101 ๕ นก.	EDUC102 ๕ นก.	EDUC103 ๕ นก.	EDUC104 ๕ นก.	EDUC105 ๕ นก.	EDUC106 ๕ นก.		
ประสบการณ์ วิชาชีพครู ๒๕ นก						PROF101 ๓ นก.	PROF102 ๓ นก.	PROF103 ๓ นก.	PROF104 ๔ นก.	PROF105 ๔ นก.
เลือกเสรี ๖ นก.	๒ นก.	๒ นก.			๒ นก.					
รวม (นก.) ๑๗๗ .	๑๗	๑๗	๒๐	๒๐	๒๒	๒๑	๒๑	๒๓	๑๖	

3.6 ข้อค้นพบจากการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลักสูตร คุรุศาสตร์บัณฑิต (5 ปี) กลุ่มสนทนาได้พิจารณา กลุ่มชุดวิชาชีพครู (ชุดวิชาการศึกษา) ซึ่งประกอบด้วยชุดวิชา 6 ชุด จำนวน 30 หน่วยกิต ดังตาราง

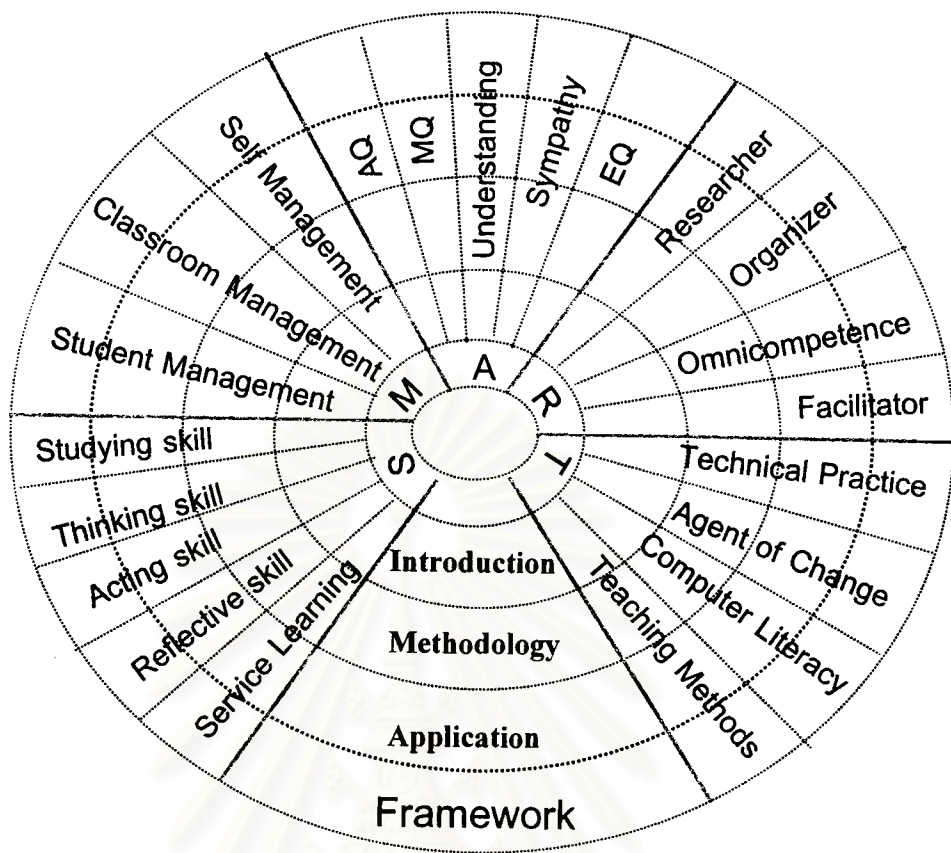
รหัสวิชา	ชื่อชุดวิชา	หน่วยกิต
EDUC 101	พื้นฐานทางการศึกษาและการศึกษาแบบเรียนรวม	5(2-4-3)
EDUC 102	ธรรมชาติของผู้เรียน	5(2-4-3)
EDUC 103	หลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้	5(2-4-3)
EDUC 104	นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้	5(2-4-3)
EDUC 105	การพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ	5(2-4-3)
EDUC 106	การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	5(2-4-3)

ผู้วิจัยนำเสนอกลุ่มสนทนาให้ปรับปรุงหลักสูตรกลุ่มชุดวิชาชีพครู ในส่วนชุดวิชาการศึกษา 6 ชุดวิชา นำมาบูรณาการเป็นชุดครูวิชาชีพ SMART 30 หน่วยกิต เรียนตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 ถึงชั้นปีที่ 4 โดยมีผลลัพธ์การเรียนรู้ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ดังนี้

ผลลัพธ์การเรียนรู้: ชุดวิชาชีพครู SMART มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นครูเก่ง ครูดี และครูทันสมัย มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับวิชาชีพครู มีจิตสำนึกของความเป็นครู มีจริยธรรมและคุณธรรมในวิชาชีพครู มีความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตร การ ออกแบบและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสามารถในการป้องกันและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ รู้จักธรรมชาติของผู้เรียน ทั้งผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ การพัฒนานวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู

แนวทางการจัดการเรียนรู้: ชุดวิชาชีพครู SMART มุ่งให้ผู้เรียนเกิดปรีชาสามารถตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของชุดวิชา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการจัดแบบองค์รวม ซึ่งมีการผสมผสานระหว่างทฤษฎีกับปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนศึกษาและวิเคราะห์หลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแล้วเชื่อมโยงไปสู่ห้องเรียน และสถานศึกษาในสภาพจริง รวมทั้งสามารถนำความรู้มาเสนอแนะแนวทางพัฒนาสภาพที่เป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีการบูรณาการทั้งในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา ชุมชนและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงจากการทำงานในวิชาชีพพร้อมกับเพื่อนร่วมงาน ผู้สอน ครูพี่เลี้ยง นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 11 การประยุกต์ใช้ชุดวิชาการพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ SMART

จากแผนภาพ ชุดวิชาการศึกษาจากตาราง (หน้า 175) ซึ่งบูรณาการเป็นชุดวิชา การพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ SMART 5 ชุดวิชา รวม 30 หน่วยกิต เรียนชั้นปีละ 10 หน่วยกิต ตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 ถึงชั้นปีที่ 4 โดยการบูรณาการในแนวนอน (Horizontal Integration) และในแนวตั้ง (Vertical Integration) มีรายละเอียดดังตารางมิติสัมพันธ์

	STARS Module (ชุดครูเก่ง)	MOM Module (ชุดครูเก่งและครูดี)	AMUSE Module (ชุดครูดี)	ROOF Module (ชุดครูดีและทันสมัย)	TACT Module (ชุดครูทันสมัย)
ชั้นปีที่ 2	เรียน 10 หน่วยกิต	ภาคเรียนละ 5 หน่วยกิต	* ภาคต้นเรียน ระดับความรู้เบื้องต้น 1 (Introduction I) * ภาคปลายเรียนระดับความรู้เบื้องต้น 2 (Introduction II)		
ชั้นปีที่ 3	เรียน 10 หน่วยกิต	ภาคเรียนละ 5 หน่วยกิต	* ภาคต้นเรียน ระดับวิธีวิทยา 1 (Methodology I) * ภาคปลายเรียนระดับวิธีวิทยา 2 (Methodology II)		
ชั้นปีที่ 4	เรียน 10 หน่วยกิต	ภาคเรียนละ 5 หน่วยกิต	* ภาคต้นเรียน ระดับการประยุกต์ 1 (Application I) * ภาคปลายเรียนระดับการประยุกต์ 2 (Application II)		

จากตารางมิติสัมพันธ์ แต่ละชุดวิชา มีรายละเอียดสาระการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

ชุดที่ 1 STARS Module: ชุดครูเก่ง เป็นชุดวิชาที่มีสาระเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to know) หรือเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่จะได้รับประโยชน์จากโอกาสต่างๆ ที่การศึกษาหยิบยื่นให้ในชีวิตของผู้เรียน (Delors,1996) โดยการเรียนรู้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษา และเจาะลึกในบางเรื่อง บางหัวข้อ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการให้นักศึกษาทำโครงการบริการสังคม และเกิดการเรียนรู้จากงานบริการนั้น (Service Learning)

ชุดที่ 2 MOM Module: ชุดครูเก่ง และครูดี เป็นชุดวิชาที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการสร้างให้เกิดความเข้าใจในบุคคลอื่น เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (Learning to live together) ให้คุณค่าของความเป็นอิสระต่อกันและกัน การทำโครงการร่วมกัน และเรียนรู้ที่จะจัดการกับความขัดแย้งด้วยความเคารพในคุณค่าของการมีหลายฝ่าย ความมีวินัยในตนเอง การสร้างความเข้าใจร่วมกันและ สันติภาพ โยงไปสู่การบริหารจัดการชั้นเรียน การสร้างกฎระเบียบในชั้นเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนที่มีความหลากหลาย อย่างเท่าเทียม และมีประสิทธิภาพ

ชุดที่ 3 AMUSE Module: เป็นชุดวิชาที่พัฒนาครูให้เป็นครูดี ที่มีเจตคติต่อวิชาชีพครู มีความรัก ความเข้าใจในผู้เรียน รับฟังปัญหาผู้เรียนด้วยความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ และเป็นผู้ที่มีอารมณ์ขัน นอกจากนี้ AMUSE Module ยังเป็นชุดวิชาที่มุ่งสร้างให้เกิดความเคารพในสิทธิของตนเอง และผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น จัดการกับอารมณ์ของตนได้ดี บริหารความขัดแย้งด้วยสันติวิธี เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และสามารถทำให้ผู้อื่นมีความสุขด้วย (Learning to live together)

ชุดที่ 4 ROOF Module: เป็นชุดวิชาที่พัฒนาครูให้เรียนรู้ที่จะเป็น (Learning to be) ผู้มีข้อมูล (Resource Person) โดยการเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา การสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง การเป็นนักจัดระบบ ระเบียบความรู้ และความคิด เป็นผู้มีความสามารถทุกๆด้าน เพื่อที่จะทำหน้าที่เอื้ออำนวยการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชุดที่ 5 TACT Module: เป็นชุดวิชาที่พัฒนาผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานครูด้านต่างๆ (Learning to do) โดยใช้เทคโนโลยี (Teachnology) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สามารถเผชิญสถานการณ์ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ชุดวิชา TACT Module มีสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนแบบใหม่ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานการจัดการศึกษา

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า ชุดวิชาการพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ SMART เป็นชุดวิชาที่เป็นนวัตกรรมการฝึกครูวิชาชีพ สามารถผลิตครูในมิติใหม่ ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ และพัฒนาเจตคติที่ดีทางวิชาชีพครู เพื่อให้ได้บัณฑิตครูที่มีทั้ง ความเก่ง ความดี และความทันสมัย มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งการพัฒนาให้นักศึกษาคูรมีคุณสมบัติดังกล่าว จะต้องให้นักศึกษาคูรมีความรู้จากสถานการณ์จริง ผสมผสานความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเข้าด้วยกัน สร้างองค์ความรู้โดยการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการบริการ การทำงาน เป็นชุดวิชาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของความเป็นครูได้

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า การศึกษาเรียนรู้ ชุดวิชาความเป็นครูวิชาชีพ SMART จำนวน 30 หน่วยกิต แบบบูรณาการดังกล่าว จะสามารถบ่มเพาะให้ได้บัณฑิตครูที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ 5 ประการ คือ

1) เป็นครูเก่ง มีทักษะ (Skills) ในการแสวงหาความรู้ มีประสิทธิภาพในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สนองการศึกษายุคใหม่ที่มีลักษณะเป็น Edutainment และ ไม่แยกการศึกษา ออกจากการทำงาน หรือที่เรียกว่า Work Study ทั้งยังช่วยให้ครูวิชาชีพเป็นผู้มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอน

2) เป็นครูที่เก่ง และดี คือมีความสามารถในการบริหารจัดการ (Management) ตั้งแต่การจัดการตนเอง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน บริหารจัดการชั้นเรียนโดยสร้างกฎระเบียบที่ดีในชั้นเรียน ทำให้ชั้นเรียนมีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ และบริหารจัดการผู้เรียน โดยการตรวจตราผู้เรียนให้สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพได้

3) เป็นครูดีที่มีเจตคติ (Attitude) ที่ดีต่อวิชาชีพครู และนักเรียน มีจริยธรรมแห่งวิชาชีพ มีหลักการในการดำเนินชีวิต สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน มีความเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน และสามารถจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

4) เป็นครูที่ดี และทันสมัย เป็นทรัพยากรบุคคล คือเป็นบุคคลผู้มีข้อมูล (Resource Person) ที่มีคุณค่าต่อตนเอง และผู้อื่น มีพลังและความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียน พัฒนาความก้าวหน้าของส่วนรวม เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่นักเรียน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

5) เป็นผู้มีความสามารถด้านเทคโนโลยี (Technology) เพื่อการจัดการเรียนรู้ได้ สามารถเผชิญสถานการณ์ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 4 ผลการตรวจสอบรูปแบบและแผนกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพแบบไตรภาคี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจสอบและประเมินโดยวิธีประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) เป็นวิธีการประเมินทางการศึกษา โดยอาศัยการวิพากษ์วิจารณ์ นำเสนอแนวคิด ทิศม ตรวจสอบ ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และให้ข้อเสนอแนะที่สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ งานวิจัยได้มาก เพราะถือว่าการตัดสิน หรือการวิพากษ์วิจารณ์จากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ ความสามารถในศาสตร์ หรือในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี เป็นที่ยอมรับได้ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้นำเสนอรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพครูของประเทศไทย เพื่อตรวจสอบและประเมินโดย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน จำนวน 20 คน

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลการตรวจสอบรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย มี ข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปได้ดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะด้านรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะด้านรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ มีดังนี้คือ รูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ ของประเทศไทย อาจเป็นความร่วมมือ แบบสามประสาน ที่เรียกว่า "ไตรภาคี" คือ ระหว่าง สถาบันผลิตครู โรงเรียนร่วมพัฒนานักวิชาชีพครู และตัวนักศึกษาครู หรืออาจจะเป็นแบบ สี่ ประสาน ที่เรียกว่า "จตุภาคี" คือ มีหน่วยงานที่มีหน้าที่ออกไปประกอบวิชาชีพครู หรือรับรอง มาตรฐานวิชาชีพครูให้กับบัณฑิตครูหลักสูตร 5 ปี หลังจากจบการศึกษาแล้ว ร่วมด้วยก็เป็นได้ ทั้งนี้ขึ้นกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของ "ทวิภาคี" ระหว่างโรงเรียน กับมหาวิทยาลัย

4.1.1 ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะด้านกรอบการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย มี 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

- 1) ข้อเสนอแนะ สำหรับกิจกรรมหลักในกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ
- 2) ข้อเสนอแนะ สำหรับกิจกรรมสนับสนุน ในกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะสำหรับกิจกรรมหลักในกระบวนการผลิตครู

- 1) การรับนักศึกษา เก่ง ดี อดอยากเป็นครู โดยใช้กลยุทธ์ "การจูงใจแบบ ประกัน เงิน และประกันงาน"

กลยุทธ์นี้อาจใช้ไม่ได้กับนิสิต นักศึกษา ทุกคนที่เข้ามาเรียนครู เพราะการจัดสรรเงินทุนจากภาครัฐมีจำกัด ดังนั้นมหาวิทยาลัยจะต้องบริหารจัดการ เพื่อจูงใจให้นักเรียนที่เก่งและดี เข้าเรียนครู ด้วยกลยุทธ์อื่นๆ เช่น การจัดตั้งกองทุนสำหรับนิสิต นักศึกษาครูที่มีผลการเรียนดี เป็นต้น

2) การเรียนการสอน ที่ควบคู่กับการฝึกปฏิบัติจริง ในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โดยใช้กลยุทธ์ "การหลอมรวมทรัพยากร (Blending Resource)"

กลยุทธ์การหลอมรวมทรัพยากร ในด้านบุคลากร ด้านเวลา และด้านสถานที่มีความเป็นไปได้สูง แต่การบริหารจัดการแบบหลอมรวมด้านการเงิน เป็นไปได้ยาก และอาจทำไม่ได้เลย หากไม่เป็นนโยบายจากระดับสภามหาวิทยาลัย

3) ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาครูในกิจกรรมปลูกจิตสำนึกครูดี และกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้เป็นครูเก่ง และครูทันสมัย โดยใช้กลยุทธ์ "การเสริมประสบการณ์วิชาชีพระหว่างปิดภาค"

กลยุทธ์นี้สามารถทำได้ผลดีหากใช้แนวทางของ การเสริมประสบการณ์วิชาชีพภาคฤดูร้อนแบบที่จัดให้นักศึกษาคูรุษายาท และควรจัดประสบการณ์วิชาชีพเสริมช่วงปิดภาคต้นด้วยก็จะสมบูรณ์แบบมากขึ้น

4) การสอบ และการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามเกณฑ์ โดยใช้กลยุทธ์ "การสอบออก (Exit - Exam)"

กลยุทธ์การสอบออก เป็นสิ่งที่น่าจะได้ผลดี แต่ทำอย่างไรจึงจะเชื่อมโยงกับการได้ใบประกอบวิชาชีพครูอัตโนมัติ เช่นอาจต้องมีคณะกรรมการประเมินจากสำนักมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภาร่วมประเมิน ทั้งด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู

5) การฝึกงานในโรงเรียน และชุมชน และการประเมินผลตามเกณฑ์ และการได้รับใบประกอบวิชาชีพครูอัตโนมัติ โดยใช้กลยุทธ์ "กรรมการชุมชนร่วมประเมิน"

กลยุทธ์นี้ ก็ต้องมีคณะกรรมการประเมินจากสำนักมาตรฐานวิชาชีพครู ของคุรุสภา ร่วมประเมินด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน ด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับกิจกรรมสนับสนุนกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ

1) การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศ โดยใช้กลยุทธ์ "การพัฒนาแบบพลวัต (Dynamic) "

กลยุทธ์การพัฒนาแบบพลวัตเพื่อความเป็นเลิศ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับ ความหมายของความเป็นเลิศ และนิยามของคำว่า "ความเป็นเลิศ" ว่าหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรตามพันธกิจอย่างดีที่สุด (Best Practice) เพื่อให้เกิดผลลัพธ์การปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ สิ่งสำคัญที่สุดคือการสื่อสารให้เข้าใจตรงกันทั่วทั้งองค์กร และจัดรูปแบบการพัฒนา และเป้าหมายการพัฒนาให้ชัดเจน

2) สร้างเครือข่ายทรัพยากรการเรียนรู้ภายนอกองค์กร โดยใช้กลยุทธ์ "การจัดการศึกษาในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วนพหุภาคี"

กลยุทธ์นี้ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าเหมาะสม เป็นการประยุกต์แนวคิดเรื่ององค์ประกอบของสังคม กับการจัดการศึกษา ซึ่งจัดเป็นแนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษา คือ การจัดการศึกษาในลักษณะเป็นหุ้นส่วน หรือพันธมิตร ระหว่างภาคต่างๆ ในสังคม คือ ภาคการตลาด ภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งจะช่วยขยายสมรรถนะ และขอบเขตของการจัดบริการการศึกษา เพื่อสิทธิของพลเมืองในด้านการศึกษา และนำไปสู่การพัฒนาสิทธิทางสังคม อาทิ เช่น สิทธิในโอกาสศึกษาต่อ และสิทธิในการมีส่วนร่วม ดังนั้นแนวโน้มการวางแผนสร้างเครือข่าย จึงควรจะมีมุ่งเน้นรูปแบบการสร้างเครือข่ายแบบเป็นหุ้นส่วน หรือพันธมิตร

3) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ Infrastructure โดยใช้กลยุทธ์ "ชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์"

กลยุทธ์นี้ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าสอดคล้องกับระบบสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งมีผลให้กระบวนการทางการศึกษาเปลี่ยนไป มุ่งเน้นทักษะในการแก้ปัญหา และทักษะการสร้างสรรค์ ความรู้ และความรู้ที่สำคัญสำหรับกระบวนการพัฒนามี 2 ด้าน คือ 1) ความรู้ด้านเทคโนโลยี หรือวิธีการ ซึ่งประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยมีช่องว่างทางด้านวิธีการซึมซับความรู้ และวิธีการสื่อสารความรู้ 2) ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของสมาชิกในชุมชน ซึ่งมีช่องว่างด้าน การตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลข่าวสาร และแม้ว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อาจก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคที่เพิ่มขึ้นระหว่างชนชั้นในสังคม ในด้านความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อเข้าถึงเทคโนโลยี และความพร้อมด้านสติปัญญาที่จะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารใหม่ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ แต่สถาบันการศึกษาก็จะต้องยอมรับว่า การพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศ และโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของครู อาจารย์ และผู้เรียน และการสร้างทุนปัญญาให้กับองค์กร

4) พัฒนาคณะครุศาสตร์ไปสู่มุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ โดยการพัฒนาคณาจารย์ทุกคน ให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพของตนโดยใช้กลยุทธ์ "ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community)"

กลยุทธ์นี้ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศในยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ มหาวิทยาลัยจะต้องกำหนดเป็นพันธกิจที่สำคัญขององค์กร ในการพัฒนาคณาจารย์ทุกคนให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ

4.1.2 ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

1) กรอบการดำเนินความร่วมมือของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ระหว่างโรงเรียนกับมหาวิทยาลัย ภายใต้ความร่วมมือในการผลิตครูแบบไตรภาคีนั้น น่าจะแสดงบทบาทของชุมชนภายนอกโรงเรียนให้ชัดเจน การดำเนินความร่วมมือใดๆ ในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยผ่านกระบวนการสืบสวนสอบสวน (Inquiry) ทุกขั้นตอน ในบริบทของการปฏิบัติงานของโรงเรียนจริงๆ เพราะประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการ ก็เพื่อสนองความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนในขณะเดียวกัน นิสิต นักศึกษาครู ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพอยู่ในโรงเรียนก็จะได้รับประสบการณ์ตรงในวิชาชีพของตนด้วย และอานิสงค์แห่งความร่วมมือ นี้จะต้องให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนรอบนอกโรงเรียนด้วยจึงจะสอดคล้องกับนโยบาย “Education for All” และ “All for Education”

2) ควรเผยแพร่กรอบดำเนินงานของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูไปใช้กับโรงเรียนต่างๆ ไป และน่าจะใช้กลยุทธ์การปรับกระบวนการทัศน์ผู้บริหารโรงเรียน ให้เห็นความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันผลิตครู หรือสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ไป รวมถึงสถาบันอาชีวศึกษาด้วย และหากได้มีการเปิดโอกาสให้ชุมชน หรือผู้ปกครองนักเรียน เข้ามาร่วมวางแผนด้วย ก็จะสอดคล้องกับปรัชญาการดำเนินการของโรงเรียนอย่างสมบูรณ์

3) ควรเผยแพร่กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ให้โรงเรียนทั่วไปได้นำไปประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย และถ้าโรงเรียนในฝันได้นำกลยุทธ์นี้ไปใช้ก็น่าจะทำให้ประสบความสำเร็จได้ เพราะโรงเรียนในฝันมีความพร้อมอยู่ระดับหนึ่งแล้ว และยังได้รับการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการพัฒนาโรงเรียนเป็นพิเศษอีก และกลยุทธ์เหล่านี้ น่าจะใช้ได้ผลดีกับโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีความขาดแคลนด้านทรัพยากรต่างๆ จะเกิดประโยชน์เป็นอย่างมาก ดีกว่าจะเริ่มใช้กับโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรอยู่แล้ว ซึ่งอาจทำให้เห็นผลไม่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาครู และโรงเรียนต่างจังหวัด แต่สิ่งสำคัญคือ การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเห็นความสำคัญ และเข้าใจปรัชญาของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู และปรับกระบวนการทัศน์ในการบริหารจัดการโรงเรียนแบบใหม่ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรม สิ่งที่สำคัญอันดับแรก คือ ต้องพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ในการปรับวัฒนธรรมโรงเรียนเพื่อร่วมพัฒนาวิชาชีพครู และสร้าง “ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ” (Professional Learning Community) ขึ้นในทุกโรงเรียน

4.2 ข้อเสนอแนะด้านรูปแบบและกลยุทธ์ของครู “SMART” โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

จากผลการวิเคราะห์สาระที่ผู้วิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบ และกลยุทธ์ส่งเสริมความเป็นครูวิชาชีพ ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

4.2.1 ด้านตัวชี้วัดคุณภาพหลัก (Key Quality Indicators) ตัวชี้วัดคุณภาพของครู SMART ทั้ง 5 ด้าน คือ

“S” หมายถึง Skills: ครูวิชาชีพมีความเชี่ยวชาญทั้งด้านวิชาการ คือ มีความรู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี และเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ คือ มีเทคนิคการสอนที่ดี

“M” หมายถึง Management: ครูวิชาชีพมีความสามารถในการบริหารจัดการอย่างน้อย 3 ด้าน คือ บริหารจัดการตนเอง บริหารจัดการนักเรียน และชั้นเรียน

“A” หมายถึง Attitude: ครูวิชาชีพมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู โดยจะต้องเป็นผู้รักงานสอน รักเพื่อนร่วมอาชีพ และรักนักเรียน อุทิศตนเพื่องานในอาชีพครู

“R” หมายถึง Resource: ครูวิชาชีพเป็นบุคคลที่มีข้อมูล (Resource Person) เพื่อเป็นทรัพยากรให้แก่ตนเองและผู้อื่นและเป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์

“T” หมายถึง Technology: ครูวิชาชีพมีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และประหยัด

4.2.2 ด้านกลยุทธ์ส่งเสริมครูวิชาชีพ 5 กลยุทธ์ ได้แก่

1. กลยุทธ์ STARS เพื่อสร้างครูให้เป็นครูเก่ง (Skills) ซึ่งครูต้องตระหนัก ดังนี้ S คือ Study: การศึกษาเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์ T คือ Think: คิดพิจารณาไตร่ตรองในการเรียนรู้ของตน A คือ Act: แสดงสิ่งที่เรียนรู้ออกมาให้เป็นรูปธรรมทั้งการพูด และการเขียน R คือ Reflect: ทบทวน ปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ของตนเองให้ทันสมัย และ S คือ Service: การให้บริการสังคม และเกิดการเรียนรู้ผ่านงานบริการ

2. กลยุทธ์ MOM ใช้เพื่อส่งเสริมครูให้เป็นนักบริหารจัดการ (Management) ดังนี้ M คือ Master: จัดการตนเองให้เป็นต้นแบบที่ดีแก่นักเรียน O คือ Order: จัดระเบียบ วินัย ชั้นเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และ M คือ Monitor: ตรวจสอบดูแลนักเรียนให้สามารถสร้างผลงานที่มีคุณภาพ

3. กลยุทธ์ AMUSE ใช้เพื่อส่งเสริมครูให้มีเจตคติ (Attitude) ที่ดีในวิชาชีพครู ดังนี้ A คือ Adversory Quotient: ครูต้องมีความสามารถต้านต่อสิ่งที่เป็นอุปสรรคได้ M คือ Morality: ครูต้องมีคุณธรรมประจำใจ U คือ Understanding: ครูต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก S

คือ Sympathy: ครูต้องเอื้ออาทรต่อนักเรียน และ E คือ Emotional Quotient: ครูต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ และมีอารมณ์ขัน

4. กลยุทธ์ ROOF ใช้เพื่อสร้างครูให้เป็นผู้มีข้อมูล (Resource Person) ทั้งเพื่อความก้าวหน้าตนเอง และนักเรียน ดังนี้ R คือ Researcher: ครูต้องฝึกฝนตนให้เป็นนักวิจัย O คือ Organizer: ครูต้องฝึกฝนตนให้เป็นนักจัดระบบระเบียบ O คือ Omnicompetence: ครูต้องฝึกฝนตนให้มีความสามารถทุกๆ ด้าน และ F คือ Facilitator: ครูต้องฝึกฝนตนให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

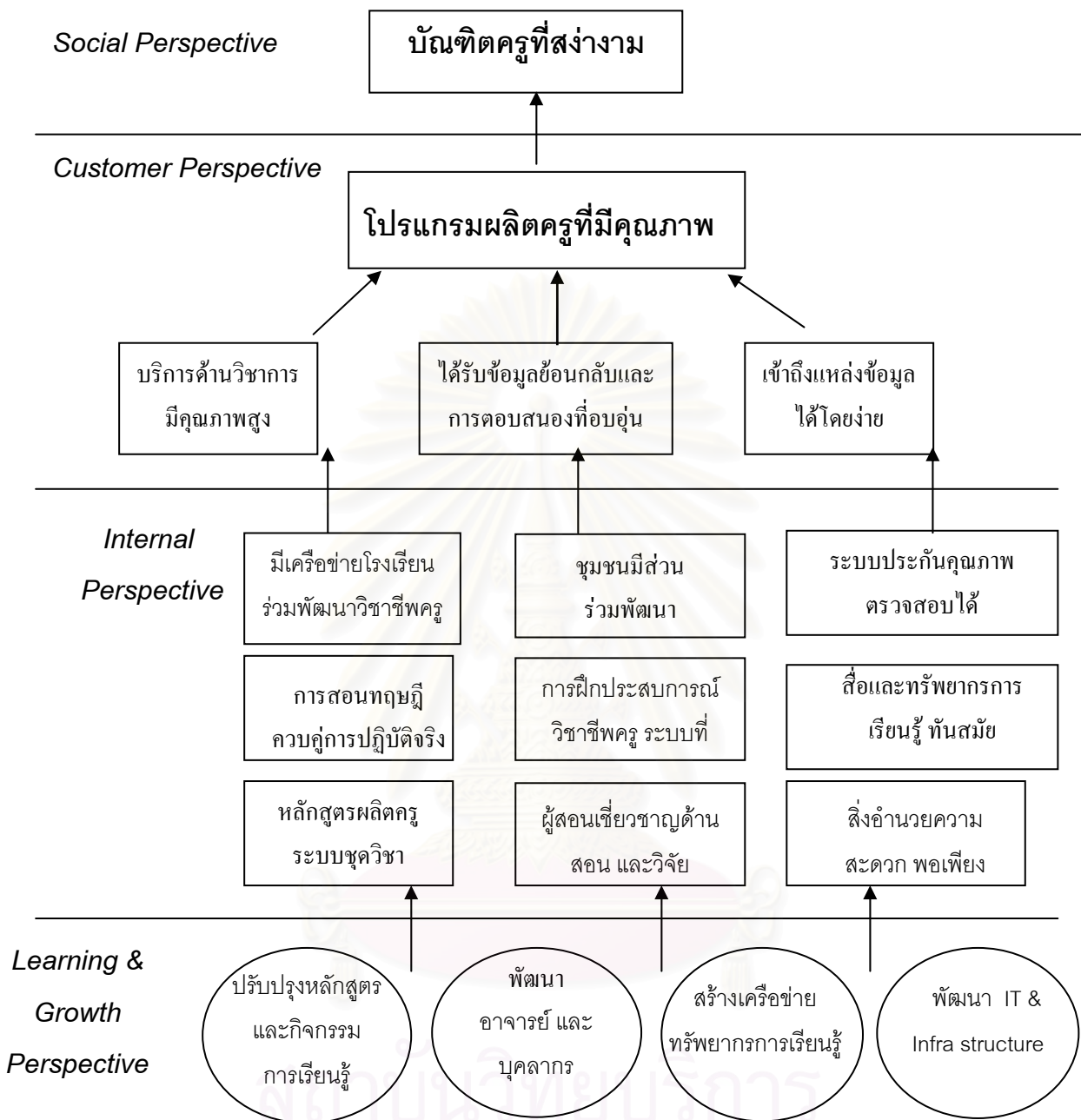
5. กลยุทธ์ TACT ใช้เพื่อส่งเสริมครูเป็นนักเทคโนโลยี (Technology) ดังนี้ T คือ Technical Practice: ครูฝึกฝนทางเทคนิคอยู่เสมอ A คือ Agent of Change: ครูประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการปรับเปลี่ยน C คือ Computer Literacy: ครูใช้คอมพิวเตอร์ได้อย่างคล่องแคล่ว และ T คือ Teaching Methods: ครูมีวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ มีข้อสังเกตว่า รูปแบบ และกลยุทธ์การสร้างครู SMART ค่อนข้างจะเป็นรูปแบบในอุดมคติ แต่ก็น่าจะทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้ ถ้าหากทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ทุ่มเทอย่างเต็มที่ และมีข้อพึงตระหนักในคำพูดที่ว่า “Form Follow Function” คือ แม้ว่ารูปแบบครู SMART จะเหมาะสม แต่หากการดำเนินร่วมมือในกระบวนการผลิตครูแบบไตรภาคี ระหว่างมหาวิทยาลัย โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู และ นักศึกษาครู ไม่สามารถทำให้เป็นรูปธรรมได้ ก็จะไม่เกิดผลลัพธ์ครู SMART ที่ต้องการ ดังนั้นจึงต้องช่วยกันคิดว่า จะเริ่มต้นปฏิรูปการผลิตครูจุดใดก่อน เรื่องนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า มหาวิทยาลัยน่าจะต้องริบดำเนินการสร้างความร่วมมือกับโรงเรียน และชุมชนอย่างจริงจัง ทั้งด้านการดำเนินกิจกรรมหลัก และกิจกรรมสนับสนุน เริ่มตั้งแต่การสร้างหลักสูตร กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และโปรแกรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

นอกจากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรครู SMART แบบชุดวิชา และเรียนแบบบูรณาการทุกชั้นปีตั้งแต่ปีที่ 2 ถึงปีที่ 4 ตามที่ผู้วิจัยนำเสนอ ว่าหลักสูตรครู SMART จะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของครู SMART ได้อย่างดี และมหาวิทยาลัยจะต้องปลูกฝังให้นักศึกษาครู ตระหนักว่าการพัฒนาตนเพื่อเป็นครูวิชาชีพ เป็นหน้าที่ของตัวนักศึกษาเอง ที่จะต้องฝึกฝนตนเองอย่างตั้งใจ ตลอดเวลาที่เข้าศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงปีสุดท้าย เพื่อให้ตนเองเป็นครูวิชาชีพที่มีความสง่างาม

4.3 ผลการประเมินแผนกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การสังเคราะห์ผลการประเมินแผนกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวน-ดุสิต โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีรายละเอียด ดังแผนภาพ

แผนที่กลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

จากแผนภาพแผนที่กลยุทธ์ ซึ่งแสดงมุมมองการวัดสมรรถนะการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ขององค์กร ตามแนวคิดของ แคปแลน และนอร์ตัน (Kaplan & Norton, 1996) 4 ด้าน มีข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

4.3.1 มุมมองด้านการเรียนรู้และการเติบโต ประกอบด้วยตัวชี้นำความสำเร็จ 4 ตัว คือ 1) ปรับปรุงหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) พัฒนาอาจารย์และบุคลากร 3) สร้างเครือข่ายทรัพยากรการเรียนรู้ภายนอกองค์กร และ 4) พัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และโครงสร้างพื้นฐาน

4.3.2 มุมมองด้านการดำเนินงานภายในองค์กร ประกอบด้วยตัวชี้นำความสำเร็จด้านการดำเนินงานภายใน 8 ตัว ซึ่งเป็นผลที่สืบเนื่องมาจากความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมด้านการเรียนรู้ และการเติบโตขององค์กร คือ 1) หลักสูตรผลิตครูมีคุณภาพ 2) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพ 3) อาจารย์มีความเชี่ยวชาญในการสอน และทำการวิจัย 4) สื่อ และทรัพยากรการเรียนรู้ มีคุณภาพ 5) สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ 6) มีเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนา 7) ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา และ 8) ระบบประกันคุณภาพที่ตรวจสอบได้

4.3.3 มุมมองด้านนิสิต นักศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้นำความพึงพอใจของนักศึกษา 3 ตัว ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการบริหารจัดการภายในที่มีคุณภาพ คือ 1) กิจกรรมสนับสนุนด้านวิชาการ และบริการมีคุณภาพสูง 2) นักศึกษาได้รับข้อมูลย้อนกลับ และการตอบสนองที่อบอุ่น 3) นักศึกษา เข้าถึงแหล่งข้อมูลได้โดยง่าย

4.3.4 มุมมองด้านสังคม ประกอบด้วยตัวชี้นำการยอมรับของสังคม 3 ตัว ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการดำเนินการผลิตครูเชิงกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง คือ 1) บัณฑิตครู มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) บัณฑิตครูสามารถเข้าสู่อาชีพได้โดยง่าย และ 3) บัณฑิตครูมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า คณะครุศาสตร์ควรสร้างตัวชี้วัดการปฏิบัติงาน ที่เป็นเชิงปริมาณให้ชัดเจนทุกมุมมอง จึงจะสามารถนำไปให้หน่วยปฏิบัติ วางแผนกลยุทธ์การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้ นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิตั้งข้อสังเกตว่า น่าจะเพิ่มมุมมองด้านการเงินด้วย เพราะแม้ว่านักศึกษาครูจะได้ทุนเรียน แต่มหาวิทยาลัยก็ต้องพิจารณาถึงความคุ้มค่าด้านการเงินด้วย เพราะมีนักศึกษาอีกส่วนที่ต้องเรียนด้วยทุนส่วนตัว และมีได้มีการประกันการมีงานทำ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ของรายงานวิจัย ผู้วิจัยขอสรุปเป็นประเด็นสำหรับการอภิปราย ได้ 3 ประเด็น คือ

1. ประเด็นความร่วมมือในกระบวนการผลิตครูแบบไตรภาคี
2. ประเด็นการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมพัฒนานิวชาชีพครู
3. ประเด็น รูปแบบ และกลยุทธ์การสร้างครู SMART

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพของดิวอี้ (Dewey's Qualitative Research Methodology) 5 ขั้น (Ostman, 1996) ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นมองหาโจทย์ เป็นขั้นที่สถานการณ์ยังสับสน (Confused Situation) (Dewey, 1939, 1930.) ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจโดยกระจ่างว่าปัญหาที่ควรวิจัยเพื่อค้นพบแนวทางแก้ไขคืออะไร (what need to be solved)

ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนาความคิด (Stage of Idea) เป็นการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงบางประการโดยการสังเกต ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงแนวทางแก้ไขปัญหาที่อาจจะเป็นไปได้

ขั้นที่ 3 ขั้นทบทวนความคิด (Stage of Reflection) เป็นการจัดระบบระเบียบ และทดสอบความคิด โดยการอ้างอิงภายนอก และเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่ผ่านมา

ขั้นที่ 4 ขั้นปรุงแต่งความคิด โดยการนำประสบการณ์ (Assimilating Experiences) ซึ่งเป็นการจัดระบบระเบียบและสื่อความหมายประสบการณ์ เป็นการก้าวข้ามจากประสบการณ์เชิงประจักษ์ เป็นความรู้ที่มีโครงสร้างอย่างมีนัยสำคัญ ประสบการณ์ จะถูกถ่ายทอดไปในรูปสิ่งที่จับต้องได้ เพื่อให้ประสบการณ์มีลักษณะเฉพาะ (Characteristic Features) ชัดเจน (Distinct) และมีความตรงทั่วไป (General Validity)

ขั้นที่ 5 ขั้นจัดตั้งใหม่ และนำเสนอ (Establish and Present) ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่แสดงถึงคุณภาพที่แท้จริง และความรู้ที่เป็นประโยชน์ เพราะความสัมพันธ์เหมือนกันที่ผ่านมา ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนผ่านทางความคิด กระบวนการเปลี่ยนแปลง การทบทวน และการตัดสินใจ เกิดขึ้นซ้ำๆ จนกระทั่งมีความชัดเจน เปลี่ยนจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนไปสู่สถานการณ์ที่แน่นอน

เครื่องมือในการวิจัยคือการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สาระ โดยการบันทึกลงในแบบวิเคราะห์สาระ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้กระบวนการจัดกระทำข้อมูลโดยวิธีนิรนัย (Deduction) และสรุปการวิเคราะห์สาระแบบดิวอี้ จัดเป็นหมวดหมู่ตามหัวเรื่องที่ศึกษา ลงรหัสหมวดหมู่ และลำดับสาระที่วิเคราะห์ (ภาคผนวก จ หน้า 247) และสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการพัฒนาการทำงานกับรายการ (Developing and Working with List) ตามแนวทางของ พรชูลี อาชวอรุ่ง (2539)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4 ชุด ดังต่อไปนี้ คือ

1. แบบวิเคราะห์สาระเพื่อบันทึกผลการวิเคราะห์สาระ จากเอกสารการปฏิบัติการผลิตครู ของกระทรวงศึกษาธิการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่สืบค้นทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับการปฏิรูปครูศึกษาของนานาชาติ เพื่อศึกษาบริบทใหม่ของครูวิชาชีพตามนโยบายปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ และยกกร่างรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ครู และผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับรูปแบบครูวิชาชีพ และกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพ

3. การจัดประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group Research) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตครู ทุกฝ่ายเพื่อ และยกกร่างแผนกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

4. การประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) เพื่อตรวจสอบและประเมินรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย และแผนกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. วิเคราะห์บริบทใหม่ของครูวิชาชีพตามนโยบายปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ
2. นำเสนอรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย
3. นำเสนอกิจกรรมการผลิตครูวิชาชีพ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนในการวิจัย 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร

1.1 ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารกฎหมายการศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 และพระบรมราชโองการ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยใช้แบบวิเคราะห์ และสังเคราะห์สาระ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และประมวลผลการวิเคราะห์

ผลที่ได้รับคือ ได้ข้อมูลสรุปการวิเคราะห์สาระพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 และพระบรมราชโองการ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

1.2 ศึกษา และวิเคราะห์สาระการปฏิบัติการศึกษาระดับอุดมศึกษา การปฏิบัติการผลิตครู ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้แบบวิเคราะห์ และสังเคราะห์สาระ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และประมวลผลการวิเคราะห์

ผลที่ได้รับคือ ได้ข้อมูลสรุปผลการวิเคราะห์สาระการปฏิบัติการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการปฏิบัติการผลิตครู ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นบริบทใหม่ของครูวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ

ผลที่ได้รับคือ ได้ข้อมูลสรุปผลการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ ขั้นตอนที่ 2 ร่างแบบจำลองการผลิตครูวิชาชีพ และบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.1 วิเคราะห์บริบทใหม่ของครูวิชาชีพที่ได้จากผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 นำมาเป็นข้อมูลในการร่างแบบจำลองการผลิตครูวิชาชีพ

ผลที่ได้รับคือ รูปแบบจำลองการผลิตครูวิชาชีพ ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการผลิต มีลักษณะเป็น สามประสาน หรืออาจเรียกได้ว่า “ไตรภาคี” อันได้แก่ มหาวิทยาลัย (ผู้ผลิตครู) โรงเรียน / ชุมชน (ผู้ใช้ครู) และ ตัวนักศึกษาครู

2.2 นำข้อมูลจากการประมวลผลการวิเคราะห์สาระการปฏิบัติการผลิตครู ของกระทรวงศึกษาธิการ ในขั้นตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการร่างแบบจำลองบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการผลิตครูวิชาชีพ

ผลที่ได้รับคือ ได้ข้อมูลที่อธิบายบทบาทของ ไตรภาคี ได้แก่ บทบาทของ มหาวิทยาลัย (ผู้ผลิตครู) บทบาทของโรงเรียน / ชุมชน (ผู้ใช้ครู) และ บทบาทของตัวนักศึกษาครู

ขั้นตอนที่ 3 ร่างแบบจำลองคุณลักษณะครูวิชาชีพ ที่มีภาพลักษณ์ของการเป็นครูเก่ง ครูดี และครูทันสมัย ในการร่างแบบนั้น ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพของดิวิตี และใช้เทคนิคการพัฒนาการทำงานกัยรายการ หรือเทคนิค DWL ตามแนวคิดของ พรชูลี อาชวอำรุง (2539)

ผลที่ได้รับคือแบบจำลองครูวิชาชีพ “SMART Model” ดังนี้

1) อักษร “S” หมายถึง Skills คือ ครูวิชาชีพจะต้องเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพครู

2) อักษร “M” หมายถึง Management คือ ครูวิชาชีพจะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ เริ่มตั้งแต่บริหาร จัดการตนเอง บริหาร จัดการนักเรียน และ ชั้นเรียน

3) อักษร “A” หมายถึง Attitude คือ ครูวิชาชีพจะต้องเป็นบุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ต่อเพื่อนร่วมอาชีพ และต่อนักเรียน

4) อักษร “R” หมายถึง Resource คือ ครูวิชาชีพจะต้องเป็นบุคคลผู้มีข้อมูล ที่เป็นทรัพยากรให้แก่ตนเองและนักเรียน สามารถเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้

5) อักษร “T” หมายถึง Technology คือ ครูวิชาชีพจะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบ และปรับปรุงความตรงของรูปแบบครูวิชาชีพ SMART โดยการสัมภาษณ์ครู และผู้บริหารโรงเรียน ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลที่ได้รับคือชื่อ รูปแบบ ครูวิชาชีพ SMART ที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 5 ยกวางแผนกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ SMART ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยใช้เทคนิควิจัยกลุ่มสนทนา (Focus Group Research)

ผลที่ได้รับคือ แผนที่กลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ ฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบรูปแบบและแผนกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพ โดยการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ สังเคราะห์ข้อเสนอนะจากการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลที่ได้รับคือข้อมูลที่นำมาใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการผลิตครูแบบไตรภาคี และข้อเสนอนะในการปรับปรุงแผนกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ขั้นตอนที่ 7 ปรับปรุงรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย และปรับปรุงแผนกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ผลที่ได้รับคือ รูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย แผนกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่มีความเหมาะสม

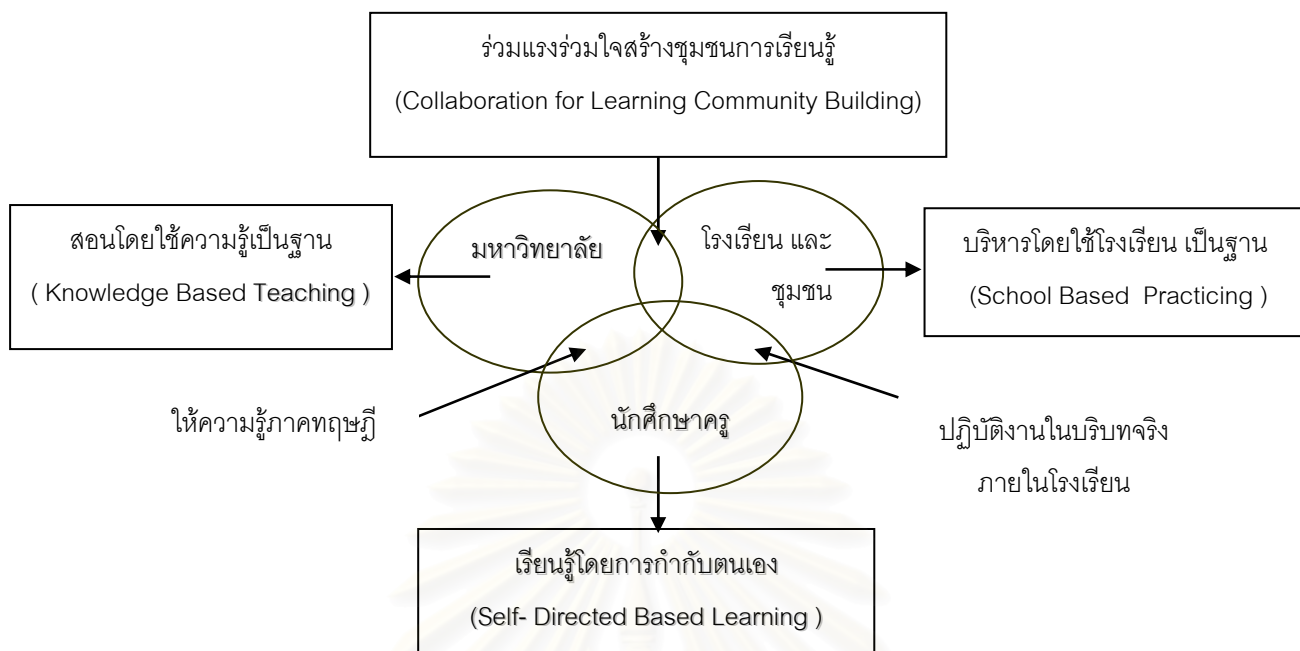
ขั้นตอนที่ 8 การเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อค้นพบด้านรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ โดยการวิเคราะห์สาระ:

ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพ และรูปแบบครูวิชาชีพ SMART ที่สอดคล้องกับบริบทใหม่ของวิชาชีพครู ของประเทศไทย เป็นรูปแบบที่เกิดจากความร่วมมือในการผลิตครูรุ่นใหม่ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 5 ปี ตามแนวทางการปฏิรูปการผลิตครู ของกระทรวงศึกษาธิการ ของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ได้แก่มหาวิทยาลัย (ฝ่ายผู้ผลิตครู) โรงเรียน และชุมชน (ฝ่ายผู้ใช้ครู) และฝ่ายนิสิต นักศึกษาครู (ตัวครู) โดยที่ทุกฝ่ายจะต้องปรับกระบวนการทัศน์ในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับบทบาทใหม่ของตนเอง เรียกว่า “รูปแบบการผลิตครูแบบไตรภาคี”

ดังแผนภาพหน้าถัดไป

แผนภาพ รูปแบบผลิตครูแบบไตรภาคี

จากแผนภาพรูปแบบการผลิตครูแบบไตรภาคีประกอบด้วย

1. มหาวิทยาลัย ฝ่ายผู้ผลิตครูมีบทบาทหลักในการให้ความรู้ภาคทฤษฎีแก่นักศึกษาครู และเชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในบริบทจริงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู
2. โรงเรียนและชุมชน เป็นฝ่ายผู้ใช้ครู มีบทบาทหลักในการให้ความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่นักศึกษาครู โดยผ่านการปฏิบัติในบริบทจริงภายในโรงเรียน และชุมชน
3. นักศึกษาครู มีบทบาทหลักในการศึกษา เรียนรู้โดยการกำกับตนเอง และพัฒนาตนเองให้เป็นครูวิชาชีพ ตามมาตรฐานที่กำหนด

2. ข้อค้นพบการดำเนินงานในกระบวนการผลิตครู โดยการประชุมกลุ่มสนทนา:

กลุ่มสนทนาได้วิเคราะห์กรอบการดำเนินงานในกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก และกิจกรรมสนับสนุน ดังแผนภาพหน้าถัดไป

แผนภาพ การวิเคราะห์กรอบการดำเนินงานผลิตครูวิชาชีพ

จากแผนภาพ กรอบดำเนินงาน และกลยุทธ์ระดับหน่วยงาน ของ คณะครุศาสตร์ ในกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ ประกอบด้วยกลยุทธ์ในการดำเนินกิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุน ดังนี้

2.1 กลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมหลักในกระบวนการผลิตครู ประกอบด้วย

- 1.1 การรับนักศึกษา เก่ง ดี อยากรับเป็นครู ใช้กลยุทธ์ "ประกันเงิน – ประกันงาน"
- 1.2 หลักสูตรผลิตครูเน้นปรีชาสามารถผู้เรียนใช้กลยุทธ์ "หลักสูตรระบบชุดวิชา "
- 1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้กลยุทธ์ "เรียนภาคทฤษฎีควบคู่การปฏิบัติจริง"

1.4 การปลูกจิตสำนึกครูดีและครูเก่ง ใช้กลยุทธ์ “เสริมประสบการณ์ภาคฤดูร้อน”

1.5 การประเมินผลบัณฑิต ใช้กลยุทธ์ “การสอบออกโดยการประเมินตามเกณฑ์”

1.6 การฝึกงานในโรงเรียนและชุมชนในชั้นปีที่ 5 ของนิสิต นักศึกษาคู ซึ่งชุมชนจะต้องเป็นฐานการพัฒนาครู ใช้กลยุทธ์ “ระบบพี่เลี้ยงคู่”

1.7 การได้รับใบประกอบวิชาชีพครูอัตโนมัติ ใช้กลยุทธ์ “กรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูร่วมประเมิน”

2.2 กลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการผลิตครูวิชาชีพ ประกอบด้วย

2.1 การพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ใช้กลยุทธ์ “ปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร” หรือออกแบบโครงสร้างองค์กรใหม่ ดังนี้

- 1) เปลี่ยนแนวคิดในการปฏิบัติงาน
- 2) สร้างนวัตกรรม และปรับโครงสร้างพื้นฐาน
- 3) ปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติ และเครื่องมือ

2.2 การพัฒนาอาจารย์สู่ความเชี่ยวชาญ ใช้กลยุทธ์ “ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ” หรือ “PLC (Professional Learning Community)” ซึ่งเป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ (Best Practice) มีลักษณะการเรียนรู้ ดังนี้

1) มีการเรียนรู้โดยการปฏิบัติงานจริง โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อค้นหาวิธีการแก้ปัญหาที่แท้จริง ในรูปของการทำงานเป็นทีม การพูดคุยกันเป็นภาพ (Visual Dialogue) การจัดทำโครงการหรือโครงการที่มีความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นแรงขับเคลื่อน

2) มีการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ และองค์ความรู้เกิดขึ้นโดยไม่มีข้อจำกัด บุคคลสามารถเรียนรู้ และมีโอกาสเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และกับทุกคน ซึ่งการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยระบบดิจิทัล ทำให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่แท้จริง

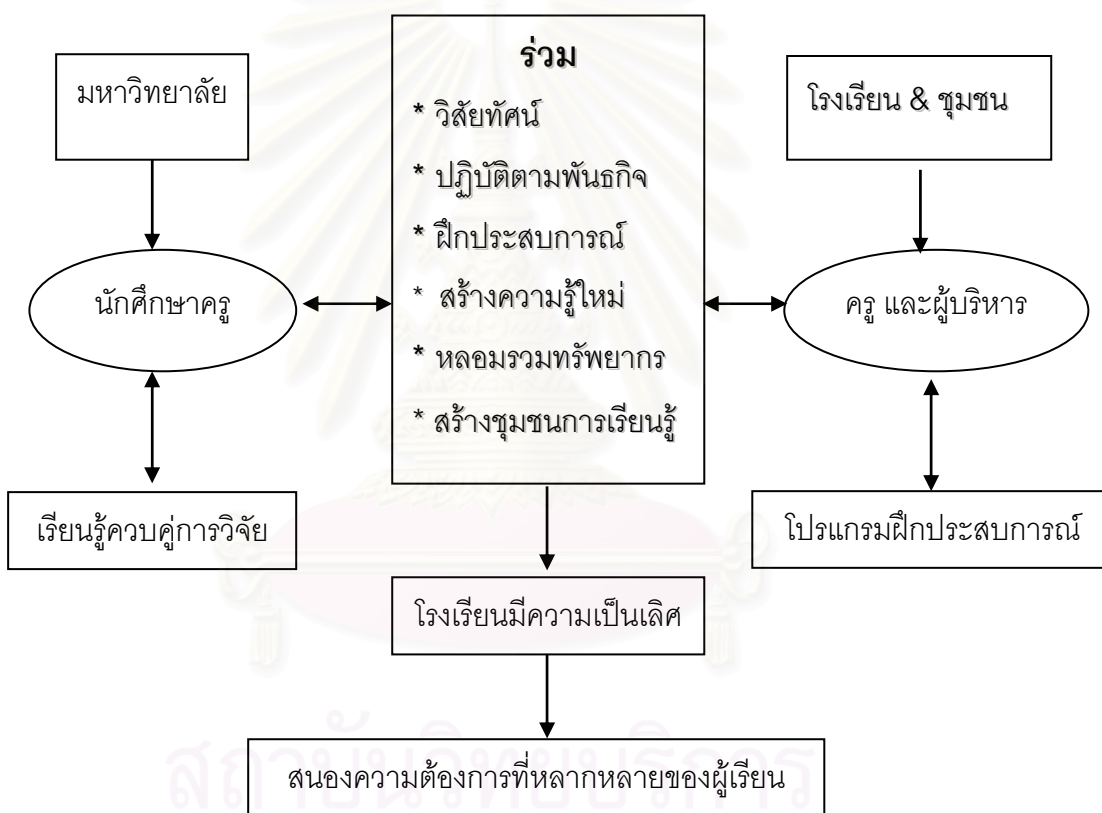
3) มีการเรียนรู้ด้วยสื่อประสม (Multimedia) ที่จะส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ในกระบวนการเรียนรู้ อาทิ สามารถนำเสนอเนื้อหาการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และครูมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการขยายมิติการเรียนรู้ ทั้งในด้านปฏิสัมพันธ์ สถานที่ และเวลา

2.3 สร้างเครือข่ายทรัพยากรการเรียนรู้ภายนอกองค์กร ใช้กลยุทธ์ “การจัดการศึกษาแบบพหุภาคี” ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ในลักษณะเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาคต่างๆ ในสังคม คือภาคการตลาด ภาครัฐ และภาคเอกชน

2.4 การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ Infrastructure โดยใช้กลยุทธ์ "ชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์" ซึ่งจะส่งผลให้ระบบการศึกษา และกระบวนการทางการจัดศึกษาของสถานศึกษาเปลี่ยนไป มุ่งเน้น ทักษะในการแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์ความรู้ แบบไร้พรมแดน

3. ข้อค้นพบการดำเนินความร่วมมือกับโรงเรียนในกระบวนการผลิตครู โดยการประชุมกลุ่มสนทนา:

กลุ่มสนทนาได้วิเคราะห์กรอบการดำเนินความร่วมมือในกระบวนการผลิตครู วิชาชีพกับโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู หรือ PDS (Profssional Development School) ภายใต้ความร่วมมือแบบไตรภาคี ดังแผนภาพ

แผนภาพแสดง กรอบการดำเนินงานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

จากแผนภาพ กรอบการดำเนินงานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูมีลักษณะ 3 ประการ คือ

1. โรงเรียนร่วมพัฒนานิวชาชีพครู และมหาวิทยาลัย โดยคณะครุศาสตร์ จะต้องเป็นหุ้นส่วน (Partnership) กัน แบบทวิภาคีก่อน โดยความร่วมมือนี้ บทบาทของมหาวิทยาลัย คือ การจัดการเรียนการสอนฐานความรู้ หมายความว่า ความรู้ภาคทฤษฎีที่จัดให้แก่ นิสิต นักศึกษา ครู จะต้องเป็นองค์ความรู้ที่ทันสมัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกัน โรงเรียนให้ประสบการณ์วิชาชีพครูผ่านกระบวนการสืบสวนสอบสวน ในการปฏิบัติงานภายใต้บริบทจริงของโรงเรียน

2. ความร่วมมือในการพัฒนานิวชาชีพครูนั้น นักเรียน และนักศึกษาครู จะต้องถูกวางไว้เป็นศูนย์กลางของความร่วมมือ ในการดำเนินงานใดๆ จะต้องมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน และ นักศึกษาครู ความสำเร็จ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน คือบทเรียนที่นักศึกษาครูไม่สามารถเรียนรู้ได้จากตำรา และเมื่อเกิดปัญหาใดๆขึ้นทุกๆฝ่าย จะต้องตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบ จะต้องระบุปัญหาเพื่อหาทางแก้ไข ผ่านกระบวนการสืบสวน สอบสวน (Inquiry) ทุกขั้นตอน ซึ่งจะทำให้นักศึกษาครู ได้รับประสบการณ์วิชาชีพภาคทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติงานในบริบทจริง นักศึกษาครู ได้รับประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้วิชาชีพครู และในขณะเดียวกันนักเรียนก็ได้รับประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้เช่นกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารคณะครุศาสตร์ จะต้องร่วมมือกันและปรับกระบวนการทัศน์ เพื่อให้มี วิสัยทัศน์ และมีเป้าหมายและ พันธกิจ ร่วมกันในเรื่องต่อไปนี้

3.1 พัฒนาองค์กรสู่ความเป็นชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ คือ พัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรทุกคน ให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง เพื่อให้องค์กร สามารถก้าวสู่ความเป็นเลิศ (Best Practice) ได้

3.2 หลอมรวมทรัพยากรระหว่างโรงเรียน และมหาวิทยาลัย อันได้แก่ การบริหารจัดการทางการเงิน บุคลากร เวลา และเทศะ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเกิดประโยชน์สูงสุด แก่ทั้งสององค์กร

3.3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรให้มีความพร้อม เพื่อรองรับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ที่เป็นปัจจัยสำคัญ ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านเครือข่าย ของผู้เรียน และชุมชน

3.4 สร้างเครือข่ายทรัพยากรการเรียนรู้ภายนอกองค์กร โดยมหาวิทยาลัยจะต้องมีเครือข่ายระดับมหาวิทยาลัย ทั้งภายในและภายนอกประเทศ สำหรับโรงเรียนก็ต้องมีเครือข่ายระดับโรงเรียนทั้งภายในและภายนอกประเทศ เช่นเดียวกัน

4. ข้อค้นพบรูปแบบครู SMARTโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพของดิวงษ์ 5 ชั้น :

ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบ “ครู SMART “ ซึ่งเป็นรูปแบบครูวิชาชีพที่มีความหมายอันจะนำไปสู่การพัฒนาตนของนิสิต นักศึกษาครู ให้เป็นครูเก่ง ครูดี และครูทันสมัย มีดัชนีชี้วัดคุณภาพหลัก (Key Quality Indicators) 5 ด้าน และกลยุทธ์ โดยใช้รหัสอักษรเพื่อสะดวกในการสื่อสาร 5 ตัว มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ดัชนีชี้วัดคุณภาพหลัก ของครู SMART

ดัชนีชี้วัดคุณภาพหลัก ของครูวิชาชีพ SMART มี 5 ด้านตามรหัสอักษร ได้แก่

S หมายถึง **Skills** : ครูวิชาชีพต้องมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ซึ่งทำให้ตัวครูมีความเชี่ยวชาญทั้งด้านวิชาการ คือมีความรู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี และเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ คือมีเทคนิคการสอนที่ดี

M หมายถึง **Management**: ครูวิชาชีพต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ อย่างน้อย 3 ด้าน คือ บริหารจัดการตนเอง บริหารจัดการนักเรียน และบริหารจัดการชั้นเรียน

A หมายถึง **Attitude**: ครูวิชาชีพต้องมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู โดยจะต้องเป็นผู้รักงานสอน รักเพื่อนร่วมอาชีพ และรักนักเรียน อุทิศตนเพื่องานในวิชาชีพ

R หมายถึง **Resource**: ครูวิชาชีพต้องเป็นบุคคลที่เป็นทรัพยากรการเรียนรู้ให้แก่ตนเอง (Self Resourceful) และผู้อื่น และสามารถส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์

T หมายถึง **Technology**: ครูวิชาชีพต้องมีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และประหยัด

4.2 กลยุทธ์แห่งความสำเร็จของครู SMART

กลยุทธ์ ซึ่งเป็นตัวย่อขององค์ประกอบแห่งความสำเร็จ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่

กลยุทธ์ STARS หรือ “กลยุทธ์ปั้นดินให้เป็นดาว” ใช้เป็นแนวทางเพื่อฝึกฝนตัวนิสิต นักศึกษาครู ให้เป็นครูเก่ง (Skills) ใช้รหัสอักษรในการสื่อสาร 5 ตัว ประกอบด้วย

S คือ **Study**: ศึกษาเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์

T คือ **Think**: คิดพิจารณาไตร่ตรองในการเรียนรู้ของตน

A คือ Act: แสดงสิ่งที่เรียนรู้ให้เป็นรูปธรรมด้วยการลงมือกระทำ

R คือ Reflect: ทบทวน ปรับเปลี่ยน การเรียนรู้ของตนเองให้ทันสมัย

S คือ Service: ให้บริการผู้อื่นในชุมชนแห่งการเรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้

จากการให้บริการ (Service Learning)

กลยุทธ์ MOM หรือ "กลยุทธ์แม่พิมพ์" เป็นแนวทางที่ใช้เพื่อฝึกฝนนิสิต นักศึกษา ครูให้เป็นนักบริหารจัดการ (Management) ใช้รหัสอักษรในการสื่อสาร 3 ตัว ประกอบด้วย

M คือ Master: จัดการตนเองให้เป็นต้นแบบที่ดีแก่นักเรียน

O คือ Order: จัด ระเบียบชั้นเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้

M คือ Monitor: ตรวจสอบ ดูแลนักเรียนให้สามารถสร้างผลงานได้

กลยุทธ์ AMUSE หรือ "กลยุทธ์สอนสนุก" ใช้เพื่อส่งเสริมครูให้มีเจตคติ (Attitude) ที่ดีในวิชาชีพครู ใช้รหัสอักษรในการสื่อสาร 5 ตัว ประกอบด้วย

A คือ AQ (Adversary Quotient) : ครูมีความอดทนต่อความยากลำบาก ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู

M คือ MQ (Morality Quotient) : ครูมีศีลธรรม และ คุณธรรมประจำใจ

U คือ Understanding: ครูเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน

S คือ Sympathy: ครูเอื้ออาทร และเห็นใจผู้เรียน

E คือ EQ (Emotional Quotient): ครูมีความฉลาดทางอารมณ์ และมีอารมณ์ขัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข

กลยุทธ์ ROOF หรือ "กลยุทธ์ร่มพฤษา" ใช้เพื่อเป็นแนวทางให้ครูพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากร ทั้งสำหรับตนเอง และผู้เรียน ใช้รหัสอักษรในการสื่อสาร 4 ตัว ประกอบด้วย

R คือ Researcher: ครูต้องฝึกฝนตนให้มีลักษณะเป็นนักวิจัย และมีจิตวิทยาศาสตร์

O คือ Organizer: ครูต้องฝึกฝนตนให้เป็นนักจัดระบบระเบียบ ทั้งในชีวิตส่วนตัว และหน้าที่การงาน

O คือ Omnicompetence: ครูต้องฝึกฝนตนให้มีความรู้ และมีความสามารถหลายๆด้าน จนเป็นผู้รอบรู้ และเชี่ยวชาญ

F คือ Facilitator: ครูต้องฝึกฝนตนให้เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

กลยุทธ์ TACT หรือ “กลยุทธ์นักเทคโนโลยี” ใช้เพื่อเป็นแนวทางให้ครูพัฒนาตนให้เป็นนักเทคโนโลยี (Technology) ใช้รหัสอักษรในการสื่อสาร 4 ตัว ประกอบด้วย

T คือ Technical Practice: ครูต้องฝึกฝนตนทางด้านเทคนิคต่างๆ

A คือ Agent of Change: ครูต้องเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่า โดยเป็นผู้กำกับกับการเปลี่ยนแปลงของตนเองและช่วยให้นักเรียนเป็นเช่นนั้นด้วย

C คือ Computer Literacy: ครูต้องสามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว

T คือ Teaching Methods: ครูต้องมีวิธีการสอนสมัยใหม่ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย 3 ประเด็น ดังนี้

1. ประเด็นกิจกรรมในกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ

1.1 กิจกรรมหลักในกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ ประกอบด้วย

1.1.1 การรับนักศึกษา เก่ง ดี อยากรับเป็นครู ใช้กลยุทธ์ “ประกันเงิน – ประกันงาน” ให้ นิสิต นักศึกษาทุกคน แม้เงินทุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จะไม่เพียงพอ มหาวิทยาลัยก็ควรดำเนินการตั้งกองทุนจัดสรร ให้นิสิต นักศึกษาครู ที่มีผลการเรียนดี เพื่อเป็นแรงจูงใจ ให้นักเรียนที่ดี และ เก่ง เข้ามาเรียนครู โดยกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ของผลการเรียนในแต่ละภาคเรียน เพื่อเป็นแรงเสริมให้นิสิต นักศึกษาครูตั้งใจเรียน

1.1.2 การสร้างหลักสูตรผลิตครูวิชาชีพ ระดับปริญญาตรี 5 ปี ใช้กลยุทธ์ “หลักสูตรชุดวิชา” และจะต้องเป็นหลักสูตรที่เน้นปรีชาสามารถ (Capability Based Curriculum) และเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ การบรรจุเนื้อหาสาระลงในหลักสูตร ควรมีความสมดุลย์ ระหว่าง ความรู้ และ ความดี เพื่อสร้างครูให้เก่ง และดี และมีการเน้น ความรู้ คู่คุณธรรม ในทุกๆรายวิชา และเน้นการบูรณาการความรู้ทุกรายวิชาทั้งในแนวนราบ (Horizontal Integration) และในแนวตั้ง (Vertical Integration) เพื่อให้สอดคล้องกับโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งเป็นโลกแห่งการบูรณาการ

1.1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้กลยุทธ์ “เรียนทฤษฎีควบคู่ปฏิบัติจริง” ควรมีนโยบายในการ หลอมรวมทรัพยากรการเรียนรู้อะหว่างโรงเรียน และมหาวิทยาลัย อันได้แก่ งบประมาณ บุคลากร เวลา และสถานที่ เช่น มหาวิทยาลัยอาจจัดบางสาระวิชาให้นักศึกษาคูไปเรียนที่โรงเรียน หรือในทางกลับกัน อาจเชิญครูผู้เชี่ยวชาญในโรงเรียน เข้ามาสอนในมหาวิทยาลัย สำหรับกรณีครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ควรจัดเงินเป็นค่าตอบแทน หรือพิจารณาให้เป็นภาระงานที่เหมาะสม เพื่อเป็นขวัญ กำลังใจ แก่คณะครู และคณาจารย์ในการทำงาน

1.1.4 การปลูกจิตสำนึกครูดี และเสริมประสบการณ์ครูเก่ง ใช้กลยุทธ์ “เสริมประสบการณ์ระหว่างปิดภาค” โดยคณะครูศาสตร์จะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์เสริมระหว่างปิดภาคเรียนกลางปี และปิดภาคฤดูร้อน ตั้งแต่เริ่มต้น นักศึกษาคูเริ่มเข้าเรียนปีแรก อย่างเป็นขั้นตอนจนกระทั่งถึงปีสุดท้ายของการเรียนในมหาวิทยาลัย และการวางแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ควรเป็นกิจกรรมเชิงบูรณาการความรู้ที่เรียนในแต่ละภาคเรียน ในลักษณะหลอมรวมความรู้ภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริง โดยให้นักศึกษาเสนอเป็นโครงการนอกบริการในชุมชนรอบนอกโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในการประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

1.1.5 การประเมินผลเพื่อจบการศึกษาเป็นบัณฑิตครูวิชาชีพ ใช้กลยุทธ์ “การสอบออกโดยการประเมินตามเกณฑ์” ซึ่งมหาวิทยาลัย จะต้องตั้งเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครู และควรเป็นเกณฑ์ที่มีมาตรฐานขั้นสูง และลักษณะข้อสอบควรเป็นเชิงบูรณาการความรู้ที่ได้เรียนมาตลอดทั้งหลักสูตร และควรมีนโยบายสร้างเครือข่ายให้คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูร่วมประเมินมาตรฐานด้านความรู้ด้วย

1.1.6 การฝึกงานในโรงเรียนและชุมชน ในชั้นปีที่ 5 ควรจัดให้ชุมชนเป็นฐานการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์ “ระบบพี่เลี้ยงคู่” ซึ่งมหาวิทยาลัยจะต้องมีเครือข่ายขององค์กรในชุมชน หรือแกนนำชุมชน จัดหาบุคลากรที่เหมาะสม ที่จะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียน สำหรับอาจารย์นิเทศก์ ก็จะต้องทำหน้าที่ประสานทั้งครูพี่เลี้ยงในโรงเรียน และครูพี่เลี้ยงในชุมชน เพื่อให้การฝึกงานในชั้นปีที่ 5 มีความหมาย และเกิดประโยชน์สูงสุดในการเตรียมพร้อมนิสิต นักศึกษาคูก้าวสู่โลกอาชีพ และควรมีนโยบายสร้างเครือข่ายให้คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูร่วมประเมินมาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตนด้วย

1.2 กิจกรรมสนับสนุน ในกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ ประกอบด้วย

1.2.1 การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศ โดยใช้กลยุทธ์ “การพัฒนาแบบพลวัต” เป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษ

ที่ 21 ซึ่งมนุษย์ทุกคนจะต้องเรียนรู้ทั้งชีวิต ซึ่งความเป็นเลิศในความหมายของผู้วิจัย มิใช่ความสมบูรณ์แบบ เพราะองค์กร ก็เหมือนสิ่งมีชีวิตที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้นความเป็นเลิศขององค์กร จึงหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรตามพันธกิจอย่างดีที่สุดเพื่อให้เกิดผลลัพธ์การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย กลยุทธ์การพัฒนาแบบพลวัตเพื่อความเป็นเลิศ เป็นการดำเนินการของฝ่ายบริหาร ที่จะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร เพื่อเปลี่ยนวัฒนธรรมการปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานตามพันธกิจได้อย่างดีที่สุด (Best Practice) เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ ดังนั้นสิ่งสำคัญคือการจัดรูปแบบ และเป้าหมายการพัฒนาให้ชัดเจน และสื่อสารให้เข้าใจตรงกันทั่วทั้งองค์กร

1.2.2 สร้างเครือข่ายทรัพยากรการเรียนรู้ภายนอกองค์กร โดยใช้กลยุทธ์ “การจัดการศึกษาแบบหุ้นส่วนพหุภาคี” กลยุทธ์นี้ เป็นการประยุกต์แนวคิดเรื่อง องค์ประกอบของสังคม กับการศึกษา และแบบแผนของการเรียนรู้ ซึ่งก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษาคือการจัดการศึกษาในลักษณะเป็นหุ้นส่วน หรือพันธมิตร ระหว่างภาคต่างๆ ในสังคม คือภาคการตลาด ภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งจะช่วยขยายสมรรถนะ และขอบเขตของการจัดบริการการศึกษา เพื่อสิทธิของพลเมืองในด้านการศึกษา และนำไปสู่การพัฒนาสิทธิทางสังคม อาทิ สิทธิในโอกาสและสิทธิในการมีส่วนร่วม ดังนั้นแนวโน้มการวางแผนพัฒนา จึงมุ่งเน้นรูปแบบการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

1.2.3 การพัฒนาคณะครุศาสตร์ไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ โดยการพัฒนาคณาจารย์ทุกคนให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ใช้ กลยุทธ์ “ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ หรือ PLC (Professional Learning Community)” ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่เป็นหัวใจของการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศในยุคสังคมฐานความรู้ จากผลการวิเคราะห์สาระเกี่ยวกับ ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (Professionsl Learning Community)” หรือ PLC พบว่า PLC เป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อขนานรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ไปสู่ระบบสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งต้องการแรงงานที่มีเชี่ยวชาญ และทักษะใหม่ๆ รวมทั้งโอกาสในการได้รับทักษะใหม่ๆ ตลอดชีวิต ภารกิจของสถาบันการศึกษาจึงมุ่งเน้นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังมีการแสวงหาสถานที่ และวิธีการที่ผู้บริโภค หรือลูกค้าได้รับความรู้และทักษะเพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลให้เกิด การสร้าง “ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ” และการก่อตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นภายในองค์กรธุรกิจในประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก ปัจจุบัน มีชุมชนการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เกิดขึ้นหลากหลายรูปแบบ และการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ รูปแบบต่างๆ ก็เพิ่มมากขึ้นด้วย เนื่องจากเป็นการเรียนรู้ที่ให้ทางเลือก และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ศักยภาพในการเรียนรู้ของสมาชิกในองค์กร และประสิทธิผลในการจัดการเรียนรู้ ของ

องค์กร เป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขัน และเป็นปัจจัยสำคัญในการรับมือกับความท้าทายใหม่ๆ แนวคิดใหม่ในการสร้างภาวะ การเป็นผู้นำขององค์กร คือ การจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของมนุษย์ การยอมรับองค์ความรู้ที่ได้รับจากระบบการทางสังคม การออกแบบเทคโนโลยี และระบบใหม่ๆ ที่ยืดหยุ่น ซึ่งเอื้อต่อการเรียนรู้ของชุมชน รวมทั้งการศึกษาในระบบ กับการศึกษาตามอัธยาศัย และการสร้างฐานข้อมูลระดับองค์กร ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้

1.2.4 การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ Infrastructure โดยใช้กลยุทธ์ "ชุมชนออนไลน์" กลยุทธ์นี้จะทำให้กระบวนการจัดการทางการศึกษาเปลี่ยนไป มุ่งเน้นทักษะในการแก้ปัญหา และทักษะการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ซึ่งธนาคารโลกเสนอแนะไว้ในรายงานพัฒนาโลกปี พ.ศ. 2541 ว่า ความรู้ที่สำคัญสำหรับกระบวนการพัฒนามี 2 มิติ ดังนี้ คือ

1) ความรู้ด้านเทคโนโลยี หรือวิธีการ ซึ่งประเทศกำลังพัฒนามีช่องว่างทางด้านความรู้ หรือวิธีการที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ในแง่ของวิธีการได้รับความรู้ วิธีการซึมซับความรู้ และวิธีการสื่อสารความรู้

2) ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะ ซึ่งมีช่องว่างด้านข้อมูลข่าวสาร หรือการตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลข่าวสาร และแม้ว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อาจก่อให้เกิดความไม่เสมอภาค ที่เพิ่มขึ้นระหว่างชนชั้นในสังคม ในด้านความสามารถในการใช้จ่าย เพื่อเข้าถึงเทคโนโลยี และความพร้อมด้านสติปัญญา ที่จะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารใหม่ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ แต่สถาบันการศึกษาก็จะต้องยอมรับว่า การพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศ และโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของครู อาจารย์ และผู้เรียน และการสร้างทุนปัญญาให้กับองค์กร

2. ประเด็นการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู:

การดำเนินงานของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ภายใต้ความร่วมมือแบบไตรภาคี ซึ่งโรงเรียนจะต้องปรับกระบวนการทัศน์ในการดำเนินงานใหม่ ประกอบด้วย

1. โรงเรียนจะต้องวางนักเรียน และนิสิต นักศึกษาครู ไว้ที่ศูนย์กลางของความร่วมมือในการร่วมพัฒนาวิชาชีพครู การดำเนินการความร่วมมือใดๆในบริบทของการปฏิบัติจริง จะต้องมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน เพราะเมื่อเกิดปัญหาต่างๆขึ้นในโรงเรียน สิ่งนั้นคือบทเรียนที่มีค่าที่สุดของ นิสิต นักศึกษาครูที่ไม่สามารถศึกษาจากตำราได้ และทุกๆฝ่าย จะต้องตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบ จะต้องระบุประเด็นปัญหาเพื่อหาทางแก้ไข ผ่านกระบวนการสืบสวน สอบสวน (Inquiry) ทุกขั้นตอนภายใต้บริบทของการปฏิบัติงานด้านการเรียน การสอน เพราะประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการใดๆ ก็เพื่อสนองความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนในโรงเรียน ใน

ขณะเดียวกัน นิสิต นักศึกษาครู ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพอยู่ในโรงเรียน ก็จะได้รับประสบการณ์ตรงในวิชาชีพของตน เท่ากับเป็นการเรียนรู้พร้อมๆ กันของทุกฝ่าย รวมทั้งครูในโรงเรียน และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยด้วย

2. การพัฒนาโรงเรียนไปสู่ความเป็นเลิศ (Best Practice) ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องเห็นความสำคัญ และเข้าใจปรัชญาของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู และปรับกระบวนการทัศน์ในการบริหารจัดการโรงเรียนใหม่ เป็นการบริหารจัดการแบบคุณภาพ สิ่งที่สำคัญอันดับแรก คือ ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์แห่งความเป็นเลิศก่อน โดยการปรับวัฒนธรรมการดำเนินงานภายในโรงเรียนเพื่อร่วมพัฒนาวิชาชีพครู และสร้าง“ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ” (Professional Learning Community) ขึ้นในโรงเรียน เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัย ดังนั้นกิจกรรมริเริ่มของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูคือการปรับกระบวนการทัศน์ผู้บริหาร ให้เห็นความสำคัญในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันผลิตครู และหากเปิดโอกาสให้ชุมชน หรือผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมด้วย ก็จะสอดคล้องกับปรัชญาการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูอย่างแท้จริง

3. ประเด็น รูปแบบ และกลยุทธ์การสร้างครู SMART

รูปแบบ และกลยุทธ์การสร้างครู SMART เป็นรูปแบบการผลิตครูตามแนวทางการปฏิรูปการผลิตครู ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะต้องเป็นครู เก่ง ดี และทันสมัย เป็นครูที่สามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข มีคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการ ตามผลการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยใช้รหัสตัวอักษร 5 ตัวคือ “SMART” มีความหมายตามรหัสตัวอักษร ดังนี้

S มาจากคำว่า Skills หมายความว่า ครูวิชาชีพจะต้องมีความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านวิชาการ คือมีความรู้ในวิชาที่สอนดีและเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ คือมีเทคนิคการสอนดี

M มาจากคำว่า Management หมายความว่า ครูวิชาชีพจะต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการอย่างน้อย 3 ด้าน คือ บริหารจัดการตนเอง บริหารจัดการนักเรียน และชั้นเรียน

A มาจากคำว่า Attitude หมายความว่า ครูวิชาชีพจะต้องมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู เป็นครูที่รักผู้เรียน รักงานสอน และรักเพื่อนร่วมอาชีพ อุทิศตนเพื่องานในอาชีพครู

R มาจากคำว่า Resource หมายความว่า ครูวิชาชีพจะต้องเป็นบุคคลที่เป็นทรัพยากรให้แก่ตนเอง และผู้อื่น และสามารถส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์

T มาจากคำว่า Technology หมายความว่า ครูวิชาชีพจะต้องมีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และประหยัด

จึงกล่าวได้ว่าครู SMART เป็นครูแห่งอนาคตของประเทศไทย เป็นครูที่มีความเป็นเลิศ และมีแนวทางที่จะทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้อย่างแน่นอน หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ทุ่มเทอย่างเต็มที่ ดำเนินความร่วมมือในกระบวนการผลิตครูแบบไตรภาคี ระหว่าง มหาวิทยาลัย

โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู รวมถึงชุมชนที่อยู่รอบนอกโรงเรียน และนักศึกษาครู ซึ่งเป็นผลผลิตของกระบวนการผลิตครู และเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่สุด ครู SMART เป็นครูที่จะสามารถสร้างสรรค์เยาวชนไทยให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังนั้นทุกภาคี จึงต้องมีการวางแผนร่วมกัน เพื่อดำเนินการปฏิรูปการผลิตครูวิชาชีพ ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม ในเรื่องนี้ มหาวิทยาลัยจะต้องริบดำเนินการสร้างความร่วมมือ กับ โรงเรียน และชุมชน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และการดำเนินความร่วมมือจะต้องร่วมมือทั้งกิจกรรมหลัก และกิจกรรมสนับสนุนในกระบวนการผลิตครู เริ่มตั้งแต่การสร้างหลักสูตรระบบชุดวิชา ที่เน้นปรีชาสามารถของผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการประยุกต์

1.1 **ข้อเสนอแนะด้านกลยุทธ์** การดำเนินงานในกระบวนการผลิตครู SMART เพื่อให้องค์กร มีความเป็นเลิศ แบบ 3 ร่วม – 4 หลัก – 3 ปรับ – 4 แผน มีรายละเอียดดังนี้

1) กลยุทธ์ 3 ร่วม : คือการร่วมมือแบบไตรภาคี

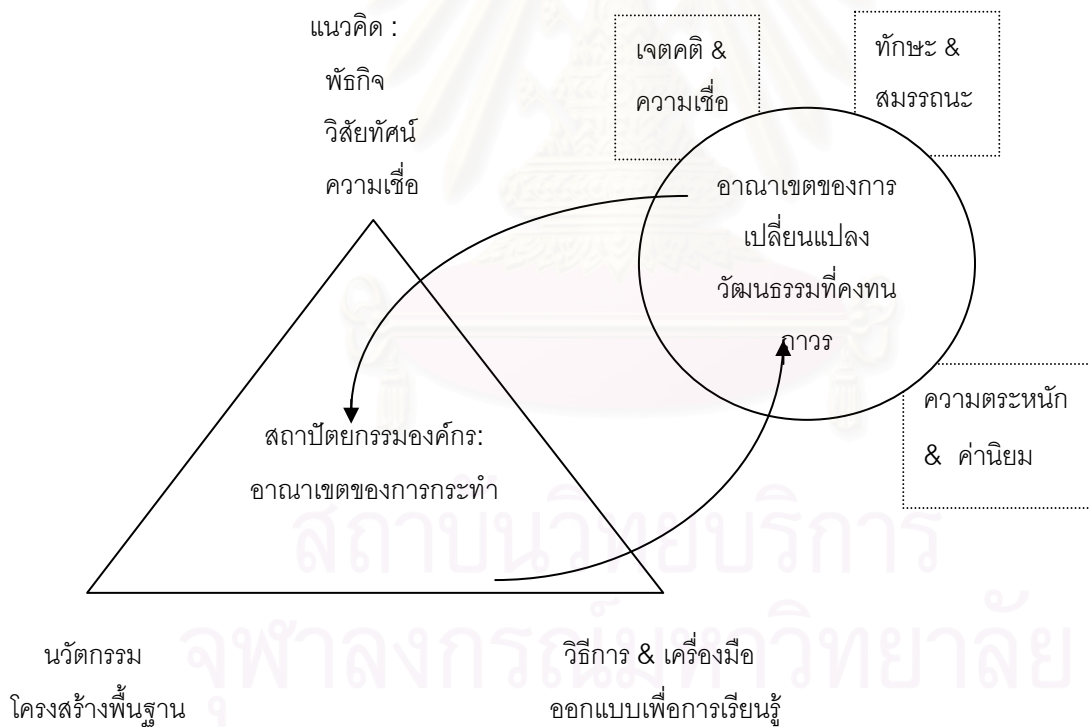
มหาวิทยาลัย โรงเรียน และนักศึกษาครู ต้องเริ่มต้นด้วยความร่วมมือแบบทวิภาคี ระหว่างมหาวิทยาลัย และโรงเรียนก่อน โดยบูรณาการวิชาชีพครูกับการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนเข้าด้วยกัน นักเรียนต้องถูกวางไว้ที่ศูนย์กลางของความร่วมมือ ทุกๆฝ่าย ไม่ว่าจะอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ครูในโรงเรียน นักศึกษาครู รวมทั้งนักเรียน เรียนรู้ผ่านกระบวนการสืบสวนสอบสวน ในบริบทการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน ความเกี่ยวข้องโยงใยระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียน จะต้องขยายขอบเขตออกไปเรื่อยๆเพื่อให้หุ้นส่วนมีหลายระดับตั้งแต่โรงเรียน มหาวิทยาลัย จนถึงสมาคมต่างๆ ซึ่งเป็นการขยายชุมชนแห่งการเรียนรู้ออกไปด้วย มหาวิทยาลัยต้องสนับสนุนมาตรฐานโรงเรียนในด้านหลักสูตร เนื้อหาสาระการเรียนรู้ของนักเรียน ประโยชน์ที่นักเรียนในโรงเรียน และนักศึกษาครูได้รับ จะเป็นผลจากการได้รับโอกาสในการเรียนรู้ภายใต้บริบทของความร่วมมือนั่นเอง

2) กลยุทธ์ 4 หลัก: หลักการจัดการเชิงกลยุทธ์ 4 ด้าน ได้แก่

ก. หลักการด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้: ชุมชนการเรียนรู้ (Professional Learning Community) สร้างขึ้นเพื่อสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่ระบบสังคมเศรษฐกิจ ฐานความรู้

สนองความต้องการของตลาดที่ต้องการแรงงานที่มีเชี่ยวชาญ และทักษะใหม่ๆเพิ่มขึ้น ดังนั้น สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน แนวทางในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ของสถานศึกษาจึงเริ่มด้วยการพัฒนาครู อาจารย์ให้มีความเชี่ยวชาญ และเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ผ่านความเชี่ยวชาญของอาจารย์ สมาชิกในชุมชนต้องพูดคุย และอภิปรายเกี่ยวกับความก้าวหน้าของผู้เรียน มีการดำเนินงานด้วยแนวคิดใหม่ๆ พร้อมทั้งส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ชุมชนการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง มิใช่สิ่งที่จะเกิดขึ้นเองได้ แต่ต้องอาศัยความตั้งใจอย่างแรงกล้าของสมาชิก โดยผู้นำจะต้องสร้างเงื่อนไข ที่ส่งเสริมให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และมีมาตรการในการติดตามผล และประเมินความก้าวหน้าในการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์อย่างจริงจังด้วย

ข.หลักการด้านปรับโครงสร้างองค์กร: การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรเพื่อเปลี่ยนวัฒนธรรมการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ในเรื่องนี้เซงเก้ (Senge, 2000) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งไม่คงที่หากมีการจัดระเบียบโครงสร้างองค์กรใหม่ จะส่งผลให้วัฒนธรรมองค์กรเปลี่ยน เพราะทั้ง 2 อย่างเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 12 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้าง และวัฒนธรรมองค์กร

ที่มา : Peter M. Senge, 2000: P.237-337

ค. หลักการด้านความเสมอภาค และความหลากหลาย: (Equity & Diversity) เป็นเรื่องของการคำนึงถึงสิทธิของผู้รับบริการ ที่สถาบันการศึกษาจะต้องมองผู้เรียนเป็นผู้รับบริการ ที่จะต้องเคารพในสิทธิ ที่ผู้รับบริการควรจะได้รับ เพราะสิ่งเหล่านี้กำหนดอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การดำเนินกิจกรรมใดๆในสถาบันการศึกษา จะต้องมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน เพราะเมื่อเกิดปัญหาต่างๆขึ้นในโรงเรียน ทุกๆฝ่าย รวมถึงผู้เรียน จะต้องตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบ จะต้องระบุประเด็นปัญหาเพื่อหาทางแก้ไข ผ่านกระบวนการสืบสวนสอบสวน (Inquiry) ทุกขั้นตอนในบริบทของการปฏิบัติงานของโรงเรียนจริงๆ เพราะประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการใดๆ ก็เพื่อสนองความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนในโรงเรียน

ง. หลักการด้านประกันคุณภาพ: และการตรวจสอบได้ ของสถาบันการศึกษา (Accountability & Quality Assurance) ในเรื่องนี้หากองค์กรดำเนินงานตามหลักการดำเนินงานได้ครบทั้ง 3 ข้อ ดังที่กล่าวข้างต้น องค์กรก็จะสามารถสร้างความศรัทธา เป็นที่ยอมรับของสังคม ก็จะเป็นหลักแห่งการประกันคุณภาพของสถานศึกษาได้ในที่สุด

1.3 กลยุทธ์ 3 ปรับ: ปรับการเรียนรู้เพื่อสร้างศักยภาพความเป็นผู้นำ 3 ส่วน

การปรับกระบวนการทัศน์ผู้บริหารคณะครูศาสตร์และผู้บริหารโรงเรียน เป็นกิจกรรมริเริ่มของการดำเนินกลยุทธ์ทั้งหมด เพราะบุคลากรในองค์กรไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ หากผู้นำไม่เปลี่ยนการเรียนรู้ของตนเอง ผู้นำสมัยใหม่ จะต้องเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม ร่วมรับผิดชอบ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับฟังปัญหาและแก้ปัญหา ดังนั้นผู้นำจึงต้องพัฒนาตนทั้ง 3 ส่วน ดังนี้

ก. ส่วนบุคคล: ผู้นำต้องพัฒนาตนให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีพฤติกรรมทางบวก และมีความมั่นใจในตนเอง

ข. ส่วนของทีมงาน: ผู้นำจะต้องกระจายอำนาจสู่กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ทีมงาน และสนับสนุนให้เกิดชุมชนวิชาการ หรือชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพขึ้นในองค์กร

ค. ส่วนของการจัดระบบ: ผู้นำจะต้องมีอิสระเชิงความคิด สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ส่งความรู้ใหม่ผ่านเครือข่าย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงต้องค่อยๆเปลี่ยนไปที่ละขั้นตอน เริ่มด้วยการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน นโยบายต่างๆต้องมาจากระดับกระทรวงสู่การปฏิบัติระดับทีมงาน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ต้นสังกัดควรมีระบบกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการปฏิบัติงานของผู้บริหารอย่างใกล้ชิด และสม่ำเสมอ จึงสรุปได้ว่าผู้นำ ต้องเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของบุคลากรทั้งองค์กร โดยที่ผู้นำจะต้องเปลี่ยนแปลงตนเองก่อน โดยมีความเชื่อมั่นว่า การเรียนรู้สิ่งใหม่ และฝึกฝนตนเอง เป็นพันธกิจแห่งตนของมนุษย์ทุกคน และเมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นสังคม ก็ต้องเรียนรู้ที่จะทำงานเป็นทีม เพราะความเป็นเลิศขององค์กรไม่สามารถสร้างโดยบุคคล การเรียนรู้เป็นทีมจึงเป็นสิ่งที่ทุกองค์กรต้องสร้างขึ้น โดยผู้นำต้องใช้จิตวิทยาในการมอบ

อำนาจ และกระจายอำนาจ และสุดท้ายองค์กรทั้งระบบก็จะสามารถบรรลุเป้าหมายแห่งความเป็นเลิศได้

1.4 กลยุทธ์ 4 แผน: แผนพัฒนาองค์กร 4 แผนหลักๆ

แผนพัฒนาองค์กร 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ 1) แผนพัฒนาหลักสูตรและกิจการกรการเรียนรู้ 2) แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 3) แผนพัฒนาครู อาจารย์ และ 4) แผนพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้

แผนพัฒนาที่องค์กรร่วมผลิตครู อันได้แก่ มหาวิทยาลัย และโรงเรียน ควรดำเนินการเป็นกิจกรรมริเริ่ม คือแผนพัฒนาครู อาจารย์ ทั้งนี้เพราะว่า ครู อาจารย์เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนกิจกรรมทุกๆด้านภายในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการพัฒนาหลักสูตร และการจัดกระบวนการเรียนรู้ แม้ในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ก็สามารถเริ่มด้วยการสร้างชุมชนการเรียนรู้ ผ่านความเชี่ยวชาญของครู อาจารย์

1.2 ข้อเสนอแนะในการนำ SMART Model ไปใช้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำ SMART Model ไปใช้ สำหรับสถาบันผลิตครู ที่ไม่ได้ใช้หลักสูตรระบบชุดวิชา

3.1 ด้านมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยจะต้องฉายภาพความสำเร็จของครู SMART ให้นิสิต นักศึกษาครูได้เห็น ตั้งแต่เริ่มเข้ามาเรียนครู และปลูกฝังให้ นิสิต นักศึกษาครู ตระหนักว่าการพัฒนาตนเพื่อให้เป็นครูวิชาชีพแบบ SMART นั้น เป็นหน้าที่หลักของตัวนิสิต นักศึกษาเอง ที่จะต้องฝึกฝนตนเองอย่างตั้งใจ ตั้งแต่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัย และฝึกให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง (Self - directed Based Learning) โดยใช้กลยุทธ์ SMART มีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 กลยุทธ์ STARS เพื่อกำกับตนให้เป็นครูเก่ง มีทักษะ (Skills) โดยที่นักศึกษาครูต้องฝึกฝนตนเองภายใต้องค์ประกอบ STARS ซึ่งจะช่วยให้มีความเชี่ยวชาญ และโดดเด่น

3.1.2 กลยุทธ์ MOM เพื่อกำกับตนให้เป็นนักจัดการ (Management) โดยครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างกฎระเบียบในห้องเรียน และตรวจตรานักเรียนให้สร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพ

3.1.3 กลยุทธ์ AMUSE เพื่อกำกับตนให้มีเจตคติ (Attitude) ที่ดี โดยครูต้องจัดการเรียนรู้แบบสมัยใหม่เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข (Edutainment)

3.1.4 กลยุทธ์ ROOF เพื่อกำกับตนให้เป็นผู้มีข้อมูล เพื่อประโยชน์แก่ตนเอง ผู้เรียน และครอบครัว

3.1.5 กลยุทธ์ TACT เพื่อกำกับตนให้เป็นผู้มีทักษะทางด้านเทคโนโลยี และการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน

3.2 ด้านนักศึกษาครู: การที่จะเป็น ครูเก่ง และครูทันสมัย นั้น ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากทรัพยากรการเรียนรู้ทุกมิติ ใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นเทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน และเทคโนโลยีขั้นสูง ใช้รูปแบบการเรียนรู้ ที่เป็นทั้ง อนาคต และดิจิทัล โดยใช้กลยุทธ์ Brick & Click ซึ่งหมายถึงการหลอมรวม Classroom – Based Education และ E – Education เข้าด้วยกัน

Brick หมายถึงการเรียนในห้องเรียน (Classroom – Based Education)

Click หมายถึงการเรียนจากครูเทคโนโลยีทางอินเทอร์เน็ต (E – Education) ทำให้เป็นครูเก่ง และทันสมัย

(ภาคผนวก จ หน้า284 ลำดับที่ 102)

ส่วนความเป็นครูดีนั้น นักศึกษาครูจะต้องเริ่มต้นด้วยการ ยึดมั่นในหลักธรรมที่ช่วยให้การทำงานสำเร็จ คือ อิทธิบาท 4 อันได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา และดำเนินชีวิตการเป็นนักศึกษาครูไปตามแนวทางแห่งธรรมที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จ ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จได้ไม่ยาก และสามารถจบการศึกษาเป็นบัณฑิตครูที่สง่างาม สมกับคำกลอน ต่อไปนี้

- **งามสง่า...ดูดวงดาวพราวเวหา**
 - **สง่างาม...ตั้งมารดาผู้สร้างสาน**
 - **งามสง่า...ด้านบทเรียนสนุกสราย**
 - **สง่างาม...ขึ้นบานด้วยเทคโนโลยี**

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. การวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในปีที่ 4 และปีที่ 5 ซึ่งจะต้องฝึกประสบการณ์ทั้งในโรงเรียน และในชุมชน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับบทบาทของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียน และในชุมชน ซึ่งเป็นระบบพี่เลี้ยงคู่ (Dual Mentoring System)
2. การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้แบบการนำตนเอง (Self-Directed Approach) ของนิสิต นักศึกษาคู เพื่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์สูงสุดระหว่าง มหาวิทยาลัย และโรงเรียน รวมถึงชุมชนรอบนอกโรงเรียน
3. การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรครุวิชาชีพสำหรับพัฒนาครูประจำการให้เป็นครู SMART โดยใช้ระบบชุดการฝึกอบรมครู SMART (SMART Modules) ในลักษณะที่ครูประจำการสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ หรืออาจจะเป็นชุดฝึกอบรมทางไกลแบบออนไลน์ ก็น่าจะเหมาะสมสำหรับยุคสมัยปัจจุบัน ที่ครูจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต และเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน (Work Study)

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ; สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ; ศูนย์ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา.

แผนปฏิรูประบบการผลิตครู และบุคลากรทางการศึกษาตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา (พ.ศ. 2545 – 2549), 2544.

กระทรวงศึกษาธิการ; สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู; ศูนย์ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา. **แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2545.**

กัญญาพัฒน์ นนทะนาคร. **ผลกระทบของเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่มีต่อการปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูใน พ.ศ. 2553.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

คณะกรรมการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติ. **คำพอสอน.** มูลนิธิโตโยต้าแห่งประเทศไทย และมูลนิธิสตรี-สตรีศึกษา โรงพิมพ์กรุงเทพฯ, 2543.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **รายงานวิจัยเรื่องแนวทางการจัดทำและพัฒนามาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พริกหวานกราฟิค จำกัด, 2546.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** พริกหวานกราฟิค, สิงหาคม 2542.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544).** อรรถพลการพิมพ์, 2539.

กระทรวงศึกษาธิการ, **ครุสภา. เกณฑ์มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครุสภา ลาดพร้าว, 2545.

จันทิมา พงษ์สมาน. **รายงานการศึกษาองค์ความรู้เพื่อการจัดทำแผนผลิตและพัฒนาครู.**

สำนักโครงการพิเศษ เพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครูและบุคลากรทางการศึกษา (สปก.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2542.

จินตนา บุญบังการ และณัฐพรพันธ์ เขจรันนันทน์ **การจัดการเชิงกลยุทธ์.** กรุงเทพมหานคร: บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน) 2544.

ฉันทนา จันท์บรรจง. **การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศญี่ปุ่น.** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.

ชูเวช ชาญสง่าเวช. **การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์.** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.

- ดาวรุ่ง ชะระอำ และคณะ. รายงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2547.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. วิถีวิทยาขั้นสูงด้านการวิจัยและสถิติ การวัดและประเมินผลทางการศึกษา, 2538. (เอกสารอัดสำเนา)
- นภาพรณี หะวานนท์. การจัดกลุ่มสนทนา: ข้อคิด แนวทาง และประสบการณ์ของ รศ. ดร. นภาพรณี หะวานนท์. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยนโยบายการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- บัญญัติ ชำนาญกิจ. การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- บัวจันทร์ ทะระมา. เจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของครูประถมศึกษานในโรงเรียนเอกชนอำเภอเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2540.
- ประกอบ คุปรัตน์ และบุญศิริ อนันต์เศรษฐ. การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- ประเวศ วะสี. ปฏิรูปการศึกษา: ยกเครื่องทางปัญญาทางรอดจากความหายนะ. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541.
- พรชูลี อาชวอำรุง. รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาและการทำงานกับรายการในฐานะเทคนิคการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- พรชูลี อาชวอำรุง. รายงานวิจัยเรื่อง เรื่อง ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย: การคิดใหม่ด้วยกระบวนทัศน์ใหม่, 2545. (เอกสารอัดสำเนา)
- พลสัมพันธ์ โพธิ์ศรีทอง. กรอบความคิดและทิศทางการผลิตครูของสถาบันราชภัฏ, 2542. (เอกสารอัดสำเนา).
- พัทตร์ผจง วัฒนสินธุ์. การวางแผนเชิงกลยุทธ์. เอกสารประกอบการสอนกรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- พยุงค์ศักดิ์ จันทรสุนทร. การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา กับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

- ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน และคณะ. การติดตามผลการใช้หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต พุทธศักราช 2531, กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- มนตรี จุฬาวัดมนทล. รายงานวิจัยเรื่องนโยบายการผลิตและการพัฒนาครู. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, กันยายน 2542.
- ยุพเรศ อังกุราภินันท์. การศึกษาการนำประสบการณ์วิชาชีพครูเสริมไปใช้ในการปฏิบัติงานของครูโครงการครุทายาทในภาคใต้ ตามการรับรู้ของตนเอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- วราภรณ์ บวรศิริ. การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- วิภา ลัคนาพรวิสิฐ. ผลของการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภาที่มีต่อคุณภาพของครู: การวิจัยเชิงคุณภาพ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด และคณะ. รายงานวิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2547.
- สมบัติ คชสิทธิ์. การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- สมยศ นาวิการ. การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า, 2538.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. สารสำคัญของนโยบายการผลิตและพัฒนาครู. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2543.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- เสรี ชัดแย้ม. แบบจำลอง.ม.ท.ป., 2538. (เอกสารอัดสำเนา)
- สุชาติ การสมบัติ. การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างองค์ประกอบในโมเดลกระบวนการปฏิรูปโรงเรียนโดยใช้การบริหารฐานโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สุดธิดา จันทรมณี. การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2540.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2543. บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2544.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. **รายงานการประเมินแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ด้านครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.** สำนักโครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครู, 2541.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. **ปัญหปฏิรูปการศึกษา: แนวทางสู่การปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2545.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา: กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี่, 2547.**
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. สำนักงานนายกรัฐมนตรี. **รายงานการเรียนรู้ของนานาชาติ The Learning of Nations.** กรุงเทพฯ , 2543.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **วิชาชีพครูในยุควิกฤต.** กรุงเทพฯ: สปค., 2541.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **โครงการครูแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ: สปค., 2541.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2541** สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครู . กรุงเทพฯ: สปค., 2541.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แผนหลักการปฏิรูปการฝึกหัดครู พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ฉบับสรุปประเด็นสาระ.** 2538.
- สำนักงานพัฒนาการฝึกหัดครู. สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ;สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ; สภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย. **รายงานผลการวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการใหม่ในการผลิตและพัฒนาครู.** 2544.
- สำนักงานพัฒนาการฝึกหัดครู. **กรอบแนวคิดการปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.** คณะอนุกรรมการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ในคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2544.
- สุชาติ ตันธนะเดชา. **การสร้างวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ทางการศึกษา.** (เอกสารอัดสำเนา) อดุลย์ วิริยเวชกุล. **การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศไทย**.สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,2542.
- อุทัย บุญประเสริฐ. **การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.
- อุทุมพร จามรมาน. "การวิเคราะห์เนื้อเรื่อง" **วารสารวิจัยวิทยาการวิจัย ฉบับพิเศษ** กรกฎาคม, 2533.
- เอมอร กฤษณะรังสรรค์. **ผลของการฝึกอบรมตามหลักไตรสิกขาต่อความรับผิดชอบในหน้าที่ของนักศึกษาวิชาชีพครูสถาบันราชภัฏ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

ภาษาอังกฤษ

- Adams, H.J. "Characteristics of successful college teacher", **Improving College and University Teaching**. Vol. 17, No. 9, (Winter Authum, 1989).
- Barber, L.W. **Improving Teacher Performance: Formative Evaluation**. Bloomington: PDK-Center on Evaluation, Development and Research, 1995.
- Bell, J. and Harrison, B.T. **Vision and Values in Managing Education: Successful Leadership Principles and Practice**. London: David Fulton, 1996.
- Benton, P. **The Oxford Internship Scheme: Integration and Partnership in Initial Teacher Education**. London: Gulbenkian, 1990.
- Bernstein, B. "On the classification and farming of educational Knowledge", **Knowledge and Control: New Directions for the Sociology of Education**. London: Macmillan, 1971.
- Bono, E. de. **Thinking for the New Millenium**, McQuaig Group Inc., 1999, p. 278.
- Boyer, E.L." Bridging the gap between high school and College", **New Models for General education**. Washington, D.C.: American Association for higher Education, 1980.
- Brown, W.B. and Moberg, D.J. **Organization Theory and Management: A Macro Approach**. Newyork: John Willey and Sons, 1988.
- Carlson, H.C. **The Process of Decision-Making under School-Based Management: A Comparison of the Administrative Control and Professional Control Models**. Dissertation Abstracts International, 1997. (59-06A: 1844).
- Day, C. "Reflection: A necessary but not sufficient condition for professional development," **Teaching and Teacher Education**. Vol. 19, No.1, (August, 1993).
- Department of Education and Science (DES), **Teacher's Education and Training**. London: HMSO, 1972.
- Dewey, J. **Art as Experience**. Capricorn, New York, 1934, 1939.
- Dewey, J. **Logic: The Theory of Inquiry**. Here from Ratner, J. (red.) **Intelligence in the Modern World – John Dewey's Philosophy**, Random House, New York, 1938, 1939.

- Dewey, J. **The Relation of Theory of Practice in Education**. Bloomington, Ind.: Public School Publishing Co., 1904, p. 15.
- Gifford, B.R. "Teaching from occupation to profession". **New England of Public Policy**. Vol. 7, No. 9, (Summer/ Fall 1985): 1-15.
- Giroux, H. A. and McLaren, P. "Teacher Education and the Politic of Engagement: The Case for Democratic Schooling," **Harvard Educational Review**. Vol. 53 (no.3, 1986).
- Goode, E. **Site-Based Management in Public Education: A Challenge for Critical Pragmatism**. Dissertation Abstracts International, 1994. (55-04A:816).
- Greene, M. "Perspectives and Imperatives: Reflection and Passion in Teaching," **Journal of Curriculum and Supervision**. Vol. 2 (no.1, 1986): 72.
- Hargreaves, A. and Dawe, R. "Paths of Professional Development: Contrived Collegiality, Collaborative Cultures and the Case of Peer Coaching", **Teaching and Teacher Education**. Vol. 6, No. 3, (1990): 227-41.
- Hargreaves, D. "The New Professionalism", **Paper given to the Forth International Symposium: Teachers Learning and School Development**. NSW, Australia: University of New England, Northern Rivers, July 1992.
- Holmes Group. **Tomorrow's Teacher: A Report of the Holmes Group**. East Lansing, Michigan: Holmes Group, 1986.
- Delors, J. **Education for 21st Century**: Report to UNESCO of the International Commission on Education, 1996.
- Jeans, B. " The Meanings of Collaboration", **Paper Presented in An International on Teacher Development for New Asia**. Organized by UNESCO-ACCEID and UNICEF association with ONEC, Thailand, 1995.
- Eisner, E.W. **The Art of Human Development and Education**. Berkley, Calif: McCupchan Pub., 1976.
- Kaplan, R.S. and Norton, D.P. **The Strategy Focused Organization**. Harvard Business School Press, Boston, Massacusetts, 2001.
- Keeves, J.P. **Education Research, Methodology and Management: An International Handbook**. Oxford: Pergaman Press, 1988.

- Kotler, P. And Murphy, P.E. **Strategic Planning for Higher Education**. Journal of Higher Education, 52, 1981.
- LeCompte, M.D., Millroy, W.L., and Preissle, J. **The Handbook of Qualitative Research in Education**. San Diego: Academic, 1992, p. 110-112, 150-152, 697-698.
- Maquire, T.F. **School-Based Management: Conditions for Implementation**. Dissertation Abstracts International, 1994. (55-03A:434).
- McLean, J.M. "Simulation Modelling." Fowles, J. (ed.). **Handbooks of Future Research**. Westport, Connecticut: Greenwood press, 1978.
- Östman, L. "The Pragmatic Concept of Knowledge." **Knowledge Elicitation through a Pragmatic Inquiry**. Swedish Polytechnic, Finland, 1992.
- Park, J.P. **Creating an Autonomous School Community: School-Based Management in Korea**. Dissertation Abstracts International, 2000. (61-11A:239).
- Parkay, F.W. & Stanford, B. **Becoming a Teacher, 5th Edition**. Boston: Allyn and Bacon, 2001.
- Senge, P. M. **The Fifth Disciplin: The Art & Science of the Learning Organization**. London: Century Business, 1990.
- Senge, P. M. & Other. **The Fifth Disciplin: Schools That Learn**. Doubleday, New York, 2000.
- Smith, B.O. **Teachers for the Real World**. (Washington, D.C.: American Association of Colleges for Teacher Education, 1969), p.71.
- Tomlinson, J. **Partnership in Education Management**. London: Campman and Hall, 1988.
- Tony Purcell. **Shareing Knowledge and Developing Learning Community**. London Leadership Centre, Available from: <http://www.ioewebsserver.ioe.ac.uk>, 2004.
- Tosi, H.L. and Carrol, S.J. **Management**. 2 d. Ed. New York: John Wiley & Sons. 1982.
- UNESCO. **Partnerships in Teacher Development for a New Asia**. Bangkok: Asia- Pacific Centre of Educational Innovation for Development, 1996.
- Weigel, V.B. **Deep Learning for a Digital Age**. (First Ed.) John Wiley & Sons, Inc, New York, 2002.
- Willer, D. **Scientific Sociology: Theory and Method**. Englewood Cliff, N.J. Prentice Hall. Inc, 1988.

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- แบบวิเคราะห์สาระจากเอกสาร
- แบบสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร
- แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร
- แบบสัมภาษณ์ครู
- แบบบันทึกการประชุมสัมมนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวิเคราะห์สาระ(Content Analysis Form)

1. ข้อมูลประกอบตัวแปรด้าน

☐ คุณลักษณะบัณฑิต	☐ ทรัพยากรการเรียนการสอน
☐ รูปแบบหลักสูตรใหม่	☐ การบริหารการเรียนการสอน
☐ กิจกรรมเสริมประสบการณ์การวิจัย	☐ การวิจัย

2. รายละเอียดของข้อมูล

2.1 ชื่อ/ประเภทของข้อมูล (ระบุชื่อของข้อมูล)

2.2 แหล่งข้อมูล (ระบุที่มา/หน่วยงาน/ชื่อเอกสาร)

2.3 ผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม (ถ้ามี)

2.4 วัน เดือน ปี ที่วิเคราะห์ข้อมูล

3. บันทึกรายละเอียดข้อมูลที่พบเชิงปริมาณ (หากมีจำนวนมากจะสรุปเป็นประเด็นและอ้างอิงถึงแหล่งเดิม)

ที่	ประเด็น/รายละเอียดที่พบ (เชิงปริมาณ)	บันทึกผู้วิเคราะห์
-----	-----	(ระบุวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่พบ)
-----	-----	☐ อ่าน / สรุปประเด็น
-----	-----	☐ สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากเอกสารที่พบ
-----	-----	☐ อื่นๆ
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----

4. บันทึกรายละเอียดข้อมูลที่พบเชิงคุณภาพ

ที่	ประเด็น/รายละเอียดที่พบ (เชิงคุณภาพ)	บันทึกผู้วิเคราะห์
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----

5. ข้อมูลที่ได้ตอบคำถามใดในการวิจัย (ระบุคำถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย)

5.1-----

5.2-----

5.3-----

--

5.4-----

5.5-----

6. ข้อเสนอแนะที่พบ

สถาบันวิทยบริการ
 ผู้วิเคราะห์ข้อมูล -----
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบส่งเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

1. ข้อมูลประกอบตัวแปรด้าน

☐ บุคลากร	☐ ทรัพยากรการเรียนการสอน
☐ งบประมาณ	☐ การบริหารจัดการ
☐ การวิจัย	

2. รายละเอียดของข้อมูล

2.1 ชื่อ/ประเภทของข้อมูล (ระบุชื่อของข้อมูล)

2.2 แหล่งข้อมูล (ระบุที่มา/หน่วยงาน/ชื่อเอกสาร)

2.3 ผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม (ถ้ามี)

2.4 วันเดือนปีที่ส่งเคราะห์ข้อมูล

5. ข้อมูลที่ได้ตอบคำถามใดในการวิจัย (ระบุคำถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย)

- 5.1-----
- 5.2-----
- 5.3-----
- 5.4-----
- 5.5-----

3. ข้อเสนอแนะที่พบ

ผู้สังเคราะห์ข้อมูล -----

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบบันทึกการประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group)

คำชี้แจง

1. แบบบันทึกกลุ่มสนทนา (Focus Group) จะประกอบด้วย รายละเอียด 2 ตอน
ตอนที่ 1 การบันทึกสรุปประเด็นในระหว่างการสัมมนากลุ่มย่อย
ตอนที่ 2 การบันทึกสรุปประเด็นภายหลังการนำเสนอกลุ่มย่อย
2. ในการสัมมนาอภิปรายกลุ่มย่อยจะใช้ข้อมูลการสังเคราะห์เอกสารประกอบการพิจารณา
 อภิปรายประเด็นต่างๆ

ตอนที่ 1 การบันทึกสรุปประเด็นในระหว่างสัมมนากลุ่ม

ศึกษาด้าน

1. คำถามในการวิจัยที่กลุ่มมุ่งศึกษา

1.
2.
3.
4.

2. ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ประกอบการอภิปราย

1.
2.
3.
4.

ตอนที่2 การบันทึกสรุปประเด็นภายหลังการนำเสนอกลุ่มย่อย

2.1 ประเด็นนำเสนอในที่ประชุม (ข้อสรุปจากการอภิปรายกลุ่มย่อย)

- 1.-----
- 2.-----
- 3.-----
- 4.-----
- 5.-----

2.2 บันทึกผลของการอภิปรายกลุ่มสนทนา ในแต่ละประเด็นที่ศึกษา

-
-
-
-
-

2.3 ระบุรายชื่อสมาชิกกลุ่มย่อยที่ร่วมอภิปราย

1 -----	7 -----
2 -----	8 -----
3 -----	9 -----
4 -----	10 -----
5 -----	11 -----
6 -----	12 -----

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาพลักษณ์ครูวิชาชีพ

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับ ดัชนีชี้วัดคุณภาพทั้ง 5 ด้านของครูวิชาชีพ SMART ที่มีการผสมผสานความเป็นไทย และความเป็นสากล ทั้งยังสอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ
2. ปัจจัยใดที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุดในการปฏิรูปการผลิตครู และบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ได้ครูวิชาชีพ SMART ที่มีมาตรฐานสากลบนฐานของสังคมไทย
3. ปัญหาสำคัญในวงการวิชาชีพครูปัจจุบัน คือการเกิดวิกฤตศรัทธาอาชีพครู และท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาอะไรบ้าง และหากเราจะแก้ปัญหานี้ ด้วยการเตรียมครูใหม่แบบ SMART ด้วย กลยุทธ์ในการกำกับตนเอง 5 กลยุทธ์ ที่ผู้วิจัยนำเสนอ ท่านคิดว่า จะแก้ปัญหานี้ได้หรือไม่
4. การผลิตครูวิชาชีพ SMART ของมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นควรจะเน้นด้านใดเป็นพิเศษ และใช้ยุทธศาสตร์อย่างไรจึงจะประสบผลสำเร็จ
5. ในบริบทใหม่ของการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับการผลิตครูวิชาชีพ SMART ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรใช้ยุทธศาสตร์อะไร นำทางจึงจะประสบความสำเร็จ

แบบสัมภาษณ์ครู

แนวคำถามในการสัมภาษณ์

1. ในฐานะที่ท่านเป็นครู ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับ ดัชนีชี้วัดคุณภาพ ทั้ง 5 ด้านของครูวิชาชีพ SMART ที่มีการผสานความเป็นไทย และความเป็นสากล
2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อองค์ประกอบแห่งความสำเร็จ ทั้ง 5กลุ่ม อันจะนำไปสู่แบบแผนการพัฒนาดนให้เป็นครู SMART ของนักศึกษาครู ตามที่ผู้วิจัยเสนอ
3. ปัจจัยใดที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุดในการปฏิรูปการผลิตครู เพื่อให้ได้ครูวิชาชีพ SMART ที่มีมาตรฐานสากลบนฐานของสังคมไทย
4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับกลยุทธ์การกำกับตนเองทั้ง 5 กลยุทธ์ที่ผู้วิจัยนำเสนอ เพื่อให้ครู SMART มีความพร้อมในการจัดการศึกษาให้คนไทยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติแบบ “เก่ง ดี มีความสุข”
5. การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ในฐานะที่หน่วยงานของท่าน เป็นหน่วยงานในเครือข่าย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ท่านมีแนวทางที่จะช่วยพัฒนานักศึกษาครู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้อย่างไรบ้าง

ภาคผนวก ข

1.วาระการประชุม
การประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ

2. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วาระการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินผลงานวิจัย
เรื่อง การพัฒนารูปแบบครุวิชาชีพของ ประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ 26 สิงหาคม 2547 เวลา 09.00 – 12.00 น.

ณ ห้องประชุมลิขิต 2 โรงแรมสวนดุสิตเพลส

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

เปิดประชุมเวลาน.

วาระที่ 1 ผู้วิจัยกล่าวรายงาน

- 1.1 วัตถุประสงค์ของการจัดประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ
- 1.2 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย
- 1.3 การดำเนินการวิจัย และขั้นตอนการวิจัย

วาระที่ 2 ผู้วิจัยรายงานข้อค้นพบการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบครุวิชาชีพของประเทศไทย เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 2.1 บริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย ตามแนวปฏิรูปการผลิตครูฯ
- 2.2 ตรวจสอบความตรง(Validity) รูปแบบการผลิตครุวิชาชีพ
ประเด็นพิจารณาการมีส่วนร่วมของไตรภาคี (Handout P.7 / F.13)
- 2.3 ตรวจสอบความเหมาะสม KSFs และ KQIs ของครุวิชาชีพ SMART
(Handout P.16 / F.32)
- 2.4 ตรวจสอบความเหมาะสมโครงสร้างหลักสูตรครุวิชาชีพระบบชุดวิชา
(Handout P.16 / F.32)

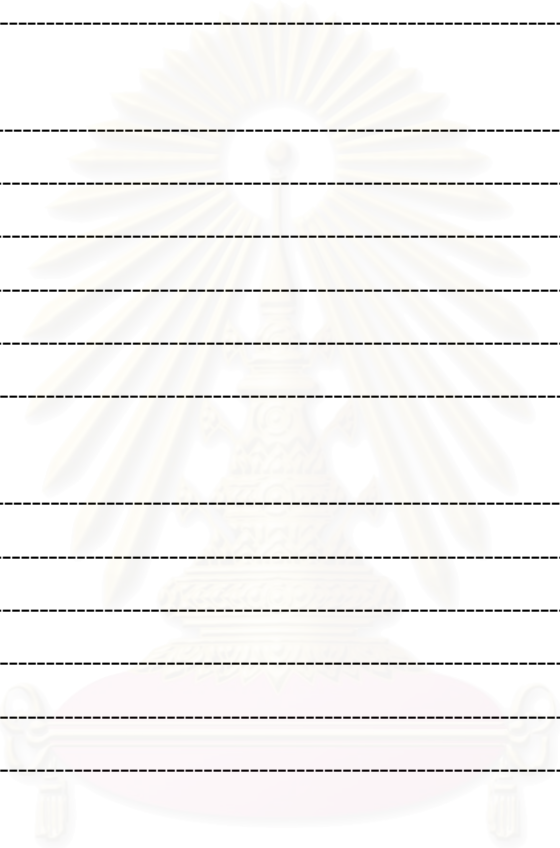
มติที่ประชุม

2.1-----

2.2-----

2.3-----

2.4-----

สำนักงานวิทยานิพนธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วาระที่ 3 ผู้วิจัยรายงานข้อค้นพบกรอบการดำเนินงานและมาตรฐานของทวิภาคี
ระหว่างมหาวิทยาลัย และโรงเรียน
เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบประเด็นต่างๆ ดังนี้

3.1 ตรวจสอบความเหมาะสมของกรอบการดำเนินงานของทวิภาคี
ประเด็นพิจารณาบทบาทของทวิภาคี (Handout P.7 / F.13)

3.1.1 กรอบการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย (คณะครุศาสตร์)

กลยุทธ์การดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

- 1) กลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมหลักในการผลิตครุวิชาชีพ
- 2) กลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการผลิตครุวิชาชีพ

3.1.2 กรอบการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

3.2 ตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาคณะครุศาสตร์ และโรงเรียนร่วม
พัฒนาวิชาชีพครู สู่ความเป็นเลิศ

ประเด็นพิจารณากลยุทธ์หลัก 3 ข้อ

3.2.1 กลยุทธ์ 3 ร่วม – 4 หลัก – 3 ปรับ – 4 แผน

(Handout P.8 / F.16)

3.2.2 กลยุทธ์พัฒนาภาวะผู้นำ 3 ระดับ (Handout P.10 / F.20)

ระดับปัจเจก / ระดับทีมงาน / ระดับระบบ

3.2.3 กลยุทธ์การพัฒนาคณาจารย์ และครูในโรงเรียน 4 ระดับ

(Handout P.15 / F.29)

ระดับเริ่มต้น / ระดับกำลังพัฒนา / ระดับมาตรฐาน และระดับผู้นำ

มติที่ประชุม

3.1-----

3.1.1-----

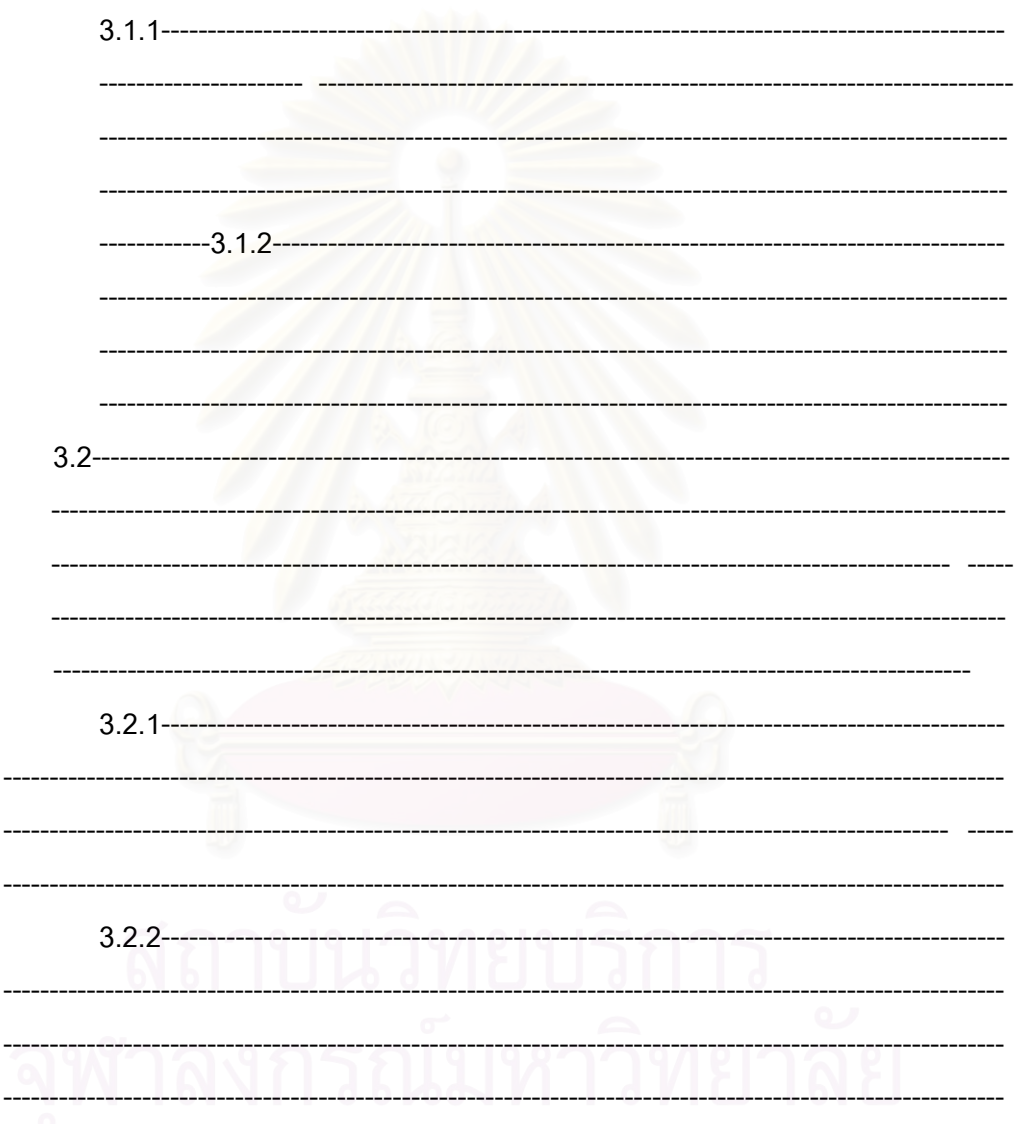
3.1.2-----

3.2-----

3.2.1-----

3.2.2-----

3.2.3-----

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. *ศ.ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์
2. รศ.ดร. อุกฤษ บัญประเสริฐ
3. *รศ.ดร. พรชูลี อาชวอำรุง
4. *รศ.ดร. ประภคิตี พูลพัฒน์
5. รศ.ดร.ชมนาท รัตนมณี
6. *รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
7. *ผศ.ดร. พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์
8. ผศ.ดร. สุชาติ ตันธนะเดชา
9. ผศ.ดร. บังอร ต้นปาน
10. ผศ.ดร. สุกคนึง สุนทรวรคุณ
11. ผศ.ดร. แจ่มจันทร์ นิลพันธ์
12. ดร. สุชาติ ชีวพันธ์
13. ดร. ชลวิทย์ เจียรจิตต์
14. ดร. มลิวัดย์ ธรรมแสง
15. รศ. วชิรี ตระกูลงาม
16. รศ. อำไพ อินทรประเสริฐ
17. รศ. อมรา เล็กเริงสินธ์
18. ผ.ศ. ยุพาภรณ์ ณ พัทลุง
19. ผ.ศ. เฉิดฉิน สุกปลั่ง
20. นายสุนทร เทียนงาม

หมายเหตุ * หมายถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยไปปรึกษาด้วยตนเอง

ภาคผนวก ค

1. สรุปการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารโรงเรียน
2. รายชื่อครูและผู้บริหารโรงเรียนที่ให้สัมภาษณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการสัมภาษณ์ ครูดีเด่น และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผลสัมภาษณ์ครูดีเด่น (จำนวน 3 คน)

ประเด็นรูปแบบครู SMART เป็นนวัตกรรมของวงการผลิตครูที่น่าจะมีทางเป็นไปได้ ตัวชี้วัดคุณภาพทั้ง 5 ตัว น่าจะเพียงพอสำหรับครูวิชาชีพ ไม่ว่าจะเป็นครูช่วงชั้นใด แต่สิ่งที่แตกต่างกัน คือ บทบาทของครูที่มีต่อนักเรียน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- ครูสำหรับนักเรียนอนุบาล และช่วงชั้นที่ 1 ควรมีบทบาทเป็นผู้เฝ้าระวังนักเรียน เพราะมีนักเรียนอายุน้อยมาก (อายุ 3-6 ปี) ปัญหาเรื่องความปลอดภัย และการป้องกันอุบัติเหตุต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ชีวิตประจำวัน เช่นการเล่นเครื่องเล่นต่างๆ การรับประทานอาหาร เป็นต้น

- ครูสำหรับช่วงชั้นที่ 2 (อายุ 7-11 ปี) ควรมีบทบาทเป็นผู้ไกล่เกลี่ยปัญหาของเด็กๆ เพราะเด็กมักจะมีปัญหาทะเลาะกัน ไม่พอใจกันด้วยเรื่องเล็กๆน้อยๆตลอดเวลา ครูจึงต้องมีความสามารถบริหารความขัดแย้งของเด็กๆ โดยเฉพาะเด็กช่วงชั้น 1 ถึง 2

- ครูสำหรับช่วงชั้นที่ 3 ถึง ช่วงชั้นที่ 4 (อายุ 12-17 ปี) ควรมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา ที่จะต้องใช้จิตวิทยาช่วย เพราะนักเรียนวัยนี้เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ หากครูสามารถเป็นที่ปรึกษานักเรียนไว้วางใจ ก็จะเป็นที่พึ่งของนักเรียน เมื่อนักเรียนประสบกับปัญหาได้เป็นอย่างดี

ประเด็นกลยุทธ์การกำกับตนเองของครู SMART กลยุทธ์ทั้ง 5 ในการกำกับตนเองของครูที่เสนอ หากนักศึกษาครูสามารถกำกับตนเองได้ ก็มีความหวังว่าครูวิชาชีพ SMART คงเกิดขึ้นในสังคมไทยได้ และแม้แต่ครูของครู คืออาจารย์ในมหาวิทยาลัย ก็ควรที่จะใช้กลยุทธ์เหล่านี้เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นครูวิชาชีพด้วย

ข้อเสนอแนะจากครูดีเด่น ครูดีเด่นมีข้อเสนอแนะ ในเรื่องของบทบาทครูกับการเสริมแรงทั้งในทางบวก และทางลบเพื่อเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน เรื่องทักษะการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็คนผู้ปกครองนักเรียน และสมาชิกในชุมชนรอบนอกโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครู

สรุปผลสัมฤทธิ์ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (จำนวน 3 คน)

ประเด็นรูปแบบครู SMART ผู้บริหารมีความเห็นว่า รูปแบบเป็นสิ่งสำคัญน้อยกว่า บทบาทหน้าที่ครู เพราะครูในสังคมโลกใหม่ มิใช่มีแต่ครูที่เป็นบุคคล แต่มีครูรูปแบบอื่นๆอีกมาก เช่น ครูเทคโนโลยี ครูชาวบ้าน ครูพระสงฆ์ ฯลฯ แต่หากพิจารณาตัวชี้วัดคุณภาพทั้ง 5 ตัวตามที่ผู้วิจัยเสนอ ก็น่าจะเพียงพอสำหรับครูวิชาชีพที่เป็นผลผลิตของสถาบันผลิตครูในยุคปฏิรูปการผลิตครู ของกระทรวงศึกษาธิการ

ประเด็นกลยุทธ์การกำกับตนเองของครู SMART กลยุทธ์ทั้ง 5 ที่กล่าว ผู้บริหารมีความเห็นว่า การกำกับตนเองเป็นกระบวนการภายในของคน ที่แต่ละคนน่าจะมีแนวโน้มในการจัดการตนเองด้วยวิธีเฉพาะตน การนำเสนอของผู้วิจัย ก็คงเป็นเพียงกลยุทธ์ทางเลือกที่น่าสนใจ และน่าจะลองนำไปทดลองใช้ รวมถึงติดตามผลในหลักสูตรผลิตครู 5 ปี ในยุคการปฏิรูปการผลิตครู ของกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร ผู้บริหารแสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า โรงเรียนต้องการครูที่มีการปฏิบัติตนดีงาม มากกว่าครูที่เก่ง แต่ปฏิบัติตนไม่เหมาะสม เพราะมีทัศนะว่า “ตัวอย่างที่ดี มีค่ามากกว่าคำสอน” ดังนั้นควรเน้นให้ครู SMART เป็นครูที่ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆด้าน และสามารถสอนให้นักเรียนเรียนรู้อย่าง SMART ด้วย กล่าวคือครูที่เก่ง ดี และมีความสุข จะต้องเป็นครูที่ทำให้นักเรียนเก่ง และดี และสามารถศึกษาเรียนรู้อย่างมีความสุข จึงจะสอดคล้องกับระบบการศึกษาแบบไร้พรมแดน เพราะเป็นที่รับรู้กันว่าเด็กไทยต้องเรียนมากแต่ผลการเรียนยังไม่เป็นที่พอใจ ดังเช่นผู้บริหารคนหนึ่ง ได้กล่าวถึงความเห็นของศาสตราจารย์ ดร. เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ในงานเสวนาทางวิชาการเรื่องการปรับกระบวนการจัดการบริหารสถานศึกษาเพื่อความ เป็นเลิศ เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2548 กล่าวว่า “... การจัดการศึกษาของไทยมีปัญหาด้านคุณภาพ การสอนของครู เช่นปัญหาทางด้านการสอนภาษาอังกฤษ พบว่านักศึกษาที่จบปริญญาตรี สื่อสารเป็นภาษาอังกฤษไม่ได้ ทั้งที่เรียนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลา 16 ปี” ดังนั้นประเด็นเรื่อง เทคนิค และทักษะการสอน ของครู จึงควรจะต้องสร้างมาตรฐาน และประกันคุณภาพการสอนของครูให้เป็นที่เชื่อถือได้ มิฉะนั้น หาก ครู SMART แต่ไม่สามารถทำให้นักเรียน SMARTได้ ก็จะไม่สม ประโยชน์ต่อวงการการศึกษาไทยเป็นแน่

รายชื่อครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้สัมภาษณ์

รายนามครูดีเด่น และครูผู้มีผลงานวิชาการที่ให้สัมภาษณ์

1. นางกรรณิการ์ เอกธรรมสุทธิ อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนอนุบาลวัดปรีนายก
กรุงเทพมหานคร ครูดีเด่นด้านภาษาไทย ปีการศึกษา 2547
2. นางนิตยาพร บุญญาศิริ อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร ครูดีเด่นด้าน IT และสื่อการสอน ปีการศึกษา 2547
3. นางวิยะดา บัติประโคน อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร ครูดีเด่นด้านวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2547

รายนามผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ให้สัมภาษณ์

1. นางสุนันทา เรขะรุจิ ผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ระดับ 8
โรงเรียนสุโขทัย กรุงเทพมหานคร
2. นางสาวดิศพร ศรีสวัสดิ์ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ระดับ 8
โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
3. นางศรินยา นิยมเดช รองผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ระดับ 8
โรงเรียนอนุบาลวัดปรีนายก กรุงเทพมหานคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

รายชื่อเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์สาระ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์สาระ

ภาษาไทย

1. ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.
2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.
3. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2545.
4. พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546.
5. เอกสารวิสัยทัศน์การศึกษาไทย (เอกสารอัดสำเนา)
6. เอกสารมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2547. (เอกสารอัดสำเนา)
7. เอกสารการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ(เอกสารอัดสำเนา)
8. เอกสารแผนปฏิรูปการผลิตครูฯ กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2545 – 2549) (เอกสารอัดสำเนา)
9. พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (หนังสือเรื่องคำพอสอน ของมูลนิธิโตโยต้าแห่งประเทศไทย และมูลนิธิสคสรี-สุษดีวงศ์)
10. เอกสารแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูฯ กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2545 – 2549) (เอกสารอัดสำเนา)
11. เอกสารโครงการผลิตครูแนวใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ(เอกสารอัดสำเนา)
12. รายงานการศึกษาองค์ความรู้เพื่อการจัดทำแผนผลิตและพัฒนาครู (สำนักโครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครูและบุคลากรทางการศึกษา) (เอกสารอัดสำเนา)
13. เอกสารการพัฒนาการอุดมศึกษาไทยเข้าสู่ตลาดเสรี, 2543. (เอกสารอัดสำเนา)
14. รายงานวิจัยเรื่องแนวทางการจัดทำและพัฒนามาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ
15. เอกสารเกณฑ์มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครูคุรุสภา
16. รายงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของประเทศไทย (ดาวรุ่ง ชะระอำ และคณะ, 2547)
17. รายงานวิจัยเรื่องนโยบายการผลิตและการพัฒนาครู (มนตรี จุฬาวังนทล, 2542.)
18. เอกสารเรื่องการใช้ปรีชาสามารถเป็นฐานในการพัฒนาวิชาชีพครู (ประเสริฐ จรรย์านุกูล: 2543)
19. เอกสารเรื่องกรอบความคิดและทิศทางการผลิตครูของสถาบันราชภัฏ (พลสัมพันธ์ โพธิ์ศรีทอง, 2542) (เอกสารอัดสำเนา)
20. เอกสารรายงานการประเมินแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ด้านครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, 2540.

รายชื่อเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์สาระ (ต่อ)

21. เอกสารปรัชญาปฏิรูปการศึกษา: แนวทางสู่การปฏิบัติ, 2545.
22. เอกสาร ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา: กระทรวงศึกษาธิการ, 2547.
23. รายงานการเรียนรู้ของนานาชาติ The Learning of Nations. สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2543.
24. เอกสารเรื่องวิชาชีพครูในยุควิกฤต. กรุงเทพฯ: สปค. (2541ก)
25. เอกสารเรื่องโครงการครูแห่งชาติ. สปค. (2541ข)
26. รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2541 สปค. (2541ค)
27. เอกสารเรื่องแผนหลักการปฏิรูปการฝึกหัดครู พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ฉบับสรุป
ประเด็นสาระ, 2538.
28. รายงานผลการวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการใหม่ในการผลิตและพัฒนาครู. สำนักงานพัฒนาการฝึกหัดครู; สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ;สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ; สภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย. ตุลาคม 2544.
29. เอกสารกรอบแนวคิดการปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. สำนักงานพัฒนาการฝึกหัดครู. คณะอนุกรรมการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ในคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2544.
30. เอกสารสาระสำคัญของนโยบายการผลิตและพัฒนาครูสมหวัง พิชัยานุกัณณ์. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2543.
31. เอกสารคู่มือครูที่สอนเป็นเลิศ “Teacher for the excellence” (เอกสารอัดสำเนา)
32. เอกสารประกอบคำสอนรายวิชาการบริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ (เอกสารอัดสำเนา)
33. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาผู้นำทางวิชาการเรื่อง”Dept Education” (เอกสารอัดสำเนา)
34. รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง มาตรฐานทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตทางการศึกษา
35. เอกสารประกอบการสัมมนา หลักสูตร Balanced Scorecard สำหรับผู้บริหารสถาบันราชภัฏสวนดุสิต (เอกสารอัดสำเนา)
36. รายงานวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาพื้นฐาน, 2547.
37. เอกสารประกอบคำสอนรายวิชาผู้นำทางวิชาการ โครงการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา, 2547.

รายชื่อเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์สาระ (ต่อ)

38. B. Othanel Smith., **Teachers for the Real World.** (Washington, D.C.: American Association of Colleges for Teacher Education, 1969), p.71.
39. Day, C. "Reflection: A necessary but not sufficient condition for professional development", **Teaching and teacher Education.** Vol. 19, No.1, (August,1993).
40. **Foundations of American Higher Education, 2nd edition,** Pearson custom publishing, Boston, MA, 1999.
41. Hargreaves, A. and Dawe, R. "Paths of professional development: Contrived collegiality, collaborative cultures and the case of peer coaching", **Teaching and Teacher Education.** Vol. 6, No. 3, (1990): 227-41.
42. Hargreaves, D. "The new Professionalism", **Paper given to the Forth International Symposium: Teachers Learning and School Development.** NSW, Australia: University of New England, Northern Rivers, July 1992.
43. Historical sketch of UK's PDS effort. **Professional development school.** Available from: <http://www.vky.edu/education/PDS/historical.htm,1998>.
44. Holmes Group. **Tomorrow's Teacher: A Report of the Holmes Group.** East Lansing, Michigan: Holmes Group,1986.
45. Jeans, B. " The Meanings of Collaboration", **Paper presented in An International on Teacher Development for New Asia.** Organized by UNESCO-ACCEID and UNICEF association with ONEC, Thailand, 1995.
46. Maduas, George F., Micheal S Scriven and Danial L. Stufflebeam. **Evaluation Models Viewpoint on Educational and Human Services Evaluation.** Boston: Khunver- Nijhoft Publishing, 1983.
47. McGill Faculty of Education – **Professional Development.** Available from: <http://www.education.mcgill.ca/conted.htm>
48. Michigan Teacher Network – **Professional Development Events.** Available from: <http://www.mnt.merit.edu/event.htm/>
49. Ministry of Education, Publications. **Achieving Excellence in the Teaching Profession.** Available from: <http://www.ed.gov/pubs/PromPractice/chapter1.html>

รายชื่อเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์สาระ (ต่อ)

50. Ministry of Education, Publications. "Improving Teacher Preparation", **Promising Practice: New Ways to Improve Teacher Quality**. September, 1998. Available from: <http://www.ed.gov/pubs/PromPractice/chapter3.html>
51. Ministry of Education, Publications. "Raising Licensing and Certification Standards", **Promising Practice: New Ways to Improve Teacher Quality**. September, 1998. Available from: <http://www.ed.gov/pubs/PromPractice/chapter4.html>
52. Ministry of Education, Publications. "Improving Professional Development Practices", **Promising Practice: New Ways to Improve Teacher Quality**. September, 1998. Available from: <http://www.ed.gov/pubs/PromPractice/chapter6.html>
53. NCATE. "What is a Professional Development School?", **Professional Development Schools**. Available from: http://www.ncate.org/pds/standards/what_is.htm
54. NCATE. **Standards for Professional Development Schools**. 2001.
55. Parkay, F. W. & Stanford, B. **Becoming a Teacher**, 5th Edition. Boston: Allyn and Bacon, 2001.
56. Senge, M. P. & Other. **Schools That Learn**. Doubleday, New York, 2000.
57. University of Nebraska-Omaha, College of Education, **College Equity Statement and Themes**. Available from: <http://www.unocoe.unomaha.edu/about/estatement.htm>
58. University of Nebraska-Omaha, College of Education, **College Conceptual Framework(s)**. Available from: <http://www.unocoe.unomaha.edu/oss/orchest.htm>
59. University of Nebraska-Omaha, College of Education, **Model Standards for Beginning Teacher Licensing and Development**. Available from: <http://www.unocoe.unomaha.edu/oss/intasc.htm>
60. University of South Carolina, College of Education, **Professional Development Schools National Conference 2005**. National Association of Professional Development Schools, 2005.
61. UNESCO. **Partnerships in teacher development for a new Asia**. Bangkok: Asia-Pacific Centre of Educational Innovation for Development, 1996.

ภาคผนวก จ
รายการวิเคราะห์สาระ

- หมวด 1 สาระพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (p.248)
- หมวด 2 สาระพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรฯ (p.254)
- หมวด 3 สาระวิสัยทัศน์การศึกษาไทย (p.257)
- หมวด 4 สาระมาตรฐานการศึกษาของชาติ (p.259)
- หมวด 5 สาระการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา (p.262)
- หมวด 6 สาระการปฏิรูปการผลิตครูและบุคลากรฯ (p.266)
- หมวด 7 สาระความรู้ ประสบการณ์ คุณสมบัติครูวิชาชีพ (p.269)
- หมวด 8 สาระแนวการจัดการครุศึกษา (p.279)
- หมวด 9 สาระแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้ (p.282)
- หมวด 10 สาระการปฏิรูปการครุศึกษาของนานาชาติ (p.285)
- หมวด 11 พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ร.9 (p.291)

หมวดที่ 1 **สรุปสาระสำคัญของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**
ลำดับที่

1/001 **มาตรา 6** การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์
ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และ
วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สรุปผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาคือ การจัดการศึกษาจะต้องเน้น
ให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เน้น คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการ
ดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งยังสามารถที่จะถ่ายทอด
คุณลักษณะดังกล่าวแก่ผู้อื่นได้

1/002 **มาตรา 7** ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยว
กับการเมืองการปกครองในระบบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็น
ประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิ และหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย
ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย
รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา
ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และ
ความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มี
ความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาคือ การจัดการศึกษาจะต้อง
ปลูกฝัง และถ่ายทอดกระบวนการปลูกฝังจิตสำนึก การปกครองในระบบ
ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รักษาสิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพ
เคารพกฎหมาย รักวัฒนธรรมไทย เข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์ธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม

1/003 **มาตรา 8** การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ เป็นการศึกษาตลอดชีวิต
สำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระ และ
กระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาคือ การจัดการศึกษาจะต้อง
พัฒนารูปแบบการผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถจัดการศึกษาตลอดชีวิต และมี

ลำดับที่

ความหลากหลายรูปแบบ เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาแก่ประชาชน ในท้องถิ่น และเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา อาทิ การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน การตรวจสอบมาตรฐานการศึกษา และการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษา รวมทั้งอาจนำผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา เป็นต้น

1/004

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

1. มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา
4. มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
5. ระดมทรัพยากรธรรมชาติจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
6. การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ

สรุปผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาคือ สถาบันควรจัดระบบโครงสร้าง ที่ให้อิสระทางวิชาการ รวมทั้งคณาจารย์ โดยสถาบันทำหน้าที่ประสานงานและอำนวยความสะดวก สถาบันต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษา และระบบการประกันคุณภาพของสถาบันและของโปรแกรมวิชา

1/005

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

สรุปผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาคือ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเป็นการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพสูงขึ้น ในรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย

ลำดับที่

1/006

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้

- 1) จัดเนื้อหาและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ปัญหา
- 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
- 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ทุกวิชา
- 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้
- 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

สรุปผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาคือ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการผสมผสานสาระความรู้ เรียนจากประสบการณ์จริง และเป็นการเรียนรู้ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาสถานที่ ในรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายด้วยความร่วมมือของชุมชน สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน และฝึกทักษะกระบวนการคิด

1/007

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรของชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ

ลำดับที่

เพื่อพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน

สรุปผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาคือ สถาบันการศึกษาต้องขยายบทบาทการพัฒนาชุมชน โดยเน้นการนำการศึกษา เพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน และเพื่อให้ บทบาทดังกล่าวมีประสิทธิภาพ ควรพัฒนาศูนย์ศึกษาพัฒนาครูด้วย

1/008

มาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับ และประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนานุศาคกรประจำการอย่างต่อเนื่องรัฐพึงจัดสรรงบประมาณ และจัดตั้งกองทุนพัฒนา ครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

สรุปผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาคือ การผลิตและพัฒนาครูจะต้อง เป็นระบบมากขึ้น และเป็นกระบวนการพัฒนา ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครู องค์กรวิชาชีพครู และโรงเรียน เพราะเป็นการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งในอดีตไม่มี ดังนั้นสถาบันผลิตครู และโรงเรียนจะต้องสร้างความร่วมมือในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

1/009

มาตรา 53 ให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหาร การศึกษามีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในกำกับของ กระทรวง มีอำนาจหน้าที่ กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติ ตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณของ วิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนารูปแบบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหาร การศึกษา ให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการ ศึกษาอื่นทั้งของรัฐและเอกชน ต้องมีใบประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมาย กำหนดการจัดให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีในการออกและเพิก

ลำดับที่

ถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

สรุปผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาคือ องค์การวิชาชีพครู จะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดมาตรฐาน และการออกใบประกอบวิชาชีพครู แก่ข้าราชการครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา สถาบันการผลิตครู ต้องพัฒนาการบริหารจัดการองค์กร และคณาจารย์ให้ได้มาตรฐานพอที่จะสามารถประกันคุณภาพครูเพื่อขอใบประกอบวิชาชีพครู

1/010

มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

สรุปผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาคือ สถาบันการศึกษาจะต้องจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ในการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และเครื่องมือสมัยใหม่ทางการศึกษาต่างๆ

1/011

มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยีการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สรุปผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาคือ สถาบันการศึกษาจะต้องจัดกระบวนการเรียนการสอน และอุปกรณ์ที่ตีพอแก่ผู้เรียน ในการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความต้องการ

1/012

สรุปสาระพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ เปรียบดังแม่บทสำหรับการปฏิรูปการศึกษาไทยทั้งระบบ นำไปสู่การปฏิรูปหลักสูตร การเรียนการสอน ปฏิรูปครู และบุคลากรทางการศึกษา ปฏิรูปสถานศึกษา และระบบการบริหารจัดการศึกษา

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความมุ่งหมาย และหลักการ ให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้เป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ให้มีเอกภาพด้านนโยบาย มีความ

หลากหลายในการปฏิบัติ ให้กระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภท

3. แนวทางการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ให้กระบวนการจัดการศึกษาถือว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การจัดการศึกษาให้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ฝึกกระบวนการคิด ฝึกปฏิบัติและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ปลูกฝังคุณธรรมไว้ในทุกวิชา จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ

4. ให้ส่วนกลางกำหนดหลักสูตรแกนกลาง สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และท้องถิ่น ให้สถานศึกษาร่วมกับ บุคคล ครอบครัว และชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้สอนวิจัยควบคู่การสอน

5. กำหนดให้ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา โดยต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และให้จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เปิดเผยต่อสาธารณชน และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่ประเมินสถานศึกษาทุกแห่ง

6. กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมวิชาชีพครู ให้มีการพัฒนาผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้สถาบันผลิตครูเตรียมความพร้อมในการผลิตครูรุ่นใหม่ที่เป็นครูวิชาชีพ ปรับหลักสูตรการผลิตครูเป็นหลักสูตร 5 ปี จัดเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยโรงเรียนจะต้องเป็นฐานในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

หมวดที่ 2 วิเคราะห์สาระสำคัญของพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

ลำดับที่

2/013

มาตรา 8 ครูสภามีหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาต กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพ กำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาวิชาชีพ ประสาน ส่งเสริมการศึกษา และการวิจัยเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ

สรุปผลกระทบต่อครู และโรงเรียน คือ ครูทุกคนในสถานศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จะต้องขอมีใบประกอบวิชาชีพครู โรงเรียนก็ต้องมีระบบกระบวนการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่คุรุสภากำหนด และส่งเสริมกระบวนการศึกษาวิจัยในวิชาชีพครู

2/014

มาตรา 25 ให้คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ มีอำนาจและหน้าที่พิจารณาออกใบอนุญาต ให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ ส่งเสริม ยกย่อง และพัฒนาวิชาชีพไปสู่ความเป็นเลิศในสาขาต่างๆ ตามที่กำหนดในข้อบังคับของคุรุสภา

สรุปผลกระทบต่อครู และโรงเรียน คือ ครูจะต้องประกอบวิชาชีพครูอย่างกระตือรือร้น ทุ่มเทและพัฒนาตนเอง ประพฤติปฏิบัติตน ตามจรรยาบรรณครู โรงเรียนจะต้องเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูที่ปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม รวมทั้งในเรื่องระเบียบ

2/015

มาตรา 44 ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ คือ

(ก) คุณสมบัติ คือ

- 1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- 2) มีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง

ลำดับที่

3) ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาตรีทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีและต้องผ่านเกณฑ์การ
ประเมินปฏิบัติการสอน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ
คุรุสภากำหนด

(ข) ลักษณะต้องห้าม คือ

- 1) เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- 2) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 3) เคยต้องโทษจำคุกในคดีที่คุรุสภาเห็นว่า อาจนำมาซึ่งความ
เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

สรุปผลกระทบต่อครูและโรงเรียนคือ ครูใหม่ทุกคนก่อนที่จะขอ
ใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพครูได้ จะต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่าน
เกณฑ์การประเมินการปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่
คณะกรรมการคุรุสภากำหนด และต้องไม่เป็นผู้ที่มีลักษณะต้องห้าม หรือมีความ
ประพฤติเสื่อมเสีย

2/016

มาตรา 49 ให้มีข้อบังคับ ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ประกอบด้วย
มาตรฐานความรู้และประสบการณ์ มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการ
ปฏิบัติตน

มีการกำหนดระดับคุณภาพของมาตรฐาน ในการประกอบวิชาชีพ และ
ต้องจัดให้มีการประเมินระดับคุณภาพ ของผู้รับใบอนุญาตอย่างต่อเนื่อง เพื่อ
ดำรงไว้ซึ่งความรู้ ความสามารถ และความซื่อสัตย์ ตามระดับคุณภาพ
ของมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คุรุสภากำหนด

สรุปผลกระทบต่อครู และโรงเรียน คือ ครูจะต้องพัฒนาตนเองให้ได้
มาตรฐาน พร้อมทั้งพัฒนาตนให้มีลำดับความเจริญก้าวหน้าไปตามระดับ
คุณภาพของมาตรฐาน เริ่มตั้งแต่เป็นครูปฏิบัติการ ครูชำนาญการ ครู
ผู้เชี่ยวชาญ และครูเชี่ยวชาญพิเศษ โรงเรียนต้องพัฒนาครูให้มีมาตรฐาน ทั้งด้าน
มาตรฐานความรู้และประสบการณ์ มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการ
ปฏิบัติตน

2/017

มาตรา 50 มาตรฐานการปฏิบัติตน ให้กำหนดเป็นข้อบังคับ ว่าด้วย
จรรยาบรรณของวิชาชีพ ประกอบด้วย จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อ

วิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และ จรรยา

ลำดับที่

บรรณต่อสังคม การกำหนดแบบแผนของพฤติกรรม ตามจรรยาบรรณของ วิชาชีพ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของคุรุสภา

สรุปผลกระทบต่อครู และโรงเรียน คือ ครูจะต้องพัฒนาตนเองในทุก มิติของการประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้ตนเองมีความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ ครู ทั้งยังต้องถูกประเมินในทุกมิติดังกล่าว

2/018

สรุปสาระพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา

1) ครูทุกคนในสถานศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จะต้องขอมีใบประกอบ วิชาชีพครู โรงเรียนก็ต้องมีระบบ กระบวนการพัฒนาครู คณาจารย์ และ บุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่คุรุสภากำหนด และ ส่งเสริมกระบวนการศึกษาวิจัยในวิชาชีพครู

2) ครูจะต้องประกอบวิชาชีพครู อย่างกระตือรือร้น พุ่มเท และประพฤติ ปฏิบัติตน ตามจรรยาบรรณครู โรงเรียนจะต้องเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของครู ที่ปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม รวมทั้งในเรื่องระเบียบ

3) ครูใหม่ทุกคนก่อนที่จะขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้จะต้องผ่านการ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษา เป็น เวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนดและต้องไม่เป็น ผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย

4) ครูจะต้องพัฒนาตนเองให้ได้มาตรฐาน พร้อมทั้งพัฒนาตนให้มีลำดับ ความเจริญก้าวหน้าไปตามระดับคุณภาพของมาตรฐาน เริ่มตั้งแต่เป็นครู ปฏิบัติการ ครูชำนาญการ ครูผู้เชี่ยวชาญ และครูเชี่ยวชาญพิเศษ

5) โรงเรียนต้องพัฒนาครูให้มีมาตรฐาน ทั้งด้านมาตรฐานความรู้และ ประสิทธิภาพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติตน ครูจะต้อง พัฒนาตนเองในทุกมิติของการประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้ตนเองมีความ เจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครู ทั้งยังต้องถูกประเมินในทุกมิติดังกล่าว

ลำดับที่

3/024

สรุปด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ

- อีสระ - หลากหลาย
- Work Study
- ทุกฝ่ายร่วมมือ
- วิจัยสร้างองค์ความรู้
- ปรับโครงสร้าง / กระจายอำนาจ
- บริหารแบบร่วมมือ
- ชี้นำสังคม

3/025

สรุปด้านทรัพยากร และการบริหารทรัพยากร

- ใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพ
- All for Education
- ศึกษาด้วยตนเอง
- สนับสนุนการวิจัย

3/026

สรุปภาพรวมวิสัยทัศน์การศึกษาไทย

การศึกษาของประเทศในอนาคต จะเป็นหนทางสู่สังคมแห่งปัญญา และการเรียนรู้ กล่าวคือ สังคมไทยในอนาคตพึงเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคนไทยในอนาคตพึงมีปรัชญาร่วมกันว่า ชีวิตที่มีการเรียนรู้ คือชีวิตที่มีความสุข การศึกษาในอนาคต จะเป็นการศึกษาเพื่อ “คน” “ชุมชน” และ “สังคม” โดยมีเป้าหมายของการศึกษา เพื่อการสร้างความสมดุลให้แก่สังคม ให้คนไทยมีความพอดี ระหว่างการแสวงหา และการพัฒนาสิ่งต่างๆในชีวิต เพื่อสังคมที่สงบสุข และจรัสยั่งยืน เพื่อสร้างสรรคคนไทย และสังคมไทยให้ “มุ่งก้าวมัน ฐัทันโลก” และก้าวไปสู่ “สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้” คนไทยเป็นคนมีคุณภาพในฐานะพลเมือง และพลโลก สังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน และประเทศชาติมีศักยภาพในการแข่งขัน

หมวดที่ 4 วิเคราะห์สาระมาตรฐานการศึกษาของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547)

ลำดับที่

4/027 **มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมือง และพลโลก**

คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

4/028

ตัวบ่งชี้มาตรฐานที่ 1

-คนไทยกำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์

-คนไทยมีความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม

-คนไทยมีทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว

-คนไทยมีทักษะทางสังคม

-คนไทยมีคุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก

4/029

สรุปมาตรฐานที่ 1 เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ลำดับที่

- 4/030 **มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา**
จัดการเรียนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และการบริหารโดยใช้
สถานศึกษาเป็นฐาน
การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี
ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการ
และมีความสุขในการเรียนรู้ ครู คณาจารย์รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการ
สอนและใช้สื่อที่ผสมผสานความรู้สากล กับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศเอื้อต่อ
การเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนาความคิด
ของผู้เรียนเป็นอย่างระบบ และสร้างสรรค์ความสำเร็จของการจัดการกระบวนการ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้นอยู่กับ
- ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ผู้เรียน ครู คณาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และ
สมาชิกชุมชน และ
 - ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ หลักการบริหารจัดการ และหลักธรรมาภิ
บาล
- 4/031 **ตัวบ่งชี้มาตรฐานที่ 2**
- การจัดหลักสูตรการเรียนรู้อื่นๆ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้
พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ
 - มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่าง
เป็นระบบ และมีคุณภาพ
 - มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
- 4/032 **สรุปมาตรฐานที่ 2** การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่
หลากหลายตรงตามความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ครู คณาจารย์
รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการสอนและใช้สื่อที่ผสมผสานความรู้สากล กับ
ภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการ
เรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนาความคิดของผู้เรียนเป็นอย่างระบบและ
สร้างสรรค์

ลำดับที่

- 4/033 **มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมความรู้**
 การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง
 การเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งความรู้ การส่งเสริม และสร้างกลไกเพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาส และทางเลือกที่จะเข้าถึงปัจจัย และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยการได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม จะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ
- 4/034 **ตัวบ่งชี้มาตรฐานที่ 3**
 - การบริการวิชาการ และสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้
 - การศึกษาวิจัย สร้างเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ และกลไกการเรียนรู้
 - การสร้าง และการจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม
- 4/035 **สรุปมาตรฐานที่ 3** การเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งความรู้ การส่งเสริม และสร้างกลไกเพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะเข้าถึงปัจจัย และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยการได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม จะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ
- 4/036 **สรุปสาระสำคัญเป้าหมายการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานเพื่อ**
 - คนไทยมีลักษณะที่พึงประสงค์ เก่ง ดี มีความสุข
 - มีการจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชน
 - มีการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
 - การศึกษามีความสมดุลระหว่าง: ปัญญา / คุณธรรม / วัฒนธรรม
 - สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 - มีการตรวจสอบได้ว่าการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตและสังคม

ลำดับที่

- 5/041 **สรุปการปฏิรูประบบ และกระบวนการเรียนรู้** เพื่อ
- ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
 - ความเสมอภาค
 - ความทันสมัย
 - การเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 5/042 **สรุปการปฏิรูประบบการจัดการ**
- กระจายอำนาจ
 - ระดมความร่วมมือ
 - การตรวจสอบได้ / ประกันคุณภาพ
 - ระดมทรัพยากร
- 5/043 **สรุปคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษา**
- เก่ง
 - ดี
 - มีความสุข
- 5/044 **สรุปการบริหารงานวิชาการ**
- สากล / ระดับโลก
 - ร่วมมือ – แข่งขัน
 - มีการวางแผนกลยุทธ์
- 5/045 **สรุปด้านทรัพยากร และการบริหารทรัพยากร**
- กระจายการจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพในการใช้มากขึ้น
 - การปรับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา และค่าธรรมเนียมที่ยุติธรรม
 - การระดมทรัพยากรทั้งหมดเพื่อการศึกษา
 - การปรับปรุงแหล่งวิทยาการ เพื่อการศึกษาด้วยตนเอง
 - การจัดสรรเงิน เพื่อการวิจัยและการพัฒนามากขึ้น

ลำดับที่

- 5/046 **สรุปวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทย**
- เอกภาพด้านนโยบาย หลากหลายในทางปฏิบัติ
 - อิสระ /คล่องตัว /เสรีภาพทางวิชาการ
 - ประกันคุณภาพ
 - บัณฑิตมีลักษณะที่พึงประสงค์
- 5/047 **สรุปคุณลักษณะบัณฑิตอุดมศึกษาที่พึงประสงค์**
- มีความสามารถทางวิชาการ /วิชาชีพ
 - มีคุณธรรม /จริยธรรม
 - มีลักษณะผู้นำ /ผู้ประกอบการ
 - คิดสร้างสรรค์ /ใฝ่รู้ /ปรับตัว
- 5/048 **สรุปการปฏิรูปการบริหารและการจัดการอุดมศึกษา**
- เอกภาพด้านนโยบาย /แผน /มาตรฐาน
 - สร้างโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต
 - กระจายโอกาส /มีความเสมอภาค
 - ความเป็นสากล และความเป็นไทย
 - มีหลักธรรมาภิบาล /ผู้ประกอบการ
 - มีความหลากหลาย /มีส่วนร่วม
 - มีเครือข่าย /สัมพันธ์เชื่อมโยง
 - มีการพัฒนาผู้บริหาร /คณาจารย์
- 5/049 **สรุปการบริหารวิชาการ /การจัดการเรียนการสอน**
- หลักสูตรหลากหลาย และยืดหยุ่น
 - ใช้ IT จัดการเรียนการสอน / การบริหาร
 - เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (คิดวิเคราะห์ / ค้นคว้าวิจัย)
 - วิจัยสร้างความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาประเทศ
 - ปรับปรุงระบบประเมินผลการเรียนการสอน

ลำดับที่

5/050

การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษา

- มีประกันคุณภาพภายในและภายนอก
- กำหนดมาตรฐานกลางของหลักสูตร
- การจัดการศึกษาตามพรบ.การศึกษาแห่งชาติ
- สมาคมวิชาชีพพร้อมกำกับดูแล และควบคุม
- พัฒนาระบบ IT / ตัวชี้วัดคุณภาพ

5/051

เงื่อนไขสู่ความสำเร็จการปฏิรูปอุดมศึกษา

- รับฟังความคิดเห็นสังคม (Public hearing)
- ร่วมมือระหว่างสถาบัน
- ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐต่อเนื่อง
- พัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อการปฏิรูป

5/052

สรุปรวมสาระการปฏิรูปอุดมศึกษา

- การอุดมศึกษาของประเทศในอนาคต จะเป็นหนทางสู่สังคมแห่งปัญญา และการเรียนรู้ สังคมไทยในอนาคตพึงเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
- คนไทยในอนาคตพึงมีปรัชญาร่วมกันว่า ชีวิตที่มีการเรียนรู้คือชีวิตที่มีความสุข การอุดมศึกษาในอนาคต จะเป็นการศึกษาเพื่อ “คน” “ชุมชน” และ “สังคม”
- เป้าหมายของการศึกษา เพื่อการสร้างความสุขให้แก่สังคมให้คนไทยมีความพอดี ระหว่างการแสวงหา และการพัฒนาสิ่งต่างๆในชีวิต เพื่อสังคมที่สงบสุข และจีรังยั่งยืน
- สร้างสรรค์คนไทย และสังคมไทยให้ “มุ่งก้าวหน้า รู้ทันโลก” และก้าวไปสู่ “สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้”

หมวดที่ 6 วิเคราะห์สาระนโยบายการผลิตและพัฒนาครู

ลำดับที่

- 6/053 **สรุปบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย**
- สังคมโลกเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร
 - กฎหมายและข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง
 - รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
 - พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2452
 - พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546
 - มาตรฐานการศึกษาของชาติ
 - ความคาดหวังสังคมในการปฏิรูปการเรียนรู้
 - สมรรถภาพครูตาม พรบ. การศึกษาแห่งชาติ
- 6/054 **สรุปวิสัยทัศน์ใหม่ของการผลิตครูไทย**
- เน้นการศึกษาวิจัยและการบริการและเอื้ออำนวยการเรียนรู้
 - เน้นการมีส่วนร่วมการผลิตของทุกภาคฝ่ายในสังคม
 - เน้นการเรียนรู้ทฤษฎีควบคู่การปฏิบัติในบริบทจริง
 - ครูเป็นทรัพยากรบุคคล มีความรอบรู้
- 6/055 **สรุปวัตถุประสงค์การผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ**
- เพื่อให้ได้ครูเก่ง ครูดี มีสมรรถภาพที่หลากหลาย เป็นครูที่ทันสมัย สามารถตอบสนองของระบบการศึกษายุคใหม่ได้ ดังนี้
 - 1.1 ภาพลักษณ์ด้านความเก่ง มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความสุข
 - 1.2 ภาพลักษณ์ด้านความดี คือมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ คือมีความรัก และศรัทธาในอาชีพครู
 - 1.3 ภาพลักษณ์ความทันสมัย คือมีความสามารถนำทรัพยากรทั้ง มวลมาจัดการศึกษายุคใหม่ แบบ Edutainment / Work Study

ลำดับที่

- 6/056 **สรุปลักษณะการศึกษายุคใหม่**
- การเรียนประสมประสานไปกับการทำงาน (Work study)
- การเรียนกับการเล่นจะแยกกันไม่ออก (Edutainment)
- คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีจะเข้ามาบทบาทมากขึ้น ทำให้การศึกษายุคใหม่ไม่จำกัดด้วยเวลา และสถานที่ ผู้เรียนเรียนด้วยการนำตนเอง
 - ครูสอนน้อยลง สอนโดยไม่ชี้แนะ และให้ข้อมูลย้อนกลับมากขึ้น
- 6/057 **สรุปหลักสูตรการเรียนการสอน**
- ปริญญาครุศาสตร์ 5 ปี เน้นความสามารถผู้เรียน
 - กลุ่มสาระการเรียนรู้ มี 4 กลุ่ม คือ กลุ่มพื้นฐานฯ กลุ่มวิธีวิทยาฯ กลุ่มกลุ่มจรรยาบรรณฯ และกลุ่มประสบการณ์
- 6/058 **สรุป กลไก และการจัดกระบวนการเรียนรู้**
- มีความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครู สถาบันผู้ใช้ครู
 - การจัดกระบวนการเรียนรู้: สอดคล้องกับ พรบ.การศึกษา หมวด 4 มาตรา 22, มาตรา 24
 - การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ: มีโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู
- 6/059 **สรุปการบริหารจัดการความร่วมมือในการผลิตครู**
- คัดเลือกคนจากผลการเรียน และ เจตคติ
 - จัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - ใช้ทรัพยากรท้องถิ่น และเทคโนโลยีสารสนเทศ
 - ให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการผลิตครู
- 6/060 **สรุปวัตถุประสงค์ในการปฏิรูปการผลิตครูในภาวะวิกฤต**
- ลดการผลิตครูใหม่ในระดับปริญญาตรี ให้มีปริมาณพอดีกับตำแหน่งงานและให้หน่วยงานผู้ใช้ครู / ขยายการวิจัยและพัฒนาด้านการฝึกหัดครู ด้านการศึกษา และด้านที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น / สร้างและ

ลำดับที่

พัฒนาเครือข่ายทั้งที่เป็นบุคคล องค์กรสถาบัน ระบบและสภาพ ธรรมชาติ ให้เอื้อและเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการผลิตครูใหม่ พัฒนา ครูเก่า และพัฒนาชุมชน สังคม / พัฒนาหลักสูตร และเตรียมการเปิด สอนระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อสร้างกำลังคน มาทำงานในระบบการศึกษา ยุคใหม่

6/061

สรุปบริบทใหม่ในการผลิตครูตามแนวปฏิรูป

- 1) สังคมโลกเป็นสังคมข้อมูลข่าวสารเป็นสังคมฐานความรู้ มีความคาดหวังของสังคมในการปฏิรูปการเรียนรู้ วิสัยทัศน์ใหม่ของการ ผลิตครูเน้นการศึกษาวิจัยและการบริการเพื่อสนองการปฏิรูปการศึกษา
- 2) วัตถุประสงค์ในการปฏิรูปการผลิตครูในภาวะวิกฤต คือลด การผลิตครูใหม่ สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการผลิตครู ขยายการวิจัย และพัฒนาด้านการผลิตครู สร้างและพัฒนาเครือข่ายทั้งที่เป็นบุคคล องค์กร สถาบัน ระบบและสภาพธรรมชาติ ให้เป็นเครื่องมือในการผลิต และพัฒนาครู พัฒนาคณะ และพัฒนาชุมชน
- 3) วัตถุประสงค์การผลิตครูวิชาชีพ เพื่อให้ได้ครูเก่ง ครูดี มี สมรรถภาพที่หลากหลาย มีความเป็นสหวิทยาการ มีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เป็นครูที่ทันสมัย สามารถ ตอบสนองระบบการศึกษายุคใหม่ และเสริมสร้างความเข้มแข็ง มั่นคง ให้ชุมชนและท้องถิ่น
- 4) หลักสูตรการเรียนการสอน ปริญญาตรีครุศาสตร์ 5 ปี เน้น ความสามารถผู้เรียน กลไก และกระบวนการผลิต คัดเลือกคนจากผล การเรียน และ เจตคติ มีความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครู สถาบันผู้ใช้ ครู ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู มีกิจกรรม สร้างครูดี และเสริมครูเก่ง ใช้เทคโนโลยีเสริมให้ครูทันสมัย และสร้าง ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ

หมวด 7 สรุปสาระความรู้ ประสบการณ์ และคุณสมบัติครูวิชาชีพ

ลำดับที่

- 7/062 **พระบรมราชาวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช**
 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 (วันที่ 24 มกราคม 2540)
- “...การที่บุคคลจะพัฒนาได้ก็ด้วยปัจจัยประการเดียวคือ การศึกษา การศึกษานั้นแบ่งเป็น 2 ส่วน คือการศึกษาด้านวิชาการ ส่วนหนึ่งกับการอบรมบ่มนิสัยส่วนหนึ่งให้เป็นผู้มีจิตใจใฝ่ดีใฝ่เจริญ มีปกติละอายชั่วกลัวบาป ส่วนหนึ่ง การพัฒนาบุคคลจะต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทั้ง 2 ส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ประกอบการ และมีความคิดไว้เกื้อหนุนการประพฤติปฏิบัติทุกอย่างให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร และอำนวยผลเป็นประโยชน์ที่พึงประสงค์...”
- สรุปการพัฒนาตนประกอบด้วย 2 ส่วนคือพัฒนาเพื่อเป็นคนเก่ง และเป็นคนดี**
- 7/063 **พระบรมราชาวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช**
 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 (วันที่ 3 สิงหาคม 2521)
- “... ลักษณะของการศึกษา หรือการเรียนรู้นั้นมีอยู่ 3 ลักษณะ ได้แก่ เรียนรู้ตามความคิดของผู้อื่นอย่างหนึ่ง เรียนรู้ด้วยการขบคิดพิจารณาของตนเองให้เห็นเหตุผลอย่างหนึ่งกับเรียนรู้จากการปฏิบัติ ฝึกฝนจนประจักษ์ผลและเกิดความ คล่องแคล่วจนชำนาญอีกอย่างหนึ่ง การเรียนรู้ทั้งสามลักษณะนี้ จำเป็นต้องกระทำไปด้วยกัน ให้สอดคล้องกัน และอุดหนุนส่งเสริมกัน จึงจะช่วยให้เกิดความรู้จริงพร้อมทั้งความสามารถที่จะนำมาใช้ทำการต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพได้...”
- สรุป การเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ 3 คือ ศึกษาเรียนรู้ ขบคิด พิจารณา และปฏิบัติ ฝึกฝน**

ลำดับที่

7/064

ครูต้องมีบทบาทเป็นนักคิด นักปรัชญา (Kenneth Zeichner, 1983)

“ข้อผูกพันทางการศึกษา คุณธรรม และการเมือง จะเป็นสิ่งที่ชี้นำแนวทางในการทำงาน ไม่ใช่เพียงการอาศัยกระบวนการ และการจัดการขององค์กรที่ทำให้เรายอมรับสิ่งต่างๆได้ไปโดยปริยาย และบ่อยครั้งนำไปสู่ผลลัพธ์ท้ายสุดที่ไม่ได้รับการตรวจสอบ” และด้วยเหตุผลเหล่านี้เอง ที่ทำให้ครูจำเป็นต้องมีบทบาทในการเป็นนักคิดนักปรัชญามากขึ้น จากที่เป็นแค่แรงงานทักษะ ให้เหตุผลและทำความเข้าใจกับสถานะที่เป็นจริง แทนที่จะมัวทำตามคำสั่ง เพื่อตอบสนองต่อความคาดหวัง ครูควรแสดงให้เห็นถึงทักษะในการคิดวิเคราะห์ และสอนอย่างกระตือรือร้น

สรุป ครูจำเป็นต้องมีบทบาทในการเป็น นักคิดนักปรัชญา มิใช่เป็นแค่แรงงานทักษะ

Source: Summerized from Parkay, F.W. & Stanford, B.

Becoming a Teacher, 2nd Edition. Boston, 1992, p.354.

7/065

ทักษะของครูในฐานะผู้ปฏิบัติงานครู (Acting Skills)

(B. Othanel Smith . “Teachers for the Real World “)

- ปฏิบัติการเพื่อกระตุ้นการทำงานของประสาทของนักเรียน ได้แก่ การตั้งคำถาม จัดโครงสร้าง การตรวจสอบอย่างละเอียดหาทางดึงดูด

ความสนใจของนักเรียน กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

- จัดการผสมผสานความรู้ประเภทต่างๆให้เหมาะสม ส่งเสริมให้เกิด การคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์ พร้อมไปกับ การรับรู้ และเข้าใจถึงข้อเท็จจริง และความคิดรวบยอด

- ปฏิบัติการเพื่อเสริมแรง ใช้การเสริมแรงทางบวกให้บ่อยครั้ง และให้หนักแน่น ในรูปของการชื่นชมอย่างแท้จริง การแสดงความยินดี การให้รางวัลและรูปแบบอื่นที่แสดงถึงการยอมรับ เรียนรู้ที่จะให้การเสริมแรงทางลบ และใช้เทคนิคในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

Source: Summerized from Parkay, F.W. & Stanford, B.

Becoming a Teacher, 2nd Edition. Boston, 1992, p.354.

ลำดับที่

7/066

ครูควรเรียนรู้จากการบริการชุมชน SL (Service Learning)

- ชุมชนกับโรงเรียนต้องไปด้วยกัน/ชุมชนสนับสนุนการเรียนรู้ได้ทุกเรื่อง
- นักเรียนประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติในการบริการชุมชน
- การบริการชุมชน จะให้ประสบการณ์ร่วมแรงร่วมใจ
- Service Learning ให้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ชีวิตแก่นักเรียน
- Service Learning เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง

สรุป “Service Learning” เป็นงานที่ทุกภาคส่วนในสังคมร่วมจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน

Source: Summarized from Peter M. Senge. Schools that Learn, New York, 2000, p.500 - 501.

7/067

ลักษณะครูที่มีความเป็นเลิศในการสอน (Teaching for Excellence)

จากวารสาร “เรียนรู้ข้ามโลก” (อ้างถึงในคู่มือนักศึกษา ม.ราชภัฏสวนดุสิต)

- มีความกระตือรือร้น
- ชยัน อดทน
- รอบรู้เรื่องที่สอน
- จัดการเป็นระบบสร้างกฎระเบียบในห้องเรียน
- แสดงพฤติกรรมด้านบวก
- มีมนุษยสัมพันธ์ดี
- สื่อสารชัดเจน
- ตั้งคำถามอย่างมีประสิทธิภาพ
- สร้างความสำเร็จในห้องเรียน
- สร้างสรรค์บรรยากาศในห้องเรียน
- สอนด้วยวิธีหลากหลาย
- มีความยืดหยุ่น
- ตั้งมาตรฐาน และคาดหวังในตัวผู้เรียนสูง

สรุป ครูต้องมีความสามารถในการจัดสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ

ลำดับที่

- 7/068 **ความสามารถของครูในฐานะผู้นำ (Master)**
(B. Othanel Smith . “Teachers for the Real World “)
- เจรจาเพื่อประสานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล(การสอนกลยุทธ์การหาทางออกข้อขัดแย้งและสร้างให้มีความร่วมมือในการเรียนร่วมกัน)
 - วิเคราะห์ความต้องการของนักเรียน และปัญหาในการเรียนรู้
 - สื่อสารและร่วมรับรู้ความรู้สึกของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้อื่น
 - ประเมินความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน
 - สอนทั้งนักเรียนกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อย
- 7/069 **ความสามารถของครูในฐานะนักจัดการด้านการเรียนรู้**
(B. Othanel Smith . “Teachers for the Real World “)
- ทักษะที่จำเป็นของครูอย่างน้อยจำเป็นต้องมีทักษะทางด้านการจัดระบบ การวางแผน การประเมิน การติดต่อสื่อสารและการสอน
- Source: Summerized from Parkay, F.W. & Stanford, B. *Becoming a Teacher*, 2nd Edition. Boston, 1992, p.354.
- 7/070 **สรุปจรรยาบรรณครูตามระเบียบของคุรุสภา**
- รัก เมตตาศิษย์
 - อบรม สั่งสอน ฝึกฝน และสร้างเสริมความรู้ให้
 - ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์
 - ไม่กระทำความผิดเป็นปฏิปักษ์
 - ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากศิษย์
 - พัฒนาตนเองในทุกๆด้าน
 - รักและศรัทธาในวิชาชีพครู
 - ช่วยเหลือเพื่อนครู และชุมชน
 - ปฏิบัติตนเป็นผู้นำการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

ลำดับที่

7/071

ครูในฐานะผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง:

Teachers as Agents of Change (Maxine Greene, 1986)

กลุ่มนักการศึกษาต่างเห็นว่า ครูจำเป็นจะต้องเป็น “ปัญญาชนที่สามารถปรับเปลี่ยนได้” และเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง Maxine Greene นักการศึกษาผู้มีทักษะในการโน้มน้าวสูง ได้เขียนไว้ว่า การสอน คือ การรับภาระหน้าที่ในการเสริมพลังให้กับบุคคล ในการทำให้ตนแตกต่างไปจากเดิม เป็นการให้ความหมาย และจุดประกายความตระหนักถึงโลกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือพูดได้อีกอย่างหนึ่งว่า การสอน ไม่ใช่เพียงแค่การแสดงวิธีการให้นักเรียนดู แต่ต้องชี้แนะแนวทาง ในการเปลี่ยนจากตำแหน่งที่นักเรียนอาจถูกครอบงำ ไปสู่จุดที่พวกเขาเป็นผู้กำหนดวิถีทางของตนเองได้

Source: Summeryzed from Parkay, F.W. & Stanford, B. *Becoming a Teacher*, 2nd Edition. Boston, 1992, p.69

7/072

ครูควรจะเป็น “ปัญญาชนที่สามารถปรับเปลี่ยนได้”

(Henry Giroux และ Peter McLaren, 1986)

ครูควรจะเป็น “ปัญญาชนที่สามารถปรับเปลี่ยนได้” เป็นผู้สอนนักเรียนให้เป็นนักคิดวิเคราะห์ คล่องตัวทางความคิด และเป็นประชากรที่ได้รับความรู้ แนวคิดของหลักประชาธิปไตยนั้น ถูกลืมนำจากโปรแกรมการศึกษา ซึ่งดูเหมือนกับว่า ถูกออกแบบมาเพื่อการยกระดับประสิทธิภาพ และผลิตภาพของแรงงาน แทนที่จะมุ่งเน้นการสร้างประชากร ที่มีความรับผิดชอบ และมีวิจารณญาณ

Source: Summeryzed from Parkay, F.W. & Stanford, B. *Becoming a Teacher*, 2nd Edition. Boston, 1992, p.69.

ลำดับที่

7/073

ทักษะการสอนที่จำเป็นสำหรับครู (Essential Teaching Skills)

(B. Othanel Smith, 1969: P.71)

ครูจำเป็นต้องมีทักษะในการสอนที่สำคัญ 2 ทักษะ คือ 1) ทักษะการสอน และเทคนิค (กลวิธี) และ 2) ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แต่เนื่องจากความซับซ้อนของการสอน และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของโรงเรียน และความแตกต่างกันไปในแต่ละชั้นเรียนนั้น ทำให้เป็นการยากที่จะระบุชี้เฉพาะถึง ทักษะที่จำเป็นต่อครูในหัวข้อทั้ง 2 ที่กล่าวด้านบน

สรุป ครูจำเป็นต้องมีทักษะในการสอนที่สำคัญ 2 ทักษะ คือ 1) ทักษะการสอน และเทคนิค และ 2) ทักษะด้านการปฏิสัมพันธ์

Source: Summerized from Parkay, F.W. & Stanford, B. *Becoming a Teacher*, 2nd Edition. Boston, 1992, p.354.

7/074

ครูควรมีความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์ (Computer Literacy) เพื่อ

- การสอนที่เป็นรูปแบบเฉพาะตัวมากขึ้น
- ความก้าวหน้าในการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
- การใช้งานคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ของครูผู้สอน เพื่อระบุปัญหาในการเรียนรู้ และออกแบบเนื้อหา หลักสูตร
- การใช้คอมพิวเตอร์ในงานประจำ ทำให้ครูมีเวลาให้นักเรียนมากขึ้น
- ความรับผิดชอบใหม่ๆของครูในฐานะ ผู้วางแผน ผู้ประสานงาน นักโปรแกรม และผู้จัดการ
- การพัฒนาเริ่มแรกของความสามารถนักเรียน ในฐานะ ผู้เรียนอิสระ
- การพัฒนาที่เข้มแข็งของทักษะการแก้ปัญหา และการติดต่อสื่อสาร
- การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมมือที่ดีขึ้น
- การสะสมที่เพิ่มขึ้น และการเข้าถึง การแบ่งปันข่าวสารข้อมูล
- ความสนใจในการเชื่อมโยงความรู้จากสาขาต่างๆเข้าด้วยกัน

Source: Summerized from Parkay, F.W. & Stanford, B. *Becoming a Teacher*, 2nd Edition. Boston, 1992, p.492

ลำดับที่

7/075

ครูควรรับรู้ทางสังคม และมีทักษะการสื่อสาร**(Social Awareness and Communication Skills)**

นักเรียนของวันพรุ่งนี้ จะต้องสามารถสื่อสารได้กับผู้คนจากหลากหลายวัฒนธรรม ประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วยกลุ่มชนจากหลายเชื้อชาติ และเป็นศูนย์รวมของประสบการณ์จากทั่วโลกที่หลากหลาย ความสามารถในการสร้างโลกที่ดีกว่า ให้เกิดขึ้นในอนาคต ย่อมขึ้นอยู่กับความยินยอมพร้อมใจที่จะร่วมเฉลิมฉลองความมั่งคั่งทางความหลากหลาย ผ่านกระบวนการสื่อสารระหว่างกัน ที่จะนำไปสู่ความเข้าใจ และมีตรรกภาพทางสังคม บทเรียนที่สำคัญสำหรับนักเรียน คือ การได้เรียนรู้ว่า ความยากจน การแบ่งแยกแบ่งพวก อาชญากรรม และโอกาสที่ไม่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นที่ไหน ล้วนมีผลกระทบต่อทุกคนในสังคม

สรุปครูต้องมีทักษะทางด้านสังคมและการสื่อสาร

Source: Summerized from Parkay, F.W. & Stanford, B. Becoming a Teacher, 2nd Edition. Boston, 1992, p.497.

7/076

ครูควรรับรู้ทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Awareness)

ความท้าทายอีกประการหนึ่งสำหรับครู และโรงเรียน คือ การเสริมสร้างให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และความชื่นชมในศิลปะ ผู้สังเกตการณ์ด้านการศึกษามากมายของอเมริกาหลายคน ชี้ให้เห็นว่า แม่ของชีวิตในด้าน อารมณ์ จิตวิญญาณ สุนทรียภาพ การพิจารณาไตร่ตรอง การทำสมาธิ ได้รับการเน้นหนักน้อยลง เมื่อเทียบกับการมุ่งฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะทั่วไปที่ได้นำไปใช้ใน ชีวิต ในขณะที่วรรณคดี และการละคร เป็นค่าใช้จ่ายมาตรฐานในหลักสูตรการเรียน นักเรียนส่วนใหญ่กลับรู้จักเรื่องเกี่ยวกับ ดนตรี การวาดภาพพระบายสี การปั้น แต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

สรุปครูควรผสมผสานบทเรียนให้สมดุลทั้งด้านความมั่งคั่ง ทักษะ และสุนทรียภาพ

Source: Summerized from Parkay, F.W. & Stanford, B. Becoming a Teacher, 2nd Edition. Boston, 1992, p.498

ลำดับที่

7/077

ครูควรเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการกำกับตนเอง**Lifelong, Self-Directed Learning**

ครูแห่งอนาคตจะต้องสามารถช่วยให้นักเรียนแต่ละคน ให้ความสามารถ และมีความปรารถนาในการกำหนดตัวเอง เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นักเรียนมีความต้องการครูที่มีประสิทธิภาพ แท้จริงน้อยลงเรื่อยๆ เนื่องจากพวกเขาเห็นว่าที่ตรงหน้าต้องรับผิดชอบ ต่อกระบวนการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น หนึ่งในวัตถุประสงค์ของการเรียนในโรงเรียน คือ เพื่อให้นักเรียนได้รู้ว่า จะเรียนได้อย่างไรในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทางสังคมเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และการเมือง ทุกคนจะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง การเปลี่ยนแปลงทางการทำงานจะกลายเป็นเรื่องปกติ การศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตจะเป็นสิ่งจำเป็น

ดังที่ประธานาธิบดี จอร์จ บุช กล่าวไว้ในปี 1991 ว่า **“เราจะต้อง เป็น ชาตินักเรียน”**

Source: Summnerized from Parkay, F.W. & Stanford, B. Becoming a Teacher, 2nd Edition. Boston, 1992, p.498.

7/078

ครูควรเป็นผู้รักษาฝัน (Keeper of the Dream)

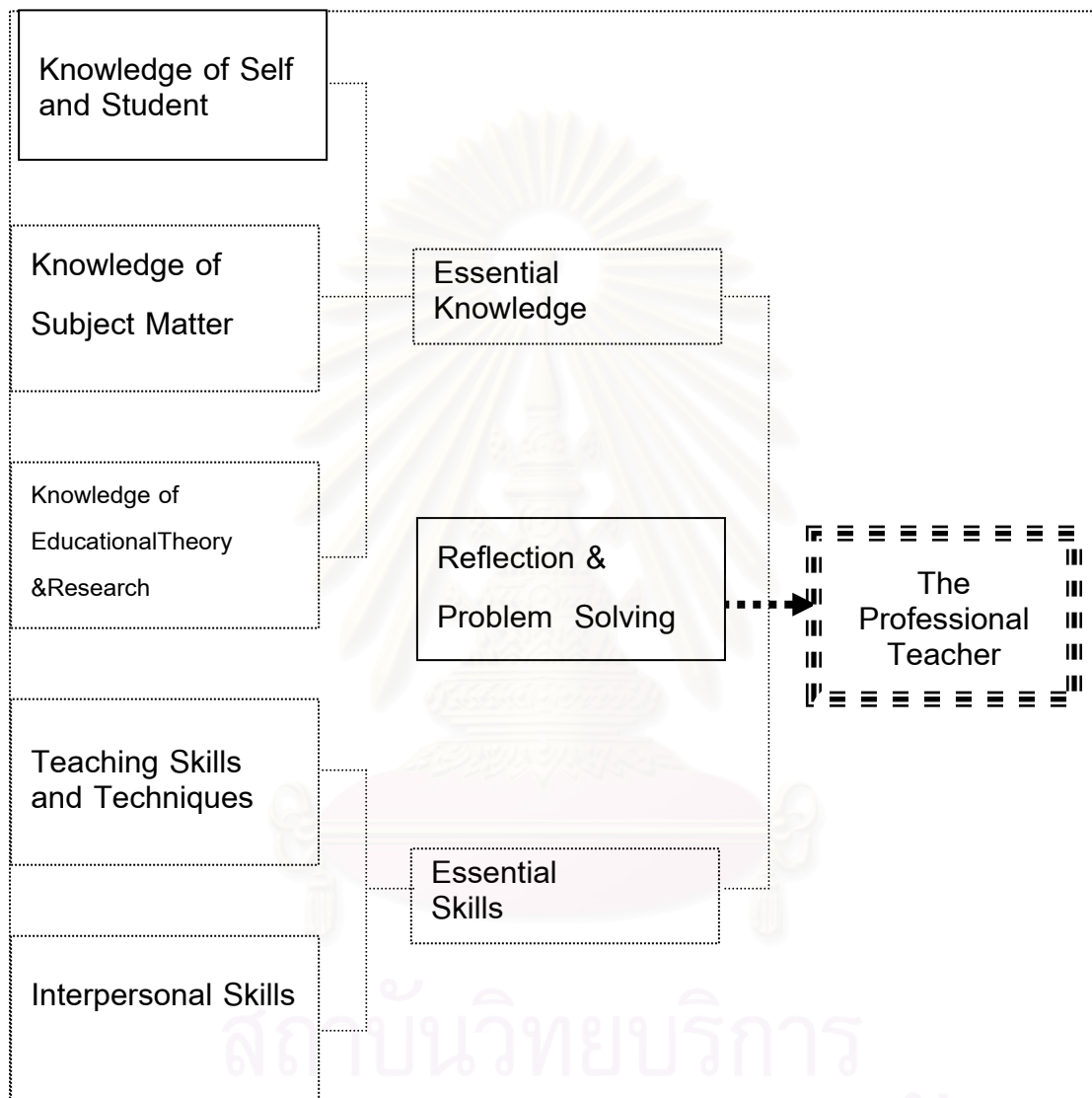
Shirley Hopkinson ครูชาวอเมริกัน เชื้อสายกายาน่า ซึ่งปัจจุบันเป็นครูสอนนักเรียนในช่วงอายุ 3-4 ปี ณ โรงเรียนประถม Brightwood ใน เมือง Washington D.C. ประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวไว้ว่า “การสอนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้โอกาสและการเผชิญความเสี่ยง ซึ่งหมายถึงการยอมให้ความล้มเหลวเกิดขึ้นได้ ถึงแม้ว่าผู้ที่ล้มเหลวนั้นจะเป็นตัวเราเอง”

สรุป ครูต้องกล้ายอมรับความเสี่ยง และความผิดพลาด

Source: Summnerized from Parkay, F.W. & Stanford, B. Becoming a Teacher, 2nd Edition. Boston, 1992, p.355.

ลำดับที่

7/079 สรุปความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Source: Sumnerized from Parkay, F.W. & Stanford, B. Becoming a Teacher, 5th Edition. Boston: Allyn and Bacon, 2001, p.51.

หมวด 8 สารแนวทางการจัดการครุศึกษา

ลำดับที่

8/084 **พระบรมราชาโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช**
พระราชทานแก่คณะครู และนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัล
(วันที่ 27 กรกฎาคม 2524)

“...การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง และพัฒนาความรู้
ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมใด บ้านเมือง
ใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะทุก
ด้าน สังคม และบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถ
ธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้า
ต่อไปโดยตลอด ...”

**สรุปการจัดการศึกษาจะต้องมีความสมดุลระหว่างความรู้
ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรม**

8/085 **ระบบการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนความคิดผู้เรียน**

Albert Einstein นักคณิตศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงของโลก ได้กล่าวไว้
ว่า ระบบการศึกษาแบบเก่ายังไม่ดีพอ คือระบบการคิดยังใช้ไม่ได้ คับ
แคบ เน้นแต่ตรรกะ 90 เปอร์เซ็นต์เกิดจากผิดพลาดของการรับรู้ เพราะ
ติดยึดอยู่กับความคิด ทำให้พรสวรรค์สูญเปล่า การศึกษาจึงจำเป็นต้อง
ปรับเปลี่ยนระบบการคิด ไม่ใช่แค่ตอบคำถามว่า What is? แต่ต้อง
ตอบให้ได้ว่า What can be? ซึ่งรวมถึงเรื่อง ค่านิยม และสัจธรรมด้วย

สรุปการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนระบบความคิดผู้เรียน

Source: Summerized from Edward de Bono, Thinking for the New
Millenium, McQuaig Group Inc., 1999, p. 278.

8/086 **สรุปการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**

- ให้ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด และพัฒนาความคิด
ของผู้เรียนเป็นอย่างระบบ

- ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย

ลำดับที่

- มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้

8/087

แนวการจัดการศึกษาตามพรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

- ให้กระบวนการจัดการศึกษายึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัด

- ฝึกกระบวนการคิด ฝึกปฏิบัติและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ปลูกฝังคุณธรรม จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย

- ให้ส่วนกลางกำหนดหลักสูตรแกนกลาง สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และท้องถิ่น

- ให้สถานศึกษา ครอบครัวและชุมชน ร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และส่งเสริมให้ผู้สอนวิจัยควบคู่การสอน

8/088

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (รายงานของคณะกรรมการนานาชาติด้านการศึกษา ต่อ UNESCO โดย Jacques Delors, 1996)

การศึกษาทั้งชีวิตมีพื้นฐานอยู่บน 4 เรื่อง

- การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to know)
- การเรียนรู้เพื่อทำงาน (Learning to do)
- การเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น (Learning to live together)
- การเรียนรู้เพื่อเป็นปัจเจก และสมาชิกสังคม (Learning to be)

8/089

การผลิตครูในมุมมองใหม่ในศตวรรษที่ 21 (รายงานของคณะกรรมการนานาชาติด้านการศึกษา ต่อ UNESCO โดย Jacques Delors)

- แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต
- ความสำคัญของความรู้และทักษะที่ทันสมัย
- การทำงานเป็นทีมมีความจำเป็นต่อคุณภาพการศึกษา
- การเป็นพันธมิตร และเครือข่ายระหว่างสถาบันทางการศึกษา

ลำดับที่

8/090

การบริหารและจัดการในระบบการผลิตครูวิชาชีพ

- คัดเลือกผู้เข้ามาเรียนจากผลการเรียน บุคลิกภาพ เจตคติ
- ใช้ทรัพยากรหลากหลายมิติ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- กระบวนการดำเนินงานจะต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย (มหาวิทยาลัย โรงเรียนและชุมชน ตัวผู้เรียน)
- การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ผ่านความเชี่ยวชาญของครู

8/091

ฝ่ายผู้ผลิตครู: ต้องมีกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24

- จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน
- ฝึกทักษะการคิด การจัดการ และการประยุกต์ความรู้
- จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ
- จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
- ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้
- จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่
- ประสานความร่วมมือกับบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

8/092

ผู้ใช้ครู :

- โรงเรียน และชุมชนรอบนอกโรงเรียน ต้องเป็นฐานในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
- นักศึกษาครูควรได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพทุกชั้นปี
- มีกิจกรรมระหว่างชุมชน
- วางแผนร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย โรงเรียน และชุมชน
- คัดเลือกครูดีมาเป็นครูพี่เลี้ยง

หมวดที่ 9

สรุปสาระสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้

9/093

สรุปปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการเรียนรู้

-ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ผู้เรียน ครู คณาจารย์ ผู้บริหาร
ผู้ปกครอง และสมาชิกชุมชน และ

-ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ หลักการบริหารจัดการ และหลัก
ธรรมาภิบาล

9/094

สรุปหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาล 6 ประการ

- หลักนิติธรรม
- หลักคุณธรรม
- หลักความคุ้มค่า
- หลักการมีส่วนร่วม
- หลักความรับผิดชอบ
- หลักความโปร่งใส

9/095

สรุปสาระความจำเป็นในการสร้างชุมชนการเรียนรู้:

- การเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่ระบบสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้
- สมองความต้องการของตลาดที่ต้องการแรงงานที่มีเชี่ยวชาญ
ปัญญา และทักษะใหม่ๆเพิ่มขึ้น
- สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- ผู้ประกอบการแสวงหาสถานที่ และวิธีการที่ลูกค้าจะได้รับ
ความรู้และทักษะเพิ่มมากขึ้น
- เกิดการก่อตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นภายในองค์กรธุรกิจ
- เกิดการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างไร้พรมแดน

9/096

สรุปสาระแนวการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

- พัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
- พัฒนาคณากรทุกระดับให้มีความเชี่ยวชาญ
- สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง
- การจัดการความรู้ให้เป็นทรัพย์สินขององค์กร

ลำดับที่

9/097

สรุปสาระลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้

- มีการเรียนรู้โดยการปฏิบัติงานจริง และทำงานเป็นทีม
- มีการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- มีการเรียนรู้ด้วยสื่อประสม
- มีการเชื่อมโยงชุมชนภายในและชุมชนภายนอกด้วย IT
- มีการขยายขอบเขตของกิจกรรมทางวิชาการ
- มีนโยบายของการจัดการศึกษาโดยใช้ IT
- มีการสอนทางไกล
- ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและกำกับตนเอง
- มีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบทั้งแบบเดิม/สมัยใหม่
- ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
- มีศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง
- มีความปลอดภัย / ลดความขัดแย้ง
- มีความก้าวหน้า

9/098

สรุปสาระลักษณะองค์กรแห่งการเรียนรู้

- มีการคิดเป็นระบบ
- ความรอบรู้ของบุคลากร
- มีรูปแบบความนึกคิดคล้ายกัน
- มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน
- การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

9/099

สรุปสาระเป้าหมายของการจัดการความรู้

- เพื่อให้ความรู้ Available / Accessible / Affordable สำหรับทุกคนในองค์กร
- เพื่อใช้ความรู้พัฒนางานให้มีคุณภาพ และมีสัมฤทธิ์ผล
- เพื่อพัฒนาผู้ปฏิบัติงานให้มีคุณภาพในการทำงาน
- เพื่อพัฒนาฐานความรู้ขององค์กรให้เป็นสินทรัพย์ขององค์กร

ลำดับที่

9/100
ชาติ

แนวการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของ

- มีการจัดการความรู้
- การเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้
- มีการส่งเสริมและสร้างกลไกเพื่อให้ทุกคนมีโอกาส และทางเลือกที่จะเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้
- เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตด้วยการกำกับตนเอง
- รูปแบบและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม

9/101

สรุปสาระลักษณะห้องเรียนในชุมชนแห่งการเรียนรู้

(Van B.Weigel., Deep Learning for a Digital Age, 2002)

- ห้องเรียนจะต้องถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นห้องความรู้(Knowledge Room) สำหรับการอภิปราย การสัมมนา การแสดงผลงานนักเรียน การฝึกปฏิบัติ การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
- มีห้องที่ใช้เพื่อการสอนทางไกลและการประชุมทางไกล
- มีห้องออกอากาศสดไปยังชุมชนรอบนอก
- มีห้องปฏิบัติการอื่นๆเพื่อการทบทวน

9/102

สรุปสาระการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองในชุมชนแห่งการเรียนรู้

(Van B.Weigel., Deep Learning for a Digital Age, 2002)

- ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากทรัพยากรการเรียนรู้หลายมิติ
- ใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ ใช้รูปแบบการเรียนรู้ ที่เป็นทั้งออนไลน์ และดิจิตอล ใช้กลยุทธ์ “Brick & Click Model”

Brick หมายถึงการเรียนในห้องเรียนที่มีอาจารย์ให้ความรู้มีปฏิสัมพันธ์แบบ Face to Face (Classroom Based Education)

Click หมายถึงการเรียนรู้จากครูเทคโนโลยีโดยการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต (E-Learning)

หมวดที่ 10 สรุปการวิเคราะห์สาระการปฏิรูปครุศึกษานานาชาติ

ลำดับที่

10/103

สรุปสาระการปฏิรูปการครุศึกษาประเทศญี่ปุ่น

- เข้มงวดในการคัดเลือกนักศึกษาครู โดยพิจารณาผลการสอบ ส่วนกลาง ผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัยทั้งข้อเขียน และสัมภาษณ์ และหนังสือรับรองจากโรงเรียนมัธยมศึกษา
- หลักสูตรครุศึกษาต้องมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยการสังเกตการสอนในขณะที่เรียนชั้นปีที่ 3 และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูประยะเวลา 2-5 สัปดาห์
- ครูต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู
- มีกฎหมายเฉพาะในการคัดเลือก และแต่งตั้งครู
- มีกฎหมายกำหนดการพัฒนาครู มาตรฐานครู และเงินเดือน
- ครูต้องได้รับการอบรม ในระดับชาติมีการอบรมผู้บริหาร และครูอาวุโส ส่วนในระดับท้องถิ่นมีการฝึกอบรมครูใหม่ ฝึกอบรมครูประจำการ และฝึกอบรมระยะยาวในมหาวิทยาลัย

10/104

สรุปสาระการปฏิรูปการครุศึกษาประเทศนิวซีแลนด์

- ปฏิรูปครูโดยรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน
- ครูต้องมีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป และต้องจดทะเบียนครู
- การสรรหาครูเป็นหน้าที่ของโรงเรียน สัญญาจ้างมี 3 ลักษณะ คือสัญญาจ้างปีต่อปี สัญญาจ้างตามโครงการ และสัญญาจ้างครูประจำ
- สถาบันครุศึกษาจัดหลักสูตรหลากหลาย
- การพัฒนาครูเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษา และครู
- ครูก่อนประจำการต้องมีเวลาสำหรับพัฒนา
- การพัฒนาครูประจำการทั้งใน และนอกโรงเรียน
- มีกองทุนสนับสนุนการพัฒนาครู

ลำดับที่

10/105

สรุปสาระการปฏิรูปการครูศึกษาประเทศออสเตรเลีย

- หลักสูตรครูศึกษามีความยืดหยุ่นอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย และห้องสมุดที่มีคุณภาพสูง
- การพัฒนาครู คือการศึกษาระหว่างประจำการจังหวัดเป็นผู้จัด
- มีการพัฒนาผู้นำทางการศึกษา
- กระบวนการผลิตครูเน้นวิจัย และเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายร่วมมือในกระบวนการผลิตครู
- ผสมผสานภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ และเชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานครูในบริบทจริง
- หลักสูตร และการเรียนการสอน ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้พื้นบ้าน (Indigeneous Education)
- ใช้วิธีการสอนแบบ Problem Based & Investigative Approach ทุกรายวิชา
- เพิ่มบทบาทให้โรงเรียนเป็นฐานในการผลิตครูมากขึ้น (Expanded Role for Schools Based Teacher Education)
- ออกใบรับรองวิชาชีพครูโดยคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูแห่งชาติ (Certification by the Nation Board for Professional Teaching Standards)
- ชักจูงและสนับสนุนการเข้าสู่วิชาชีพครูของครูใหม่ (Induction and Support for Beginning Teachers)

10/106

สรุปสาระการปฏิรูปการครูศึกษาประเทศสิงคโปร์

- สถานครูศึกษาทำหน้าที่ผลิตครู พัฒนาครู และวิจัยทางการศึกษา
- ผู้ได้รับการคัดเลือกเข้าเรียนครู จะได้รับเงินเดือน และได้รับทุนจากกระทรวงศึกษาธิการ
- ครูเก่ง ครูดี ได้เงินเดือนสูง

ลำดับที่

10/107

สรุปสาระการปฏิบัติการครูศึกษาประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

- นักศึกษาครูเรียนฟรี
- มีกฎหมายกำหนดตำแหน่งคุณภาพครู
- โรงเรียนเป็นผู้จ้างครู
- มีกฎหมายกำหนดผลประโยชน์ของครู
- การฝึกอบรมครูในระดับมณฑล จังหวัด และเทศบาลนคร
- ครูต้องได้รับการอบรม
- การอบรมครูประจำการ มีรูปแบบหลากหลาย
- ส่งเสริมครูให้ทำการวิจัยการศึกษา โดยจัดให้มีกองทุนวิจัย

10/108

สรุปสาระการปฏิบัติการครูศึกษาประเทศอังกฤษ

- การยกระดับคุณภาพครู คือ คุญแจการพัฒนาวิชาชีพครู
 - กลยุทธ์การพัฒนาวิชาชีพครูโดยเพิ่มรางวัลและค่าตอบแทน
 - ส่งเสริมภาวะผู้นำในสถานศึกษาให้มีความเป็นเลิศ
- พัฒนาการผลิตครูโดยสภาวิชาชีพ และสนับสนุน ยกย่อง เชิดชูเกียรติครู
- ครูทุกคนต้องผ่านการทดสอบระดับชาติ เน้นทักษะระดับสูง
- ทางการคิดคำนวณ การรู้หนังสือ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการติดต่อ สื่อสาร
- ครูจะได้รับการจัดบริการแบบใหม่ก่อนเริ่มหลักสูตรสำหรับครูผู้รับการฝึกอบรม
 - มีการทบทวนขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับสถานภาพครูที่มีคุณภาพ (Qualified Teacher Status)
 - พัฒนาเครือข่ายโรงเรียนโดยใช้วิธีการดำเนินงานที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ การฝึกอบรมครูตามความริเริ่มของโรงเรียน
 - ยกย่องให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมอย่างกว้างขวางที่สุด โดยจัดหลักสูตรฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นให้มากขึ้น
 - เปิดโอกาสให้ปฏิบัติงานสอนเพื่อให้มีงานทำมากขึ้น

ลำดับที่

10/109

สรุปสาระการปฏิรูปการศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกา

- ออกกฎหมาย กำหนดเป้าหมายการผลิต และพัฒนาครู: Goals 2000 : Educate America Act เพื่อเตรียมนักเรียนอเมริกันทั้งหมดเข้าสู่คริสต์ศตวรรษหน้า มียุทธวิธีทำให้ครูเป็นเลิศในโรงเรียนทุกแห่ง คือ จริงจังต่อมาตรฐานนักเรียนและครู / คิดค้นวิธีผลิตครูและพัฒนาวิชาชีพครู / แก้ไขกระบวนการสรรหาครู / ส่งเสริมให้รางวัลแก่ครูต้นแบบ 105,000 คน ใน 10 ปีข้างหน้า/ พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรเพื่อความสำเร็จของครูและนักเรียน ตัวอย่างกลยุทธ์การพัฒนา และการผลิตครูแนวใหม่คือ พัฒนาครูเป็นรายบุคคล / โปรแกรมครุศึกษามหาวิทยาลัย ซินซินเนติ เป็นหลักสูตร 5 ปี ได้รับ 2 ปริญญา คือ ปริญญาทางการศึกษากับปริญญาในสาขาวิชาที่เรียน /ปริญญาทางการศึกษา เป็นปริญญาระดับบัณฑิตศึกษา ที่มหาวิทยาลัยมินเนโซต้า/ การพัฒนาครูใหม่มีโปรแกรมครูที่เลี้ยง โปรแกรมช่วยเหลือ และตรวจสอบโดยเพื่อน / มีการประกันคุณภาพวิชาชีพครูโดยองค์กรระดับชาติ

10/110

สรุปสาระมาตรฐานวิชาชีพครูของประเทศสหรัฐอเมริกา

Source: Parkay, F.W. & Stanford, B. Becoming a Teacher, 5th Edition, Boston: Allyn and Bacon, 2001, p. 66.

มาตรฐานวิชาชีพครู (Five Core Propositions for Professional Teaching Standards)ประเทศสหรัฐอเมริกาในศตวรรษที่ 21 มี 5 ประการ

- Teachers are comitted to students and their learning.
- Teachers know the subjects they teach and how to teach those subjects to students
- Teacher are responsible for managing and monitoring student learning.
- Teachers think systematically about their practice and learn from experience.
- Teachers are members of learning communities.

ลำดับที่

10/111

สรุปสาระการปรับปรุงคุณภาพครูศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา

คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูแห่งชาติสหรัฐอเมริกา ได้ประกาศเกี่ยวกับ “การสอนฐานความรู้” หรือ “The Knowledge Based for Teaching” ไว้ดังนี้the knowledge based for teaching is growing steadily. Professional consensus and research findings have begun to provide authoritative support of knowledge related to many of the tasks, responsibilities, and results of teaching. But much remains to be learned.

....การสอนฐานความรู้มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ความเห็นทางวิชาชีพที่เป็นเอกฉันท์ และข้อค้นพบของงานวิจัยเริ่มเป็นหลักฐานสนับสนุนที่น่าเชื่อถือว่าความรู้มีความเกี่ยวข้องกับ ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ และผลของการสอนอย่างมาก แต่เรื่องนี้ยังต้องอาศัยการศึกษาอีกมาก

สรุปแนวโน้มการปรับปรุงการครูศึกษาของสหรัฐอเมริกามี 6 ประการ ดังต่อไปนี้

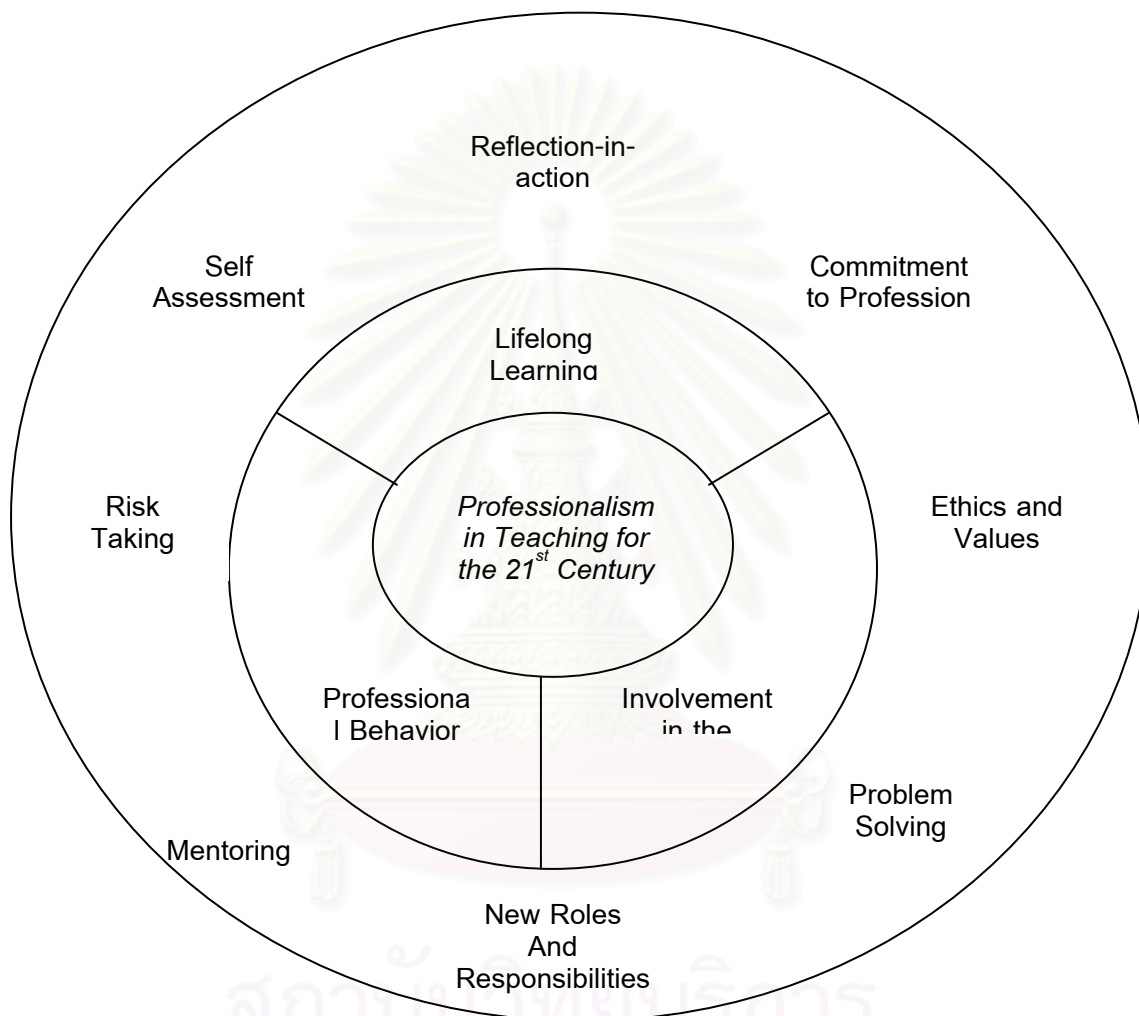
- Increased Academic Preparation
- More Field Experiences
- Professional Development Schools (PDSs)
- Expanded Role for Schools (School-Based Teacher Education)
- Certification by the National Board for Professional Teaching Standards (NBPTS)
- Induction and Support for Beginning Teachers

Source: Adapted from Parkay, F.W. & Stanford, B. *Becoming a Teacher*, 5th Edition. Boston: Allyn and Bacon, 2001, p.66.

ลำดับที่

10/112

สรุปสาระสำคัญของวิชาชีพครูประเทศสหรัฐอเมริกาในศตวรรษที่ 21

Professionalism in Teaching for the 21st Century

Source: Adapted from Parkay, F.W. & Stanford, B. *Becoming a Teacher*, 5th Edition. Boston: Allyn and Bacon, 2001, p.69.

หมวดที่ 11 วิเคราะห์สาระกระแสพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ 9 (ประมวลมาจากหนังสือ เฉลิมพระเกียรติ "คำพ่อสอน")

ลำดับที่

11/1113 “...ครูเป็นผู้ให้ความรู้ดี และความสามารถนานาประการแก่ศิษย์ เป็นสมบัติอันประเสริฐติดตัวไป สำหรับที่จะนำไปสร้างสรรค์ประโยชน์ต่างๆ ทั้งแก่ตัวเองและแก่ส่วนรวม และครูแต่ละคนนั้นต่างได้แต่ความเมตตาสั่งสอนศิษย์นับจำนวนพัน จำนวนหมื่น ทำให้เขาเหล่านั้นสามารถประกอบกิจการงานอาชีพต่างๆ ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา ให้เป็นประโยชน์ต่อแผ่นดิน จึงพูดได้เต็มปากว่า ครูมีผลงานการสร้างสรรค์อย่างสูง...”

สรุป ครูคือผู้สร้างประโยชน์ต่อแผ่นดิน และเป็นผู้ที่มีผลงานสร้างสรรค์อย่างสูง: 20 กรกฎาคม 2530

11/1114 “...ขอให้ทุกคนพยายามรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของการเป็นครู แล้วถ่ายทอดให้แก่ครูฝึกหัดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้บ้านเมืองเป็นบ้านเมือง ให้ประชาชนพลเมืองเป็นคน คือมีความรู้ และมีจิตใจสูง ไม่เบียดเบียนกัน จะทำให้ส่วนรวมอยู่ได้เป็นปึกแผ่น...”

สรุป ครูต้องรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของการเป็นครูของครู และถ่ายทอดวิชาความรู้ให้นักศึกษาครูอย่างเต็มที่: 24 กรกฎาคม 2513

11/1115 “..... นอกจากการศึกษา จะสอนให้คนเก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะ ต้องอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพ คือ ทั้งเก่ง ทั้งดี ให้ความเก่ง มาเป็นกำลังของบ้านเมือง และให้ความดีเป็นปัจจัยเพื่อประดับประดาความเก่งให้เป็นไปในทางที่ถูก ที่อำนวยผลเป็นประโยชน์อันพึงประสงค์.....”

สรุป การศึกษาต้องมีความสมดุลทั้งความเก่งและความดี: 8 ตุลาคม 2532

ลำดับที่

11/116

“...จะต้องเข้าใจให้ถูกกว่า การซื้อตรงบริสุทธิ์ต่อวิชาการนั้น มิได้หมายถึง การยึดตำรา ยึดทฤษฎี จนเหนียวแน่นอย่างหัวชนฝา หากมุ่งหมายให้ทุกคน ตระหนักว่า หลักวิชาการทั้งหลาย จำเป็นต้องประยุกต์ใช้ด้วยวิจารณญาณ ให้ถูกเหตุถูกผล ให้ถูกส่วน และให้ประสานสอดคล้องกับวิชาการอื่นๆ อย่างพอเหมาะพอดี...”

สรุป การเรียนรู้ต้องปลูกฝังการใช้วิจารณญาณ: 2 กรกฎาคม 2530

11/117

“...ปัญญา แปลตามพจน์ชณะว่า ความรู้ทั่ว ตามอรรถ หมายความว่า ได้หลายอย่าง แปลอย่างหนึ่งคือ ความรู้ทุกอย่างทั้งที่เล่าเรียน จดจำมาพิจารณาใคร่ครวญคิดเห็นขึ้นมา เมื่อมีความรู้ความชัดเจนชำนาญในวิชาต่างๆดั่งว่า จะยังผลให้เกิดความเฉลียวฉลาด แต่ประการสำคัญนั้นคือ ความรู้ที่ผนวกกับความเฉลียวฉลาดนั้น จะรวมกันเป็นความสามารถพิเศษขึ้น คือ ความรู้จริง รู้ชัดแจ้ง รู้ตลอด ซึ่งเป็นผลต่อไป เป็นความรู้เท่าทัน เมื่อรู้เท่าทันแล้วก็จะเห็นแนวทาง และวิธีที่จะหลีกเลี่ยงให้พ้นอุปสรรค ปัญญา และความเสื่อม ความล้มเหลวทั้งปวงได้แล้วดำเนินการไปตามทางที่ถูกต้องเหมาะสมจนบรรลุความสำเร็จ...”

สรุป การเรียนรู้เป็นการสร้างปัญญา: 14 กรกฎาคม 2521

11/118

“...การศึกษาแบ่งเป็นสองอย่าง คือ การศึกษาวิชาการอย่างหนึ่ง วิชาการนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ตัวเอง และบ้านเมือง.....อีกอย่างหนึ่ง ชั้นที่สองก็คือ ความรู้ที่จะเรียกได้ว่าธรรม คือ ฐูในการวางตัวประพฤติ และคิด วิธีที่จะใช้สมองมาทำประโยชน์ผู้ไม่ใช้ความรู้ในทางธรรม จะนับว่าเป็นปัญญาชนมิได้...”

**สรุป การเรียนรู้ต้องปลูกฝังทั้งความรู้ ความคิด
วิจารณ์ญาณ: 18 ธันวาคม 2513**

ลำดับที่

11/119

“...นอกจากวิชาความรู้แล้ว ยังมีอีกสิ่งหนึ่งซึ่งทุกคนจำเป็นต้องมีคือวินัย เพราะวินัยนั้น เป็นพื้นฐานรองรับวิชาความรู้ ช่วยให้คุณครองคุณความรู้ได้อย่างดี และส่งเสริม ให้สามารถนำความรู้มาปฏิบัติการให้เกิดประโยชน์ได้ หากขาดวินัยแล้ว ถึงมีวิชาอยู่ก็อาจไม่นำมาใช้ หรือหาไม่ ก็อาจนำไปใช้อย่างไม่ได้ประโยชน์ วินัยที่กล่าวนี้มุ่งหมายถึงวินัยในตนเอง หรือวินัยประจำใจตนเอง...”

สรุป การเรียนรู้ต้องปลูกฝังทั้งความรู้ และวินัย: 26

มีนาคม 2527

11/120

“...การฝึกฝน และปลูกฝังความรู้จักเหตุผล ความรู้จักผิดชอบชั่วดีเป็นสิ่งจำเป็นไม่น้อยกว่าการใช้วิชาการ เพราะการรู้จักพิจารณาให้เห็นเหตุผล ให้รู้จักจำแนกสิ่งผิดชอบชั่วดีได้โดยกระจ่าง ย่อมทำให้มองเห็นความจริง แล้วก็สามารถใช้ความรู้ และวิชาการปฏิบัติงานทุกอย่างได้ดี และถูกต้องยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นได้มากขึ้น...”

สรุป การศึกษาต้องปลูกฝังความรู้จักใช้เหตุผล:

2 พฤศจิกายน 2516

11/121

“...การสอนให้นักเรียนมีความรู้ดีเป็นสิ่งสำคัญมาก แต่มีสิ่งที่สำคัญยิ่งกว่านั้นอีก คือต้องฝึกหัดให้นักเรียนคิดพิจารณานำวิชาความรู้ นั้นไปใช้ในทางที่ถูกต้องเหมาะสมแก่งาน...”

**สรุป การศึกษาต้องปลูกฝังทั้งความรู้ ความคิด
วิจารณ์ญาณ:**

15 ธันวาคม 2509

11/122

“...ผู้จัดการศึกษาต้องถือเป็นกิจสำคัญ ที่จะสอนให้นักเรียนได้เห็นได้เข้าใจซึ่มีทราบว่า วิชาต่างๆมีความสัมพันธ์ และมีอุปการะแก่กัน ทั้งฝ่ายวิทยาศาสตร์ และศิลปศาสตร์ ไม่มีวิชาใดที่นำมาใช้โดยลำพัง หรือเฉพาะอย่างได้เลย ครูทุกคนจะต้องสามารถนำวิชาการในหลักสูตร มาสอนให้สัมพันธ์กันให้ได้...วิชาการทั้งปวง ถึงจะมีประเภทมากมายเพียงใด

ลำดับที่

ก็ตาม แต่เมื่อนำมาใช้สร้างสรรค์สิ่งใด ก็ต้องใช้ด้วยกัน หรือต้องนำมา
ประยุกต์เข้าด้วยกันเสมอ...”

**สรุป การศึกษาต้องสอนให้บูรณาการความรู้ และนำไป
ประยุกต์ใช้: 3 สิงหาคม 2521**

11/123

“...วิชาการสาขาต่างๆ มาจากต้นตอเดียวกัน...วิชาแต่ละวิชานั้นมีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกันอยู่.....ผู้ฉลาดจึงควรต้องพยายามศึกษาให้เห็นจริง และเข้าใจแจ่มแจ้งว่า วิชาทั้งหลายเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นส่วนประกอบของกันและกัน เป็นปัจจัยอุดหนุนกันอย่างแน่นแฟ้น...”

**สรุป การศึกษาควรเชื่อมโยงความรู้ทุกสาขาเข้าด้วยกัน:
3 ตุลาคม 2518**

11/124

“...ลักษณะของการศึกษา หรือการเรียนรู้นั้นมีอยู่ 3 ลักษณะ ได้แก่ เรียนรู้ตามความคิดของผู้อื่นอย่างหนึ่ง เรียนรู้ด้วยการขบคิดพิจารณาของตนเองให้เห็นเหตุผลอย่างหนึ่ง กับเรียนรู้จากการปฏิบัติฝึกฝนจนประจักษ์ผล และเกิดความคล่องแคล่วจนชำนาญอีกอย่างหนึ่ง การเรียนรู้ทั้งสามลักษณะนี้จำเป็นต้องกระทำไปด้วยกัน ให้สอดคล้องกัน และอุดหนุนส่งเสริมกัน จึงจะช่วยให้เกิดความรู้จริง พร้อมทั้งความสามารถที่จะนำมาใช้ทำการต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพได้...”

**สรุป การเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ 3 คือ ศึกษา ขบคิด
ฝึกฝน: 3 สิงหาคม 2521**

11/125

“...ในการที่จะเอาหลักวิชาที่ได้เล่าเรียนไปใช้เพื่อประกอบ
กิจการงานต่อไปนั้น ควรจะคำนึงถึงสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่น...”

**สรุป การนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม
กับท้องถิ่น: 11 กรกฎาคม 2500**

ลำดับที่

11/126

“...การสร้างสรรคความเจริญก้าวหน้าทุกอย่งนั้น ต้องเริ่มต้นที่การศึกษาพื้นฐานเดิมก่อน เมื่อได้ศึกษาทราบชัด ข้อดีข้อเสียแล้ว จึงรักษาส่วนที่ดีที่มีอยู่แล้วให้คงไว้ แล้วพยายามปรับปรุงสร้างเสริมด้วยหลักวิชาการด้วยความคิดพิจารณา...”

สรุป การศึกษาโดยการวิเคราะห์หาข้อดี และปรับปรุงโดยใช้หลักวิชา: 1 พฤศจิกายน 2528

11/127

“...วิชาความรู้อันพึงประสงค์นั้น ได้แก่ วิชาความรู้ที่ถูกต้องชัดเจน แม่นยำ ชำนาญ นำไปใช้การเป็นประโยชน์ได้พอเหมาะพอควรทันต่อเหตุการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ...เราจะสร้างเสริมวิชาความรู้แบบนี้ขึ้นได้อย่างไร เบื้องต้นจะต้องเลิกคิดว่าเรียนวิชาไว้เพื่อสอบได้...”

สรุป การเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ มิใช่เพื่อสอบ: 26 มิถุนายน 2523

11/128

“...ต้องให้ทุกคนเรียนรู้หลักของแต่ละวิชาให้ทั่วถึง และแจ่มแจ้ง เริ่มต้นตั้งแต่วิชาการนั้นๆ เกิดขึ้นมาได้อย่างไร แล้วมีความเปลี่ยนแปลงเป็นลำดับมาอย่างไร มีความต้องการใช้ในการใด และในอนาคตจะมีแนวโน้มไปทางใด...”

สรุป การเรียนรู้อย่างลึกซึ้งทั้งอดีต ปัจจุบันและอนาคต: 2 ตุลาคม 2516

11/129

“..พยายามศึกษาวิชาการ และเทคโนโลยีอันก้าวหน้าทุกสาขาจากทั่วโลก แล้วเลือกสรรส่วนที่เป็นประโยชน์ มาปรับปรุงใช้ให้พอดี พอเหมาะกับสภาพ และฐานะของประเทศของเรา...”

สรุป การเรียนรู้เพื่อประยุกต์ใช้เฉพาะส่วนที่เป็นประโยชน์ตามความเหมาะสม: 16 มิถุนายน 2526

ลำดับที่

11/130

“...ความเจริญของประเทศชาติ เป็นความเจริญของส่วนรวม ซึ่งเกิดจากผลงาน หรือผลของการกระทำของคนทั้งชาติ ถือได้ว่าทุกคนแบ่งหน้าที่กันทำประโยชน์ให้ประเทศชาติตามความถนัด และความสามารถ ต่างคนต่าง ก็ได้เกื้อกูลกันและกัน ไม่มีผู้ใดจะอยู่ได้ และทำงานให้ประเทศชาติได้โดยลำพัง ให้รู้จักนับถือผู้อื่น ใช้ความมีเหตุมีผล และความร่วมมือกัน ในการบริหารงานทั้งปวง เพื่อจักได้สามารถสร้างความเจริญให้แก่ตนเอง....คนไทยมีความเป็นตัวของตัวเองมีสมบัติทั้งทางวัตถุและทางจิตใจอย่างอุดมสมบูรณ์มาแต่เดิม เป็นการยากที่จะถูกดูถูกสิ้นหรือถูกทำลายอย่างที่คุณคิดกัน...ในทุกสิ่งทุกอย่างที่เราารู้สึกว่าเสื่อมนั้น ย่อมจะต้องมีส่วนที่ดีเหลืออยู่ให้เราได้แก้ไขปรับปรุงให้มั่นคงได้...”

สรุป การเรียนรู้จากการวิเคราะห์ข้อดี และพัฒนาโดยใช้
หลักวิชา: 5 สิงหาคม 2514

11/131

“...ความเจริญนั้น มักจำแนกกันเป็น 2 อย่าง คือความเจริญทางด้าน วัตถุอย่างหนึ่ง และความเจริญทางด้านจิตใจอีกอย่างหนึ่ง ยิ่งกว่านั้นยังเห็นกันว่า ความเจริญอย่างแรก อาศัยวิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์ เป็นปัจจัยสร้าง สรรค์ความเจริญ อย่างหลัง อาศัยศิลปะ ศีลธรรม จรรยา เป็นปัจจัย แท้จริง แล้ว ความ เจริญทางด้านวัตถุ กับความเจริญทางด้านจิตใจที่ดี หรือความรู้ทาง ด้านวิทยาศาสตร์ กับทางด้านศิลปะ ศีลธรรม จรรยาก็คือ มิใช่สิ่งที่จะแยกจากกัน โดยเด็ดขาดได้ ความเจริญทั้งสองฝ่ายนี้มีความสำคัญอยู่ด้วยกัน เป็นสิ่งที่เกี่ยว เกาะเกี่ยวพัน และอาศัยกัน จำเป็นที่จะต้องพัฒนาพร้อมกันไป ความเจริญ มั่นคงแท้จริงจึงจะเกิดขึ้นได้...”

สรุป การเรียนรู้ที่พัฒนาการให้เกิดการใช้หลักวิชาอย่างมี
คุณธรรม: 12 กรกฎาคม 2520

ลำดับที่

11/132 “...ชาตินั้น มีผืนแผ่นดิน และประชากรอันรวมกันอยู่เป็นส่วน ของร่างกาย มีศิลปวิทยา มีธรรมเนียมประเพณี มีความเชื่อถือ และ ความคิดจิตใจ ที่จะสามัคคีกันอยู่เป็นปึกแผ่น ซึ่งรวมเรียกว่า ความเป็น ไทย เป็นส่วนจิตใจ...ถ้าความเป็นไทยของเรามีอันต้องเสื่อมสลายไป ด้วยประการใดแล้ว ชาตาก็ต้องสูญสิ้น เพราะถึงหากบ้านเมืองและผู้คน จะยังอยู่ ก็ไม่มีสิ่งใดประสานยึดเหนี่ยวให้รวมกันอยู่ได้ จะต้องแตกแยก จากกันไปโน่นที่สุด...”

สรุป การเรียนรู้ต้องรู้จักตนเอง: 22 กันยายน 2521

11/133 “...ผู้มีทฤษฎี ที่ไม่หัดปฏิบัติ หรือไม่ยอมปฏิบัติ ก็สู้นักทฤษฎีที่ ปฏิบัติด้วยไม่ได้ เพราะนักทฤษฎีที่ไม่ยอมปฏิบัติ ทำให้ตัวเองพร้อม ทั้งวิชาความรู้ทั้งหมดเป็นหมันไป ไม่ได้ประโยชน์...ผู้มีความรู้ด้วย ใช้ ความรู้ทำงานได้จริงด้วย จึงจะเป็นประโยชน์ และเป็นที่ต้องการ...”

สรุป การเรียนรู้ต้องผสมผสานทั้งทฤษฎี และปฏิบัติ:

22 มิถุนายน 2520

11/134 “...การฝึกมิใช่ในหลักวิชาเท่านั้น แต่เป็นการฝึกในยุทธวิธี ดำเนินชีวิตเป็นการฝึกให้สามารถเห็นทางว่า จะใช้วิชาที่ได้เรียนในทาง ใดที่เหมาะสม และปฏิบัติตนอย่างไรถึงจะเหมาะสม...”

สรุป การเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในชีวิตจริง: 3 มกราคม 2516

11/135 “...การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคม และบ้านเมืองใดให้ การศึกษาดี สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่ง สามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ ก้าวหน้าต่อไปได้ตลอด...”

สรุป การเรียนรู้ต้องผสมผสาน ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมไว้

ด้วยกัน: 27 กรกฎาคม 2504

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างการสังเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการ
พัฒนาการทำงานกับรายการ
(Developing and Working with List)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างการสังเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการพัฒนาการทำงานกับรายการ

การสังเคราะห์ครูเก่ง เป็นครุมีทักษะ (Skill) โดยใช้เทคนิคการพัฒนาการทำงานกับรายการ หรือเทคนิค DWL (Developing and Working with List) 5 แบบ คือ 1) การพัฒนาจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง 2) การให้นำหนักและจัดอันดับ 3) การเพิ่มรายการให้บริบูรณ์ 4) รายการที่พึงประสงค์ 5) สาเหตุ/เหตุผล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลักษณะครูจากผลการวิเคราะห์สาระ

ดัชนีชี้วัดคุณภาพครู

เก่ง... .. Skill

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสังเคราะห์ข้อมูล เริ่มด้วยความเป็นครูเก่ง โดยใช้เทคนิค DWL

1. ใช้เทคนิค DWL แบบจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง อ้างอิงพระบรมราโชวาท (ภาคผนวก จ หน้า 269 ลำดับที่ 063) การเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ 3 คือ ศึกษาเรียนรู้ ขบคิด พิจารณา และปฏิบัติ ฝึกฝน * ศึกษา (Study) → * คิดไตร่ตรอง (Think) → * ลงมือกระทำ (Act)

2. ใช้เทคนิค DWL(แบบการเพิ่มรายการให้บริบูรณ์ รายการที่พึงประสงค์ สาเหตุ/เหตุผล และการให้นำหนักและจัดอันดับ) ผู้วิจัย มีลำดับการพัฒนาความคิดดังนี้

2.1 ใช้เทคนิค DWLแบบเพิ่มรายการให้บริบูรณ์ และ แบบรายการที่พึงประสงค์ เพิ่ม Reflection & Problem Solving (ภาคผนวก จ หน้า 277 ลำดับที่ 079) และ Service Learning (ภาคผนวก จ หน้า 271 ลำดับที่ 066)

2.2 ใช้เทคนิค DWLแบบให้นำหนักและจัดอันดับ และแบบสาเหตุ/เหตุผล โดยผู้วิจัยให้นำหนักคำว่า * ทบทวน (Reflect) มากกว่าคำว่าแก้ปัญหา (Problem Solving) ให้เหตุผลว่าหลังจากลงมือกระทำแล้ว ต้องพิจารณาทบทวนเพื่อแก้ปัญหา หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น ดังนั้นลำดับต่อไปจึงเป็น * ให้บริการ (Service) และเกิดการเรียนรู้จากงานบริการ (Service Learning)

ดังนั้น ผลสังเคราะห์ มีลำดับดังนี้ * ศึกษา (Study) → * คิดไตร่ตรอง (Think) → * ลงมือกระทำ (Act) → * ทบทวน(Reflect) → * ให้บริการ (Service) → เกิดการเรียนรู้จากการให้บริการ → มีความรู้และประสบการณ์ → ครูเก่ง (คิดและปฏิบัติเก่ง) → มีทักษะ (Skills)

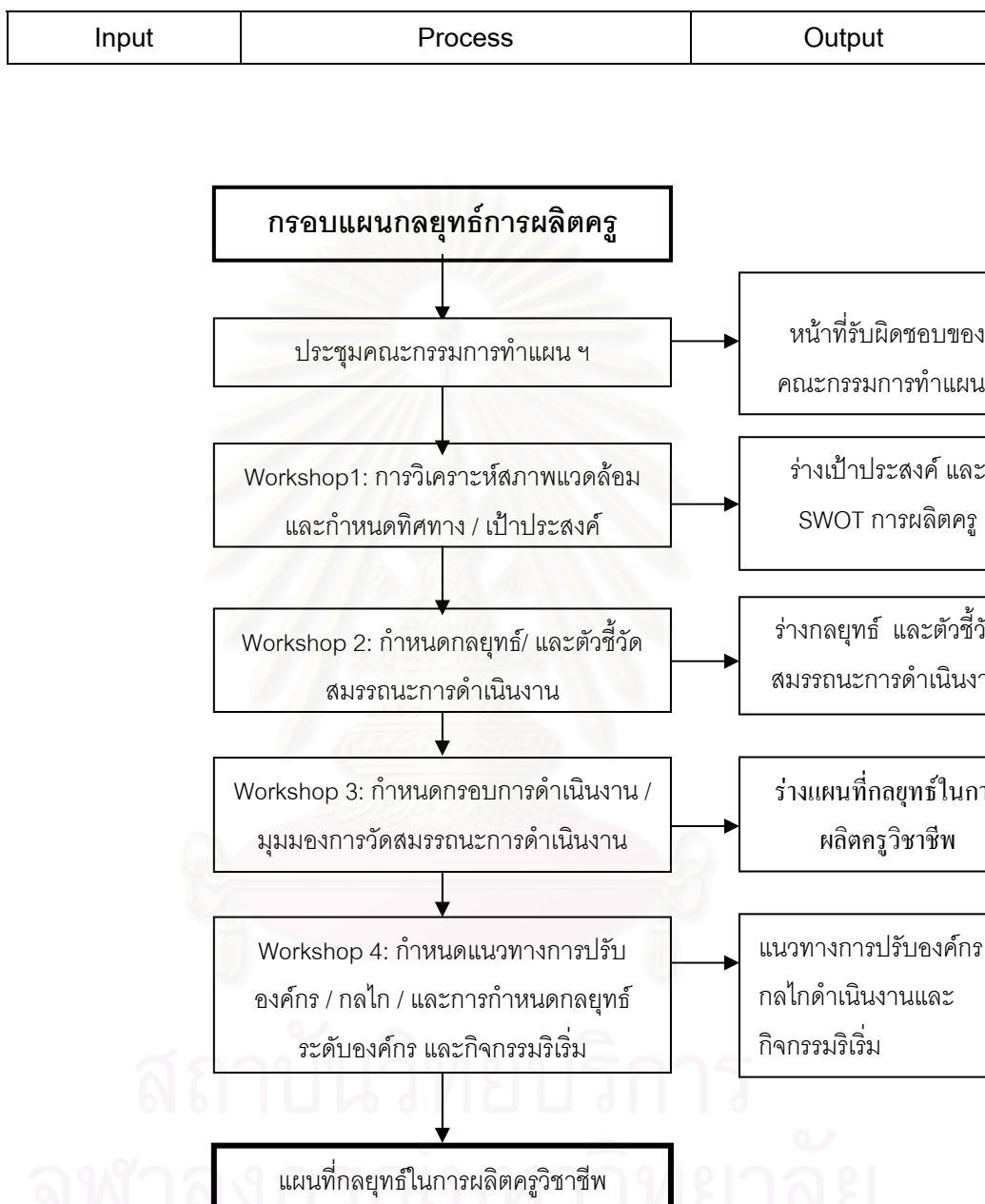
ลำดับพฤติกรรมครูเก่งสอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เรื่อง การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know) หรือการเรียนรู้เพื่อเรียนรู้ (Learning to Learn) (ภาคผนวก จ หน้า 280 ลำดับที่ 088)

ภาคผนวก ซ
หลักฐานการจัดทำแผนกลยุทธ์

1. แผนภาพแนวทางการวิเคราะห์ SWOT
2. รายชื่อสมาชิกประชุมกลุ่มสนทนา
3. แผนภูมิแสดงขั้นตอนการจัดทำแผนกลยุทธ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

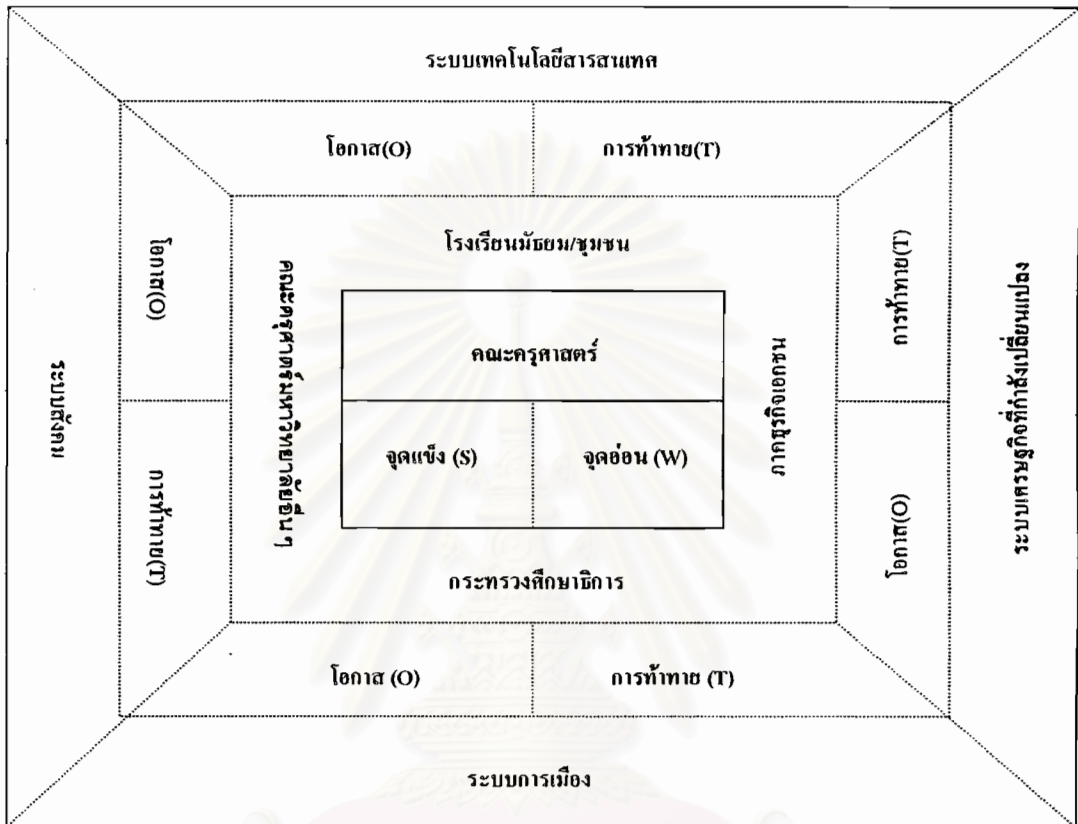
ขั้นตอนในการจัดทำแผนกลยุทธ์

แผนภูมิการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของคณะครุศาสตร์

ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง

ปัจจัยภายใน (จุดแข็ง - จุดอ่อน) และปัจจัยภายนอก (โอกาส - การท้าทาย)

จากแผนภาพด้านบน

สี่เหลี่ยมเส้นทึบ: แนวทางวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเพื่อหาจุดแข็ง และจุดอ่อนขององค์กร

สี่เหลี่ยมเส้นประชั้นที่ 2: สภาพแวดล้อมซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กร ที่ทำให้องค์กรเกิดจุดแข็ง หรือจุดอ่อน

สี่เหลี่ยมเส้นประชั้นที่ 3: การพิจารณาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรคที่ท้าทาย

สี่เหลี่ยมเส้นประชั้นที่ 4: สภาพแวดล้อมทั่วไปที่ส่งผลต่อโอกาส หรืออุปสรรคที่ท้าทายองค์กร

กฎการวิเคราะห์ตามลำดับขั้น T-O-W-S

- เริ่มต้นทำการวิเคราะห์ การท้าทายก่อน (T) แล้วเรียงลำดับไปจนถึงจุดแข็ง (S)
- วิเคราะห์ตามสี่ของบัตร การท้าทาย: สัม / โอกาส: สีฟ้า / จุดอ่อน: ชมพู / จุดแข็ง: เขียว

ส่งคืนที่ อ.สุนทร เทียนงาม คณะครุศาสตร์ภายใน จันทร์ที่ 5 ก.ค. 47

พร้อมรับเงินสมนาคุณ 100.- ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์

นักวิจัยคณะครุศาสตร์

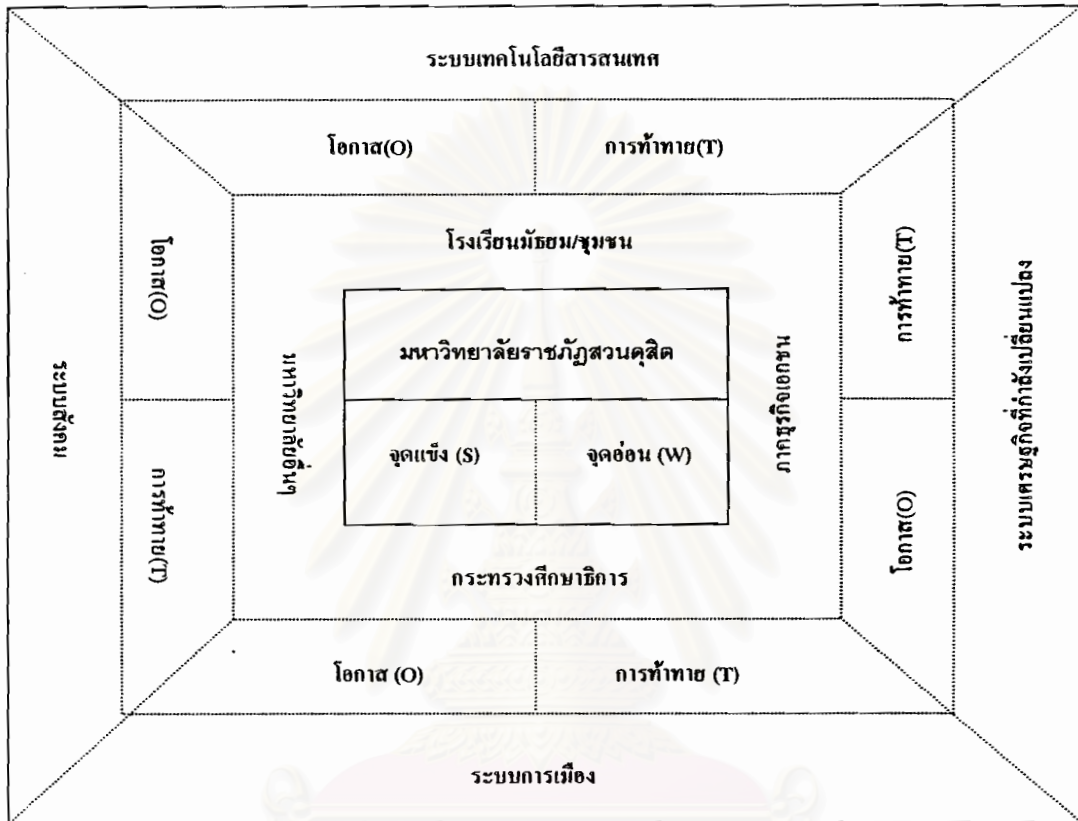
โทร.01-6577995

01-6361404

แผนภูมิ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง

ปัจจัยภายนอก (โอกาส - การท้าทาย) และปัจจัยภายใน (จุดแข็ง - จุดอ่อน)

จากแผนภาพด้านบน

สี่เหลี่ยมเส้นทึบ: การพิจารณาสภาพแวดล้อมภายในเพื่อหาจุดแข็ง และจุดอ่อนขององค์กร

สี่เหลี่ยมเส้นประชั้นที่ 2: สภาพแวดล้อมซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร ที่ทำให้องค์กรเกิดจุดแข็ง หรือจุดอ่อน

สี่เหลี่ยมเส้นประชั้นที่ 3: การพิจารณาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรคที่ท้าทาย

สี่เหลี่ยมเส้นประชั้นที่ 4: สภาพแวดล้อมทั่วไปที่ส่งผลต่อโอกาส หรืออุปสรรคที่ท้าทายขององค์กร

กรณีวิเคราะห์ตามลำดับขั้น T-O-W-S

- เริ่มต้นทำการวิเคราะห์ การท้าทายก่อน (T) แล้วเรียงลำดับไปจนถึงจุดแข็ง (S)
- วิเคราะห์ตามสี่ของบัตร การท้าทาย: สีฟ้า / โอกาส: ส้ม / จุดอ่อน: ชมพู / จุดแข็ง: เขียว

ส่งคืนที่ อ.สุนทร เทียนงาม คณะครุศาสตร์ภายใน จันทร์ ที่ 5 ก.ค. 47

พร้อมรับเงินสมนาคุณ 100.- ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์

นักวิจัยคณะครุศาสตร์

โทร.01-6577995

01-6361404

รายชื่อสมาชิกประชุมกลุ่มสนทนา

1. ผศ.ดร. บังอร ตันปาน	ตัวแทนผู้บริหารโรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ
2. ผศ.ดร. สูดคนึง สุนทรวรรคุณ	ตัวแทนผู้บริหารโรงเรียนสาธิตการศึกษาศาพิเศษ
3. รศ. วชิรี ตระกูลงาม	ตัวแทนผู้บริหารคณะครุศาสตร์
4. ผศ. เสาวภา ไชยโชติช่วง	ตัวแทนผู้บริหารคณะวิทยาศาสตร์ฯ
5. ผศ. พจนา จันทร์ฉาย	ผู้บริหารคณะมนุษยศาสตร์ฯ
6. นางศรินยา นิยมเดช	ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางดาวรุ่ง ชะระอำ เกิดเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2493 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 หัวหน้าฝ่ายพัฒนาอาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2513 จบการศึกษาครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 พ.ศ. 2516 จบการศึกษาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2516 ครูโท วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ
 พ.ศ. 2518 อาจารย์ 2 ระดับ 5 หัวหน้าฝ่ายโสตทัศนศึกษา วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา
 พ.ศ. 2523 อาจารย์ 2 ระดับ 6 หัวหน้าฝ่ายบริการงานโสตทัศนศึกษา
 วิทยาลัยครูสวนดุสิต
 พ.ศ. 2535 อาจารย์ 2 ระดับ 6 หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีและ
 นวัตกรรมทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
 พ.ศ. 2538 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีและ
 นวัตกรรมทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
 พ.ศ. 2540 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 รองคณบดีฝ่ายวิชาการคณะครุศาสตร์
 สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ประสบการณ์การสอน:

ระดับปริญญาบัณฑิต

- ผู้สอนรายวิชา เทคโนโลยีการศึกษา
 ผู้สอนรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
 ผู้สอนรายวิชา การใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษา
 ผู้สอนรายวิชา เทคโนโลยีการถ่ายภาพ

ผู้สอนรายวิชา การวิจัยทางเทคโนโลยีการศึกษา

ผู้สอนรายวิชา การผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ผู้สอนรายวิชา นวัตกรรมทางการศึกษา

ผู้สอนรายวิชา การจัดแสดงและนิทรรศการ

ผู้สอนรายวิชา พื้นฐานการศึกษาและการศึกษาแบบเรียนรวม

ผู้สอนรายวิชา ชีวิต วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

ผู้สอนรายวิชา พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตนเอง

ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต

ผู้สอนรายวิชา ผู้นำทางวิชาการ

ผู้สอนรายวิชา การจัดการนวัตกรรมและสารสนเทศทางการบริหารการศึกษา

วิทยากรอบรม

หัวข้อ การผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน

หัวข้อ การผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

หัวข้อ การสอนแบบ “Active Learning”

หัวข้อ การปรับกระบวนทัศน์เชิงรุก “Paradigm Shift”

หัวข้อ ครูในยุคปฏิรูปการศึกษา

หัวข้อ การอบรมผู้ฝึกอบรม (Training the Trainers)

หัวข้อ Educational Technology for Foreign Teachers in Thailand

ฯลฯ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่อยู่ติดต่อ

1129/237 ถนนเทอดดำริ แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กทม. 10300

โทรศัพท์

0-2243-8441, 0-1657-7995

.....